10

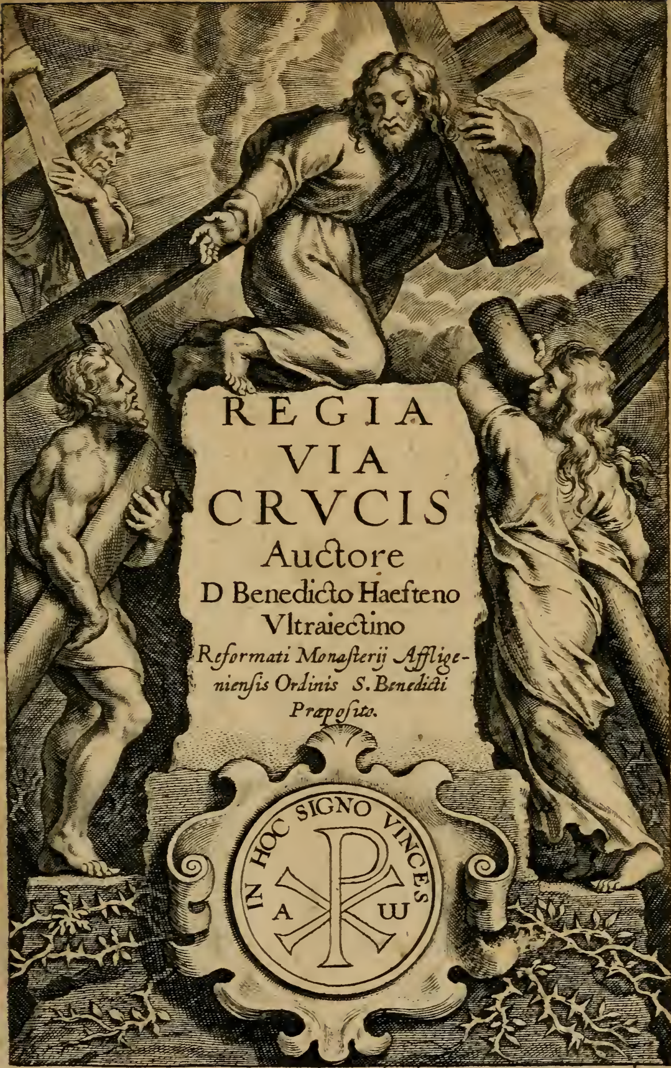
R – Sc. 3.
Di sopra.

P. G. B. Batta Vanzoni da Venezia M. O. N.° 4026

Alfred Carpmael
from A.P. [illegible] 93

40 pp + 404 pp + 26 l.
printer's device on last leaf

REGIA
CRVCIS
VIA.

ANTVERPIÆ EX OFFICINA PLANTINIANA
BALTHASARIS MORETI. M. DC. XXXV.

EXCEL^{MO} ET ILLVST^{MO}

DOMINO
D. IACOBO
DE NOYELLE

MARCHIONI AC CASTELLANO
LISBVRGENSI,

COMITI DE CROIX,

Vicecomiti de Nielles, Baroni de Maldegem, Guize, Contſy, Toparchæ de Laires, Boucourt, &c.

ÆRARII REGII PRÆFECTO,

& renouandis per Flandriam Magiſtratibus Commiſſario Regio.

QVÆ nobis è ſolo ad cælum à cæleſti Rege demonſtrata iam olim ſtrataque eſt REGIA CRVCIS VIA, eam, COMES EXCELL^{ME},

calamo noſtro adumbratam nomini Tuo imus conſecratum. Dux ſiquidem & præcurſor noſter, qui non ſine comitatu ſuam ſibi in Caluariæ locum detulit CRVCEM, per omnes ſæculorum ætates itineris huius comites requirit. Quemadmodum enim Iudic. 9, 48 ſtrenuus ille Abimelech *aſcendens in montem cum omni populo ſuo, arreptâ ſecuri præcidit arboris ramum, impoſitumq́ ferens humero, dixit ad ſocios: Quod me videtis facere, citò facite:* non ſecùs ſupremus noſter Imperator, qui

Lucan. l. 9.

——primus arenas
Ingrediens, primusq́ gradus in pulvere ponens,

omnibus idemtidem inclamat:

Ioan. 13, 15. *Exemplum dedi vobis, vt quemadmodum*

modum ego feci, ita & vos faciatis. &: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat* CRVCEM *suam, & sequatur me.* Hinc maxima CRVCEM ferendi Christianis imposita necessitas. nam *qui dicit se in* CHRISTO *manere, debet, sicut ille ambulauit, & ipse ambulare.* * *Quomodo autem putas* CHRISTVM *sequendum, nisi lege quâ docuit, & formâ quam prætulit?* * *Sequendus*, inquam, *est* CRVCE *assumptâ, & passionis suæ si non sorte, attamen voluntate comitandus.*

Matth. 16, 24.

1. Ioan. 2, 6.

* Paulin. Epist. 5. ad Seuerum.

* Hilarius Pict. can. 16. n Matthæum.

In hoc comitantium agmine quòd primas, EXCEL^ME COMES, Tibi deferam, non Comitatus Tui dumtaxat titulus, sed rara in Deum pietas fecit. Nam præ na-

talium ſplendore,omnibuſq; quibus merito Tuo illuſtraris nominibus, glorioſum ducis, in Te impleri,quod ſcriptum eſt: *Poſt Dominum Deum tuum ambulabis: & ipſi ſoli adhærebis*. Quid enim? an non *gloria magna eſt ſequi Dominum?* & huius non modò comitem fieri, ſed & filium? *Faſtigium* ſcilicet *nobilitatis eſt, inter Dei filios computari: nec addere nobis quidquam ad dignitatem terrenæ originis decus, niſi contemptu ſuo poteſt. Nemo eſt in cæleſtibus glorioſior, quàm qui repudiato Patrum ſtemmate, ſolâ elegit* CHRISTI *paternitate cenſeri*.

Deut. 13, 4 ita legit Ambroſ.

Eccli. 23, 38.

S. Hilar. Arelat. Serm. de S. Honorat.

Macte hac virtute, COMITVM PIISSIME, tanti Ducis inſiſte veſtigijs, certus, quòd, vt dici ſolet,

Bonus

Bonus Dux, bonum reddet Comitem. imò iam reddidit. Ab illo enim ſunt, quæ in Te ſuſpicimus, non vulgaria ornamenta. Ab illo ſingularis ea, quam dixi, in Deum pietas, in Regem fides, iuuandæ Reip. ſtudium indefeſſum. Ab illo nota illa in rebus arduis prudentia, in dubiis conſilium, in proſperis moderatio, in aduerſis æquanimitas, & benigna in omnes comitas. Quæ ſanè Catholici Regis permouerint Maieſtatem, vt nouo Te, quem gratulamur, MARCHIONIS ornaret titulo; cui & ipſe futurus ſis ornamento. Quid dicam de Tuo in Dei Seruos amore, quos inter noſtrę Congregationis homines ita complecteris, vt operam Tuam, cùm eâ

opus eſt, perhumaniter iis proli-
xeq́ue impendas.

Hæc aliaq́ue, quæ recenſere promptum eſſet, lubens prætereo, quia

Fucati ſermonis opem mens con-
ſcia laudis
Abnuit:——

& vna ac veriſſima hæc Tua laus, poſſe, nec velle laudari. In partem tamen gratitudinis CRVCEM hanc VIAMQ. accipe: hanc, vt teras; illam, vt feras; & vtriuſque tandem præmium referas æternum. Affligenio, Nonis Ianuarij, anni M. DC. XXXV.

EXCELLENTIAE TVAE

obſequiis addictiſſimus

F. BENEDICTVS HAEFTENVS.

GLORIOSISSIMÆ VIRGINI S. TERESIAE A IESV Carmelitarum Excalceat. FVNDATRICI.

FAS mihi ſit, ardentiſſima CRVCIS CHRISTI Amatrix, Seraphica virgo TERESIA, REGIAM hanc CRVCIS VIAM ſacris Tuis ſubſternere pedibus, & nomini Tuo longè celeberrimo conſecrare. Quamquam enim cæleſtis vrbanitatis ignari, nimiæ id forſitan adſcri-

adſcribent audaciæ; ego tamen vel hoc pacto perennem illum Tuum erga CRVCES afflictionesq́; amorem venerari mihi poſſe videor. Etenim *dilectus Tuus candidus & rubicundus, electus ex millibus*, vnam Te ex multis elegit millibus, ad ſimilitudinem ſuam virginitate candidam, patiendi deſiderio rubicundam, cui diuitias & delicias CRVCIS ſuæ luculentiùs aperiret. Hinc vitæ Tuæ curſus aliud fuiſſe non videtur, quàm adſcenſus purpureus, quo per CRVCES & dolores ad ferculi Salomonis reclinatorium aureum penetraſti. Non modicum Tibi præbebant CRVCES ſolatium; pœnæ & tormenta Tibi videbantur ornamenta: opprobria & conuitia vel-

Cant. 5, 10.

ut ſuauiſſima quædam harmonia Tu is inſonabant auribus. Parum Tibi erat, ô Magnanima Heroïna, tribulationes æquo animo tolerare, niſi etiam flagrantiſſimo eas deſiderio à Deo flagitares, & crebrò Tibi eſſet in corde, crebrò in ore;

AVT PATI, AVT MORI: & quòd, vt ipſa litteris conſignaſti, *afflictiones cum omnibus mundi theſauris non commutares*. Vnde autem hæc vota? vnde hæc afflictionis æſtimatio? vnde hoc deſiderium? Ab Amore Tuo Crucifixo CRVCIS hunc amorem hauſiſti: impatiens hoc patiendi deſiderium ab eo proculdubio proceſſit, qui ſe patientiæ præceptorem fecit & exemplum.

Tereſ. Vitæ ſuæ c.40

Tereſ. in Concep. diuin. amor. c. 6.

Nimi-

Nimirum totus Tibi fixus erat in corde, qui pro Te totus fixus fuerat in CRVCE.

Sed finem non habent amantium vota, nec mortali clauditur vitâ immortale desiderium. Manet iam cælo receptæ eadem Tibi, si non maior, patiendi voluntas. Et si quâ causâ, interminâ illâ carere velles beatitudine, hac solâ id velles, vt posses pati. Ergóne cælestes animæ, si hæc in eas cadat affectio, mortalibus CRVCES inuideant? Auxisti, ô prudentissima Negotiatrix, auxisti hoc Tuo suffragio tribulationis & CRVCIS pretium: tantúmque piorum mentibus calcar addidisti, nemo vt iam sit, qui vel longiorem, vel æquo grauiorem que-

queratur,quam à Cælitibus ambitioſo didicerit voto poſſe concupiſci.

Tibi igitur, ô ſacra Virgo, REGIAM hanc CRVCIS VIAM ſacro. Digna enim es, quæ poſt Agnum crucifixum, Ducemq́ue noſtrum, CRVCEM ferentium agmen deducas, *quæ* CRVCIS *diu portatæ vexilla circumfers*. Poſt Moyſem præëuntem *in veteri Teſtamento virgo Hebræorum per mare duxit exercitum*. Felici Tu cum IESV contubernio, per ſæculi huius pelagus CRVCE ſuâ iter pandente, piorum præibis exercitum; omnibus Apoſtolicum illud ingeminans: *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego* CHRISTI.

Sidon. l.6. Epiſt.1.

Ambroſ. Epiſt.7. ad Siricium Papam.

1. Cor.4, 16.

Neque verò nouum quid abs

Te

Te peto. Etenim cùm communi nobiſcum hîc ſorte degeres, CRVCIS trophæa paſſim erigebas. Iam tum, velut altera Machabæa, *Tu ſupra modum Mater mirabilis, & bonorum memoriâ digna*, lectiſſimam quam condidiſti gentem *hortabaris voce patriâ fortiter, repleta ſapientiâ, &, femineæ cogitationi maſculinum animum inſerens*, dicebas: * HOC SYMBOLVM *& axioma veſtrum eſſe credite:* QVAE PLVS PATI POTEST, PLVRA DEI NOMINE PATIATVR; *hæcque omnium erit beatiſſima.* * *Quæcumque autem hoc patiendi in ſe deſiderium non ſentiet, illa ſe veram Diſcalceatam eſſe non exiſtimet; cùm non tam recreationes quàm patiendi mate-*

2.Macha. 7,20.

* Tereſ. Caſtell. anim. manſ.2.

* Lib. 2. Fundat. cap.27.

materiam desiderare debeamus. Quod in CHRISTI Sponsis potissimùm requirebas, insignis erga illum erat amor: sed huius mensuram CRVCEM esse voluisti, *certissimum arbitrata pro magnâ aut paruâ in* CRVCE *ferendâ resolutione, amorem esse solere, iuxtáque eam debere commensurari*. O voces prudentissimâ virgine, fortique viragine dignas! voces quæ tenerrimis etiam virgunculis CRVCIS amplexum seriò persuaserunt!

Viæ perfect. c. 32.

Patere igitur, ô gloriosa patientiæ Magistra, Te, post Agnum quem sequeris, REGIAE huius VIAE ductricem Doctricemque nominari: instrue, quæso, errantes, iacentes erige, euntes dirige.

Pro hoc verò qualiquali ſcripto, quod ſanctiſſimo nomini Tuo ſupplex veneranſque inſcribo, CRVCIS & CRVCIFIXI amorem tabulis cordis mei inſcribe, & Clientum Tuorum me, licet indignum, numero adſcribe.

SOLI DEO HONOR ET GLORIA.

AD PIVM LECTOREM SEV VIATOREM PRÆFATIO.

CAELESTEM, *exul homo & peregrine, inquiris patriam?* REGIA *huc* CRVCIS *ducit* VIA. *Quam, ne vagus forſitan & incertus oberrares, diuinus Ductor Doctorque, qui regnauit à ligno, ſuis olim calcauit pedibus, inculcauit ſermone, ſignauit Sanguine. Hanc denuò tibi ſub eius perſonâ proponimus, & vtcumque exponimus. Sequere, Viator, præeuntis veſtigia, & exhortantis verba libenter excipe.* Si quis, *inquit*, vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat CRVCEM ſuam quotidie, & ſequatur me.

Luc. 9, 23.

Hoc Opuſculi huius argumentum, hoc Hodœporicon regni cæleſtis, *&* itinerarium *eſt* vitæ æternæ. *Sententiam hanc cùm ex Euangelio ſanctus legißet Ebrulphus, attentiusque apud animum ſuum, quàm vulgò ſolemus, conſideraſſet; non inſuper habendam ratus eſt conditionem, quam non homo Rex, ſed Deus offerret. Mox igitur aulæ Regis Galliæ, coniugi, liberis, opibus & clientelis vale vltimum dixit, Angeloque duce in ſolitudinem ſeſe abdidit, verus Crucifixi* IESV *futurus diſcipulus. Hæc ipſa verba cùm beato Silueſtro (qui Monachorum Silueſtrinorum ſub Regulâ ſancti Patris Benedicti deinde fundator fuit) aliquando occurriſſent, facilè ei perſuaſerunt, vt relicto ſæculo eremum peteret, vbi vigiliis, orationibus, ieiuniisque deditus, crudas tantùm herbas in cibum ſæpiùs adhibebat. Fuit & vir quidam Religioſus in paucis; cuius (vt Granatenſis teſtatur) continuum ſtudium, ſententiam hanc diligenter expendere: adeò enim illi placebat, dicere vt ſoleret,*

Sur. in Vitâ, 29. Decembris.

Gran. in Catechiſ. maiore lib. 3. c. 20.

ret, librum ſe conſcripturum, cuius ſingulas paginas his CHRISTI *inſigniret verbis. Intelligebat ſcilicet, iis omnia contineri quæ ad ſalutem neceſſaria. Votum hoc viri verè pij ſecuti, eadem Redemptoris noſtri verba pro modulo noſtro illuſtrauimus; ipſo illo fine, quo ab eo prolata.*

Ipſum proinde CHRISTVM *cum Staurophilâ eiusque ſororibus dialogiſmi formâ diſſerentem introducimus. Hanc enim & Platonem, & Tullium, & ex S S. Patribus Auguſtinum, Chryſoſtomum, Magnum Gregorium, alioſque adamaſſe conſtat: quin & ipſe Spiritus ſanctus amoris illud Epithalamium dramatico flore depinxit. Gratiora nempe ſolent eſſe colloquia, quàm perpetui libri.* Condimenta namque ac pigmenta multa adhiberi queunt: continuatæ tractus vniformis orationis, haud rarò ſtrigoſus eſt; aut æquabilitate, ſuccedentiumque catenatâ ſententiarum ſimilitudine tædium parit ſæpenumerò. *Et hac causâ verſiculi & imagines inſertæ, vt horrorem, quem*

Scaliger Exercit. 108. in Cardan.

CRVX *& tribulatio adferre ſolent, aliquouſque leniant, & Lectorem nonnihil oblectent.*

Lucret. lib. 1. de Rer. nat. & iterùm lib. 4.

—Veluti, *inquit ille*, pueris abſynthia tetra medentes
Cùm dare conantur, priùs oras pocula circum
Contingunt mellis dulci flauoque liquore.

Exempla ſparſim miſcuimus, vt Viatores *noſtri in hoc* itinere *comites, imò & duces habeant, quorum inſiſtant veſtigiis.* Semper enim homines ampliùs oculis quàm auribus credunt. Longum iter eſt per præcepta, breue & efficax per exempla. *Nam* ideò Deus Sanctos tribulari permittit, vt reliqui in grauia incidentes, ſufficientem mitigationem & conſolationem habeant, in eos reſpicientes. *Scripturæ ſacræ hæc vox eſt:* Hanc tentationem ideò permiſit Dominus euenire *Tobiæ*, vt poſteris daretur exemplum patientiæ eius, ſicut & ſancti Iob.

Seneca Epiſt. 6.

Chryſoſt. Hom. 1. ad Pop. Antioch.

Tob. 2, 12.

Dicendi

Dicendi porrò character hîc varius est, & esse etiam debuit. Cùm enim inuentio tota & ordo à nobis sint, verba tamen & sententias variè conquisiuimus, *à Scripturâ in primis sacrâ, & Auctoribus priscis & recentibus*. Nec verò nudas aut sparsas sententias dedimus; ne diffluerent, & esset, quod dicitur, arena sine calce: sed eas aut inter se *vtcumque* vinximus, aut interdum velut cæmento quodam commisimus nostrorum verborum. Ad summam, vt Phrygiones è varij coloris filo vnum aliquod aulæum formant: sic nos è mille aliquot particulis vniforme hoc & cohærens corpus. *Quæ autem* CHRISTO *hîc tribuuntur, non ea maioris censeri debent auctoritatis, quàm fides mereatur eorum; quos ad marginalem citamus oram.*

Lips. Præfat. ad Polit.

Sueton. Calig.

Non me fugit, Auctores bonos, quà veteres quà Neotericos, in hoc argumento multa & bona scripsisse, & benè; hos ego à longè subsequi conatus sum, non

assequi : nec alia scribere volui, sed aliter, nullo aliorum detrimento. Nam & onerariam nauem, quæque millenis mercibus referta hinc inde impellitur, sequitur exigua quædam cymbula, idem secans æquor; virisque athletico more & ritu depugnantibus, eâdem lege digladiantur & pueri. *Sed & vniuersè* vtile est, plures à pluribus fieri libros diuerso stylo, non diuersâ fide, etiam de quæstionibus eisdem; vt ad plurimos res ipsa perueniat, ad alios sic, ad alios autem sic.

Gregor. Nyssen. Orat. aduers. Fœnerat.

Aug. lib. 1. De Trinit. cap. 3.

Ceterùm ne quis fortè mihi illud obiiciat : Vbi est fortitudo tua, patientia tua, & perfectio viarum tuarum? *lubet humillimam vetusti Scriptoris in simili causâ protestationem pro me adscribere.*

Iob 4,6.

Confiteor ad Dominum Deum, satis temerè me, si non etiam impudenter, de Crvce *&* patientiâ componere ausum, cui præstandæ idoneus omnino non sim, vt homo nullius boni:

Tertull. lib. De Patient. cap. 1.

ni : *vereorq́ue*, ne dicta factis deficientibus erubeſcant. Atque vtinam erubeſcere iſtud, remedium ferat, vti pudor non exhibendi, quod aliis ſuggeſtum imus, exhibendi fiat magiſterium! Itaque velut ſolatium erit, diſputare ſuper eo quod frui non datur, vice languentium, qui cùm vacent à ſanitate, de bonis eius tacere non norunt. Ita miſerrimus ego, ſemper æger caloribus impatientiæ, quam non obtineo patientiæ ſanitatem, & ſuſpirem, & inuocem, & perorem neceſſe eſt.

CENSVRA.

VT mundi huius euadas labyrinthum, auream hanc è ſacræ Scripturæ ſanctorumque Patrum ſententiis variegatam apprehende Catenam, quâ *R. D. Benedictus Haeftenus Affligenienſis Præpoſitus* fidelium pedes ceu Ariadnæo filo per REGIAM CRVCIS VIAM dirigit in vitam æternam. Publico proinde bono lucem adſpiciet, vt eam viatoribus omnibus præferat. Ita cenſui hac XXIII. Februarij, anno M. DC. XXXIII.

Henricus Calenus S. Tholog. Licent. Archipresbyter Bruxellenſis, Librorum Cenſor.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS IV. Hiſpaniarum & Indiarum Rex Catholicus, ac Potentiſſimus Belgarum & Burgundionum Princeps, Diploma te ſuo ſanxit, nequis *Regiam Viam* CRVCIS, *Auctore D. Benedicto Haefteno Vltraiectino, Reformati Monaſterij Affligenienſis Ordinis ſancti Benedicti Præpoſito*, præter Balthaſaris Moreti voluntatem vllo modo intra ſexennium imprimat, aut alibi terrarum impreſſam in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalémve habeat. Qui secùs faxit, confiſcatione Librorum & aliâ graui pœna mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XI. Septembris anno M. DC. XXXIV.

Signat.

Steenhuyſe.

IN-

INDEX AVCTORVM QVI IN HIS LIBRIS CITANTVR.

Bir-

G.

Gertrudis Abbatiſſa.
Gregorius Magnus.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nyſſenus.

H.

Henricus Suſo.
Herodotus.
Hieremias Drexelius.
Hieronymus.
Hieronymus Platus.
Hilarius Arelatenſis.
Hilarius Pictauienſis.
Horatius.
Hugo de S. Victore.

I.

Iacobus Corenus.
Iacobus Salianus.
Idiota.
Ignatius Martyr.
Ioannes Auila.
Ioannes Baptiſta Vilalpandus.
Ioannes Brugmannus.
Ioannes Caſſianus.
Ioannes Cedrenus.
Ioannes Chryſoſtomus.
Ioannes Climachus.
Ioannes Damaſcenus.
Ioannes Gerſon.

Miſſale

INDEX CAPITVM.

LIBER PRIMVS.

Præambula ad viam CRVCIS ineundam.

LIBER SECVNDVS.

De optimâ CRVCEM ferendi methodo.

LIBER TERTIVS.

De baiulatæ CRVCIS fructibus.

ARGVMENTVM LIBRI PRIMI.

VItam quæ faciant beatiorem,
Sophis quæſtio ventilata priſcis:
Hic enim titulos, honoris vmbras,
Ille diuitias pecuniaſque,
Iſte delicias, iocoſque ſalſos,
Et quid non ? animi beatitatem
Dixit, vt ſua cuique ſuggerebat
Seductrix facilis libido mentis.
Erratis ſed enim perita turba,
Erratis malè, quotquot eſtis, omnes,
Et tu, qui hendecaſyllabis notaſti
Vitam quæ faciant beatiorem,
Iucundiſsime Martialis, erras.
Non tu, non alij, expedire nobis
Hanc vnam potuere veritatem.
Vna ſed pote veritas IESVS,
Doctor optimus, optimusque Ductor,
CAP. I. *Et* VITAE VIA *vera ſempiternæ.*
Hunc ergo, hunc adeamus, hunc ſequamur,
Hunc quotquot ſumus audiamus vnum.

Vitam

Vitam quæ faciat beatiorem
CHRISTO *Iudice, Christiane,* CRVX *eſt:* II.
Dura CRVX, *grauis, aſpera, & moleſta,* III.
Triſtis, difficilis, labore plena;
Certâ ſed ratione, lege certá, VII.
Certo pondere, lancibusq́ue certis
Omnium moduloq́ue, viribusq́ue
Summo à Numine temperata amore.
Quid CRVCEM *refugis ſuperbe vilem?* X.
Duram quid refugis voluptuoſe? IX.
Fruſtrà, ne dubitetis, eſtis ambo.
Non patet fuga, nec tibi, nec illi.
Iter nam CRVCIS *omnibus terendum,* VI.
Pondus eſt CRVCIS *omnibus ferendum.*
Nec CRVCIS *fuit ipſe* CHRISTVS IV.
expers,
CHRISTI *nec Genitrix, nec hi, ſuperna* V.
Quos nunc indigetes recepit Aula.
Ergo quâ ratione, quóve iure
Vobis eximiis licebit eſſe?
Omni, credite, deſtinata ab æuo
Cunctis ſtat ſua CRVX, *manetq́; cunctos;*
Nec quiſquam potis eſt, licet repugnet,
Declinare. Iugum fugiſne CHRISTI?

Te

xi. xii. *Te* CHRISTI, CRVCIS, *& ſalutis hoſtis*
xiii. *Confeſtim grauiore degrauabit.*
xiv. *An lubet magis abnegare temet,*
Et pedes Domini ſequi libenter?
Iam iugum CRVCIS *eſſe denegabis*
Aſperum, graue, triſte, permoleſtum:
xv. *Nam* CHRISTO *duce, gratiâ iuuante,*
Senties leue pondus & ſuaue;
Mortem quod faciat quietiorem,
Vitam quod tribuat beatiorem.

REGIÆ VIAE CRVCIS

LIBER PRIMVS.

Præambula ad viam CRVCIS *ineundam.*

CAPVT PRIMVM.

Ingreſſus in ſermonem.

LACRYMARVM illa ſpatioſa vallis, quæ ſpecioſo Coſmopolitani Regni exornatur titulo, vetus Adamidum ſedes & habitatio fuit. In hac, Deo paternum vlciſcente ſcelus, deſtinati priùs quàm nati, ærumnoſam hactenus vitam trahunt. Poſtquam enim à diuinis legibus primus ille generis huius parens ſponte receſſit; patriam & dulce hoſpitium, in exilium; paradiſum voluptatis, in terram deſertam, abſynthio & felle repletam, commutauit. Miſeranda profectò, & omnium ſæculorum luctu deplo-

 randa

randa cataſtrophe, quæ amœniſſimum ver in hiemem, Zephyros in Aquilonem, roſas in ſpinas, lilia in zizania, ſerenitatem in procellam, libertatem in captiuitatem, ianuas cæli in portas conuertit inferorum. Hinc ſcilicet illæ lacrymæ, quibus omnium maxillæ & ora madent, quaſi non pomum, ſed allium Adamus olim momordiſſet.

Sed poſteri primæuam illam, à quâ exciderant, felicitatem memoriâ idemtidem repetentes, vehementiſſimo ſtudio illius, quà liceret, reſarcire iacturam conati ſunt. Magnâ enim animi conſenſione, magniſque impendijs ædificauerunt ſibi ciuitatem illam, quam vocauerunt THARSIS, quaſi dicas,* GAVDII EXPLORATIONEM. Quidquid enim hîc moliuntur, quidquid ardentiſſimo deſideriorum impetu ambiunt, eò ferè ſpectat, vt fugitiuam poſtliminio reuocent voluptatem, & vmbrâ ſaltem amiſſorum bonorum ſuam quoquomodo ſolentur miſeriam.

*Ita exponit Hieron. in cap. 23. Iſaiæ.

Ciuis hîc fuit PHILETES nomine, ſtirpe nobilis, & à fortunis copioſus: ternas ei vxor, iam pridem vitâ functa, reliquerat filias; quarum ſenior, quæ formæ venuſtate, animique ſolertiâ, ceteras facilè anteibat, STAVROPHILA dicebatur, quòd feſto CRVCIS lucem hanc primùm aſpexiſſet. Quæ huic ætate erat proxima, HILARIA; tertia

tertia natu minima, HONORIA à parentibus appellata eſt. Conueniebant rebus nomina: hæc enim honores, & magna nomina, illa voluptates mundiq́ue delicias auidiſſimè conſectabatur. Non raró autem tres hæ ſorores laxandi animi gratiâ rus adibant paternum, atque ibi vno alteróve die moram trahebant. Vernum iam appulerat tempus, quo incipit

Cælum niteſcere, arbores frondeſcere,
Vites lætificæ pampinis pubeſcere,
Rami baccarum vbertate incurueſcere,
Segetes largiri fruges, florere omnia,
Fontes ſcatere, herbis prata conueſtirier.

Cicero 1. Tuſc.

Auia cùm reſonant auibus virgulta canoris,
Parturit almus ager, zephyriq́ tepẽtibus auris
Laxant arua ſinus.

Virg. 2. Georg.

Temporis huius amœnitas, eiq́ue accedens inuentæ CRVCIS feſtum, virgines has in villam velut inuitabat. Copiam benignior facit pater. Ecce autem in ipſo itinere Staurophilam inceſſit cupido viſendi ſacellum in proximâ ſiluâ ſalutiferæ CRVCI ſacrum. Hortari igitur germanas occœpit, religionis causâ comitari ne negligant. Illæ contrà niti, & importunam dicere hanc pietatem; eundum potiùs, quò patris deſtinarentur voluntate. Staurophila tam nominis quàm ſolemnitatis memor, multis illas in ſuam per-

trahere nitebatur ſententiam: minari etiam ſe patri delaturam, quòd in re piâ, nec admodum difficili, tam præfractè ſeniori reſtitiſſent. Verùm fruſtrà omnino fuit. Cœptum illæ vrgebant iter, & hoc illi dumtaxat permittebant, vt ſi ire prorſus decreuiſſet, ſola, quò animus & deuotio ferebant, abiret: non ingratam eius fore abſentiam, quæ pro recreatione intempeſtiuam hanc ingereret pietatem.

Receſſit igitur mœrens; &, In prandio, vel circa, inquiebat, vobis adero. Viarum autem non admodum gnara, dum denſiorem ingreditur ſiluam, ſacram ædem incauta pertranſiit, quoque magis ad illam volebat accedere, eò recedebat longiùs. Varias itaque oberrans ſemitas, atque ex vnâ dilapſa in aliam, plures conſumpſit horas. Sorores, longioris moræ, quàm precibus credebant impendi, pertæſæ, cibum iam ſumpſerant. Interim huc illuc incerta vagabatur Staurophila, nec qui ſe anfractibus iſtis extricaret, videbat. Ingraueſcentes paulatim tenebræ alteram mœrori adijciebant cauſam. In lacrymas proinde ſoluta, Næ, inquit, infelix ego puella, quæ, dum CRVCEM veneratura accedo, magnam mihi ipſa inueni CRVCEM! & quis tandem me his bonus Angelus educet locis? domus apparet nulla, & quò deinceps

ceps pergam ignoro. Hîc ſi manſero, belluis fortè præda fiam, &, vt illæ abſint, incommode ſaltem quieſcam, probeque complu-ta. Ad cumulum enim malorum & hoc accedebat, quòd

—— æthere toto Virg. 9. Aen.
Turbidus imber aquâ, denſiſq; nigerrimus Auſtris

proruerer. Quid ageret? Neceſſitati cedendum fuit. Patulæ ergo ſub tegmine fagi, fame & mœrore confecta conſedit: ſeque, vt potuit, ad qualemcumque compoſuit quietem. Animi mœror, & contracta defatigatio non difficulter ei ſomnum conciliarunt. Breuis tamen is fuit, quem & anxia formido, & loci horror, idemtidem interrumpebant. Varia igitur animo verſans, hæc quoque (diuino vt creditur inſtinctu) iniecta ei cogitatio. Vt ipſa iam à ſacello aberrans, per varios anfractus huc illuc diſcurrendo diſceſſiſſet longiùs, ita animas minimè paucas, dum à rectâ ſalutis deflectunt ſemitâ, mundi hunc peruagari labyrinthum, in plurimos ſeſe induere errores, à cæleſti denique patriâ æternùm excludi.

Voluebat hæc animo attentiſſimo, & eliquabatur ſenſim eorumdem veritas in corde eius. Quare de ſe iam magis quàm de exitu ſiluæ ſollicita, vnum id ſuſpirabat, id vnum

agebat, vt VIAM inueniret VITÆ. Conuersa proinde ad Dominum, altumque ingemiscens, in hæc prorupit verba:

Dominator vitæ meæ, Deus meus, en ego ancilla tua, tot iam annis vitam hanc duxi; & quis scit, an benè? in communi hoc stadio, quod mortales omnes decurrimus, plurimos iam passus feci; at ignoro an ad salutem, an ad perditionem. Quid enim, si pro viâ veritatis, viam elegerim vanitatis? *Est* namque VIA *quæ videtur homini recta, & nouißima eius ducunt ad mortem. Erraui* fortassis *sicut ouis quæ peryt*, vadens non quò eundum, sed quò passim itur vel erratur. Et nunc *scio Domine, quia non est hominis via eius: nec viri est vt ambulet, & dirigat gressus suos.* sed, vt Sapiens ait, *à Domino diriguntur gressus viri*. Quare *vide*, quæso, *si via iniquitatis in me est, & deduc me in* VIA ÆTERNA. * *Notam fac mihi, Domine,* VIAM, *in quâ ambulem, quia ad te leuaui animam meam.*

Prou. 16, 25.
Psal. 118, 176.
Ier. 10, 23.
Prou. 20, 24.
Psal. 138, 24.
* Psal. 142, 8.

Hæc, & plura his similia, amarissimè lacrymans, dicebat, & turbida parturitione melioris vitæ, exuebatur mundo mens eius, & flagrantibus votis affigebatur cælo.

C A-

CAPVT II.

CRVX *certa ad cælum via: omnibus perambulanda.*

Hæc eſt via, ambulate in eâ. *Iſaiæ 30,21.*

Ardua floriferæ CRVX cingitur orbe coronę: Paulin.
Hanc, age, ſi volup' eſt tollere, tolle CRVCEM. Epiſt. 12.

NON poterat tam calidas preces non exaudire is, qui *prope eſt omnibus inuocantibus eum in veritate*; & his præſertim, *qui tribulato ſunt corde*. Volens proinde conſolari ancillam ſuam, pulcherrimâ iuuenis ſpecie, multoque lumine coruſcans, ſe illi viſendum præbuit. Tam inopinatus formoſiſſimi adoleſcentis aſpectus pænè ſtuporem Staurophilæ attulit, & vocem prorſus interclusit. Sed benigniſſimus IESVS blandè eam ſic compellauit: Noli expaueſcere filia, ego ſum æterna Sapientia, *initium viarum Domini.* * *Ego ſum* VIA, *veritas, & vita.* Et ad hoc nunc veni, vt deſiderio tuo faciam ſatis. Complacuit enim deprecatio tua, quæ ardenti emiſſa corde, velut virgula fumi aſcendit ante conſpectum meum. Melius ſanè optare nihil poteras: *Hæc* enim *di-*

Pſal. 144, 18.
Pſal. 33, 19.
Prou. 8, 22.
*Ioan. 14, 6.
Ier. 6, 16.

Hæc eſt via, ambulate in ea. *Isa.* 30.21.

Ardua floriferę CRVX *cingitur orbe coronę:*
Hanc, age, ſi volup'eſt tollere, tolle CRVCEM.

cit Dominus: State ſuper VIAS, *& videte, & interrogate de ſemitis antiquis, quæ ſit* VIA BONA, *& ambulate in eâ: & inuenietis refrigerium animabus veſtris.* Propterea & ego nunc ad vocem orationis tuæ inclinaui cælos; & deſcendi, vt docerem te VIAM SALVTIS quam exquirit anima tua.

Lætabatur admodum hæc audiens Staurophila, atque admirans dicebat: Domine, quid eſt homo quòd memor es eius? Et vnde hoc mihi, vt veniat Dominus meus ad me? Quòd ad te acceſſerim, inquiebat Chriſtus, non tua dignitas, ſed mea fuit dignatio. Nam *deliciæ meæ eſſe cum filijs hominum.* Ad hæc Staurophila: Gratiæ tibi, benigniſſime IESV, quia reſpexiſti humilitatem ancillæ tuæ, nec deſpexiſti orationem pauperis. Sed, obſecro, fiat mihi nunc ſecundùm verbum tuum, & doce ancillam tuam VIAM VERITATIS, & ſemitas iuſtitiæ.

Prou. 8, 31

Audi igitur filia, inquiebat Chriſtus, & inclina aurem tuam, vt intelligas verba vitæ æternæ. Poſtquam omnis caro corruperat viam ſuam, & à tramite iuſtitiæ deflexerat, deſcendi ego de cælo vt *initiarem* vobis VIAM NOVAM, *& viuentem per velamen, id eſt, carnem meam.* Sicuti enim caro viam cæli clauſerat, & velut obſtaculum ſeſe oppoſuerat: ita per velamen carnis meæ, quâ ego

Heb. 10, 20.

Ita exponit Anſelm. in cap. 10. ad Hebr.

propter vos homines, & propter veſtram ſalutem obuelatus fui, NOVAM vobis VIAM dedicaui; quam ipſe omnium primus intraui, ipſe primus perambulaui, & fidelibus poteſtatem ambulandi per eam tribui.

Sed, inquiebat Staurophila, haud facilè aſſequor quænam hæc noua viuenſque VIA, quæ & intrantes viuere faciat, & perducat ad vitam æternam. Via hæc, inquiebat Chriſtus, vt verbo dicam, non eſt alia quàm VIA CRVCIS. An non audiſti in Euangelio: *Qui non accipit* CRVCEM *ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus?* Quam ſententiam idcircò ſæpiùs inculcaui, vt neminem omnino lateret, nemo ſe de ignorantiâ excuſaret. Quare ne ſolis Apoſtolis aut Diſcipulis meis dictum videretur, putauit Euangeliſta clarè exprimendum, me omnes allocutum. ita enim habet: *Dicebat autem ad omnes: Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat* CRVCEM *ſuam quotidie, & ſequatur me.* Idipſum autem Marcus euidentiùs declarauit: poſtquam enim narraſſet ſermonem quem cum Diſcipulis de paſſione meâ habueram, ſubiecit: *Et conuocatâ turbâ cum diſcipulis ſuis, dixit eis: Si quis vult me ſequi, deneget ſemetipſum, & tollat* CRVCEM SVAM, *& ſequatur me.* Omnibus ergo, Staurophila, omnibus omnino hanc VIAM propoſui. *Hæc eſt* enim

Matth. 10, 38.

Luc. 9, 23.

Marc. 8, 34

Bern. Ser. 1 in die Palmar.

via

via vitæ, via gloriæ, via ciuitatis habitaculi, via regni. * *Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in* CRVCE. *Non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi* VIA SANCTÆ CRVCIS. *Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris, & non inuenies altiorem* VIAM *suprà, nec securiorem* VIAM *infrà, nisi* VIAM SANCTÆ CRVCIS. *In* CRVCE *salus, in* CRVCE *vita, in* CRVCE *protectio ab hostibus; in* CRVCE *infusio supernæ suauitatis, in* CRVCE *robur mentis, in* CRVCE *gaudium spiritus, in* CRVCE *summa virtutis, in* CRVCE *perfectio sanctitatis.*

*Thomas à Kemp. lib. 2. de Imit. Christi cap. 12.

Horrore quodam ad hunc sermonem percellebatur Staurophila, admirans nihil aliud quàm CRVCEM sibi denuntiari. Et durus, inquit, mi Domine, hic sermo, qui animum meum non leuiter discruciat. Nam & *ipsum* CRVCIS *vocabulum pœna est.* * *Asperum* enim *est cùm dicimus*, CRVX: & *ipsius verbi asperitas, cum doloris, quem* CRVX *efficit, asperitate concordat.* Ideoque contremui ad verba labiorum tuorum. Quid hoc? respondebat Christus, adeóne ad solam CRVCIS mentionem expauisti? nimiùm delicata es, filia, cui solum CRVCIS nomen incutiat terrorem. Et vide num palàm in nomen tuum pecces, Staurophila, quod non dubites CRVCIS significare amatricem. An ignoras, in hac lacry-

Chrysost. Hom. de Cruce & Latrone.

*August. lib. de Princip. Dialect.

crymarum valle non esse gaudij & deliciarum tempus, sed laboris & afflictionis? Quis vmquam virtutis VIAM absque tribulatione & difficultate depinxit? An non ille cecinit:

Virgil. de Litterâ Pithag.

Nam via virtutis dextrũ petit ardua callem,
Difficilemq́ aditum primùm spectantibus offert?

Et alius:

Silius Ital. lib. 15. de Bello Pun.

Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)
Prosequitur labor; adnitendum intrare volenti.

Sed mittamus nunc hæc sæcularia. Tu sanè non ignoras me datum à Deo Doctorem iustitiæ, & magistrum veritatis, quem cælestis Pater in monte Thabor hoc elogio decorauit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui; ipsum audite. Vos* quoque *vocatis me, Magister & Domine, & benè dicitis: sum etenim.* Nam in me *reconditi sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei.* Iam verò in scholâ huius mundi, quid aliud docui quàm VIAM CRVCIS? An non apertè dixi: *Qui non baiulat* CRVCEM *suam, & venit post me, non potest meus esse discipulus?*

Ioel 2, 23. Matt. 17, 5. Ioan. 13, 13. Coloss. 2, 3. Luc. 14, 27

IESV præceptor bone, inquiebat Staurophila, ignosce rudi etiamnum in scholâ tuâ discipulæ: pænè oblita eram decantatæ toties lectio-

lectionis. Non audiuisse, referebat Christus, sufficit; sed retinere audita, & in opus conferre oportet. Totum hoc vitæ spatium, à Deo tibi concessum, tempus studij est, quo doctrina CRVCIS ediscenda. A morte tempus est examinis: tum ego Magister & Iudex à singulis repetam præscriptam lectionem. Qui VIAM CRVCIS ignorauerit, reijcietur tamquam me indignus, nec scholæ meæ discipulus. Hoc enim signum CRVCIS erit in cælo cùm ad iudicandum venero. *Hoc signum oues ab hædis in extremo examine segregabit. Hunc in electis characterem ego Iudex recognoscam, & propriæ mortis* decoratos *stigmate, mox ad æternæ vitæ præmia gratus remunerator inuitabo,* dicens: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum.* * *Tunc omnes serui* CRVCIS, *qui se* mihi *crucifixo conformauerunt in vitâ, accedent ad* me *Iudicem cum magnâ fiduciâ. Qui enim modò libenter audiunt & sequuntur verbum* CRVCIS, *tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis.* Tu itaque si discipula mea es, angustam & asperam incede viam, nec ægrè feras, nec indigneris. *Non enim potest citra* CRVCEM, *non potest citra tristitiam præsens vita transmitti.* Noli igitur, mea Staurophila, *subito pauore perterrita refugere* VIAM SALVTIS, *quæ non est nisi angusto initio incipienda. Processu verò*

Pet. Damiani Serm. 18. de Inuent. Crucis.

Matt. 25, 34.

*Thom. à Kemp. l. 2. de Imitat. Christi cap. 12.

Chrysost. Hom. 66. Tom. 5.

S. Bened. in Prologo Reg.

verò conuerſationis & fidei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei. His verbis perſtricta Staurophila, Propter verba, inquiebat, labiorum tuorum, Domine, deinceps cuſtodiam vias duras; fiducialiter ingrediar anguſtam CRVCIS VIAM; tu tantùm ſis Adiutor & Protector meus Domine. Confide filia, aiebat Chriſtus; non ego te deſeram, neque derelinquam, qui ſic inſto præcepto, vt præcurram exemplo. Non enim iuberem venire poſt me, aut ſequi me, niſi ipſe præcederem, & tecum forem in omni anguſtiâ, & tribulatione cordis.

CAPVT III.

Quid CRVX, *& quotuplex.*

Multæ tribulationes iuſtorum. *Pſ.* 33,20.

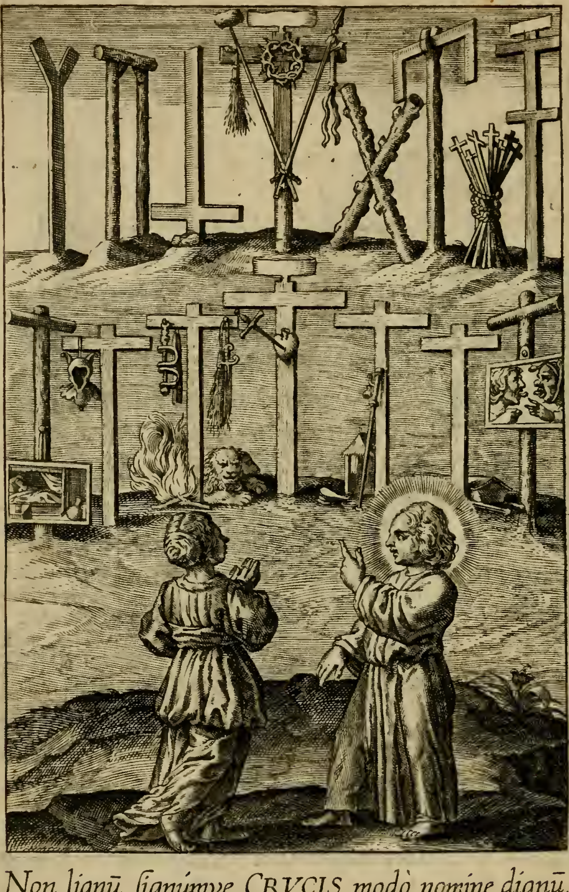
Non lignum, ſignúmve, CRVCIS *modò nomine dignum,*
Aſt animum quidquid diſcruciare poteſt.

ACQVIESCEBAT Staurophila ſermoni quem dixerat IESVS: ſed porrò etiam inſtrui volens, Quia cœpi, inquiebat, loquar ad Dominum meum, cùm ſim cinis & puluis. Dic, obſecro, ancillæ tuæ: *Quid vult ſibi hoc verbum, Tollat* CRVCEM *ſuam? An vt lignum vnuſquiſque noſtrûm ferat?* aut cum Chriſto crucifigatur in ligno? *Quaſi vna de ſtultis mulieribus*, inquiebat Chriſtus, *locuta es*, non intelligens Scripturas. *Nec* enim CRVX Chriſtiana ſolum *ligni eſt patibulum, ſed vitæ virtutiſq; propoſitum. Tota vita Chriſtiani hominis, ſi ſecundùm Euangelium viuat,* CRVX *eſt atque martyrium.* Fuerunt autem, Staurophila, ſimiles tui *diſtrictiſſimi quidam monachorum, habentes quidem zelum Dei, ſed non ſecundùm ſcientiam*; qui *ſimpliciter intelligentes illud, Qui*

Chryſoſt. Hom. 1. De adorat. Crucis Tom. 1. in fine.
Iob. 2, 10.
Auguſt. Serm. 32. de Sanct.
Caſsian. Collat. 8. cap. 3.

non

Multæ tribulationes iuſtorum. Ps. 33, 20.

Non lignũ, ſignũmve, CRVCIS modò nomine dignũ,
Aſt animum quidquid diſcruciare poteſt.

non accipit CRVCEM *ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus, fecerunt ſibi* CRVCES *ligneas, eaſq́; iugiter humeris circumferentes, non ædificationem, ſed riſum cunctis videntibus intulerunt.* Hos Serenus Abbas reprehendit, tamquam qui ſequerentur occidentem litteram, non viuificantem ſpiritum. CRVX enim, quam baiulare iubeo, *non illa tantùm dicitur, quæ paßionis tempore ligni affixione* conſtructa eſt; *ſed illa etiam, quæ totius vitæ curriculo, cunctarum diſciplinarum virtutibus captatur. Numquid enim omnes Martyres, qui ſecuti ſunt* me, *crucifixi ſunt? Numquid omnes Virgines, quæ, iuxta Apocalypſin, ſequuntur Agnum Dei, crucifixæ ſunt, vt ſequantur? Numquid Apoſtolus Paulus crucifixus fuerat, cùm dicebat: Mihi autem abſit gloriari, niſi in* CRVCE *Domini noſtri Ieſu Chriſti, per quē mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo?* **Suſceptio* ergo CRVCIS aliud nihil eſt, quàm *interfectio cupiditatum, occiſio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris.*

August. citato Serm. 32. de Sanct.

Apoc. 14, 1

Gal. 6, 14.

*Leo Ser. 20. de Reſurrect.

Video, inquit Staurophila, veritatis luce abſterſum meum errorem. Sed enim (pace tuâ liceat hoc quærere) nihílne meriti, qui ex ſimplicitate ligneam circumferebant CRVCEM, acquiſierunt? Quid ni? inquiebat Chriſtus, ſi tam piè ſimplices fuerint, vt hoc ex præſcripto meo faciundum putauerint.

Matth. 6, 22.

Si enim *oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Si bona intentio, totum corpus actionum, quod ex illâ procedit, non niſi bonum erit. An non legiſti, fuiſſe aliquando Nicolaum quemdam peregrinum Staurophorum, qui rebus mortalibus ſpretis, Deo ſe initiauerat in religioſo S. Lucæ monaſterio. Hic, iactis veræ pietatis fundamentis, cùm illam vocem ſæpiùs audiſſet, quâ me ſecuturi iubentur CRVCEM tollere, ratus ſe præcepto non ſatisfacturum, niſi fabricatam è robore molem CRVCIS in humeros inijceret; relicto ſuorum cœtu, peregrinationem ſublatâ CRVCE ſuſcepit, venitque Hydruntum, inde Tarentum ac Tyrrheniam, ibique vectans humeris ſolitam CRVCIS trabem, coëgit puerorum cœtum, obijtque ſacra vrbis templa, aſſiduò ſolemne ſibi Κύριε ἐλέησον clamitans, globumque puerorum ad eaſdem voces iterandas inuitans. Fuit hæc illius ſimplicitas, aliis irriſa pro inſaniâ, aliis pro ſummâ pietate culta. Delata tandem res ad Epiſcopum, qui obiurganti ſimilis, quærit cur vrbem tantis clamoribus impleat, quid id ſibi velit. Domini, inquit ille, præcepto obſequor, vti eius exemplum ſequar, & CRVCEM non animo tantùm, ſed corpore etiam & humeris, vt ipſe tulit, circumferam. Quòd ſi tibi moleſtum eſt, &

Ex Radero part. 2. Viridarij SS. cap. 5. & Petro Equil. in Catal. SS. lib. 5. c. 78. Vide Baron. anno Chr. 1094. in fine.

me

me exequi mea vota prohibes, alias vrbes oppidaque petam. Sensit interim cautus Præsul hominem minimè malum; imò sanctum arbitratus, Ego verò, inquit, nihil impedio quò minùs cœptum viuendi genus prosequare. Accedas etiam ad meam quotidie licet mensam, vt commodiùs pietatis studiis vacare possis. Grata fuit hæc Nicolao pij Pontificis clementia, sed intra paucos dies febriens, citato comitatu suo, pueris inquam frequentibus, CRVCEM suam velut amplissimum patrimonium quasi testamento tradidit, omnibusque benè precatus, ad cælestem Imperatorem profectus est. Quàm verò mors eius fuerit pretiosa in conspectu Domini, crebra per eum beneficia mortalibus impetrata docuerunt. Hoc habuit bonus ille, de bonâ intentione præmium. Sed, vt dicere cœperam, dum CRVCEM ferre iubeo, non lignum, sed quidquid molestum est tolerare præcipio. CRVX enim *à cruciatu dicitur, aut certè cruciatus à* CRVCE. Tollere ergo CRVCEM, est ferre quidquid molestum est, ac cruciat. Tollere CRVCEM, est tolerare in mundo pro nomine meo, quidquid intulerit mundus. *Siquidem & animi ad mortem pro* me *subeundam alacritas, & membrorum quæ sunt super terram mortificatio, & illud quòd quis libenter se cuiuis impendenti peri-*

Bernard. Serm. in Vigilia S. Andreæ.

Basil. in Reg. fus. Interrog. 6.

riculo offerre pro meo *nomine paratus ſit, & nullâ de rebus vitæ huius affectione tangatur, hoc nimirum eſt tollere* CRVCEM *ſuam.* * *Siue ergo minas, ſiue blandimenta, ſiue quaſlibet prohibitiones, ſi ſequi vis, in* CRVCEM *verte; tolera, porta, noli ſuccumbere.*

*Auguſt. Serm. 47. de Diuerſ.

Tacebat Staurophila, conferens in corde ſuo verba ſapientiſſimi Magiſtri; cùm Dominus rurſus, Et vis, inquiebat, ô filia, pleniùs cognoſcere, quàm non vnica CRVX ſit quam tollere iubeo? age ſemitam hanc, quæ ad dexteram eſt, mecum perambula, & oſtendam tibi totum Staurophylacium Patris mei, capacem, inquam, CRVCIVM OFFICINAM, quas electis diſtribuit prout vult. Sequebatur illa promptiſſimè, & geſtiebat CRVCIVM genera ſuis diſtributa claſſibus cernere. Ibant ergo pariter, cùm ventum tandem ad montem duplici colle diſtinctum, vndique CRVCIBVS, ceu proceris arboribus, conſitum. Et Ecce, inquiebat Chriſtus, hæc illa CRVCIVM ſupellex, in ſalutem humani generis deſtinata. Viden' ſupremum illum collem, vſitatis & propriè dictis CRVCIBVS exornatum? Et agnoſcis, credo, primo loco meam illam CRVCEM, ſpineâ coronâ redimitam, lanceâ & ſpongiâ hinc inde cinctam. Principem enim locum obtinere debuit arbor illa nobilis, ſupra omnia ligna

gna cedrorum excelſior, in quâ ego, vita mundi, pependi, & mortem ſuperaui. Agnoſco, inquiebat Staurophila, inſtrumentum ſalutis publicæ, *trophæum contra potentiam diaboli, & principium condemnationis eius.* Sed dic, quæſo, quænam altera illa CRVX, tuæ non admodum diſſimilis, niſi quòd inuerſa? Hæc, inquiebat Chriſtus, Apoſtoli mei Petri eſt, qui & ipſe CRVCIS LIGNVM deguſtauit, ſed *ad inſtar magiſtri in recto ſchemate crucifigi recuſauit, rogans vt inuerſis veſtigÿs figeretur, tamquam in cælum viam à terrâ faciens.* Exſpecto, inquiebat Staurophila, quæ reliquæ CRVCIVM ſpecies. Quid opus? inquiebat Chriſtus. an non cernis decuſſatam illam? Hanc *Andreanam vulgò dicitis, validâ & ſatis veteri famâ, diuum iſtum in eâ cruciatum.* Iam hinc veterum furcam, inde Iaponum CRVCEM ſpectas: reliqua nota hodieque apud vos patibula.

S.Ignat. Epiſt. ad Philipp.

Chryſoſt. Orat. in Pet. & Paul.

Vide Lipſ. lib. 1. de Cruce c. 7.

Sed enim, inquiebat Staurophila, auet animus inferioris ordinis CRVCES cognoſcere: video enim varia illis adiungi ſymbola, quæ ſine dubio myſteriis fœta ſint. Illæ etiam, aiebat Chriſtus, referunt varia cruciatuum genera, quibus aut corpus, aut animus hominis, aut vtrumque torquetur. Et quidem CRVX illa, cui cor gladio transfixum hæret, interiorem CRVCEM ſignificat, quæ mentem

validè excruciat. Hæc CRVX beatiſſimæ Matris meæ, cuius animam (vt Simeon prædixerat) pertranſiuit gladius. Hac & Apoſtolus ille affligebatur, qui dicebat: *Triſtitia mihi magna eſt, & continuus dolor cordi meo.* Hæc compaſſionis CRVX dici poteſt. *Qui enim dolorem exhibet in alienâ neceſſitate, CRVCEM portat in mente.* Ad hanc CRVCEM ſollicitudines, curæ, ægrimoniæ, mœrores, angores, ſcrupulorum aculei, animi deiectio, deſolatio ſpiritualis, tædia, aliaque his ſimilia ſine dubio pertinent. Grauis hæc planè afflictio, vt teſtabatur ille qui clamabat: *Domine Deus ſalutis meæ, in die clamaui, & nocte coram te: quia repleta eſt malis anima mea, & vita mea inferno appropinquauit.* Ita eſt, inquiebat Staurophila, ſupremum enim malorum arbitratur animus, qui offenſum ſibi ſuſpicatur miſericordiarum Patrem, & Deum totius conſolationis.

Luc. 2, 35.
Rom. 9, 2.
Gregor. Hom. 37. in Euang.
Pſ. 87, 2. 4.

Sed pergat, quæſo, Dominus meus alias ex ordine CRVCES explicare. Subiunxit ergo Dominus: Illa, quam vides gladiis, fuſtibus, catenis, laqueis, compedibus, virgis & flagellis decoratam, varia Martyrum meorum ſupplicia deſignat. Quanta enim paſſi ſunt tormenta, vt ſecuri peruenirent ad palmam martyrij! nam *ludibria & verbera experti, inſuper & vincula & carceres; lapidati ſunt, ſecti*

Hebr. 11, 36.

ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij mortui ſunt: & quid non pertulerunt in mundo, quibus dignus non erat mundus?

Morborum CRVCEM non difficulter agnoſcis, quæ non vtilis modò, ſed ſubinde etiam neceſſaria. Iſraëlitæ ſani obliuiſcebantur Dei; at vbi *multiplicatæ ſunt infirmitates eorũ, poſteà accelerauerunt.* * Et *cùm* Deus *occideret eos, reuertebantur, & diluculò veniebant ad eum.* Quàm multis infirmitas corporis mentis præſtitit ſobrietatem! *Infirmitas* enim *grauis, ſobriam facit animam.* Quare *morbum nihil aliud eſſe credas, quàm vtilem quamdam inſtitutionem:* hoc eſt, *vt & corporea omnia, & quidquid fluxũ eſt* & caducũ aſperneris, & *totum te cæleſti parti addicas.*

Pſal. 15, 4.
*Pſ. 77, 34.
Eccli. 31, 2.
Nazianz. Epiſt. 70.

CRVX verò illa, cui lignea ſcutella & mendici adiungitur crepitaculum, paupertatis inſigne eſt. Quis enim neſciat, hanc quoque virtutis inſtrumentum, ſi quis eo rectè norit vti? *diuitiarũ acquiſitio laboris, poſſeßio verò timoris, amißio plena doloris inuenitur:* diuitiæ cùm amantur, inquinant; cùm habentur, onerant; cùm minuuntur, cruciant.

Bernard. de Conuerſ. ad Cleric. cap. 12.

Sed quid ſibi, aiebat Staurophila, vult feretrum illud quod ab alterâ conſpicio parte? Id afflictionem eam, reſpondebat Chriſtus, deſignat, quæ ex parentum & conſanguineorum contrahitur morte. Suſtinenda &

hæc æquo animo; quia etſi durum amittere charos, tolerabile tamen; quia ſuſtulit ille, qui dederat, bonus Deus. Et quantis profuit amicis carere, qui dum viuerent, à Deo auocabant! Hæc audiens Staurophila, oculos in ſtulti cucullum conuertebat. Sciens autem Chriſtus, quòd eum vellet interrogare, Video, inquit, mirari te hoc ſtultitiæ ſchema, nec ſatis aſſequi quid illud ſit. Grauis hæc, filia, CRVX eſt irriſionum, contemptus, ac ludibriorum; quâ veri patientes non horrent ſtulti audire propter me: nec quidquam eſt quod ita hominum mentem perturbet, quàm deſpectui haberi. Multi ſanè cupiunt Deo *ſeruire, ſed cum hominũ laude & fauore*, & pleriq; humilitatem amant ſine humiliatione, volentes eam *ſine honoris mundani exercere iactura, & abſque vllius exaſperatione conuitij, patientiæ gratiam poßidere*.

Caſſian. Collat. 4. cap. 12.

Sed quid hoc demum, aiebat Staurophila, quòd video ſubſannantes digitos, & exſpuentium ora? Illud nimirum, reſpondebat Chriſtus, non deeſſe ſeruis meis, quorum vitam mundus æſtimat inſaniam, contumelias, detractiones, probra, mendacia, iudicia temeraria, & alia huiuſmodi, quorum vberrima vbique ſeges; tam deriſoribus noxia, quàm verè patientibus vtiliſſima. *Hos enim eligit Deus, quos deſpicit mundus; quia plerum-*

Gregor. in Euang.

rumque ipſa deſpectio hominem reuocat ad ſeipſum. Optime ergo Apoſtolus meus monuit, Deo ſeruiendum per *gloriam, & ignobilitatem: per infamiam, & bonam famam; vt ſeductores, & veraces*. Faſciculus vero multarum CRVCIVM ſimul ligatarum, id denotat, plures ſubinde afflictiones ſimul in vnum incurrere hominem, Deo ad eius ſalutem id permittente, atque etiam immittente.

2.Cor.6,8.

CAPVT IV.

Quodcumque CRVCIS *genus Chriſtum tuliſſe.*

STVPEBAT non parum Staurophila, audiens multiplices CRVCES vni aliquando deſtinari, &, Mi Domine, aiebat, vel vnica ex commemoratis CRVCIBVS ſatis profectò fuerit ad validum hominem deijciendum; ecquis ergo congeriem aliquam ſuſtineat? Quid eſt quod loqueris? reponebat Chriſtus. numquid conſideraſti ſeruum meum Iob, quanta ſuſtinuerit, & quot in eum ſimul irruerint CRVCES? Armenta enim primò ſublata, liberi deinde ruinâ domus oppreſſi, percuſſus ipſe vlcere peſſimo vſque adeò, vt ſedens in ſter-

quilinio testâ saniem raderet: & ad malorum cumulum, propria etiam marito insultaret vxor. Amici, qui ad consolandum venerant, acerbis disceptationibus malũ exasperabant. In his omnibus tamen infractus persistebat sancti viri animus, vt diceret: *Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus?* *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum.* Magna, inquiebat Staurophila, hæc Iobi patientia; sed quis assimilabitur ei? Quis mihi mentem ita cõfirmabit, vt aduersus omnia aduersa inconcussa permaneat?

Iob. 2, 10.

*Iob. 1, 21.

Cui Christus: Nulla melior ad patientiam monitio, & munitio, quàm aspicere in me *auctorem fidei, & consummatorem* IESVM. Nam & hæc mihi patiendi causa fuit, vt ouibus meis præberem exemplum. Omnes enim CRVCES, *omnia terrena mala, quæ sustinenda præcepi*, ego, Deus ipse, *sustinui, ne in illis timeretur infelicitas.* Si enim aduertas, ô Staurophila, nullam hîc vidisti CRVCEM, quam ego non priùs tulerim. Itáne verò, aiebat illa, & tu Redemptor mi, omnes has CRVCES? Sic est, aiebat Christus, nec de primâ dubitas: neque enim nescis, quomodo prætorio exiuerim baiulans mihi CRVCEM, & *factus* fuerim Patri *obediens vsque ad mortem, mortem autem* CRVCIS. Hoc om-

Heb. 12, 2.

Aug. lib. de Catechiz. rudib.

Phil. 2, 8.

omnes viuâ fide credimus, aiebat Staurophila, ſed de aliis non ita paſſim conſtat.

Proinde aduerte, inquiebat Chriſtus, percurram reliquas, ſed breuiter, & quaſi in tranſitu. Defuitne mihi interior CRVX, cùm in horto cœpi tædere, pauere, & mœſtus eſſe, & dicerem: *Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.* Volui deinde ad conſolationem ſeruorum meorum eſſe quaſi derelictus & deſpectus à Deo. Ecquid enim animi credis tum mihi fuiſſe, cùm flebili & intermoriturâ voce clamarem: *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* Quanto dolore cordis tactus ſum intrinſecus propter omnia & ſingula hominum omnium ſcelera, iam inde ab ipſo mundi exordio perpetrata! hæc enim in me ſuſceperam expianda; pro illis, agnus licet ſine maculà, & qui peccatum non feceram, reum ipſe me conſtitueram, vt pro iis ad iuſtitiæ rigorem Patri ſatisfacerem, & quæ non rapui, exoluerem. *Cernebam* autem *perſpicuè, & in particulari, quanta in ſingulis diuinæ bonitati fieret iniuria, quanta contumelia, quantus contemptus. Cernebam quoque quantum malum ſit æterna damnatio; quam totum genus Adæ ſibi per peccatum accerſiuerat. Multò enim exactiùs & clariùs ſingula conſiderabam & ponderabam, quàm vlla poſſet creatura. Vnde non dubi-*

Matth. 26, 38.

Matth. 27, 46.

Leſſ. de Perfect. diuin. lib. 12. cap. 17.

dubitauit quidam *affirmare, hunc ipſum dolorem ſufficientiſſimum fuiſſe ad vitam mihi millies eripiendam; ſi vim ſuam in corpus exerere fuiſſet permiſſus.* Si enim Heli captâ Arcâ retrorſum cecidit, & exſpirauit; ſi & nurus eius dolore eiuſdem cladis exſtincta eſt; quis dubitet, quin idem potuiſſet dolor, quem pro peccatis veſtris aſſumpſeram, cùm ille longè fuerit maior, quàm vllus, qui in hominem poſſit cadere? atque hæc triſtitia mihi fuit continua ab ipſo initio conceptionis vſque ad finem vitæ.

1. Reg 4, 18.

O lætitia Angelorum! aiebat Staurophila, numquam credidiſſem, tantum interni te habuiſſe doloris, niſi me docuiſſes. Quare concupiſco & reliquas tuas cognoſcere CRVCES. Iam audiuiſſes, aiebat Chriſtus, niſi interrupiſſes. Pergo igitur de corporis afflictionibus, de quibus fortè non ambigis. An non vinculis conſtrictus, huc illuc magno furore per vias raptatus, impulſus & protruſus fui? an non colaphis me ceciderunt, & palmas in faciem dederunt? Denique *ego in flagella paratus fui*, & acutiſſimis ſpinis coronatus, arundine in capite percuſſus, & pluribus aliis CRVCIBVS inhumaniter exagitatus, & ſic *dolor meus in conſpectu meo ſemper.*

Matth. 26, 27.

Pſ. 37, 18.

Pſ. 37, 18.

De morborum CRVCE quid attinet dicere? cùm non ignores ab Iſaiâ me dici *virum dolo-*

Iſai. 53, 3.

dolorum, & ſcientem infirmitatem, qui veſtros lãguores vere tulerim. nec defuit mihi acerba potio: *recordare* enim *abſynthij mei & fellis*, & quomodo *in ſiti meâ potauerunt me aceto.* Thren.3, 19. Pſ.68,22.

Paupertatem verò amaui & exquiſiui ab vtero matris meæ, *quoniam* propter vos *egenus factus* ſum, *cùm eſſem diues, vt* meâ *inopiâ* vos *diuites eſſetis*. Et attende, quæſo, paupertatem natiuitatis meæ, quale ego *fabricator mundi elegerim hoſpitium*; ſtabulum pro domo, præſepium pro lecto; *panniculi pro purpurâ, pro byſſo in ornatu Regio laciniæ congerebantur*; *pediſſequas ſubſtantia familiaris non patiebatur, mancipiorum obſequia ſumptus tenuis & inops menſa excludebat*. Denique pauperes elegi diſcipulos, & tanta mea fuit paupertas, vt neque cubile, neque domicilium quo reciperer, haberem. vnde non immeritò dicebam: *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos; Filius autem hominis non habet vbi caput ſuum reclinet.* 2.Cor.8,9. Cyprian. Serm.de Natiuit. Matth.8, 10.

Compaſſus quoque fui hominum caſibus & necibus: hinc enim ſuper perituram Ieruſalem lacrymatus ſum. Hinc, vt alios conſòlarer, mortuos excitaui; & cùm Lazarus amicus defunctus eſſet, infremui ſpiritu, turbaui meipſum, & lacrymatus ſum, vt dicerent Iudæi: *Ecce quomodo amabat eum!* Luc.19,41. Ioan.11, 33.

Contumeliis denique & opprobriis ſatura-

Bernardus Serm. 20. in Cant.

ratus fui. *In dictis* enim meis *sustinui contradictores, in factis obseruatores, in tormentis illusores, & in morte exprobratores.* An non

Matth. 11, 19.

potator vini, Publicanorũ amicus, seductor, dæmonium habens, Samaritanus, blasphemus, & diuinitatis impius vsurpator, contumeliosissimè appellatus fui? Et quasi non sufficerent contumeliæ verborum, etiam factis ignominiosissimis mihi insultarunt, & æternam Dei sapientiam pro stulto & insano habuerunt. Velauerunt faciem meam ludentes, & illudentes mihi; & cùm alapis

Luc. 22, 64

me cæderent, dicebant: *Prophetiza nobis Christe, quis est qui te percussit?* Spreuit me cum exercitu suo Herodes veste albâ indutum; instar vanissimi regni affectatoris spineo diademate me coronarunt: arundine, velut sceptro, & chlamyde coccineâ, ceu Regio paludamento per ludibrium me ornauerunt. Quæ nunc, ô Staurophila, superest CRVX, quam non expertus fuerim? atque hæc quidem passus sum propter te, vt

Heb. 12, 3.

& tu recogitans eum, *qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem,* non fatigeris animo tuo deficiens, sed aspiciens in faciem Christi tui, eius exemplo commonita dicas: Si sic ille, quid

Luc. 23, 31

ego? *Si in viridi ligno hæc* facta, *in* me *arido*, & tantùm non flammis deputato, *quid fiet?*

C A-

CAPVT V.

Beatiſſimæ Virginis exemplo CRVX *ferenda.*

Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. *Luc.2,35.*

Si CRVCIS *haud expers ſit Virgo criminis expers;*
Noxia, quid dubitas ſubdere colla CRVCI?

PENETRABANT hæc, velut ſagittæ acutæ, animum Staurophilæ, vt lacrymæ vbertim defluerent ex oculis; reſumpto autem ſpiritu dixit: Gratias tibi ago, ô ſponſe ſanguinum, quia in vitâ tuâ exhibuiſti mihi formam cuiuſcumque CRVCIS ferendæ. Et quis mihi det, *vt per ſemitam patientiæ & humilitatis incedens, per Christum ad Chriſtum meum tendam. In quo itinere* etſi *nec æſtus deſit laboris, nec nubes triſtitiæ, nec procella formidinis, nec inſidiæ iniquorum, nec minæ potentium, nec contumeliæ ſuperborum*, confido tamen quòd tuo adiutorio hæc omnia percurram; non ignara, *non tam optandum declinando iſta effugere, quàm*

Leo Serm. 16. de Paſſione.

Tuam ipſius animam pertranſibit gladius. *Luc. 2.*

Si CRVCIS *haud expers ſit* VIRGO *criminis expers;*
Noxia, quid dubitas ſubdere colla CRVCI?

quàm tolerando ſuperare. Atque hoc nunc eſt deſiderium & votum cordis mei.

Benè habet, inquiebat Chriſtus, quòd grata ſis inſtructori tuo: nam beneficia potiora meretur, qui pro acceptis non fuerit ingratus. Alterum proinde ſtimulum ad CRVCIS onus ſuſcipiendum adiungam. Sed id priùs velim mihi dicas, quid nuper tibi acciderit, cùm nouam coëmeres tunicam? Subridebat hîc Staurophila, & Cur illud, inquiebat, Domine requiris? aut quid ad rem facit? Nimirum, aiebat Chriſtus, intelliges poſteà, hoc tuæ ſeruire eruditioni. Nihil igitur cunctata, Tergiuerſabar, inquit, cum mercatore de pretio, quod ille (vt mihi quidem videbatur) enormius efflagitabat, ac multis vltrò citroque habitis ſermonibus, tandem ſubijciebat: Ecce vno aut altero abhinc vico mater mea habitat, quæ eumdem pannum non minoris emit. Adi eam, & audi, num ita ſe res habeat, & videbis me iniquum non exigere.

Satis hoc, inquiebat Chriſtus, hinc iam docebo, quàm æquum ſit, pro Regno Dei, & ſalute tuâ CRVCEM ferre. Venale habet Pater meus Regnum cæleſte, & *aliud non quærit pretium quàm te ipſum: tantum* ſcilicet *valet, quantum es: te da, & habebis illud.* Sed da te CRVCEM baiulantem, da te me ſe-

Beda Sermone 18. de Sanctis ex Auguſt.

 quen-

quentem, da te vitam in CRVCE conſummantem? Quid turbaris de pretio? nónne & me *oportuit pati, & ſic intrare in gloriam meam?* Iam vide, quæſo, an non eodem pretio *immaculata* Mater mea, *quæ nullis terrenis inquinata fuit affectibus, ſed cæleſtibus educata cogitationibus, cùm eſſet animatum cælum*, cæleſtia emerit tabernacula.

Luc. 24, 26.

Damaſc. Orat. 2. de Dormit. B. Mariæ.

Quòd ſi à CRVCE quiſpiam immunis ad æternam admitteretur beatitudinem, an nõ putas id Genitrici meæ, eidemq́ue ſanctiſſimæ, indulgendum fuiſſe? ſed ſtat, æternumq́ue ſtabit æterni Patris decretum, *Per multas tribulationes oportet intrare in regnum Dei.*

Act. 14, 21.

Volupe tamen erit, aiebat Staurophila, audire has B. Virginis CRVCES & dolores, vt per eius exempla ſequar Dominum Redemptorem. Recenſebo ergo nonnullos, inquiebat Chriſtus, vt puri hominis, & infirmioris quidem ſexus formam tibi proponam, ne diuinâ virtute Deum hominem aduerſa ſuperaſſe fortaſſis obijcias, atque vt hinc erga mœſtiſſimam Matrem meam tibi creſcat reuerentia & cultus. Gratius mihi, aiebat Staurophila, nihil poſſet accidere: iam pridem enim, quidquid ad cultum Virginis-Matris aliquo modo facit, maximo pietatis ſenſu me affecit.

Age

Age igitur, inquiebat Christus, compingam tibi velut in myrrhæ quodam fasciculo Dolores & CRVCES, quibus discruciata fuit. Quo enim dolore affectam credis, cùm Reginæ cælorum, & Angelorum Dominæ locus non esset in diuersorio, sed in patulum quoddam stabulum tenera ac prægnans Virgo secedere coacta fuit? Quo sensu recèns nati vagitus excepit? quàm intimè compassa est nuditati, frigori, inopiæ, & reliquis, quibus tum affligebar, infantiæ ærumnis? Et cùm prænosceret omnes mihi posteà infligendos cruciatus, an non credis, quoties me pannis inuoluit, quoties manus & pedes contrectauit, toties animum nouo dolore absorptum, quòd cogitaret, illas manus, illósque pedes duris aliquando clauis CRVCI affigendos? Quàm dirus doloris gladius penetrauit Virginis animam, cùm cruentam Filij sui aspiceret circumcisionem! cùm audiret Herodis decretum de occidendis paruulis, illudque deinde immaniter executioni dari! Quàm molestum ei fuit, intempestâ nocte solum vertere, difficillimo itinere in Ægyptum concedere, ibique septem ipsis annis cum barbaris hominibus, qui innumeris probris diuinum Numen lacessebant, vitam transigere!

Luc. 2, 7.

Ex S. Brigittâ lib. 6. Reuelat. cap. 57.

Quid referam luctum, quem habuit, cùm

triduo amiſſus hærebam in templo? Si enim Anna Tobiæ mater, eò quòd die ſtatuto minimè reuerteretur filius, fleuit irremediabilibus lacrymis; quos non planctus emiſit illa, quæ me non filium modò, ſed Deum ſuum credidit amiſſum? Quis mœror occupauit, cùm conſanguineum ſuum Ioannem Baptiſtam, quo maior inter natos mulierum non ſurrexit, audiuit in vincula coniectum, & capite multatum? Quàm acerbus ei fuit dilectiſſimi ſponſi Ioſeph interitus!

Tob.10,4.
Luc.7,28.
Matt.11,2.

Magna profectò, inquiebat Staurophila, magna hæc ſunt, quæ Virginem-Matrem grauiſſimè affecerint; & vix ipſa credideram tot eam CRVCIBVS, ante Domini mei paſſionem, adobrutam. Præludia hæc fuere, inquiebat Chriſtus, & initia dolorum, qui deinceps velut agmine facto in eam irruerunt. Neque enim ignara fuit eorum quæ mihi paſſionis tempore acciderunt, quæ & à Prophetis legerat prædicta, & magno doloris ſenſu animo eius ſemper obuerſabantur.

Quid illam animi habuiſſe dixeris, cùm nuntium illi adferretur, me, ſolatium cordis ſui, captum velut latronem per plateas frequentiſſimæ ciuitatis circumduci, raptari, trahi, de vno Iudice ad alium indignè ablegari! Quam CRVCEM ei intulere alapæ maxillis meis crudeliter impactæ? flagella, corona

rona ſpinea, arundo, & ipſa CRVX, quam ſauciis ac cruentis humeris, miſerando ſanè ſpectaculo deportabā. Sed præ his omnibus, tū vel maximè doloris gladius animam eius pertranſiuit, cùm ſtaret iuxta CRVCEM, & ea quæ circa me fiebant, contemplaretur.

Cùm me vidit ſuum natum
Morientem, deſolatum,
Emittentem ſpiritum.

Non ſe poterat vltrà continere Staurophila, ſed in lacrymas effuſa, ſubiunxit:

O quàm triſtis & afflicta
Fuit illa benedicta
Mater Vnigeniti!
Quis eſt homo qui non fleret,
Mœſtam matrem ſi videret
In tanto ſupplicio?

Pergebat verò Chriſtus: Tunc, ô Staurophila, (iuxta Ieremiam) *anguſtiæ & dolores tenuerunt eam quaſi parturientem:* * *nam dolores partus, quos effugit parturiens, ſuſtinuit ex maternâ compaßione viſcerum me repartu-riens lacerum.* Omitto quòd è CRVCE depoſitum gremio exceperit, omnia vulnera explorauerit, & magnâ animi mœſtitiâ vltimæ interfuerit ſepulturæ. O Domine, inquiebat Staurophila, quis mihi det penitiùs expendere & appendere ſingulos dolores mœſtiſſimæ Matris tuæ!

Ierem.49, 24.
*Damaſc. de Fid. Orthod. lib.4.c.15.

4.Esdr.4,5 *Pondera mihi*, dicebat Christus, si vales, *pondus ignis*. Rimare, si potes, feruentissimum illud amoris incendium, quo cor eius erga me continuè æstuauit, & tum doloris magnitudinem vtcumque cognosces. Agnosce Matrem, agnosce Filium, & hunc vnigenitum, illum *desideratum cunctis gentibus*, Agg.2,8. *Ps.44,3. * *Speciosum formâ præ filijs hominum*, denique ipsum Deum ac creatorem vniuersorum. Quantam verò ex tanto amoris fomite surrexisse credis flammam? *Tantum enim necesse est vrat dolor, quantum hæserit amor.* August. lib.21. de Ciu.Dei cap.26.

Vnde *credo plenè enarrari non posse dolorem Virginis*: sed hoc dicendum, *tantum fuisse, quantum vmquam dolere potuit de tali filio talis mater.* Bernard. de Lament. Virg.

Hæc porrò eò adducta sunt, filia, vt clarissimè videas, ne Matrem quidem meã CRVCIS fuisse exortem: ac proinde nec te nec vllum omnino à CRVCIS consortio excipiendum. Optimè id intelligebat Apostolus, qui dicebat: *Nemo in tribulatione moueatur, ipsi enim scimus quòd in hoc positi sumus.* 1.Thess.3,3. An ergo mirum, si CRVCES *& calamitates in hoc sæculo perpetuò ferendæ, cùm ad toleranda vniuersa militetis. Et sanè Christianus quodammodò esse desinit, qui, in hoc positus vt perferat, nihil perfert.* Saluian. contra Gent.

CA-

CAPVT VI.

Cur CRVCES *neceſſariæ.*

SVCCREVERAT iam aliquò vſq; Staurophilæ animus ad CRVCEM ſuſcipiendam, quam videbat & Chriſtum & Chriſti matrem patientiſſimè tuliſſe, ſe verò, quiduis demum ageret, nullo modo poſſe effugere: *ſed* mirabatur enim, quid cauſæ eſſet, *quòd à Chriſtianâ vitâ inſolubile vinculum eſſet tribulatio.* Et, Ne indignetur, inquiebat, Dominus meus, ſi pergam proponere quæ animo occurrunt meo. Quid, precor, illud eſt, quòd electos tuos excruciari velis, & neminem ſine CRVCE ad Regnum Patris tui admittas?

Chryſoſt. Hom.66. ad Pop.

Reſpondit Chriſtus: Sufficere deberet, filia, quoniam ſic placitum eſt Patri meo, nec vllas eius rei exquirere cauſas, quando optimè noſti, id æquiſſimum, quod diuinæ placitum fuerit voluntati. Non detrectabo tamen nodum hunc, quem proponis, ſoluere: quando & hoc ad imbecillem animum corroborandum non parum faciat. Huius rei gratiâ, ſubijciebat Staurophila, id vel maximè requirebam: neque enim vllum mihi

erat dubium, quin optimis niteretur rationibus, quod ab optimo Deo aut fieret, aut fieri permitteretur.

Greg. l. 23. Moral. cap. 15.

Audi igitur, aiebat Christus: *Pio Dei consilio agitur, vt huius peregrinationis tempore electorum vita turbetur.* Via *est vita præsens, quâ ad patriam tenditur, & idcircò hîc occulto iudicio frequenti perturbatione* homines *conteruntur, ne* VIAM *pro patriâ diligant.* Hinc mundi iter asperum, *ne dum quisque præsentis vitæ requie quasi amœnitate* VIÆ *pascitur, magis eum diu pergere, quàm citiùs peruenire delectet: ne dum oblectatur in* VIA, *obliuiscatur quod desiderabat in patriâ.*

Felle proinde miscenda erant omnia, ne mel mundi pro summis deliciis haberetur:

August. in Psalm. 43.

nam si *semper Deus in istis prosperitatibus faueret, vt omnia abundarent, nullamq; in tempore isto mortalitatis tribulationem, nullas pressuras angustiasq; pateremini, non diceretis, nisi ista, esse summa bona, quæ præstat Deus seruis suis, & maiora ab illo non desideraretis. Ideò autem huic vitæ malè-dulci miscet amaritudines tribulationum, vt alia, quæ salubriter dulcis est, requiratur.*

August. Serm. 111. de Temp.

O infelicitas generis humani! Amarus est mundus, & diligitur: putas si dulcis esset, qualiter amaretur? Turbatur mundus, & amatur mundus; quid si tranquillus esset mundus?

*Idem Serm. 246. de Temp.

* *Formoso quomodo hæres,*

res, qui ſic amplecteris fœdum? flores eius quomodo colligeres, qui à ſpinis non reuocas manum?

Profectò, inquiebat Staurophila, non vtilis modò, ſed etiam neceſſaria, vt video, Crvx atque tribulatio; alioqui inſenſati homines relinquerent cælum cæli Domino, terram verò terrigenis, & filiis optarent hominum. Sed vlteriùs, ſubijciebat Chriſtus, expendere oportet, *habere bonum Deum bona malaq́ diſtribuenda ſingulis, & alternatim ſecundas res, aduerſaſq́ diſpertiri, eaſq́ ita digerere, vt, vtrælibet in hac vitâ contigerint, alteræ in futurâ ſint exſpectandæ.* Id ſcilicet volebat Pater Abraham, cùm Epuloni ita loqueretur: *Fili, recordare quia recepiſti bona in vitâ tuâ, & Lazarus ſimiliter mala; nunc autem hic conſolatur, tu verò cruciaris.*

Salian. l.2. De Timore Dei, cap.33.

Luc.16,25.

O quàm verè *terribilis* Deus *in conſilijs ſuper filios hominum!* Quis enim non *timeat* exemplo diuitis huius, *quem deliciæ vitæ igni tradiderunt. Non enim ob iniuſtitiam, ſed propter mollem & delicatam vitam reprehenſus, in flammâ fornacis torrebatur.* Proſperitas ergo apud Deum crimini eſt, ſupplicioque obnoxia; & Crvce caruiſſe, perpetuum meretur cruciatum. An non dixi in Euangelio: *Væ vobis diuitibus, quia habetis conſolationem veſtram! Væ vobis qui ſaturati eſtis, quia eſurietis!*

Pſal. 65,5.

Baſil. Homil 1.de Ieiun.

Luc.6,24.

rietis! Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis!

Stupebat ſupra modum Staurophila, &, Niſi optimè nobis conſtaret, aiebat, ſapientiſſimè omnia à diuinâ prouidentiâ ordinari, neſcio quî humana mens hoc Dei iudicium capere poſſet. Quid ita? inquiebat Chriſtus, nónne & Ethnici id cognouerunt? Quò enim ſpectant gemina illa Iouis apud Homerum dolia, quorum alterum bonis commodíſve huius vitæ refertum ſit, damnis & calamitatibus alterum, quæ ille alternatim hominibus diſpertiat? Socrates quoque dicebat, dolorem & voluptatem inter ſe ita eſſe compoſita, vt ſeſe mutuò ſequerentur, vt in puteo vrceus inanis & plenus, vita & mors in viuentibus, nox & dies in cælo. Dies præcurſor eſt noctis, & nox prænuntia diei. Qui hîc ſitulam plenam recipit, poſteà habebit vacuam. Cui in hac vitâ iugiter fulſit dies, in alterâ æterna torquebitur nocte. Ita eſt, mea Staurophila, nemo poteſt & hîc & illic frui quiete. Et quid tantum miraris Dei diſpoſitionem? Nónne in omnibus penè rebus humanis vix vlla exiſtit lætitia, quam non triſtitia præceſſerit? *Mulier cùm parit, triſtitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit puerum, iam non meminit preſſuræ propter gaudium, quia natus eſt*

Salian. vbi ſup.

Ioan. 16, 21.

eſt homo in mundo. Amaritudo enim præeuntis doloris, commendat ampliùs gaudia ſecutura. Sic pretioſior ſanitas eſt, quæ poſt languoris recuperatur incommodum. Agricola quoque de vbertate frugum lætari non poterit, niſi priùs terram multo labore confecerit, & tantò magis proſperitatis ſpem congerit, quantò ſe ampliùs deſudaſſe cognouerit. Hoc nimirum eſt quod dici ſolet, Vbi vber ibi tuber; vbi mel ibi fel. &

Hieron. Tom.4.in Epiſt. ad Virg.in exil. miſſ.

Semper odoriferis proxima ſpina roſis.

Cumulatè, aiebat Staurophila, dubitationi meæ ſatisfactum. Alias proinde rationes, ſi quæ ſint, libenter excipiam. Pergam igitur, ſubdebat Chriſtus: *Tentat vos* per CRVCES *Deus, vt palàm fiat vtrùm diligatis eum, an non in toto corde, & in totâ animâ veſtrâ. In igne* enim *probatur aurum & argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis.* & numquam audiſti, *vaſa figuli probat fornax, & homines iuſtos tentatio tribulationis.* Bonos in deliciis Deus non habet, experitur, indurat, ſibi illos præparat. *Eos autem, quibus indulgere videtur, quibus parcere, molles venturis malis ſeruat.* Non legiſti de iuſtis vexatis, quid ſcriptum? *Quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos ſe. Tamquam aurum in fornace probauit illos, & quaſi holocauſti hoſtiam accepit illos, & in tempore*

Deut. 13,3

Eccli.2,5.

Eccli.27,6.

Seneca de Prouident.

Sap.3,5.

erit

erit respectus illorum. Vexati ergo, afflicti, & cruciati Deo digni sunt. contrà, *qui non accipit* CRVCEM *suam, & sequitur me, non est me dignus.* Et * *verè ille miser est, qui in afflictione constitutus nimiùm tristatur, & Deo non se dignum præbet.*

Math. 10, 38.

* Nicetas Choniates.

Verùm, inquiebat Staurophila, quid opus probatione, cùm Deus vniuscuiusque nouerit virtutem, etiamsi nulla ingruat aduersitas? Non ita probat Deus, respondebat Christus, vt noua ei succedat notitia, sed vt aliis notam faciat iustorum tolerantiam, cui ipse materiam suggerit & occasionem. Ita Tobiæ dictum: *Quia* placebas *Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te,* & declararet, non Deo aut Tobiæ, sed aliis hominibus, quàm excelso animo sustineret aduersa. Et nesciunt plerique quâ mente Sancti Deum colant, & non raró propter præsentis vitæ felicitatem Deo seruire credunt, sed CRVX & tribulatio facilè ostendit, quanto Deo adhæreant amore. Ita diabolus ob temporalia bona Deum à S. Iob coli opinatus est. *Cùm enim videret sanctißimum virum valdè copiosum & opulentum, nihilq; haberet quod ei accusationis loco obijceret, ad hanc confugit calumniam: Numquid gratis te colit Iob? Circumuallasti interiora & exteriora eius: propter mercedem ille virtutem sequitur, tantâ fruens opulentiâ.*

Tob. 12, 13.

Chrysost. Hom. 1. ad Pop. Antioch.

Quid

Quid igitur fecit Dominus? volens demonstrare quòd Sancti ipsum non colant propter mercedem, omnem substantiam abstulit, & paupertati tradidit, & in grauem morbum incidere permisit. Et quidem omnibus ille diuitijs circumfusus, quis esset, non multis manifestum erat, postquam verò ipsas velut vestimentum exutus, athleta abiecit, & ad pietatis certamina nudus intrauit: sic spoliatus spectatores omnes perculit, ita vt & ipse Angelorum Dominus super animi eius tolerantiâ vehementer acclamaret, & victori illi applauderet.

Cognosco nunc Domine, aiebat Staurophila, necessaria esse fortium exempla, tum vt eos, prout meriti, veneremur; tum vt ad eorum accendamur imitationem. Subiecit verò Christus: Sed & alteram audi rationem, *magna & præcipua virtus est patientia; carebit* hac *iustus, si nihil patiatur aduersi. Est enim patientia, malorum, quæ aut inferuntur, aut accidunt, cum æquanimitate perlatio.* * *Paternum Deus habet aduersus bonos viros animum, & illos fortiùs amat, & operibus, doloribus ac damnis exagitat, vt verum colligant robur. Non est arbor solida nec fortis, nisi in quam frequens ventus incursat: ipsa enim vexatione constringitur, & radices certiùs figit. Marcet sine aduersario virtus: tunc ap-*

Lactant. de Iustit. l. 5. cap. 23.

* Seneca li de Prouid.

paret

paret quanta ſit, quantumq́ valeat polleatq́, cùm quid poßit patientia oſtendit.

Prudent. in Pſychom.

Nam vidua eſt virtus, quam non patientia firmat.

Fateor, inquiebat Staurophila, paternum Dei erga nos animum: ſed dura eſt ſuper nos manus eius. Quis enim vel à vitrico continuas exſpectet vexationes, & non leues calamitates? Matris, video, aiebat Chriſtus, requiris blanditias, & foueri ſinu, contineri vmbrâ, numquam contriſtari, numquam laborare, numquam affligi deſideras. Numquam audiſti,

Lucan. l. 9.

Gaudet patientia duris?

Apoc. 3, 19. Seneca l. de Prouident.

vel illud Patris miſericordiarum, *Ego quos amo, arguo, & caſtigo? Hanc rationem* in electis ſuis Deus *ſequitur, quam in diſcipulis præceptores, qui plus laboris ab his exigunt, in quibus certior ſpes eſt. Numquid tu inuiſos eſſe Lacedæmoniјs liberos ſuos credis, quorum experiuntur indolem, publicè verberibus admotis? ipſi illos patres adhortantur, vt ictus flagellorum fortiter perferant, & laceros ac ſemianimes rogant, perſeuerent vulnera præbere vulneribus.* Et verò monaſteriorum Præfecti, vt nouiſſe potes, vix admittunt, niſi durè exercitatos. Narrat Climacus, fuiſſe monaſterij diſpenſatorem pudicum & moderatum, & mitem vt quis alius. In hunc monaſterij

Climac. Grad. 4. ante med.

ſterij Pater inuectus eſt abſque vllâ causâ, iuſſitque de Eccleſiâ proijci: intempeſtiuè ſanè. Climachus cùm eum ſciret eius criminis, quod Pater obiecerat, inſontem, ſeorſim Patri illi diſpenſatoris commendabat innocentiam. Ad quem & ille ſapientiſſimè. Scio, inquit, Pater; ſed ſicut crudele eſt ex ore famelici *infantis panem rapere, ita & ſeipſum & operarium lædit, qui animas ſuſcipit regendas, niſi illi coronas, quantas illum ſuſtinere poſſe nouit, horis ſingulis prouidere ſatagat, ſiue per contumelias, ſiue per ignominias, ſiue per obiectiones, ſiue per ludibria.** *Quòd ſi Cænobiarcha ritè, ac ordine facit, quando inſontes etiam contumelijs exercet; cur ampliſſimi monaſterij Pater, orbis gubernator Deus, qui Oceano & cælo velut muris clauſum continet monaſterium ſuum; cur hic, inquam, magnus Pater iniquè faciat, ſi filios ſuos fame, morbis, egeſtate, iniurijs exerceat?* Denique, ne diutiùs te traham; & ideò CRVCES à Deo immittuntur vt coronæ & præmia vobis augeantur. Quantum enim tribulationes intenduntur, tantum & retributiones ampliantur. Imò & ampliùs. *Non* enim *ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in* vobis.

*Drexel. in Gymnaſ. patient. part. 1. c. 2.

Rom. 8, 18.

C A-

Pondus et statera iudicia Dñi sunt. *Prov. 16, 11.*

CRVX sua quemq; manet, certo quā pondere summus
Arbiter ex magno mittit amore Deus.

CAPVT VII.

Cuiusque viribus CRVCEM *à Deo contemperari.*

Pondus & ſtatera iudicia Domini ſunt. *Prouerb.16,11.*

CRVX *ſua quemque manet, certo quam pondere ſummus*
Arbiter ex magno mittit amore Deus.

ARGVTARI hîc rurſum occœpit Staurophila, & Cùm diſpar, inquiebat, humanarum virium ſit robur, vt quod vni leue, aut non admodum graue, alteri videatur longè grauiſſimum, ſcire velim, quemadmodum omnes CRVCI baiulandæ apti eſſe queant. Multi enim ſunt debiles, infirmi, & ſibi ipſis graues: & quî, quæſo, teneræ virgines, pueri, & puellæ CRVCIS onus geſtabunt? Erras Staurophila, inquiebat Chriſtus, & craſſè admodum. Si enim credis Deum eſſe ſapientiſſimum, imò ipſam ſapientiam, quomodo CRVCEM imponat, quæ ferentis excedat vires? An non legiſti: *Fidelis eſt Deus, qui non patietur vos tentari ſuprà quàm poteſtis.* *Si enim homines ſuis iu-*

1.Corinth. 10,13.
Ephræm Tract de Patient.

mentis non plus oneris imponant quàm ferre queant, multò minùs plus tentationum aut afflictionum imponet Deus, quàm ferre poßint. Nouit nauclerus certo pondere nauem saburrâ onerare, ne æquo leuior, ventorum tempestatibus transuersum eat; & tamen non ita prægrauat, vt demergatur in profundum: non secùs Deus CRVCES & tentationes amicis suis immittit, ne leui flatu abripiantur, sed vt prosperè æternæ gloriæ portum attingant.

Francisc. Labat. tit. Tribul.

Fateor Domine, inquiebat Staurophila, errorem meum, & insipienter locuta sum. Sed ne graue, quæso, sit, erudire inscitiam meam: *Beatus* enim *quem tu erudieris Domine.* Cui Christus: *Deus*, qui iuxtà sapiens est ac iustus, *omnia in mensura, & numero, & pondere disposuit.* Nouit ille exactissimè

Ps. 93, 12.

Sap. 11, 21.

——— quid ferre recusent
Quid valeant humeri, ———

Horat. de Arte Poët.

ideoque afflictiones & pœnas æquâ explorat mensurâ; ne CRVX iusto longior aut breuior alicui immittatur. Dinumerat ille quot huic, quot illi, & quâ serie CRVCES assignandæ: appendit prætereà, velut in bilance, ex vnâ parte cuiusque CRVCIS pondus, & patientis vires ex alterâ; atque ita vtraque attemperat, nihil vt vltra vires immittatur. An non Dauid ait: *Cibabis nos pane lacrymarum, &*

Psal. 79, 6.

& potum dabis nobis in lacrymis in mensurâ? **Dat in mensurâ*, non supra mensuram, *ne sine moderatione mensuræ, pœnæ cumulo homines grauarentur, & sustinere non possent.* An non Deus olim decreuit, vt *pro mensurâ peccati*, sit *& plagarum modus?* Iam & de numero quàm sollicitus est, cùm vetat quadragenarium excedi? Et quid est quod pauidi filij hominum reformidetis? nam *& capilli capitis vestri omnes numerati sunt*, & ne vnus quidem *de capite vestro peribit*, nisi ex præscripto Dei. In pondere quoque, *spirituum ponderator*, CRVCES disponit, vt iusti ponderis rependat in cælo coronas. *Id enim quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis* vestræ, *supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in* vobis. Et erit aliquis, qui queri possit, grauius sibi onus imponi, quàm sustinere valeat? Homo id faciat, cui robur ferentis ignotum; aut si notum, crudelis erit, si fecerit. Non cadit hoc in Deum optimum & sapientissimum.

*Ambros. in Ps. 118. Octon. 20

Deut. 25, 2

Ibid.

Luc. 12, 7.

Luc. 21, 18.

Prou. 16, 2.

2. Corinth. 4, 17.

Equidem id credo, Domine, aiebat Staurophila; sed nescio quomodo semper querula caro submurmuret, & grauiora se, quàm reuerà possit, ferre existimet. Sapientia carnis, respondebat Christus, mors est, nec benè de bonitate Dei iudicat. Disce vel ab Agonothetis quid de Deo sentire debeas:

Origen. de Princip. lib. 3. c. 2.

nam *ſicut hi qui agonibus præſunt, eos qui ad certamen veniunt, non vtcumque, neque fortuitò inter ſe ſinunt inire certamina, ſed diligenti examinatione, prout viderint corpora vel ætates, æquiſsimâ comparatione iungentes illum cum illo, vt pueros cum pueris, viros cum viris. Ita intelligendum eſt de Deo, quòd homines, qui in hos humanæ vitæ deſcendunt agones, iuſtiſsimâ ratione diſpenſet, ſecundùm rationem vniuſcuiuſque virtutis, quam ipſe ſolus agnoſcit; vt alius quidem pugnet aduerſus carnem, tali & tanto tempore, alius verò non tanto: tum vt alius reſiſtat aduerſus inimicam poteſtatem hanc vel illam, alius aduerſus duas vel tres ſimul.* Non vno modo vaſorum exploratur integritas: ſolidiora grauiore ictu, fragilia leuiore tanguntur. Artifex vitrum extremo vix digito tangit, argenteum ſcyphum malleo percutit, campanam verò prægrandi plectro, & quæ libras aliquot appendat, fortiſſimè pulſat, ſecurus periculi, propter metalli ſoliditatem. Non ſecùs Pater cæleſtis pro virium menſurâ CRVCES & tribulationes immittit. Vitreos & fragiles homunciones benigniùs habet, fortes verò & probatæ virtutis duriùs tractat. Nihil igitur metuendum, ne grauior alicui imponatur CRVX, cùm à paternâ Dei manu omnes æquè deſcendant.

Do-

Domine, inquiebat Staurophila, quotiescumque vel ægrotos viso, vel cum afflictis loquor, antiqua hæc eorum, & quotidiana est querela, manum Dei grauem esse super eos, seque sustinere non posse. Homines, respondebat Christus, loquuntur vt homines; sensuum iudicium sequuntur; ad Deum, sine quo permittente aut immittente nulla venit afflictio, oculos non attollunt. Nec cogitant à Patre eam venire, & sapientissimo, & benignissimo, & moderatissimo. An tu existimas hunc Patrem subito furore aut iracundiâ concitum neque videre, neque intelligere, neque attendere quem percutiat? quot, quamque graues, aut diuturnas CRVCES immittat? Non ita agit, in neminem furit, neminem suorum despicit; sed vniuscuiusque virtutem dispicit, cuiusque robur velut ad trutinam examinat & explorat. Vidit ille ab omni æternitate, has illásve corporis ærumnas, afflictiones, dolores, huic & illi profuturas, ideoque prudenter admodum decreuit, vt hoc aut illo anno, mense, die, aduersitas quædam contingeret, quæ animæ salutem promoueret. Noli igitur, filia mea, expauescere, noli durum vocare Patrem, qui per Prophetam suauissimè ita te consolatur: *Noli timere, quia redemi te, & vocaui te nomine tuo; meus es tu. Cùm transieris per aquas,* (Isai. 43, 1.)

 tecum

tecum ero, & flumina non operient te. Cùm ambulaueris in igne, non comburêris, & flamma non ardebit in te. Quia ego Dominus Deus tuus ſanctus Iſraël.

CAPVT VIII.

Voluntatem omnino firmam ad CRVCIS *baiulationem adferendam: ſignificaſſe id Chriſtum, cùm dixit:*

Si quis vult venire poſt me.

Matth.16,24.

FINIERAT Chriſtus, cùm Staurophila ex benignitate Domini confidentior facta, nouam mouit quæſtionem. Et quid eſt, inquit, ô Domine, quòd CRVCEM ferendam omnibus proponens, dixiſti: *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat* CRVCEM *ſuam:* cùm CRVX adeò neceſſaria ſit, nullâ vt arte, nullâ vt induſtriâ eam effugere liceat? velint igitur nolint homines, CRVX omnibus perferenda videtur.

Luc.9,23.

Ita quidem, reſpondebat Chriſtus, ſed nolui ego *vllam neceßitatem verbis meis adiungere, nec dicere, Velitis nolitis, hoc vobis perfe-*

Chryſoſt. de Adorat. Cruc. & Hom.56. in Matth.

ferendum eſt, ſed, ſi quis vult me ſequi. Non vim affero, non cogo; ſed ſui quemque iudicij ac voluntatis Dominum facio, vtrùm CRVCEM ſuam mei amore velit ferre, ob eamque cauſam dico, *ſi cui in animo eſt me ſequi. Nam ſicut qui vim facit, plerumque auertit; ſic qui liberos audientes conſtituit, multò magis attrahit. potentior eſt oratio mitis, quàm violenta.* Atque id expendas, Staurophila, me non tam ad CRVCES, *afflictiones & onera, nec ad ſupplicia & pœnas (vt cogere mihi opus ſit) quàm ad ineffabilia bona conuocare; quorum ea natura eſt, vt facilè per ſeipſa vos inuitare poßint. Magna enim ſunt quæ retribuo, ac talia, vt vltrò ac ſponte homines ad ea concurſuros dubitare non debeam. Non enim ſi quis aurum atque argentum proponeret, vim inferret; quantò igitur magis in cæleſtibus bonis inferenda non eſt? Et certè ſi rerum ipſa natura non perſuadet, & niſi ſponte curras, nec accipere quidem digna eris.*

Idem Homil. 56. in Matth.

Nimirum propter hoc ipſum, inquiebat Staurophila, arbitrata ſum, neminem fore, qui, ſi rectè expenderet, CRVCIS detrectaret conſortium. *Qui* enim *ſequitur* te, *non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ:* & quid, quæſo, quærunt homines, quod non inueniant in TE. Honores ambiunt & gloriam? *Gloria magna eſt ſequi Dominum.*

Ioan. 8, 12.

Eccli. 23, 38.

Ps.15,11. Quærunt voluptates? *delectationes in dexterâ tuâ vſque in finem.*

Non omnes, reſpondebat Chriſtus, capiunt verbum hoc: ſunt enim (prô dolor!) ſunt multi, *quod peßimum eſt, qui durißimum & amarißimum auaritiæ iugum cum multis laboribus volunt ferre, & dulce iugum* meum, *& onus leue dißimulant humeris ſuis imponere: malunt cum multis peccatis ſub ſarcinâ graui ſuccumbere, quàm iugum meum, quod eos poteſt in cælum eleuare, ſuſcipere.* Fateor, aiebat Staurophila, ita agunt peccatores: ſed tamen pietatis amantes, ſerui tui, prompto, vt arbitror, animo ad CRVCEM ſe accingunt.

August. Serm.111. de Temp.

Crede mihi filia, aiebat Chriſtus, habeo ego nunc *multos amatores regni cæleſtis, ſed paucos baiulatores meæ* CRVCIS. *Multos habeo deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Omnes cupiunt mecum gaudere, pauci volunt* pro me *aliquid ſuſtinere. Multi me ſequuntur vſque ad fractionem panis, ſed pauci ad bibendum calicem paßionis. Multi miracula* mea *venerantur, pauci ignominiam* CRVCIS *ſequuntur. O quàm pauci*, Staurophila, *poſt* me *ire volunt, cùm tamen ad* me *peruenire nemo ſit qui nolit! Volunt omnes* me *frui, at non ita & imitari: conregnare cupiunt, ſed non compati. Non curant quærere, quem tamen*

Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Christi, cap.11.

Bernard. Serm.21. in Cant.

men desiderant inuenire, cupientes consequi, sed non sequi.

Et vnde, quæso, hoc mi Domine? aiebat Staurophila. Cui ille: Nimirum contingit passim, quod Sapiens ait: *Vult & non vult piger.* Quæris, quid hoc? *Imperare vult piger cum Christo, non subesse pro Christo: præmium amat, non prælium.* coronam desiderat sine certamine, sine sudore gloriam, sine CRVCE, sine tribulatione regnum cælorum.

Prou. 13, 4. Hieron. in cap. 13. Prouerb.

Vnde autem, aiebat Staurophila, hæc voluntatis, quam experimur, in homine lucta? An fortè vnam habet voluntatem quæ velit, & alteram quæ nolit? Et vnde hoc monstrum? & quare istud partim velle, partim nolle? *Imperat animus vt moueatur manus; & tanta est facilitas, vt vix à seruitio discernatur imperium: & animus, animus est, manus autem corpus est. Imperat animus, vt velit animus, nec alter est, nec facit tamen. Vnde hoc monstrum? & quare istud? imperat, inquam, vt velit; qui non imperaret nisi vellet; & non fit quod imperat.* Non monstrum est hoc, ô Staurophila, respondebat Christus, *sed ægritudo animi; quia non totus assurgit, veritate subleuatus, consuetudine prægrauatus. & ideò non ex toto vult, nec ex toto imperat. Nam in tantum imperat, in quantum vult: & in tantum non fit quod imperat,*

August. l. 8. Confess. c. 9.

Ibid. conseq.

in quantum non vult. Sunt ergo velut duæ voluntates, quia vna earum tota non est; & hoc adest alteri, quod deest alteri. Ita quandoque *cùm æternitas delectat superiùs, & temporalis boni voluptas retentat inferiùs, eadem anima est*, quæ *non totâ voluntate illud aut hoc vult; & ideò discerpitur graui molestiâ, dum illud veritate proponit, hoc familiaritate non deponit.* Sed & ipsa, Domine, aiebat Staurophila, hoc nonnumquam experior, quòd dum vel maximè & seriò aliquod volo bonum, nescio quàm leuiter vel omittam, vel in aliud differam tempus: adeò vt bono proposito perquam raró effectus respondeat. Hæc, aiebat Christus, imbecillitas humanæ mentis, quæ omni vertumno mutabilior est. Hæc inconstantia voluntatis in bono, quod vtcumque concupiscit, nec tamen generosè prosequitur. Simulachrum id dixerim potiùs, quàm veram voluntatem; tantum enim abest efficaciter vt velit, quod velle in speciem se fingit, vt potiùs nolle dicenda sit. Vidistin' aliquando Herculem in ostijs depictum, clauâ instructum, quam in obuium quemque vtraque manu validissimè vibrare videtur, neminem tamen percutit, neminem vel leuiter tangit, etiamsi millies id velle videatur? Huic tepidi homines prorsus simillimi, semper voliturientes, verè num-

Ibid. c. 10.

numquam volentes. *In imagine pertranſit homo.* Proficiſci velle videtur, non proficiſcitur: molitur ambulare, non plus ambulat quàm homo pictus. Hoc igitur primùm diſce, Staurophila, in VIA CRVCIS primam curam hanc eſſe, vt magno animo, vt efficaci voluntate velis venire poſt me. *Nam non ſolùm ire, verùm etiam peruenire* ad me, *nihil eſt aliud quàm velle ire; ſed velle fortiter & integrè, non ſemiſauciam hac atque hac verſare & iactare voluntatem, hac parte aſſurgentem, cum aliâ parte cadente luctantem.* Laudati ſunt Iſraëlitæ, qui *in totâ voluntate quæſierunt Deum*, & ideò eum inuenerunt, quibus & Dominus præſtitit requiem per circuitum: hos ſequere, hos imitare.

Pſal. 38, 7.

Auguſt. l. 8. Confeſſ. cap. 8.

2. Paralip. 15, 15.

Mox Staurophila, *Concupiuit*, inquiebat, *anima mea deſiderare* viam iuſtificationum tuarum, REGIAM VIAM CRVCIS, viam ſalutis; ſed quis dabit mihi vt velim validiùs, & vt quod volo, valeam? *Sine me*, aiebat Chriſtus, *nihil potes facere*, & nequaquam peruenies ad me, niſi gradiendo poſt me: & ne hoc quidem, niſi adiuta à me. Quid igitur opus, niſi vt traharis poſt me, & dicas, *Trahe me poſt te, in odorem vnguentorum tuorum curremus.* Ita, quæſo, aiebat Staurophila, mihi contingat Domine; & qui dixiſti, *Ego cùm exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad*

Pſ. 118, 20.

Ioan. 15, 5.

Cant. 1, 3.

Ioan. 12, 32.

me-

Bernard. Serm. 21. in Cant.

meipſum; me quoque trahe, *trahe*, inquam, *me post* te, *vt conuerſationis* tuæ *valeam veſtigia ſequi*, vt *poßim æmulari virtutem, normam tenere vitæ, & morum apprehendere diſciplinam.* Da mihi *ſemper tuis inhærere veſtigijs, ac ſequi te quocumque ieris: quoniam* VIÆ *tuæ*, VIÆ *pulchræ, & omnes ſemitæ tuæ pacificæ.* Trahe quodammodò inuitam, vt facias voluntariam. Trahe torpentem, vt reddas currentem. Trahe me, inquam, & curremus poſt te: non ego ſola, ſed & ſorores adoleſcentulæ mecum: dabo enim operam vt & illas adducam, & vnà mecum ſuaue CRVCIS ſubeant iugum.

Eia, inquiebat Chriſtus, quantùm ſpei tibi eſt in ſororibus tuis? an non illæ proteruè reſtiterunt tibi? vt ne quidem ad cultum CRVCI adhibendum te comitari voluerint, hinc enim in auia hæc præcipitata es, & tu nunc eas adducas, vt CRVCI huic non vno die, aut altero, ſed quotidie baiulandæ humeros ſupponant? Staurophila, verbo dicam, non facient. Confidentia tamen mihi multa eſt, inquiebat illa, quòd, auditis omnibus, quæ locutus eſt Dominus ad cor ancillæ ſuæ, facilè in meam ituræ ſint ſententiam. I verò, aiebat Chriſtus, periculum fac; ego autem ſcio quòd neutiquam conſentient; Noui enim duriſſimam ceruicem earum:

earum: ſed vade, adduc eas, craſtinum in-tereà exſpectabo diem, cùm hac horâ hîc rurſum adero, vt in VIA CRVCIS deinceps inſtruaris. Dicebat hæc Chriſtus, cùm ſubitò Staurophila eum diſparuiſſe vidit, & ſe non longè à ſuburbano conſtitutam.

Inimici CRVCIS Christi. *Philip. 3, 18.*

Quid fugis hinc? animo placet haud peritura voluptas?
Nulla, vel huc ducet te CRVCIS *vna* VIA.

CAPVT IX.

Voluptati ſtudentes CRVCEM *fugere.*

Inimici CRVCIS Chriſti. *Philipp.* 3, 18.

Quid fugis hinc? animo placet haud peritura voluptas?
Nulla, vel huc ducet te CRVCIS *vna* VIA.

DISCRVCIABANTVR animo ſorores, anxiæ quidnam Staurophilæ accidiſſet, quæ integro die & nocte iam abfuiſſet. Vna, aberraſſe, & per ſiluam vagari ſuſpicabatur: altera, quòd ſola relicta eſſet, indignabundam domum repetiiſſe, & querelam apud patrem fortè deponere affirmabat. Hæc dum loquerentur, inopinatò ingreſſa eſt Staurophila, omnium ſanè admiratione & gaudio: vbi magnâ ſtatim contentione quęſitum, vbinam hęſiſſet hactenus, quid actum, quomodo in villam rediiſſet. Illa, honeſto nomine moram ſuam excuſans, & neſcio quid prætexens, ſorores in partem ſeuocat, & prolixo ſermone Chriſti apparitionem, ſuauiſſimum colloquium, explicatam vitæ æternæ ſemitam exponit; quanta denique gaudia, quot voluptates, quos

quos honores illi conſequantur qui VIAM illam ſedulò perambulauerint: ſe proinde veniſſe, vt ſorores tantæ felicitatis haberet ſocias. Illæ more ſuo ſe excuſare, promiſſa illa dicere incerta, viſionem, præſtigias & illuſiones vocare; tandem abſolutè recuſare propoſitum iter ſuſcipere: contrà Staurophila precibus & obſecrationibus id agere, ſaltem in conſpectum ſpecioſiſſimi Iuuenis, & colloquium venire ne detrectent; habere illum verba vitæ æternæ, penetrantia vſque ad ipſam animam, quam non difficulter poſſit conuertere, & ex nolente facere volentem. Multis vltrò citroque habitis ſermonibus, ſpondent tandem comitatum, ſiue vt curioſitati indulgerent, ſiue vt Staurophilæ aliquouſque gererent morem. Ad condictum igitur veniunt locum, vbi ſtatim fulgentiſſimâ facie Chriſtus adſuit, & compendiò regni cæleſtis gaudia expoſuit: verùm ad ea non niſi per CRVCEM aiebat, patere aditum; proinde hortari ſe hanc breui tempore ſuſciperent, quæ eis eam allatura eſſet voluptatem, quam *oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit.* Plura in hunc ſenſum dicebat, cùm ſubitò Hilaria: Et hoc ſcilicet eſt, quod non vanè ſuſpicabar; nihil ſcilicet hîc niſi tetrica & triſtia me audituram: neque ego, bone Iuuenis, tam inſi-

1. Corinth. 2, 9.

insipiens fuerim, vt omnibus huius vitæ voluptatibus me exuam, propter nescio quam alterius & melioris vitæ exspectationem, CRVCEM ego amaui numquam, nisi quæ in argenteis vel aureis fulget nummis, aut quæ aureorum aliquot millium quotannis adferat reditus. Tuam verò CRVCEM, longam illam & laboriosam, ego tenella haudquaquam susceperim.

Et, Nolis tu, filia, inquiebat Christus, breui CRVCE redimere æternam? nolis labore non admodum longo regnum obtinere æternum? nolis pro animæ salute exiguum aliquem ferre dolorem? Quàm vulgatum est illud:

Vt corpus redimas, ferrum patiaris & ignes;
Arida nec sitiens ora lauabis aquâ:
Vt valeas animo, quidquam tolerare negabis?
At pretium pars hæc corpore maius habet.

Ouid.lib.1. De remed. amor.

Quid igitur?
Te totam vt salues, sit graue ferre CRVCEM?

Eheu, inquiebat Hilaria, *durus est hic sermo, & quis poterit eum* ferre? At durius, inquiebat Christus, audire, *Ite maledicti in ignem æternum.* Meliora spero, regerebat Hilaria, neque enim frustrà in Deum credo, & Christianis initiata sum sacris.

Ioan.6,61.

Matth.25,41.

Nihil proderit, respondebat Christus, *mortua sine operibus fides.* & si Christiana es,

Iac.2,20.

 quid

quid Christi CRVCEM refugis? Nullus seruus Christi sine tribulatione. *Si putas te non habere persecutiones, nondum cœpisti esse Christiana.* Illa rursus: Dura res est dolor, CRVX, cruciatus. Imò tu mollis es, regerebat Christus, quæ nihil ferre consueuisti. Cui illa: Non ego sola, sed pauci admodum dolorem ferre potuerunt. Et Christus: Esto ex paucis; *multi enim vocati, pauci verò electi*; & pusillus est grex, cui Pater cælestis regnum dabit æternum. Repetebat Hilaria consuetam cantilenam:

August. in Psalm. 55.

Matth. 20, 16.

> *Non ego firma satis: non hæc patientia nostra*
> *Ingenio: frangit fortia corda dolor.*

Tibull. l. 3. Eleg. 2.

Et quid possum? talem me, Domine, natura formauit. Naturam, aiebat Christus, infamare noli, illa fortes genuit. Vince naturam, vt violenta cælum rapias. Et cur dicis te non posse? dic potiùs, nolle. nam

> *Posse pati facile est, tibi ni patientia desit.*

Ouid. l. 2. De remed. amor.

Omnia sanè potes in Deo, qui te confortat. Et quàm multi pueri & puellæ, iuuenes & virgines, senes cum iunioribus, relictis omnibus, CRVCEM acceperunt, & per varias tribulationes intrauerunt in regnum cælorum? *Tu verò non poteris, quod isti & istæ? An isti & istæ in semetipsis possunt, & non in Domino Deo suo?*

August. l. 8. Confess. cap. 11.

Nescio, inquiebat Hilaria, quæ illis mens, quæ

quæ fortitudo animi fuerit: mihi certum eſt omnibus modis CRVCEM fugere. vix enim vel hunc ſermonem ſuſtineo. Quid hoc eſt, inquiebat Chriſtus, adeóne tibi exoſa ſalus, vt VIAM eius abijcere ſtatuas? tam horrida tibi CRVX, vt verbum eius te in fugam conijciat? Attende, quæſo, quid Apoſtolus Andreas iam iam crucifigendus fecerit, quid dixerit, & quàm grata ei CRVX fuerit. *Videns enim paratam eminus* CRVCEM, *nequaquam, (vt exigere videtur mortalis infirmitas) facies eius expalluit, nequaquam ſanguis eius gelatus eſt, non ſtetere comæ, aut vox faucibus hæſit, non contremuit corpus, nec mens turbata eſt, non receßit (vt aſſolet) intellectus: ex abundantiâ cordis os locutum eſt, & charitas, quæ feruebat in corde, quaſi ſcintillas quaſdam ardentißimas emittebat in voce. O* CRVX, *inquit, diu deſiderata, & iam concupiſcenti animo præparata, ſecurus & gaudens venio ad te,* ita *& tu exultans ſuſcipias me diſcipulum eius, qui pependit in te, quia amator tuus ſemper fui, & deſideraui amplecti te.* Obſecro te, aiebat Hilaria, *homo eſt qui loquitur hæc, an Angelus, aut noua aliqua creatura? Homo,* inquiebat Chriſtus, *planè ſimilis vobis paßibilis: nam paßibilem eum paßio ipſa teſtatur, quâ appropinquante tam lætabundus exultat. Vnde ergo,* ſubdebat Hilaria, *in homine noua hæc*

Bernard. Serm. 2. de S. Andreâ.

exultatio, & lætitia hactenus inaudita? vnde in tantâ fragilitate tanta constantia? vnde in homine tam spiritualis mens, tam feruens charitas, animus tam robustus? Non *à seipso*, dicebat Christus, hæc *inerat ei virtus, donum* hoc *perfectum erat, descendens à Patre luminum; ab eo vtique qui facit mirabilia magna solus. Planè spiritus erat, qui adiuuabat infirmitatem eius, per quem diffundebatur in corde ipsius fortis charitas vt mors, imò & fortior morte. Spiritus enim Dei super mel dulcis, ita vt ne ipsa quidem dulcedini eius præualere queat amarißima licet mortis amaritudo.*

Iacob.1, 17. Psal.135,4. Rom.5,5. Eccli.24, 27.

Ego verò, aiebat Hilaria, hoc spiritu destituta, quid mirum si molestam sentiam, & exosam habeam CRVCEM? Totâ sollicitudine, aiebat Christus, quæras hunc spiritum: nam *qui quærit, inuenit*; & necesse prorsus est hoc spiritu ornari. Quicumque enim *spiritum Christi non habet, hic non est eius.* Non capio ego, subijciebat Hilaria, neque cupio hunc spiritum, qui ad dolores, CRVCES, & angustias quærendas impellit: expetant eum, & exspectent quicumque velint; ego sanè lætitiæ nihil, lethi autem in eo inuenio plurimum. Nolo proinde quidquam de eo ampliùs audire. Dixit hæc, & simul se coniecit in pedes; cùm Christus ad Staurophilam: Ecce hoc est quod prædixeram: noui

Rom.8,9.

noui enim quàm pauci ſint qui contendant CRVCEM tollere, & intrare per anguſtam portam. An non bonus ille adoleſcens, qui bono animo me accedebat, dicens: *Magiſter bone, quid boni faciam vt habeam vitam æternam?* cùm audiſſet, *Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni ſequere me; abijt triſtis?* Ita nimirum difficile eſt, diuites & voluptati ſtudentes intrare in regnum cælorum. Quid ergo? inquiebat Staurophila, propter neglectam CRVCEM æternùm damnaretur ſoror, nec ſpes vlla eſſet ſalutis? Quid me interrogas? reſpondebat Chriſtus; interroga Apoſtolum meum quid de illis ſentiat. an non audiuiſti cum lacrymis dicentem: *Multi enim ambulant, quos ſæpè dicebam vobis (nunc autem & flens dico)* INIMICOS CRVCIS CHRISTI, *quorum finis interitus: quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione ipſorum, qui terrena ſapiunt.* Vides vero cur inimici ſint CRVCIS? quia nimirũ voluptati indulgentes, ventrem Deum faciunt, terrena ſapiunt, neglecto cælo. Quid igitur hinc conſequens, niſi vt finis eorum ſit interitus, & perditio æterna? Sic nimirũm qui creaturam ſibi facit Deum, numquam fruetur Creatore, & vero Deo.

Matth. 7, 13.

Matth. 19, 16.

Philipp. 3, 18.

Verbum CRVCIS pereuntibus stultitia est. 1. Corinth. 1, 18.

CRVX humilis ſapit haud altùm ſapientibus; illam
Aſt auidè, cęlum cui ſapit, ille capit.

CAPVT X.

Honoris cupidos CRVCEM *ſpernere.*

Verbum CRVCIS pereuntibus ſtultitia eſt. 1.*Corinth.* 1,18.

CRVX *humilis ſapit haud altum ſapientibus, illam*
Aſt auidè, cælum cui ſapit, ille capit.

ATTONITA ad hæc Staurophila, altùm ingemiſcebat; & ad alteram conuerſa ſororem, Ne, oro te Honoria, fugitiuã hanc imiteris, quæ nõ tam ſe à CRVCE, quàm à IESV, & ſalute elongauit æternâ. Age nunc ingenuitatem nobilitatis tuæ cogita, & generosè CRVCEM ſuſcipe, vt in æterna tabernacula, quò illa ducit, ſuſcipiare. At illa faſtu tumens, Egóne verò, inquit, infamem ſtipitem, ſeruile ſupplicium, arborem fatalem, infelix illud lignum, ignobilem trabem, nobilis virgo in humeros ſuſtollam? *Nomen ipſum* CRVCIS (ait eloquentiæ parens) *abſit non modò à corpore ciuium Romanorum, ſed etiam à cogitatione, oculis, auribus. Harum enim omnium rerum non ſolùm*

Cicero pro Rab.

lùm euentus atque perpeſsio, ſed etiam conditio, exſpectatio, mentio denique indigna ciue Romanorum atque homine libero eſt. Vt quid ergo CRVCIS lignum velut pretioſum monile geſtabo, quæ non neſciam, Cæcilium CRVCIS ligna feralia Octauio obieciſſe?

Minutius Felix in Apologet.

Quid eſt quod loqueris, ſoror? aiebat Staurophila, aut quid fruſtrà Gentilium allegas dicta? quaſi verò neſcias, CRVCIS lignum *decorem ex membris Domini ſuſcepiſſe*, nec infamis ſtipes CRVX, aut fatalis arbor, ſed inter omnes arbor vna nobilis,

Actas Andreæ.

Arbor decora & fulgida,
Ornata Regis purpurâ,
Electa digno ſtipite
Tam ſancta membra tangere.

Venantius Fortun. in Hym.

Quid infauſtam nominas arborem, quæ verè

Beata, cuius brachijs
Pretium pependit ſæculi?

Infelix vocas lignum, cum Senecâ & Liuio, quod meliùs cum Sibyllâ diceres,

O lignum felix, in quo Deus ipſe pependit!

& cum Eccleſiâ:

Dulce lignum, dulces clauos,
Dulce pondus ſuſtinens.

Seneca Epiſt. 121. Liuius l. 4. Sibylla apud Sozomen. lib. 2. c. 1. Venant. Fortun. in Hym.

Lignum CRVCIS contumelijs dignum viſum eſt inimicis, *ijs autem qui ſalui fiunt, id eſt, nobis*, verbum CRVCIS *Dei virtus eſt.*

1. Corinth. 1, 18.

Quid

Quid verò nobilitatem iactas? cùm ſumma ingenuitas iſta ſit (vt S. Agatha dixit) in quâ ſeruitus Chriſti comprobatur. Sancta illa nobiliſſimis orta natalibus, ab ignobili gaudens trahebatur ad carcerem, & exultans dicebat: *Ancilla Chriſti ſum, ideò me oſtendo ſeruilem habere perſonam. Multò enim præſtantior eſt Chriſtiana humilitas & ſeruitus, Regum opibus ac ſuperbiâ.* Et verò tu nunc videris cui ſeruias, Chriſto an dæmoni, virtuti an peccato. *Qui* enim *facit peccatum, ſeruus eſt peccati.* Et quis eſt qui non peccet? *In multis* ſanè *offendimus omnes.* Proinde vel hoc nomine CRVCEM refugere non oporteret. Nam fugitiui olim ſerui, aut aliàs flagitioſi, ſi commeritum ſupplicium illis condonaretur, in ſignum ignominiæ CRVCEM veſtibus inſertam aut depictam deferebant, vnde Cruciferi aut Cruciarij dicebantur. Cur ergo tu, quæ æternam non ſemel commerita es CRVCEM, non feras temporariam, ſi illa pro hac tibi condonetur?

Breuiar. Rom. in eius Feſto.

Ioan. 8, 34.

Iac. 3, 2.

Ita Daniel Malonius in Hiſt. de Chriſti ſtigmatibus Sindoni impreſſis c. 4. n. 5.

Tu quidem Staurophila, inquiebat Honoria, importuna concionatrix es: ſed mihi nõ perſuaſeris. Tu, vt lubuerit, & Crucifera, & Cruciaria, & diſcipula CRVCIS eſto; ego hanc infamiam numquam admiſero. Dixit hæc, & petulantiſſimè ſimul inſiliit in ſubiectam CRVCEM, probris illam & conuitiis

excipiens, &, quod maximè indignum, etiam consputans.

At Christus immemor iniuriæ, memor clementiæ, vtramque sic affatus est: *Si magnæ pietatis sacramentum intelligitis, & quod pro salute humani generis* ego *vnigenitus Dei Filius gessi, aduertitis, hoc,* quæso, *sentite in vobis, quod & in* me *Christo Iesu, cuius humilitas nulli aspernanda diuitum, nulli est erubescenda nobilium. Nec enim in tantum prouehi potest quælibet felicitas humana fastigium, vt æstimet sibi pudendum, quod ego manens in formâ Dei Deus, non sum arbitratus indignũ.* Et quid gloriaris de nobilitate, cùm ego sim Rex Regum, & Dominus dominantium; qui tamen CRVCEM *idcircò elegi, vt in eâ tota diabolicæ dominationis contereretur aduersitas, & de elatione superbiæ victrix humilitas triumpharet.* Subieci humeros CRVCI, & coram toto mundo eam baiulaui, vt sequentibus me præberem exemplum. Quid enim? *Grande* profectò hoc fuit *spectaculum! sed si spectet impietas, grande ignominiæ documentum; si pietas, grande fidei munimentum.* Rursum, *si spectet impietas, videt Regem pro virgâ regni, lignum sui portare supplicij: si pietas, videt Regem baiulantem lignum ad semetipsum figendum, quod fixurus fuerat in frontibus Regum; in eo spernendus oculis impiorum,*

Leo Ser. 2. de Resurr.

Philipp. 2, 5.

Leo Serm. 4. de Pass.

August. Tract. 117. in Ioan.

piorum, in quo erant gloriatura corda ſancto-rum. Cui ergo deinceps intolerabilis videbitur CRVX, quam Rex gloriæ non duxit ſibi ingloriam? an non prorſus intolerabilis impudentiæ eſt, vt vbi ſeſe exinaniuit maieſtas, vermiculus infletur & intumeſcat?

Audiebant hæc quidem ambæ, diſpari tamen euentu: Honoria enim his ſermonibus exaſperata, cum indignatione receſſit; Staurophila verò intimè compuncta, nihil prætexere ſciebat præter humanam infirmitatem, & apparens dedecus. Et quis, inquit, eſt Domine, qui illuſtri loco natus ludibrio ſe haberi patiatur? Quid? inquiebat Chriſtus, an non audiſti, vt Dauid ob pietatis cultum à Michol irriſus fecerit? & quid dixit ille? *Ludam*, inquit, *& vilior fiam pluſquam factus ſum, & ero humilis in oculis meis. Bonus* hic, ô filia, *ludus, quo Michol iraſcitur, & Deus delectatur. Bonus ludus, qui hominibus quidem ridiculum, ſed Angelis pulcherrimum ſpectaculum præbet. Bonus, inquam, ludus, quo efficiuntur* ſerui mei *opprobrium abundantibus, & deſpectio ſuperbis. Nam reuerà quid aliud ſæcularibus, quàm ludere videntur, cùm, quod ipſi appetunt in hoc ſæculo, illi contrà fugiunt; & quod ipſi fugiunt, illi appetunt?*

2.Reg.6, 22. Bernard. Epiſt.87.

Pulchrum hoc exemplum, inquiebat Staurophila, ſed antiquum; & hodie plures inuenias,

uenias, qui Michol ad viuum repræſentent, quàm qui Dauidem. Ita eſt, aiebat Chriſtus, ſed non defuerunt poſterioribus etiam ſæculis illuſtres perſonæ, contemptus ſui illuſtriſſima exhibentes teſtimonia.: accipe vnum in Rege mirandum, & imitandum.

Ealred.in Vitâ ſancti Eduardi.

Cùm in palatio iuxta Eccleſiam B.Petri Anglorum Rex Eduardus aliquando moraretur, ſuperuenit quidam vir, Hibernicus genere, pedis vtriuſque priuatus officio. Nerui enim in poplite contracti,ad poſteriores corporis partes crura retorſerant, tali natibus inhæſerant, immerſiq́ue carnibus pedum articuli, à lumbis eius & deorſum corpus omne peruerterant: porrectis ad terram manibus, & ſcamnis ſuppoſitis repebat, & factus ſibimetipſi grauis, trahebat ſe poſt ſe. Hic videns Regis cubicularium,ait ad eum: Hugoline, non me reſpicies, nec miſereberis, nec mouebit te mea tanta calamitas? Et ille: Quid me vis facere? Cui pauper, Sexies, inquit, Apoſtolorum limina repens (vt cernis) viſitaui, & ſanitatem necdum promerui. Quam tamen mihi Apoſtolorum Princeps non negauit,ſed diſtulit, ſocium in hoc miraculo habere volens Eduardum, quem ſibi nouit in omnibus eſſe deuotum. Ab ipſo enim Apoſtolo in mandatis accepi, Regem adire, vt me ſuo ſacro ſubuectum dorſo ad Ec-

Ecclesiam eius, quæ palatio vicina est, perferat, recepturum, si id fecerit, membrorum integram sanitatem. Hæc vbi nuntiata sunt Regi, gratias agit Deo, & citatus mox æger accessit. Rex verò, vt spiritalis ille *asinus fortis, accubans inter terminos, supposuit humerum suum ad portandum.* Pendet de humero tanti Principis plenus sordibus pauper, squalidis manibus, brachijsque squamosis Regium illud pectus collumque complectitur. Intereà ex assistentibus ridebant nonnulli, alij à paupere Regem delusum iocabantur; alij simplicitatem iusti, fatuitatem iudicabant. Cùm itaque Rex paululum processisset, subitò nerui extenduntur, rigantur ossa, carnes marcidæ recalescunt, emergunt à carne articuli, pedes à natibus soluuntur. Distendit homo crura, poplite iam flexibili, & sanie cum sanguine profluente, vestis Regia ornatur potiùs, quàm fœdatur. Iam tunc satis esse clamant omnes, sanatum languidum, onus ac sordes vlcerum deponendum. Ille verò memor præcepti quod susceperat, Sirenarum cantus obturatâ aure pertransiit: ingressusque Ecclesiam, ante sanctum altare holocaustum, quod detulerat, Deo ac beato Petro resignat, incolumemque dimisit. Quid tibi videtur, Staurophila, de hoc Rege?

Genes. 49, 14.

Lau-

Laudo, inquiebat illa, humilitatem & demissionis ſtudium, ſcio tamen quòd ſæculi homines id ſtultitiam & inſaniam reputarent. Cui Chriſtus: Ita eſſe, & Apoſtolus meus indicauit: *Verbum* enim CRVCIS *pereuntibus ſtultitia eſt*. Sed *quod ſtultum eſt Dei, ſapientius eſt hominibus*; & ideò *non multi ſapientes ſecundùm carnem, non multi potentes, non multi nobiles* ad prædicandum CRVCIS myſterium electi ſunt; *ſed quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes; & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, vt confundat fortia*. Noli igitur, Staurophila, noli ob mundanorum ſubſannationes baiulationem detrectare CRVCIS: maxima enim ſapientia eſt, pro Deo ſtultum velle reputari, & cum Apoſtolo dicere: *Nos ſtulti propter Chriſtum*. &: *Spectaculum facti ſumus Deo, & Angelis, & hominibus*. **Noluit Moyſes Rex eſſe, cùm poſſet, ſed opprobrium Chriſti theſauris Aegypti arbitratus eſt præferendum*: ſed *fugiendo potentiam, potentior factus eſt. Et tu contemne quæ ſæculi ſunt, & Dominicæ paßionis opprobrium contende omnibus præferre diuitijs*. Irrideant nunc viri illuſores Staurophoros meos, quos Gentiles CRVCIS *religioſos* appellare ſoliti ſunt: erit aliquando tempus, cùm ſapientem hanc veſtram laudabunt inſipientiam, & ſerò nimis dam-

1. Corinth. 1,18.

vbi ſuprà v. 26.

1. Corinth. 4,9.

Ibid. v. 10.

*Ambr. in Pſal. 118. & Epiſt. 30 ad Sabin.

Tertul. in Apolog. c. 16.

damnabunt ſuam. Cùm enim in extremo iudicij die impij videbunt iuſtorum gloriam, *turbabuntur timore horribili, & mirabuntur in ſubitatione inſperatæ ſalutis, dicentes intra ſe, pœnitentiam agentes, & præ anguſtiâ ſpiritus gementes: Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore; ecce quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt.*

Sap. 5,2.

Multa flagella peccatorum. *Psal. 31,10.*

Spreuerunt minimam, grauiorem adiguntur iniquę,
Quo magis exhorrent, hoc magè ferre CRVCEM.

CAPVT XI.

Peccatoribus maiorem à dæmone imponi CRVCEM.

Multa flagella peccatorum. *Psal.* 31,10.

Spreuerunt minimam, grauiorem adiguntur iniquæ,
Quò magis exhorrent, hoc magè ferre CRVCEM.

NON poterat Staurophila non meminisse fugæ germanarum suarum, quæ oculis & animo ipsius continuò obuersabatur. quare ita Christum compellat: Vt sileam, Domine, de futurâ vitâ, auet tamen animus scire, num in hac saltem fugitiuæ illæ degent sine CRVCE. Ideò enim se subduxerunt, vt in deliciis & honoribus sine cruciatu viuant.

Nequaquam, aiebat Christus, hîc immunes erunt: *nam qui me per* CRVCEM *sequi recusat, semper illum* CRVX *ipsa prosequetur.* Et * *mortalis nemo est, quem non attingat dolor.* Quemadmodum enim mori omnibus contingit, ita & pati: & sicut mortuus quisque suum habet sepulchrum; sic viuens suam

Pinell. l 4. De perfect. Relig. c. 10.
*Euripid. apud Cicer. in Tuscul. 3.

ſuam CRVCEM. Quando moritur, CRVX ante illum portatur: quando oritur, CRVX illi portanda imponitur. *Occupatio* enim *magna creata eſt omnibus hominibus, & iugum graue ſuper filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vſque in diem ſepulturæ, in matrem omnium.* Noli errare, mea Staurophila, *multæ ſunt & planè diuerſæ* CRVCIS *cauſæ, & omnino nullus inueniri poteſt à triſtitiâ & mœrore liber. Sicut enim nauigans non poteſt non cum varijs periculis conflictari; ita qui hanc vitam viuit, non poteſt non in tribulatione &* CRVCE *verſari. Omnes enim, cuiuſcumque ſortis ſint, varias* CRVCIS *cauſas habent, hic quidem ab vxore, hic à filio, alter à ſeruo, alter ab amico, alter ab inimico, ex vicino quidam, quidam ex fortunarum iacturâ.*

Eccli. 41, 1.

Chryſoſt. Hom. 67. ad Antioch.

Et quis non cauſas mille doloris habet?

Ouid. l. 2. De remed. amor.

Sed habent ſæculi homines, inquiebat Staurophila, *multas etiam delectationes, & proprias ſequuntur voluntates: ideoq; parum ponderant ſuas tribulationes &* CRVCES. Cui Chriſtus: *Eſto, ita ſit, & habeant quidquid voluerint: ſed quàm diu putas durabit? Ecce quemadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cùm adhuc viuunt, non ſine amaritudine, & tædio ac timore in eis quieſcunt. Ex eadem namque re, vnde ſibi delectatio-*

Thom. à Kemp. l. 3. De imit. Chriſti cap. 12.

Pſal. 63, 3.

ctationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iustè illis fit: vt, quia inordinatè delectationes quærunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine eas expleant. * *Iussit* enim Deus, *& sic est, vt pœna sua sibi sit inordinatus animus.* Videre tamen est, aiebat Staurophila, Reges, Imperatores, Principes, & quibus supremum in alios ius, quorum voluntati nullus reluctari audeat, nihil aut admodum parum de CRVCE participant. Respondebat Christus: Nullo modo hi excipiuntur. *Neque enim Rex procul à curis* & CRVCE *vitam agit, sed vitam viuit plenam multis tribulationibus & curis. Neque diadema respicias, sed curarum tempestatem, per quam ipsi corona paritur: neque purpuram intuere, sed animam ipsâ purpurâ magis nigrescentem. Non ita corona caput circumdat, sicut animam sollicitudo: nec satellitum cateruam, sed molestiarum multitudinem specta. Nec enim priuata domus tot curis plena reperiri potest, quot Regiæ sunt* CRVCES *per singulos dies exspectandæ.* Vt video, inquiebat Staurophila, & illis CRVCES non desunt, quibus deesse vel maximè putantur. Quid dicam, Staurophila? inquiebat Chrstus. *Militia,* & continua tentatio *est vita hominis super terram: & tam abundantia quàm inopia solet esse materia peccati, cùm vel diues* ex-

*August. l.1.Confess.c.12.

Chrysost. Hom.66. ad Pop. Antioch.

Iob.7, 1.

Prosper.

extollitur ad ſuperbiam, vel pauper proſilit ad querelam, & vtrimque non leuis exoritur CRVX. *Væ proſperitatibus ſæculi ſemel & iterùm, à timore aduerſitatis, & à corruptione lætitiæ! Væ aduerſitatibus ſæculi, ſemel & iterùm, & tertiò, à deſiderio proſperitatis! Et quia ipſa aduerſitas dura eſt, & naufraga tolerantia, numquid non tentatio eſt vita humana ſuper terram, ſine vllo interſtitio.*

August. l.10. Confess. c.28.

Fateor, Domine, aiebat Staurophila, in hac tentatione frequentes & graues eſſe lapſus. Sed peccatores hoc non CRVCEM arbitrantur, ſed lætam & gratam admodum occupationem. Ita quidem nunc, aiebat Chriſtus, ſed aliter in alterâ vitâ iudicabunt. An non hæc impiorum vox: *Laſſati ſumus in viâ iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles:* VIAM *autem Domini ignorauimus?* **Iugum meum ſuaue eſt, & onus meum leue*, quod qui tollunt, inueniunt requiem animabus ſuis. Sarcina autem peccatorum eſt velut *talentum plumbi*, quod ſicut onus graue grauatur ſuper eos. Deinde, *ſeruiunt hi dijs alienis die ac nocte, qui non dant eis requiem.* * *Quidquid enim peccatur, quidquid malorum operum die ac nocte fit, imperium eſt dæmonum, qui numquam dant requiem, ſed ſemper impellunt delictis augere delicta, & cumulum facere peccatorum.* Et vide mihi labo-

Sap. 5,7.
*Matth. 11,30.
Zachar. 5, 7.
Ierem. 16, 13.
*Hieron. in cap. 16. Ierem.

riosam peccatorum defatigationem in fortissimo illo Samsone designatam. Ille enim blanditiis vxoris superatus, rasâ cæsarie traditur Allophylis, excæcatur, mittitur in carcerem, & vertendis molis velut asinus deputatur. Sic patiatur necesse est, quisquis Dalilæ, id est, carni suæ, nimiùm blandiens, illius se arbitrio committit. Hic enim spirituali robore ab eâ exspoliatur, & hostibus, mundo, carni, & diabolo, futurum mancipium traditur. Quid verò à crudelibus his dominis non patitur? lumine rationis orbatur, & instar bestiæ molam torquere asinariam cogitur. *Considera huiusmodi vitam, & tota tibi species iumenti molentis occurret. Vt illud pannis oculos corporis, sic iste sordibus vitæ suæ, oculos mentis obsitus, per errores suorum sensuum, quasi circa ambages molarum, laboriosâ miser statione versatur. Stat in viâ peccatorum compeditus vinculis cupiditatum suarum, & ipse sibi carcer est, obsessus tenebris erroris sui, & conscientiæ squalore concretus: in semetipso pistrini ergastulum patitur; saxum cordis sui, pertinaciâ iniquitatis induratum, quasi molam versat; farinam hostibus suis de corruptâ animæ suæ fruge conficiens.* O quantã hoc pistrinum defatigationis præbet materiã! quàm meritò per Prophetã clamat Dominus: *Quiescite agere peruersè!*

Iudic. 16, 16.

Paulin. Epist. 4. ad Seuer.

Isaiæ 1, 16.

Et verò quàm difficiles vias ambulant peccatores! *Via* enim *eorum tenebræ & lubricum*, neſciunt vbi corruant. Et conſidera, quæſo, quemadmodum in iis luto fœdentur intemperantes, lapidibus lædantur auari, arduitate laſſentur ambitioſi, ſpinis cruententur iracundi, tenebris occæcentur inuidi, turbâ comprimantur adulatores, inæqualitate & confragoſitate retardentur acedioſi. Denique *contritio & infelicitas in viјs eorum.* Video planiſſimè, ſubdebat Staurophila, non vnam malos manere CRVCEM: ſed tamen videntur quietè admodum & tranquillè vitam ducere, ſecuri prorſus imminentium periculorum. Verè dixiſti, reſpondebat Chriſtus, videri eos tranquillam vitam ducere: videtur enim, non verè eſt. Torquet enim eos conſcientia delictorum, nec vermis ille continuè rodens vllam eis concedit requiem. Magnum, aiebat Staurophila, tormentum inquieta conſcientia, animum continuè flagellans & diſcrucians. Subdebat Chriſtus: Ita eſt. *Inter omnes* enim *tribulationes humanæ animæ, nulla maior eſt tribulatio, quàm conſcientia delictorum. Namque ſi ibi vulnus non ſit, ſanuſq; ſit intus hominis, quod conſcientia vocatur, vbicumque alibi paſſus fuerit tribulationes, illic confugiat, & ibi inueniet Deum. Si autem ibi requies non eſt,*

Pſal. 34, 6.
Lorinus in c. 5. Sap. verſ. 7.
Pſal. 13, 3.
Auguſt. in Pſal. 45.

eſt, propter abundantiam iniquitatis, quoniam & ibi Deus non eſt; quid facturus eſt homo? quò confugiet, cùm cœperit pati tribulationes? Fugiet ab agro ad ciuitatem, à publico ad domum, à domo in cubiculum: & ſequetur tribulatio. A cubiculo iam quò fugiat non habet, niſi interiùs ad cubile ſuum. Porrò ſi ibi tumultus eſt, ſi fumus iniquitatis, ſi flamma ſceleris; non illuc poteſt confugere: pellitur enim inde; & cùm inde pellitur, à ſeipſo pellitur. Et ecce hoſtem ſuum inuenit quò confugerat, ſeipſum quò fugiturus eſt? Quocumque fugerit, ſe talem trahit poſt ſe: & quocumque talem traxerit ſe, cruciat ſe. Et quis animorum hæc tormenta æquo ſuſtineat animo, quæ æternorum ſunt veluti præambula? Nam *vt Cruciarij, Romano ritu* CRVCEM *ſuam ferebant, ipſi ab eâ mox ferendi; ſic impijs omnibus, conſcientiæ hanc* CRVCEM *Deus impoſuit, in quâ pœnas luant, priuſquam luant.* I nunc, Staurophila, & felices puta, quibus opes, potentia, voluptates circumfuſæ: verè enim non ſunt, quamdiu carnifex ille animus quotidie eos minutis ictibus cruciat & pungit, ac lento illo paſſu ducit ad mortem æternam.

Lipſ. l. 2. de Conſtant. cap. 14.

CAPVT XII.

Voluptuarijs, auaris, ambitiosis, & Aulicis suas non deesse CRVCES.

MISERA hæc CRVX peccatorum, inquiebat Staurophila; miserere mei, misericors Domine, ne incidam in illam. Non peccatoribus dumtaxat, aiebat Christus, sed omnibus omnino suæ sunt CRVCES, *laborumq; exors nullus est, nec erit.* ** Inest enim singulis* vitæ conditionibus, *quod inexpertus ignoret, & expertus exhorreat.* Vis audire testem certissimum? Salomon Rex omnia huius vitæ commoda, delicias & voluptates expertus, hoc de illis tandem affirmauit: *Vidi cuncta quæ fiunt sub sole, & ecce vniuersa vanitas, & afflictio spiritus.* In omnibus enim quædam insunt, quæ affligant & excrucient.

Pindar. Hym. 4.
*Boët. l. 2. de Consol. prosâ 4.
Eccle. 1, 14.

Satis id quidem paradoxum hominibus videbitur, aiebat Staurophila, &, ne dissimulem, ægrè ipsa id assequor. quare pergat, quæso, Dominus meus ancillæ suæ hanc veritatem exponere. Animaduerte igitur, respondebat Christus: *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia ocu-*

1 Ioan. 2, 16.

oculorum, & ſuperbia vitæ. Aut enim carnales delicias, aut diuitias, aut honores, mundani quærunt. Et quidem voluptates plus fellis quàm mellis habent: vt non malè è ſæculi ſapientibus quidam dixerit: *Nullam capitaliorem peſtem, quàm corporis voluptatem hominibus à naturâ datam, eamq́ue, quò maior eſt, omne animi lumen extinguere.* Vt quid igitur, interrogabat Staurophila, voluptates nuncupantur, ſi nihil volupe, amaritudinis autem habeant plurimum? Cui Chriſtus: Deliciæ ſibiipſis contrariæ ſunt. vnde neſcio quomodo nomen hoc habeant, cùm iniucundæ ſint. *Non tam vehementer fluuialium aquarum curſus ripas corrodere ſolet, ſicut deliciæ & luxus omnia valetudinis noſtræ firmamenta facilè ſubruunt. Si enim medicinalem ingrediaris officinam, omnes ferè morborum cauſas illic inuenies eſſe. Vilis enim tenuiſq́ue menſa,* vt loquuntur Medicorum pueri, *ſanitatis mater eſt: ſaturitas verò ægritudinis mater eſt, morboſq́ue parit ipſorum quoque Medicorum artem tranſgredientes: pedum enim dolores, & capitis grauedines & vertigines, & manuum cruciatus, & tremores, & remiſſiones, & alia his multò plura, ex ſaturitate naſci ſolent. Si verò vis animi morbos inde naſcentes videre, auaritiæ, mollitiæ, melancholiæ, ignauiæ, omnes ignorantiæ hinc habent principium:*

Archita Tarent.

Chryſoſt. Hom. 54. & 55 ad Antioch.

nihilo namque fiunt asinis meliores animi, talium mensarum delicias sectantes. Prætereo lubens blandam ruinam melioris ætatis, luxuriam dico, *obscœnum ludibrium reddens ministris suis, nec corporibus parcens, nec animis*. Et notum satis est, eum *qui fornicatur in corpus suum peccare*. Deliciæ mihi, inquiebat Staurophila, deliciarum CRVCES & tormenta intelligere; quas vel ideò deinceps minùs, vti spero, affectabo. Prudenter, reponebat Christus, feceris. Quid enim solidi in iis inuenias? nam *turbidæ hæ voluptates, cùm appetuntur, plenæ anxietatis; cùm expletæ sunt, pœnitentiæ sunt refertæ: & intolerabiles dolores, quasi quemdam fructum nequitiæ, fruentium solent referre corporibus*. Nimirum

Cyprian. de Bono pudicit.

1. Corinth. 6, 15.

Boët. lib. 3. de Consolat. pros. 7.

Boët. lib. 3. Metro 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fruentes,
Apiumq; par volantum,
Vbi grata mella fudit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Atque hi quidem sunt cruciatus martyrum carnis & huius sæculi.

Exspecto, inquiebat Staurophila, an diuitijs tanta quoque insit carnificina & CRVX. Quid verò dubitas? aiebat Christus, quas vel ideò *spinas* appellaui, quia vt illæ dum infi-

Matth. 13, 22.

insiguntur, hærent, dolorem creant; sic *diuitiæ magno labore acquiruntur, maiore timore conseruantur, maximo dolore amittuntur.* Hinc miserum auari martyrium, cuius *animam mordaces hæ curæ continuò absumunt. Canis latrat, auarus putat furem esse. Mus fortè perstrepit, & auari cor salit, quemlibet vel puerum suspectum habet. Filios iam grandes, vt insidiatores aspicit, quòd eorum iam ætas successionem expetere videatur.* Et attentiùs, quæso, vide, *amatores auri quanta patiantur. Hiemalibus asperitatibus se nauigando committunt: sic feruet auaritia, vt nulla formident frigora: iactantur ventis, suspenduntur & deprimuntur fluctibus; ineffabilibus periculis vsque ad mortem agitantur. Dicant & ipsi auro: Propter te mortificamur tota die.* Imò ne nocte quidem requiescunt; somnum enim expellunt de lucro sollicitudines, vt verè etiam possint dicere, *Quis nos separabit à cupiditate auri? tribulatio? an angustia? an persecutio?* Magnam habet, aiebat Staurophila, cum vero martyrio auari hic cruciatus similitudinem: sed in eo maximè distat, quòd sine merito sit, quin & magno (vt equidem suspicor) animarum dispendio. Non hæc suspicio est, aiebat Christus, sed ipsa veritas. *Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli:* & *facilius*

Ludolph. de Vit. Christi part. 1. c 64

Basil. Homil. in aliquot Scriptur. loc.

August. Serm. 100. de Diuers. cap. 6.

Ps. 43, 12. August. Serm. 50. de Sanctis.

1. Tim. 6, 9. Luc. 18, 25.

lius eſt camelum tranſire per foramen acus, quàm diuitem intrare in regnum cælorum. Et vide, quæſo, vt auari CRVX, infernalis miſeriæ quamdam præferat imaginem, *nec enim deeſt* illi *vnda Tantali, Tityj iecur, rota Ixionis, vrna Belidum, ſaxum Siſiphi, dum inter diuitias eſurit, dum ſollicitudinibus anxiatur, dum cupiditate torquetur, dum ad illicita rapitur, dum in ſaccum pertuſum congregat, dum congregando diuitias, labore continuo & ſuperuacuo* ſe *affligit.* Non immeritò, inquiebat Staurophila, in Euangelio horridum illud *væ* intentatum eſt diuitibus, ſi talis eorum tam in hoc quàm futuro ſæculo conditio.

Blesen. Epiſt. 91.

Luc. 6, 24.

Subtexam nunc, aiebat Chriſtus, animalia illa gloriæ & honorum mancipia, quibus ſua quoque non deeſt CRVX & tortura. Per quot enim ærumnas, honores petuntur! *namque illos qui ambitu abeunt capeſſendi magiſtratus, neque pudet neque piget incommodis animæ & corporis; nec incommodis tantùm, verùm & contumelijs omnibus eniti in causâ votorum ſuorum. Quas non ignobilitates veſtium affectant? quæ non atria nocturnis & crudis ſalutationibus occupant? ad omnem occurſum maioris cuiuſque perſonæ decreſcentes, nullis conuiuijs celebres, nullis comeſſationibus congreges, ſed exules à libertatis & læti-*

Tertull. lib. extrem. de Pœnit.

lætitiæ felicitate, idq́; totum propter vnius anni volaticum gaudium. Eheu! quantis laboribus & doloribus honores & dignitates petuntur! Ambitiosus vt *dominetur alijs, priùs seruit; curuatur obsequio, vt honore donetur. Confragosa in fastigium dignitatis via est.* Ambitio ipsi naturæ vim parat. *Quid Cn. Pompeium in Africam, quid in Septemtrionem? quid Mithridatem & in Armeniam, & omnes Asiæ angulos traxit? infinita scilicet cupido crescendi, cùm sibi vni parum magnus videretur. Quid C. Cæsarem in sua fata pariter ac publica immisit? Gloria & ambitio, & nullus supra ceteros eminendi modus.* Iam verò si cui honor desideratus negetur, quantum is se torquet & cruciat! Sedebat Mardochæus ante fores palatij, sed quia non assurgebat Amano, indignatus is est valdè, vt diceret, se, cùm plurima haberet, nihil habere se putare, quamdiu videret Mardochæum sedentem ante fores regias. Et res hæc, quæ leuis videri poterat, animum eius adeò pupugit, vt iusserit excelsam parari CRVCEM, in quam Mardochæus tolleretur. Sed vt ad curiam & palatium hîc nos sermo duxit? Ingrediamur sanè, erunt & hîc quas consideres CRVCES.

Ambros. lib.4.in Luc.c.4.

Seneca Epist.94.

Esther 5,9.

Aulicos vulgus suspicit, ignorans quantis pateant periculis. *Mare qui intrat, & nauigat,*

Lips. Cent. 4.miscel. Epist.53.

gat, fluctus exſpectat; *qui aulam, motus.* * *Reuerà* enim *hi ſimiles ſunt abaculorum calculis. Iſti enim ſecundùm computantis arbitrium, modò ærei ſunt, modò aurei: & aulici ad nutum Regis nunc beati, nunc miſeri.* Quàm multi poſt crepantes adulationum bullas, opprobrium hominum facti, *interdum vſque ad inimicorum dolorem deuenuſtati, & à rebus humanis, veluti vomitu fortunæ nauſeantis exſputi ſunt.* Intelligo iam, aiebat Staurophila, quàm benè is dixerit, qui dixit:

*Polyb. lib. 5.

Sidon. l. 1. Epiſt. 7.

Deſere palatia, nam curia
Curis, imò CRVCIBVS, *& mortibus,*
Semper eſt obnoxia.

Bleſenſ. Carm. de Luctu carn. & ſpirit.

Non aliter eſt, aiebat Chriſtus: *pro vaniſſimâ enim vanitate militant curiales, in labore, & ærumnâ, in vigilijs multis, in periculis magnis: periculis maris, periculis fluminum, periculis pontium, periculis montium, periculis in falſis fratribus: in mortibus frequenter, in confractione & laſſitudine corporis, atque in alijs vitæ diſcriminibus, in quibus gloriam martyrij mererentur, ſi hæc pro meo nomine ſuſtinerent. Nunc autem ſunt martyres ſæculi, mundi profeſſores, diſcipuli curiæ, milites Herluini. Per multas ſiquidem tribulationes promerentur infernum.* Vide nunc, an à CRVCIBVS liberi ſint aulici: & diſce, longè plura

Idem Epiſtolâ 14.

plura pro mundo tolerare ſæculi martyres, quàm multi pro Deo & æternâ ſalute. Subijciebat Staurophila : Cum Senecâ ergo iure dixerim:

Stet, quicumque volet, potens
Aulæ culmine lubrico:
Me dulcis ſaturet quies.

Seneca in Thyeſte.

CAPVT XIII.

Coniugatorum CRVCES.

NONDVM omnes ſæcularium CRVCES, aiebat Chriſtus, explicauimus: ſupereſt enim matrimonij ſtatus, in quem, velut denſiſſimo imbre, mœrores, anxietates, angores & CRVCES depluunt: ratum enim fixumq́ue manet, quod Apoſtolus dixit: *Si acceperis vxorem, non peccaſti; tribulationem tamen carnis habebunt huiuſmodi.* Quid hoc eſt, Domine, inquiebat Staurophila? *Ego, rerum ignara, putabam nuptias ſaltem carnis habere lætitiam. Si autem nubentibus etiam in carne tribulatio eſt, in quâ ſolâ videbantur habere delicias, quid ergo erit reliquum, propter quod nubant, cùm & in ſpiritu, & in animâ, & in ipsâ carne tribulatio ſit?* Ita eſt, reſpõdebat Chriſtus, & quæ optima

1. Corinth. 7,28.

Hieron. lib. contra Iouinian,

ma in matrimonio iudicantur, ea ipſa multo ſunt felle reſperſa.

In bonis huius ſtatus numerant inſolubilitatem, vt *quod Deus coniunxit, homo non ſeparet*, ſed compedes & vincula hoc modo quoque bona cenſeantur: vinculum enim & ligatura eſt coniugium. vnde Paulus: *Mulier alligata eſt legi, quanto tempore vir eius viuit*. Et de viro: *Alligatus es vxori? noli quærere ſolutionem. Quemadmodum enim ſerui fugitiui ſinguli ſeparatim vincti à ſuis dominis, rurſumq; tenui quadam catenâ inter ſe conſtricti vniuerſi, vt compedibus catenæ vtrimque affixis, alius alium ſequi cogatur, liberam non habet abeundi facultatem; ſic coniugum animæ, cùm propriam ſui curam ſuſtinent: tum alterâ etiam premuntur neceßitate à communibus coniugij vinculis impoſitâ, quæ eos grauiùs vrget omnibus vinculis: & hoc ipſo ab vtroque libertatem aufert, quòd alteri ne ſemel quidem principatum defert, ſed vtrique diſtribuit*. Quanta verò hæc ſeruitus? *Seruo enim, ſi quando paratâ pecuniâ pretium, quo emptus eſt, perſoluere potuerit, plerumque libertas conceditur; at vir, quamuis omnium difficillimam nactus ſit vxorem, ſeruitutem tamen perferre neceſſe habet: quippe qui nullam poteſt inire viam, quâ ſolutus eiuſmodi dominatu liberetur*. Eadem vxoris conditio,

Matth. 19, 6.

1. Corinth. 7, 39.

Chryſoſt. lib. de Virginit.

Ibidem Chryſoſt.

quæ

quæ *Dominum ſibi cum dote coëmens virum, ancilla pro liberâ efficitur, breuiſſimæq́ voluptatis gratiâ, naturali libertate ſe priuans, ianuam ſibi ineffabiliũ dolorum, perpetuiq́ mæroris, per huiuſmodi connubium aperit.*

Baſil. de Verâ virginit.

Sed enim, inquiebat Staurophila, vt vincula hæc communia ſunt, ita mutuò ſeſe coniuges iuuant, onuſq́ue in duos diuiſum fertur leuiùs. Imò verò, inquiebat Chriſtus, aggrauant inuicem iugum: nam *quæ bonum blandumq́ nacta eſt virum, perpetuo, ne moriatur, metu viduitatis, incommoda cruciatuſq́ iam ſuſtinet: duram quamdam & immitem curam, & præſente illo, & abſente, propter inſperatos caſus, animo indeſinenter excipiens. Sin verò contrà duro & immiti fuerit coniuncta, tota quidem vita illi cruciatus eſt. Et cùm pudicitiæ ratione neutrum queat eligere, id eſt, nec viri mortem, propter viduitatis anguſtias; nec vitam, ob moleſtiam incommodumq́ conuictus; ancipiti atque ineuitabili malo acerrimiſq́ doloribus ſemper atteritur.* Benignior, inquiebat Staurophila, virorum apparet ſors, qui tantis non ſubiacent periculis. Haud multò melior, reſpondebat Chriſtus, eorum ſtatus; quia vniuerſæ familiæ curandæ in ſe onus recipiunt. *Si mihi, inquit quidam, tale corpus alterum, quale meum eſt, accederet, tantum negotiorum mihi exhibens pro ſanitate*

Baſil. loc. cit.

Antiphon apud Stobæum Serm. 68.

& victu in dies colligendo, & pro gloriâ ac temperantiâ, celebrisq; famæ, ac benè audiendi gratiâ, non possem viuere. Quid igitur fieret, si alterum quoque tale corpus similiter mihi procurandum esset? Itaque constat, quòd vxor, etsi viro charißima fuerit, non minùs tamen ei facessat negotij circa amores aut dolores, quàm ipsemet sibi. Iam verò si muliebre attendas ingenium, quod plerumque morosum est, & rara omnino auis, quæ huiusmodi non sit, iuge hinc & ad totam vitam protensum videre erit tormentum. *Melius est habitare in terrâ desertâ, quàm cum muliere rixosâ & iracundâ. Tecta perstillantia in die frigoris & litigiosa mulier comparantur: qui retinet eam, quasi qui ventum teneat, & oleum dexteræ suæ vocet. Non est caput nequius super caput colubri; non est ira super iram mulieris. Commorari leoni & draconi placebit, quàm habitare cum muliere nequam.* Et hæc non de adulterâ & meretrice, sed de legitimâ dicuntur vxore. Cum huiusmodi igitur vitam omnem diu noctuque exigere, an non est in perpetuis spinis ac sentibus volutari? quibus tamen adeò arctè sis implicitus, vt excutere has ærumnas solâ morte possis.

Prou.21, 19.

Prou.27, 15.

Eccli. 25, 22.

Id ostendit Hieron. lib. 1. in Iouinian.

At non omnes, inquiebat Staurophila, in malam incidunt vxorem: sunt enim & mites, & benignæ, & taciturnæ. Si sint, respondebat

debat Chriſtus, ſunt admodum raræ. Salomoni, qui mulierum greges habuit, hoc crede. *Inueni*, ait, *amariorem morte mulierem. Virum de mille vnum reperi, mulierem ex omnibus non inueni.* quaſi diceret, Vix inueni vnum virum bonum & rectum, mulierem autem ne vnam quidem. At ſolatium aliquod, aiebat Staurophila, habent in prolibus, in quibus alteros velut ſe contemplantur, quos & tenerrimè diligunt, & magnâ voluptate, vt paſſim cernimus, educant. Imò ad malorum cumulum, aiebat Chriſtus, accedunt liberi: quot enim pignora, tot CRVCES. *Partu edita eſt quæpiam femina: quòd natus non ſit maſculus, tetricum maritus vultum gerit. Adiectus eſt maſculus? partu editus eſt fœtus, qui formoſus non eſt. Eleganti eſt formâ vterque? tamquam de pulchris acerbior cura inceſſit. Depulſi ſunt à lacte? rurſus anxietas educationis ſuccedit. Cùm ſani fuerint, metus ne ægrotent. Cùm ægrotauerint, formido ne moriantur. Cùm mortui fuerint, metus ne deinceps prole carens, contemnatur. Cùm mortui non fuerint, de viuentibus grauior ſollicitudo incumbit, vnde liberis ad inſtitutionem ſumptus ſuppeditabuntur; vnde coniugalis fœderis apparatus; vnde veſtimentorum decor, vnde famulorum vnicuique diſtributio; quænam ex bonis maiori attribuet? quo*

Eccle.7, 27.

Chryſoſt. Orat. de S. Theclâ.

pacto minoris inuidiam mitigabit? Ecquid iam tibi videtur?

Mirum profectò, aiebat Staurophila, & inde lacrymarum ſegetem meti parentibus, vnde baculum ſenectutis & mœroris exſpectabant leuamen. Ita eſt; reponebat Christus, *dolorem enim liberi nati æquè important, ac non nati: & rurſus tam viui, quàm mortui. Hic enim liberorum multitudine gaudet, cùm non ſatis habeat vnde alat. Ille verò herede caret facultatum ſuarum, in quibus maximè elaborauit. & quidem bona fortuna, alterius calamitatem efficit, cùm ſibi vterque euenire velit, quo alterum cruciari videt. At huic mortuus eſt ſuauiſsimus puer, illi verò in vitâ eſt filius perditus: vterque ſanè commiſeratione dignus: vnus quidem filij mortem, alter verò vitam luget.* *Et an non mater per vnamquamque naſcentem* prolem *animo ſcinditur, & præſentibus triſtibus naſcituræ cura ſemper adijcitur? Inde vbi iam filios edidit, aut ad bonam illi frugem euaſerunt; & maiores ex illorum abſentiâ dolores iugiter tolerat, quàm parturiens tulerat; aut malos euaſiſſe conſiderat, & maius ex eâ procreatione liberorum, quàm ſi permanſiſſet ſterilis, opprobrium ſuſtinet. Sæpè antequam prædicta experiatur incommoda, vna & ſponſa & vidua efficitur; ac ſine liberis in viduitatem delapſa, nec vxor iam,*

Gregor. Nyſſen. lib. de Virginit. c. 3.

*Baſil de Verâ virginit.

iam, nec virgo, nec mater eſt. Sic profectò omnibus, quæ putantur læta coniugij, ſemel amiſſis, breuiſsimo voluptatis ſenſu irrecuperabilem virginitatis perdidit florem; coniugijq́ tantum ſolummodò experta eſt, quantùm illi ſatis eſſet ad agnoſcenda viduitatis incommoda. Quòd ſi relicta vidua pupillos enutriat filios, eius quem ex viri morte perceperat mœroris, iuge monumentum cernit, & ſemper in lacrymis, ſemper in gemitu, ſemper in ſollicitudine educandorum degens, nullum præterito malo ſolatium inuenit. Præterea & propinquis, & famulis, & filiorum curatoribus, ipſiſq́ poſtremò etiam filijs, vbi virilitatis annos attigerint, cunctiſq́ omnino ſe vexare volentibus ad prædam miſerabiliter expoſita, doloris luctuſq́ tragœdiam, vitam ſuam omnium ingeret oculis. Tranſeo breuitatis causâ iliadem aliorum malorum, quæ in hunc ſtatum, velut agmine facto, quotidie incurrunt.

Domine, aiebat Staurophila, *ſi ſic viuitur, & in talibus vita ſpiritus* eorum qui matrimonio iuncti ſunt, profectò *non expedit nubere:* nam

Iſa. 38, 16.

Matth. 19, 10.

Quid eſt duorum vita longa coniugum
Præter iugum?

Cui Chriſtus: *Non omnes capiunt verbum iſtud, ſed quibus datum eſt.* Beati autem qui *ſeipſos caſtrauerunt propter regnum cælorum.*

Ibid. 11.

Nec immeritò CRVCE onuſtus filiabus Ieruſalem dixi: *Venient dies, in quibus dicent: Beatæ ſteriles, & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt.* Vere, reſpondit Staurophila, terque quaterque beata & felix eſt ſterilis, & incoinquinata, quæ neſciuit thorum in delicto, habebit fructum in reſpectione animarum ſanctarum.*

Luc.23,29

Sap.3,13.

CAPVT XIV.

Abnegatio ſui, optima ad CRVCEM *ferendam præparatio.*

Abneget ſemetipſum, & tollat CRVCEM ſuam. *Luc. 9, 23.*

Ingenium geniumq́ tuum, te denique totam,
Baiula ritè CRVCIS *ſi lubet eſſe, nega.*

SATIS iam ſuperq́; , aiebat Chriſtus, ſæcularium CRVCES expendimus: & ipſa vtcumque vides, ſorores tuas non tam fugiſſe quàm commutaſſe CRVCEM, leuem illam & breuem, in grauiſſimam prorſus & maximè diuturnam; pro quâ, tantum abeſt vt meritum ſperent, quin etiam pœnam incurrant. Iis proinde relictis, reliquum eſt vt ad CRVCIS ſuſceptionem magis inſtruaris. Nil gratius, aiebat Staurophila, mihi accidere poſſet: etſi enim animata vtcumque ſim, neſcio tamen quis horror etiamnum peruadat animum, quem confirmandum & ipſa ſatis video.

Nec ego, ô filia, aiebat Chriſtus, ſine aliquo præambulo in viam CRVCIS te introduxi.

Abneget ſemetipſũ, et tollat CRVCEM ſuam. *Luc 9.*

Ingenium geniumque tuum, te denique totam,
Baiula ritè CRVCIS, *ſi lubet eſſe, nega.*

duxi. An non dixi: *Si quis vult post me venire*, ABNEGET SEMETIPSVM, ET TOLLAT CRVCEM SVAM? *Et sermo quidem vnum quid significare videtur, tria verò continet, abnegationem tuiipsius, & vt* CRVCEM *accipias, & tertiò vt me sequaris.* Prima igitur conditio necessaria est suiipsius abnegatio, sine quâ nemo CRVCEM tollet; aut si tulerit, non feret constanter. Et quidem volentibus me sequi, omnia relinquenda denuntiaui, dicens: *Qui non renuntiat omnibus quæ poßidet, non poteſt meus esse discipulus.* Sed in omnibus istis ne ipsum hominem (attende quæso) excepi, volens eumdem esse relinquentem, & relictum. Quod vt expressiùs insinuarem, dixi, VT ABNEGET SEMETIPSVM. *Et fortaße laboriosum non sit homini, relinquere sua, sed valdè laboriosum est relinquere semetipsum. Minus quippe est abnegare quod habet, valdè multum autem, abnegare quod est.*

Luc. 9, 23.
Chrysost. Hom. 56. in Matth.
Luc. 14, 33.
Gregor. Hom. 32. in Euang.

Sed quomodo, aiebat Staurophila, intelligendum, ABNEGET SEMETIPSVM SIBI, *cùm seipsum homo sibi negare non poßit, eò quòd conscientia eius non recipiat, vt se aut non esse putet, aut alterũ poßit æstimare quàm fuerit? Puto hoc esse negare se, verbi gratiâ, si cui dicatur, Tu es Lucius? & cùm ipse sit, non se esse respondeat. Hoc apud alterum si fortè vale-*

Sixt. Papa l. de Cast. tom. 5. Biblioth. Pat.

valebit, non tamen apud ſemetipſum. Quomodo ergo ſentiendum eſt, ABNEGET SEMETIPSVM SIBI? aut quomodo ſemetipſum aliquis relinquet? quò ibit extra ſe? vel quis eſt, qui aliquò vadit, & ſe deſerat?

Gregor. Hom. 32. in Euang.

Adhuc modicum, reſpondebat Chriſtus, in te lumen eſt, filia; audi & intelliges. *Aliud ſunt homines per peccatum lapſi, aliud per naturam còn diti; aliud quod fecerunt, aliud quod facti ſunt. Relinquunt ſemetipſos, quales peccando ſe fecerunt, & manent ipſimet quales per gratiam facti ſunt. Ecce etenim qui ſuperbus fuit, ſi conuerſus humilis factus eſt, ſemetipſum reliquit. Si luxurioſus quiſque ad continentiam vitam mutauit, abnegauit vtique quod fuit; ſi auarus quiſque ambire iam deſiit, & largiri didicit propria, qui priùs aliena rapiebat, proculdubiò ſemetipſum reliquit. Ipſe quidem eſt per naturam, ſed non eſt ipſe per malitiam. Hinc enim ſcriptum eſt: Verte impios, & non erunt. Conuerſi namque impij non erunt: non quia non erunt omnino in eſſentiâ, ſed quia non erunt in impietatis culpâ.* Abnegare ergo ſe, eſt vitare quod pér vetuſtatem fuit, & ad hoc niti, quò per nouitatem vocatur. *Eſt*, inquam, *expoliare ſe veterem hominem cum actibus ſuis, & inducre nouum.*

Prou. 12, 9.

Coloſſ. 3, 9

Paradoxum hoc, aiebat Staurophila, difficulter, vt video, intelligitur; & pauci fortaſſe

tasse illius sensum assequuntur. Exemplis, aiebat Christus, res erit clarior. *Quemdam adolescentem, fabulæ ferunt, propter amores meretricis peregrè profectum, & abolito amore regressum posteà veteri occurrisse dilectæ: quæ vbi non interpellata mirata, putauit non recognitam, rursusq́; occurrens dixit: Ego sum. Respondit ille: Sed ego non sum.* Et expende *quomodo se Paulus abnegauerit, qui dicebat: Viuo autem, iam non ego. Extinctus quippe fuerat ille sæuus persecutor, & viuere cœperat pius prædicator. Si enim ipse esset, pius profectò non esset. Sed qui se viuere denegat, dicat, vnde est, quòd sancta verba per doctrinam veritatis clamat? Protinus enim subdit, Viuit verò in me Christus. ac si apertè dicat: Ego quidem à meipso extinctus sum, quia carnaliter non viuo; sed tamen essentialiter mortuus non sum, quia in Christo spiritualiter viuo.* Abnegauerat se etiam *frater* ille *in eremo habitans, ad quem cùm carnalis frater auxilij petendi gratiâ aduentasset, respondit vt adiret alterum fratrem eorum, cùm ille vtique obijsset. Cumq́; admiratus qui venerat responderet, Quia ille obijt. Eremita se quoque similiter obijsse respondit*. mortuus enim erat mundo & consanguineis, viuebat autem Deo. Et hoc scilicet est quod Apostolus meus omnes hortatur. *Christus*, inquit, *pro omnibus mortuus est,*

Ambros. lib. 2. de Pœnit. c. 10

Gregor. Hom. 32. in Euang.

Gal 2, 20.

Bernard. Serm. 2. in Dom. 1. post Oct. Epiph.

2 Cor. 5.

eſt, vt qui viuunt, iam non ſibi viuant, ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt. Oportet enim vnumquemque mori ſibi, vt viuat Deo. *Quia niſi quis à ſemetipſo deficiat, ad eum qui ſuper ipſum eſt non appropinquat; nec valet apprehendere quod vltra ipſum eſt, ſi neſcierit mactare quod eſt. Sic olerum plantæ tranſponuntur vt proficiant, atque, vt ita dixerim, eradicantur vt creſcant. Sic rerum ſemina in terræ admixtione deficiunt, vt in reparatione ſui generis vberiùs aſſurgant. Vnde enim videntur perdidiſſe quod erant, indè accipiunt hoc apparere quod non erant.*

Gregor. Hom. 32. in Euang.

Vtiliter, aiebat Staurophila, ignoraui, quod tam luculenter mihi expoſitum, nunc velut manu palpo. Sed & planiùs, aiebat Chriſtus, pleniuſque hanc ABNEGATIONEM SVI exponam, quando & libenter diſſerentem auſcultas, & doctrina hæc prorſus ſit neceſſaria. *Si intelligis quid ſit alium abnegare, tunc rectè percipies, quid ſit abnegare teipſum. Qui alium iam abnegauit, fratrem puta, aut ſeruũ, aut quemuis alium, ſi cædi eum virgis videat, ſi arceri vinculis, aut quidquid aliud mali pati, non occurrit, non auxiliatur, non flectitur, nec prorſus vllo modo mouetur, ceu is qui penitus ab illo alienatus eſt. Sic igitur nullo te pacto corpori parcere volo: vt neque ſi cæditur, neque ſi pellitur, neque ſi vritur, nec ſi quid*

Chryſoſt. Hom. 56. in Matth.

aliud

aliud huiusmodi patitur, ei parcas, sed quasi extraneus quis, aut hostis hæc patiatur, sic afficiaris.

Papæ! inquiebat Staurophila, quid hoc est? Insensibilem prorsus ac mortuum esse oporteat, qui huiusmodi sit. *Ego homo cùm sim, humani nihil à me alienum puto*: nec video vt in meipsam adeò possim esse crudelis, quæ alienis malis magno sensu compatior. Non ego, aiebat Christus, Stoicam insensibilitatem aut crudelitatem suadeo, sed humanos truncari volo affectus, abnegari carnalia desideria, non tribui nimium carni & sanguini. Crimini siquidem apud me obnoxius est parentum amor, si Dei sit contrarius. *Qui* enim *amat patrem aut matrem plus quàm me, non est me dignus.* imò & ipsam animam seu vitam odisse oportet propter me. Dilexit Petrus animam suam plus quàm me, cùm eam periculo timeret exponere, & ideò ter me negauit. Si amasset me, proculdubiò abnegasset se. Et, an non ego vnigenitus Virginis Matris meæ abnegaui meipsum, cùm, quasi ad eam minimè pertinerem, ei dixi: *Quid mihi & tibi est mulier?* nec confundere volebam teneram eius verecundiam, sed instruere vos, carnalium curam parentum, & consanguineorum necessitudines, impedire non debere exercitium spirituale.

Terent.

Matth. 10, 37.

Ioan. 2, 4.

rituale. Vnde cùm mihi aliquando diceretur: *Ecce mater tua, & fratres tui foris stant quærentes te*; respondi: *Quæ est mater mea? & qui sunt fratres mei? non iniuriosè maternæ refutans obsequium pietatis, nec fratres contemnens; sed paternis mysterijs amplius, quàm maternis deberi monstrans affectibus, & opus spirituale carnis præferens cognationi.*

Matth. 12, 48.

Beda c. 17. in cap. 3. Marci.

Gaudeo planè, aiebat Staurophila, quòd huius abnegationis te, Domine, non tantùm præceptorem habeam, sed & exemplum. Erit sanè mihi hoc nomine & leuior, & gratior. Numquid non Abraham, subiiciebat Christus, abnegauit semetipsum, cùm patrem se oblitus, filium vnigenitum, & tenerè dilectum immolare voluit? An non laudati Leuitæ, *qui* dixerunt, *patri suo, & matri suæ, Nescio vos; & fratribus suis, Ignoro vos, & nescierunt filios suos?* Cùm nimirum zelo inflammati ob adoratum vitulum, nullo personarum respectu consanguineos quosque trucidarunt? *Licet* igitur *sparso crine, & scissis vestibus, vbera quibus te nutrierat, mater ostendat, licet in limine pater iaceat, per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum* CRVCIS *meæ euola, solum pietatis genus est, in hac re esse crudelem.* Si propria hinc attrahat caro, illinc blandiatur sensualitas, istinc mundus & noti inuitent sodales, liberè responde,

Deut. 33, 9

Exod. 32, 28.

Hieron. Epist. 1. ad Heliod.

ſponde, Neſcio vos. Et *ſi qua* alia *tibi ex parte exterioris hominis cogitatio venerit, reſpondeas & dicas, Neſcio te. Quàm diu mea fui, ſuggeſtionibus tuis etiam libens acquieui: nunc me Chriſtus ſanguinis ſui pretio comparauit; mea non ſum, nec meam iam poſſum facere, ſed eius ad quem pertineo, voluntatem.*

Sixt. Papa lib. de Caſtitat.

Ita me facturam, aiebat Staurophila, tuâ gratiâ, confido. Sed ſatiſne iam inſtructa videor ad CRVCEM baiulandam? Satis, inquiebat Chriſtus, ſi his probè noueris vti, & ad particularia deſcendens ea in opus conferas. Et quo pacto, rogabat illa, hoc faciam? Cui Chriſtus: Homo, vti noſti, duabus conſtat, ijſque diuerſiſſimis partibus, corpore ſcilicet & animâ. Vtriſque autem ſua debetur *Abnegatio*, quam niſi adhibueris, CRVX tibi prorſus erit intolerabilis. Primò autem neceſſe eſt, longiùs abigas vicinam illam tuam Dominam, dico *Senſualitatem*, mulierem per omnia mundanam, leuem & carnalem: quæ te quoque ad carnis illecebras & ſæculi vanitates allicere ſtudet. Hæc ſenſuum blandimenta, quibus homo vel maximè ineſcatur, continuè offert; nam vel riſu lepida, vel guſtu ſapida, vel odoratu fragrantia, vel tactu mollia, aut auditu ingerit iucunda, atque hiſce lenociniis quemque ad ſe pertrahere nititur. Quæ niſi ſtatim refutaueris, exer-

raſti

rasti à CRVCIS semitâ; in viam peccatorum redisti. Seductrix illa (vt solita) ostendet tibi adolescentularum mundi huius delicias & honores, quibus, secundùm desideria sua, perfruũtur. Nisi autem auerteris oculos tuos ne videant vanitatem, citò abiecta CRVCE incipies vagari post greges sodalium tuarum. Suggeret deinde scandalum CRVCIS, & filiarum Babylonis subsannationes: tu verò obtura aures tuas ad voces Sirenarum, atque esto *sicut homo non audiens, & non habens in ore suo redargutionem.* Amaram & insipidam CRVCEM, tactuque insuauem exprobrabit: tu autem, ô filia, propter verba labiorum meorum perge custodire vias duras: respue oblectamenta sensus, & amplectere asperitatem CRVCIS. *Vani* enim *sunt sensus hominum, in quibus non subest scientia Dei.* Monitis his, aiebat Staurophila, cautior ero, vt subdolam hanc mulierem, quæ honesta mihi quidem videbatur, omnibus modis vitem. Bonum id, aiebat Christus, sed non satis; restat enim, vt interiorem quoq; hominẽ mortifices. In eo autem abneganda memoria, intellectus & voluntas. Memoria instar pugillarium, inaniũ, superfluarũ & indecentium rerum similitudines retinet coaceruatas: hæ autem intellectum ad sui considerationem, voluntatem sollicitant ad amorem. Pro-

Psal. 37, 25.

Sap. 13, 1.

Protere igitur tabellas has, quæ ſæcularis felicitatis ſpectacula repræſentant. Si enim recordata fueris mundanæ proſperitatis, non diu in CRVCIS perſeuerabis VIA. Lumen quoque interiorum oculorum, intellectum dico, & vagæ imaginationis perſpicilia, in obſequium ſanctæ CRVCIS calca, neu tuo vti velis iudicio, aut *ſapientiâ carnis*, quæ *inimica eſt Deo*, & in multos te inducet errores. Callida imaginatio longè maiorem & grauiorem repræſentabit CRVCEM, quàm reuerà ſit, itaque ſemper querula, ſemper eris impatiens. Intellectus ſuggeret, non impoſitam, ſed aliam quamuis meliùs tibi conuenire CRVCEM. Tu verò vtrumque abnegans, *omne quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore ſuſtine, & in humilitate tuâ patientiam habe*. Denique *& à voluntate tuâ auertere*. Ipſa enim deſideriis ſuis, amore, dolore, gaudio, irâ, variè abducta, iugum CRVCIS tentat excutere. Abnega ergo, ad exemplum meum, voluntatem tuam, vt in omnibus id tibi ſit in ore, id in corde: *Non mea, ſed tua* Domine *voluntas fiat. Hæc* ſedulò *meditare, & in his eſto*.

Rom. 8,7.

Eccli. 2,4.

Eccli. 18, 30.

Luc. 22,42.

1. Timoth, 4,15.

CAPVT XV.

Baiulandi CRVCEM *Chriſtus ſe formam exhibuit.*

AVDITIS hiſce, abitum parabat Staurophila, atque Gratias, inquit, ago tibi Domine IESV, quia docuiſti ancillam tuam VIAM ſalutis: tempus nunc eſt, vt reuertar ad patrem, quò iam præceſſerint ſorores, & vereor, querimonias depoſuerint non leues: &, ſi parentem noui, ægrè tulerit moram hanc meam, & quòd germanas comitata non fuerim. Id verò, ſi acciderit, aiebat Chriſtus, habebis profectò vnde VIAM CRVCIS auſpiceris: & parum, mihi crede, idonea CRVCIS gerula eris, ſi paterna non feras verba. Interim vade in pace, & ſi VIAM CRVCIS non tam diſcere quàm perambulare deſideras, fac paucos intra dies hîc denuò te ſiſtas, vt CRVCEM tollas, & me ſequaris.

Dabo, inquiebat illa, operam: ſed vnum hoc doceri velim, quid intereà temporis mihi faciendum, quibúſve exercitiis animus ad CRVCEM præparandus. Reſpondit Chriſtus: Cùm portam ciuitatis ingreſſa fueris, occurret tibi monaſterium Cruciferorum, ac-

accede illuc, & euocato Priore, pete meditationes, quas ſibi præparauit, & legendis ac ruminandis his tempus impendes. Fecit illa, vt iuſſa erat, & impetratis piis commentationibus, læta domum reuerſa eſt, quotidie ſe non indiligenter his ſcriptis occupans.

Senſim tamen ſubrepſit ei torpor quidam, & negligentia. Hinc ex aridâ dumtaxat conſuetudine, & perfunctoriè commentabatur, iamq́ue in dies minùs erga CRVCEM afficiebatur. Aſſiduitas enim eadem cogitandi nonnihil faſtidij excitarat. Vltimis proinde diebus ex toto intermittebat has exercitationes, & quæ hactenus à Chriſto audierat, è memoriâ excidere non prorſus inuita patiebatur.

ARGVMENTVM LIBRI SECVNDI.

HVc vitæ cupidus beatioris,
Qui dulcissima te vocantis vsque
Pronâ suscipis aure verba Christi,
Iamque te CRVCIS *exhibere sanctæ*
Gnauum discipulumque baiulumque
Gestis, huc agedum paratus adsis:
CAP. I. *Moras abijce, moxque te vocanti*
Festino pede promptus obsecunda.
II. CRVCEM *quam dederit Redemptor, illam*
Lætus excipe, ceu monile gratum:
Nefas eligere hanc foret, vel illam:
III. *Nefas & per humum velut profanæ*
Stipitem trahere arboris. Proinde
Obuijs manibusque, brachijsque,
Et collo ac humeris amoris, illud
Lubens nobile baiulato pignus.
Nec quidquam remorentur improborum
Te ludibria, scommatúmve plaustra.
Pro Christo decus est tulisse probrum.

Si

Si forsan populus frequentiori IV.
Famâ te vehat, audiasque paßim
Sanctus & pius : hem caue barathrum ;
Hîc anguis latet : has velut venenum
Voces neglige (si sapis) dolosas :
Et constantior vsque & vsque perge,
Per vestigia trita perge Christi, V.
Quem ceu prototypon sequare ad vnguem. VI.
Nec CRVCIS *grauiúsve longiúsve,* VII.
Impostum tenero querare pondus :
Singulis tolerare quod diebus, VIII.
Nullo ponere quod decet dierum.
Rursum sed moneo (puta necesse) IX.
Caue respicias inanioris
Fumum gloriolæ, leuesque plausus.
Quò spectes sed enim docebo paucis : X.
Prima intentio noxias piare,
Et vitare focos docet perennes ;
Spectat altera gloriam perennem : XI.
Vni tertia se probare Christo, XII.
Dilecto studet vnicè placere.
Sed CRVX *dum cruciatque deprimitque,* XIII.
Quæris, quid facias. Precare : fiet
Verorum seges ampla gaudiorum ; XIV.

XV. & XVI. *Pro quâ mille voles referre grates;*
XVII. *Et ſummam tibi gloriam putabis*
Quæ ſummæ tibi gloriæ ſit auctrix.
Nec CRVCIS *ſatis eſt tuliſſe pondus,*
Ferentem niſi CRVX *ferat viciſſim.*
XVIII. *Hinc carnem crucifigier rebellem*
XIX. *Et mundum decet, & decet teipſum*
XX. *Annecti in* CRVCE, *Chriſtiane, Chriſto,*
Mortem quod tribuat ſuauiorem,
Vitam quod faciat beatiorem.

REGIÆ VIAE CRVCIS LIBER SECVNDVS.

De optimâ CRVCEM *ferendi methodo.*

CAPVT PRIMVM.

CRVX *abſque dilatione ſtatim tollenda.*

CONDICTVM aduenerat tempus, quo Staurophila amabile CRVCIS onus, & iter erat ſuſceptura ſalutare. Verùm, quæ humanæ mentis inſtabilitas, non parum reformidabat & illius pondus, & huius ſpatia longiora; vt pænè iam fidem fallere, & exſpectantem in Sacello IESVM non reuiſere decerneret. Sic nimirum quod volunt homines, non diu volunt; & quæ calidè primùm concipiunt vota, vix languidè tandem, ac ne vix quidem exſequuntur. *Spiritus* ſcilicet *promptus eſt, caro autem infirma:* quan-

Matth. 26, 41.

quantumque ille ſalutaria concupiſcit, tantum hæc refugit. Nobile hoc in genere exemplum dedit Apoſtolorum princeps,qui in abundantiâ cordis ſui liberaliter admodum dicebat: *Tecum paratus ſum & in carcerem,& in mortem ire. Et,ſi omnes ſcandalizati fuerint, ſed non ego.* At idem ille poſt non multas horas, ad vnius ancillulæ vocem *cæpit iurare, quia non nouiſſet hominem.*

Luc.22,33. Marc.14, 29. Matth.26, 74.

Talis & noſtra ferè Staurophila: dum ſuauiſſimè cum IESV conferret, cùm verba vitæ æternæ audiret, anhelabat & ſuſpirabat ad CRVCEM; nihilque illi dulcius videbatur, quàm paſſionibus Chriſti per patientiam communicare. Vt verò Coſmopolitanis iterùm mixta filiabus, dulce venenum, & inſanias hauſit falſas, lentè omnino, & ſomnolentè de VIA CRVCIS cogitabat, & tantùm non pœnitebat promiſſi. Vrgebatur interim huius religione, nec quietem à conſcientiæ carnificinâ ſperabat, niſi ex præſcripto ſe ſiſteret. Ibat ergo lugens & triſtis, ſiue quòd amatas dehereret adoleſcentulas, ſiue quòd arctam nimiùm horreret ſemitam. In ipſo tamen itinere altùm ingemiſcens, Domino ſubinde ſe commendabat: nec deerant interlucentes quidam diuini fauoris radij, animam eius cæleſti luce per interualla colluſtrantes.

Ven-

Ventum tandem ad locum, & vix dum oculis huc illuc circumſpexerat, cùm ecce præſens adeſt, cum quo pridem inſtituerat colloquium, Chriſtus Dominus: qui nouum exorſus ſermonem, Eia, inquit, Staurophila, quàm factum benè, quòd ciues Babylonis deſerueris! quòd promiſſis ſteteris, & abruptis blandis illis retinaculis, ad vexillũ CRVCIS intrepida euolaris! Noui laqueos & pedicas greſſibus tuis tenſas: ſed vt euaderes, gratia mea fecit. Nunc ecce tempus faciendi, tempus acceptabile, occaſio ſalutis. Nunc, inquam, tempus ferendi CRVCEM, & ſequendi me. Quiſquis enim in regno cælorum voluerit *Agnum ſequi quocumque ierit,* is nunc ſublata CRVCE venire debet poſt me, & præeuntis ſequi veſtigia.

Apoc. 14, 4

Non multùm hæc mouebant Staurophilam; quæ timore adeò conſternata erat, vt ad ſolam CRVCIS mentionem pænè trepidaret. Quare vt in bello, qui ſe viribus inferiores agnoſcunt, ad inducias confugere ſolent; non ſecùs illa, cùm declinare CRVCEM omnino non poſſet, dilationem petijt. Et hoc ſaltem, inquiebat, te Domine rogo, liceat mihi aliquanto adhuc tempore mundo & ætate frui, nec tam citò mœſtiſſimum hoc iter auſpicari. Adoleſcentula ſum ego, viribus tenera, animo imbecillis: cum annis

crescet robur, ac tum maturè satis CRVCIS iugum excipiam. Equidem non detrecto illud, sed liceat, quæso, pace tuâ, aliquantulum differre.

Irascenti similis Christus, Quid hoc demum, inquiebat, Staurophila? miror quod tam citò reliqueris VIAM bonam, VIAM salutis, quam ostendi tibi. *O insensata* filia, *quis te fascinauit non obedire* verbo *veritatis*, quod audisti ex ore meo? Cur coruinam vsurpas vocem, & periculosâ procrastinatione opus salutis in posterum reijcis? An non dicit Scriptura, *Ne tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subitò enim veniet ira illius?* Æquúmne tibi videtur, vt mundo *ætatis florem, Deo senectutem*; mundo *voluptates, Deo corpus effætum* reserues? *Quid potest habere laudis, si corpus voluptatibus, & iam senectutis gelu frigidum ad sera deuotionis officia, deposito iam segnior vigore, conuertas? Non est corona, nisi, vbi fuerit difficilioris lucta certaminis, ad quam rari contingere possunt, nec omnes qui ingreßi fuerint stadium, peruenire.* Et an *non pudet te primitias vitæ tibi reseruare, & id solum tempus bonæ menti* (ac tollendæ CRVCI) *destinare, quod in nullam rem conferri poßit? Quàm serum est, tunc viuere incipere, cùm desinendum est!*

Gal. 3, 1.

Eccli. 5, 8.

Nazianz. Orat. in S. Baptism.

Ambros. in Psal. 118. Octon. 19.

Seneca l. de Breuitate vitæ.

Parce

Parce Domine, aiebat Staurophila, & ignoſce deprecationi meæ: neque enim in extremam ſenectam CRVCIS iter differre, mens erat, ſed in aliquot tantùm annos. At enim, reſpondebat Chriſtus, quis eos tibi promiſit? An non *breues dies hominis ſunt?* Neſcit reuerà, *neſcit homo finem ſuum, ſed ſicut piſces capiuntur hamo, & ſicut aues laqueo comprehenduntur, ſic capiuntur homines in tempore malo, cùm eis extemplò ſuperuenerit.* Si ſciret quiſque quo tempore de præſenti ſæculo ſibi eſſet exeundum, aliud quidem voluptatibus, atque aliud tempus CRVCI ac pœnitentiæ aptare potuiſſet: ſed qui crucigero cælum, pœnitenti veniam ſpopondit, is negligenti ac tergiuerſanti craſtinum non promiſit. *Incertum eſt, quo te loco mors exſpectet, itaque tu illam omni loco exſpecta.*

Iob. 14, 5.
Eccli 9, 12.
Seneca Epiſt. 26.

Verùm, replicabat Staurophila, adoleſcentior, vt dicebam, etiamnum ſum; ætatem magis vegetam expectari tantùm velim. Ad hæc Chriſtus: Omnis Deo matura eſt ætas, magis autem prima, & primæ proxima. *Bonum eſt viro cùm portauerit iugum ab adoleſcentiâ ſuâ Non ſolùm enim tollere iugum Domini, ſed in iuuentute oportet tollere. Si enim ſerò tollas, incipies pœnitentiam ſuperiorum magis habere, quàm tenere gratiam. An non præſtat dicere, Deus qui paſcis me à iuuentute meâ,*

Thren. 3, 27.
Ambroſ. in Pſal. 118. Serm. 2.
Gen. 48, 15.

Psal. 24,7. *meâ, quàm recordatione lapſuum dicere, Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris? hoc debilitatis eſt remedium, illud robur ſalutis. Ei autem qui poſt decurſæ iuuentutis annos iugum tulerit, non eſt ſtatim perfectum bonum. Stimulant enim eum peccata ſua, exagitat conſcientiam conſuetudo peccandi, & vſus erroris inſtabilem facit. Luctandum eſt diu huiuſmodi, vt abolere faciat inueterata atque diuturna. Plus* enim in his talibus *valet deterius inolitum, quàm melius inſolitum.* Auguſt. l. 8. Conf. c. 11.

Sed quid eſt quòd ætatem incuſas, ſororibus tuis prouectior, & plenis iam nubilis annis? Adoleſcentulam tamen te dicis. Eſto ſanè: atq; vtinam vna tu eſſes ex illarum grege, de quibus ſcriptum: *Adoleſcentulæ dilexerunt te* Deus! vtinam non verbo tantùm, ſed opere & veritate diligeres me! non ita CRVCIS conſortium refugeres. Et quod amantis potiſſimum votum? nónne amato, quà licet, aſſimilari? Ego autem *pauper* fui, *& in laboribus à iuuentute meâ.* Et quid aliud deceat te, quàm æmulari formam illam, quam aſſumpſi propter te? Quot pueri & puellæ, quot iuuenes & virgines rigidiſſimũ viuendi genus, & CRVCES & corporis afflictationes ab ipsâ pænè infantiâ ſponte ſunt amplexi? Quot martyrio coronati, qui præiudi-

Cant. 1,2. Pſ. 87,16.

iudicium vehebant ætatis? & tu non poteris quod iſti & iſtæ?

Erubeſcebat ad hæc Staurophila, & accendebatur nonnihil imitandi deſiderio. Atque vtinam Domine, aiebat, gratia tua me quoque præueniat & ſequatur, vt digna efficiar ſocietate iuuencularum tympaniſtriarum, quæ *carnem ſuam* crucifigentes *cum vitijs & concupiſcentijs, mortificauerunt membra* ſua, *quæ ſunt ſuper terram*! Bonum hoc votum, aiebat Chriſtus, ſed opere ipſo opus eſt, non nudis verbis. Sed vt hanc voluntatem confirmem, ſcito longè tibi fore vtilius, in hac ætate CRVCEM ſuſcipere, quàm in ſecuturam & incertam differre. Nil fertur facilius, quàm quod à teneris vnguiculis ferre didiceris: difficile autem eſt (vt dici ſolet) ſenem canem aſſueſcere loris, & inueteratum dierum docere pœnitentiam.

Gal. 5, 24. Coloſ. 3, 5.

Cæleſti id viſione aliquando declaratum, quam ad tuam qualemcumque conſolationem ſubtexere non grauabor. Ferunt enim *Religioſum quemdam vitâ functum apparuiſſe de nocte Fratri ſocioq́ ſuo, magno ſplendore collucentem. Cumq́ eum ex cellâ eduxiſſet, oſtendiſſe magnum numerum hominum candidâ veſte, mirabiliq́ luce micantium, qui pulcherrimas* CRVCES *humeris deferebant: erat autem omnium* ITER *in cælum. Poſteà modico inter-*

Hieron. Platus l. 3. de Bono ſtatus Relig. c. 33.

interuallo, alius ſequebatur ordo, iſq́; multò pulchrior, multoq́; lucidior, quorum vnuſquiſque ornatiſsimam CRVCEM, *non iam humeris, ſed manibus geſtaret. Deinde tertius ordo, omnium longè ſplendidiſsimus, & ſpecioſiſsimus, quorum item* CRVCES *formâ & pulchritudine reliquorum* CRVCES *ſuperabant, neque eas ipſi portabant, ſed ſuus, qui ſingulos præibat, Angelus, vt ij alacres & ludibundi ſequerentur. Quòd ſpectaculum cùm ille miraretur, expoſuit ſocius, primos illos eſſe, qui prouectâ iam ætate* Religioſæ vitæ CRVCEM *amplexi fuiſſent, ſecundos, qui in virili, poſtremos autem, quos adeò expeditos hilareſq́; vidiſſet, eos eſſe, qui in adoleſcentiâ* ſe CRVCI ſubdidiſſent. Ecquid nunc animi tibi eſt, Staurophila? Iam, inquiebat illa, volupe fuerit in poſtremis iſtis non eſſe poſtremam, & reijcio prorſus, quas anteà requirebam, moras, procraſtinationem omnem deteſtor. Nunc, Domine, nunc, te auſpice, incipiam, *hæc mutatio dexteræ Excelſi.*

Pſ. 76, 11.

CA-

CAPVT II.

Sua cuique ferenda CRVX, *nulla eligenda.*

Tollat CRVCEM ſuam. *Matth.16,24.*

Non tua, ſponte tuâ, CRVX *eſt, quam deligis, aſt hæc,*
Diuus ab æterno quam tibi ſtruxit amor.

ANIMATAM hoc pacto Staurophilam Chriſtus in eum eduxit locum, vbi plures variæque CRVCES per terram ſparſæ iacebant. Illa verò iam accincta, & generoſior videri geſtiens, exiguam quamdam è pluribus præripere feſtinabat. Lepidè igitur, & quaſi re benè geſtâ ita cantillabat.

Magna ferant, magnum quibus eſt in corpore robur,
Parua erit hæc humeris CRVX *ſatis apta meis.*

Cùm Chriſtus: Quid hoc, ô Staurophila? in ipſo rurſus offendis limine. Num tam citò exciderunt, quæ pridem audiſti? Quomodo? reponebat illa. An non, Domine, hoc CRVCEM tollere? Eſt, inquiebat Chriſtus, ſed non vt docui. Neque enim vtcumque dixi TOLLAT CRVCEM; ſed notanter addidi SVAM.

Tollat CRVCEM ſuam. *Math. 16, 24.*

Non tua, ſponte tuâ, CRVX *eſt, quam deligis; aſt hęc,*
Dius ab ęterno quam tibi ſtruxit amor.

SVAM. Et quæ, inquiebat illa, mea CRVX? nónne hæc, quam è multis ſelegi? Nequaquam, aiebat Chriſtus, non enim conceditur hîc vt pro voto quiſque eligat, ſed CRVCEM expectare oportet de manu Dei. Erraui, vt video, inquiebat Staurophila; nam ita mecum ratiocinabar: Ex malis eligendum minus, adeoque, ſi ferenda omnino CRVX, exiguam ſufficere. Non leuis, inquiebat Chriſtus, hic error; CRVCEM ſiquidem in malis numerare, malum eſt. Hæc enim carnalium & mundanorum hæreſis quædam eſt, qui corporis ſenſibus, cuiuſque rei bonitatem metiuntur. Verùm ratione & fide te niti volo; quas ſi adhibueris, CRVCES malas non affirmabis. Remoue enim opinionum iſtud velum, & oculos ad afflictionum ortum refer, ac finem. Videbis ſanè illum, à bono; hunc, in bonum. *Origo certè* CRVCIS, & cuiuſuis afflictionis, *à Deo: id eſt, non ab ipſo ſummo bono ſolùm, ſed bonorum omnium auctore, capite, fonte. A quo non magis eſt vt malum aliquod emanet, quàm vt malus ſit ipſe. Benefica tantùm & ſalutaris illa vis: quæ lædere æquè ſpernit, ac lædi: & cui vna ſummaque potentia eſt, prodeſſe.*

Lipſius l. 2. de Conſt. cap. 6.

Fine quoque, vt dixi, CRVX bona; quia ad bonum directa ſemper, & ſalutem: imò recta & certa ad hanc via. Quî

igitur malum ſit, à quo ſummum hominis bonum?

Sed age, fidei lucernam hîc accendamus, vt omnis diſpellatur caligo. Crediſne, Staurophila, me verum Dei Filium, verè & realiter in auguſtiſſimo Euchariſtiæ Sacramento contineri? Scio equidem quòd credas: ſed dic mihi modò, cur id adeò firmiter teneas. Reſpondit illa: Quia tu, ô æterna Veritas, id nobis reuelaſti, & ſacratiſſimo tuo ore dixiſti: *Hoc eſt Corpus meum.* Cur ergo, inquiebat Chriſtus, afflictiones & CRVCES non ſentias bonas, cùm idem ipſe dixerim: *Beati pauperes ſpiritu: Beati qui lugent: Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam?*

Matth. 26, 26.

Matth. 5, 3

Tacebat ad hæc Staurophila, ſiue quòd conſentiret, ſiue quòd nihil occurreret quod poſſet opponere. Cùm rurſum Chriſtus: Viden' quid iam hinc conſequatur? Quid? inquiebat illa. Nimirum, ſi bonæ CRVCES, dicebat Chriſtus, non aſpernandas illas, ſed magis optandas: & ex bonis non eligendum minimum, ſed maximum. Video quidem, referebat Staurophila, id ſequi; ſed quis eſt, qui id poſſit? Vt faceres, inquiebat Chriſtus, præiui exemplo. *Naſciturus* enim cùm eſſem *eiuſdem cuius nunc ſapientiæ & poteſtatis, vtpote Dei virtus, & Dei Sapientia, eſſetq́;*

Bernard. Serm. 3. de Natiuit.

in

in meo arbitrio quodcumque vellem eligere tempus, elegi quod molestius est, præsertim paruulo, & pauperis matris filio. Meus erat orbis terræ, & plenitudo eius, & tamen *elegi stabulum: cælum mihi sedes erat, & terra scabellum pedum meorum*, & pro regali throno, elegi præsepis angustias. Iam verò quid de me prædictum? nónne quòd *scirem reprobare malum, & eligere bonum? Malum ergo voluptas corporis, bonum verò afflictio est. Siquidem & hanc elegi, & illam puer sapiens, Verbum infans reprobaui.*

Ps.49,10.

Isa.66,1.

Isai.7,15.

Optimum, respōdebat Staurophila, exemplum: sed quotusquisque est, Domine, qui per hanc viam te sequatur? Ecquis erit qui contemptis huius vitæ commodis, aduersa præ illis eligat? Nescis, respondebat Christus, quot habuerim habeamq; veros CRVCIS amatores. Non incidit tibi quid de sancto Francisco litteris proditum sit? *Laborabat* hic *infirmitatibus multimodis tam grauiter, vt vix in eo membrum aliquod remaneret absque ingenti passionis dolore: ad hæc tandem per varias & diuturnas, ægritudines deductus est, vt consumptis iam carnibus quasi sola cutis ossibus hæreret. Cumq; duris corporis angeretur doloribus, illas suas angustias, non pœnarum censebat nomine, sed sororum. Cùm autem grauiùs solito dolorum vrgeretur aculeis,*

Bonauent. in Vitâ c.14.

leis, quidam Frater ſimplex dixit ad eum: Frater, ora Dominum, vt mitiùs tecum agat: manum enim ſuam plus debito ſuper te grauare videtur. Quo audito, vir ſanctus cum eiulatu exclamans, ait: Niſi noſcerem in te ſimplicem puritatem, tuum ex nunc abhorrerem conſortium, qui auſus fueris circa me diuina iudicia reprehenſibilia iudicare. Et licet totus eſſet attritus grauis prolixitate languoris, proÿciens ſe in terram, oſſa debilia duro caſu collidebat, & deoſculans humum, Gratias, inquit, tibi ago Domine Deus, de omnibus his dolóribus meis; teq́ʒ mi Domine rogo, vt centuplum, ſi tibi placuerit, addas: quia hoc erit mihi acceptiſſimum, vt affligens me dolore, non parcas, cùm tuæ ſanctæ voluntatis adimpletio, ſit mihi conſolatio ſuperplena.

Iob. 6, 10.

Quid verò de generoſo hoc animo cenſes, Staurophila? Num ille minimâ contentus CRVCE? Nec ſolus in hac mente fuit: fuit & cognominis illi Xauerius; qui in abundantiâ diuinarum conſolationum exclamare ſolebat: *Satis eſt Domine, ſatis eſt.* In CRVCIBVS, laboribus & perſecutionibus dicebat: *Amplius Domine, amplius. Non me liberes hac* CRVCE, *niſi grauiorem immittas.*

Acta canonizat.

Sed ne quidquam deſit, proponam tibi ſexûs tui exemplum prorſus memorabile. Sponſa mea Catharina Senenſis *adeò affli-*

ctionibus

ctionibus delectabatur, nihil vt in hac vitâ tantum ei ſolatij adferret, quantum CRVCES; *ſine quibus, vt ipſa aiebat, vita hæc ei fuiſſet moleſtißima: propter eas autem perlibenter tuliſſet beatitudinis dilationem, non ignorans, illam afflictionibus non parum augeri.* Appetita autem graui calumniâ, cùm eam multis lacrymis ad me referret, apparui *ei, habens in dexterâ coronam auream miri decoris, in ſiniſtrâ ſpineam, dixiq́ ei, vt eligeret, vtram mallet. At illa, Ego, inquit, Domine, cupio in hac vitâ tuæ paßioni ſemper conformari, & pœnas amplecti pro refrigerio: ſimulq́ è ſiniſtrâ ſpineam coronam feruenter arripiens, illam vi multâ impreßit capiti, illud vndique ſpinis compungens.*

Surius in Vitâ.

Quid iam tibi videtur? num omnes CRVCEM abhorrent? num minimam requirunt? aut ſi poſſent, vt tui ſimiles, nullam? Verùm hi omnes perfecti & ſancti fuerunt, inquiebat Staurophila, ego autem peccatrix ſum, & admodum tenera. Sed enim, regerebat Chriſtus, quid obeſt quò minùs & perfecta & ſancta fias? nec aliis caro ænea fuit, ſed erant homines paſſibiles, ſimiles tibi. Verùm non id modò ago, vt ad tam excelſa te vrgeam; tantùm ne ipſa tuo arbitratu CRVCEM tibi deligas, dicens cum imperfectis: Hoc & iſtud facilè admiſero, ſed quæ mihi modò im-

imponitur CRVX nimis ea grauis eſt, quàm vt ferre queam. *Non eſt*, crede mihi, *verus patiens, qui pati non vult, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus patiens indifferenter ab omni creaturâ, quantumcumque, & quotieſcumque ei aliquid aduerſi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat.* Si teipſam, vt edocta es, abnegaſti, ſi intellectum & voluntatem ex integro mihi reſignaſti, quid eſt quòd nunc, velut oblita priorum, iterum illa in conſilium adhibeas? An non ego, æterna Sapientia, ita ordino vniuerſa, vt quidquid acciderit, id tibi certè bonum atque vtile ſit? Domine, aiebat Staurophila, nimis inſipienter egi, propriâ innitens ſapientiâ: & fateor, ex prudentiâ carnis proceſſit hæc electio, quæ fortè periculo non vacat. Ita eſt, inquiebat Chriſtus, *Væ enim portantibus* CRVCEM *non* SVAM, *ſed alienam! væ citharœdis citharizantibus, non vt illi de Apocalypſi, in citharis* SVIS, *ſed in alienis.* Aliena enim cenſeri debet CRVX, quam propriâ quis elegerit ſponte; propria autem, quæ à Patre meo vnicuique deſtinata & impoſita fuerit, cuiuſcumque tandem ad hoc manibus vtatur. *Cùm virgo Gertrudis commiſeratione mota, oraret pro quadam perſonâ, quam audierat impatienter conquerentem, quòd Deus ei grauamina im-*

Thom. à Kemp. l. 3. cap. 19.

Bernard. in Apolog. ad Guiliel. Abbat.

Apoc. 14, 2.

Bloſ. in Monil. cap. 10.

immitteret ſaluti ſuæ minùs conuenientia; reſpondit ei Dominus: Dices illi pro quâ oras, vt quia ſine aliquâ ſaltem tribulatione vel moleſtiâ regnum cæleſte obtineri non poteſt, eligat atque indicet quænam grauamina ſibi vtilia eſſe putat: & cùm hæc ipſi euenerint, ſeruet patientiam. In quibus verbis Gertrudis intellexit, periculoſißimum genus impatientiæ eſſe, quando homo peruersè ac ſuperbè eligere vult quæ ferat, dicens ſaluti ſuæ minùs congruere, ſeq́; non poſſe ſuſtinere ea grauamina, quæ ſibi à Deo immittuntur. En quantum in electione CRVCIS periculum: tu verò iam admonita, illud ſeriò vitabis.

Exeamus ad eum extra castra, improperium eius portantes. *Hebr.* 13, 13.

Hanc CRVCIS *ipse viam, populo plaudente, præiui,*
Et pudor est Domini ponè subire pedes?

CAPVT III.

Non trahenda, ſed ferenda CRVX; *ſpernenda quoque, quæ ob illam ingeruntur opprobria.*

Exeamus ad eum extra caſtra, improperium eius portantes. *Heb.* 13, 13.

Hanc CRVCIS *ipſe viam, populo plaudente, præiui,*
Et pudor eſt Domini ponè ſubire pedes?

HIS auditis animaduertebat Staurophila, vix poſſe ſe deſtinatæ CRVCIS iugum detrectare. Proinde veluti conuicta, accinxit ſe ad tollendam quam Chriſtus monſtrauerat CRVCEM. Sed vt reſtitat ſemper refuga triſtium natura, callidè meditabatur tam parum oneri ſe ſubmittere, quàm poſſet. Quid igitur fecit? iniecto fune non tam tollere, quàm per terram trahere poſt ſe CRVCEM cœpit. Et quia videbat fore vt aliorum oculis notaretur, & ſubinde etiam ſannis exciperetur, faciem velo cooperuit; erubeſcens nimirum opprobrium CRVCIS. Videbat hæc Chriſtus, &

 pri-

primùm quidem diſſimulare viſus, mox eam ita redarguere occœpit.

Et quid hoc, Staurophila? Anne ſic CRVCEM te ferre arbitraris, quā velut rem ignominioſiſſimam, ne contactu quidem dignaris? Recordare, obſecro, quòd non dixerim, *Qui vult poſt me venire*, trahat vel ducat, ſed [a] *tollat*, [b] *baiulet*, & [c] *accipiat* CRVCEM *ſuam, & ſequatur me.* Quâ loquendi formâ quid aliud innuere volui, niſi CRVCEM, vbicumque illa inuenta fuerit, vt pretioſum pignus, è terrâ ſubleuandam, & in humeros accipiendam? non ſecùs ac matres chariſſimas proles magno gaudio brachiis impoſitas gerunt.

a Matth. 16,24. Marc. 8,34. Luc. 9,23. b Luc. 14, 27. c Matth. 10,38.

Non facilè inueniebat Staurophila quid ad hæc reſponderet, ſed tepidâ tantùm ac trepidâ voce aiebat, ſe nimio horrore ad CRVCIS onus expauiſſe, & ſolo aſpectu adeò territam, vt ſubleuare nō auderet. Cui Chriſtus: Immodica hæc formido non è CRVCIS mole, ſed Cruciferæ prouenit opinione. Non enim malum eſt, malum pati; at neſcire malum pati, hoc demum malum eſt. *Quantò melius ad patiendum te diſponis, tantò ſapientiùs agis, & amplius promereris.* Sed quis hoc poterit? inquiebat Staurophila. Nemo non, inquiebat Chriſtus, qui non in ſe, ſed in Deo confidit. Fateor equidem *non eſt*

A Kemp. lib. 3. de Imit. Chriſti, cap. 19.

eſt ſecundùm hominem CRVCEM *portare,* CRVCEM *amare, corpus caſtigare; honores fugere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad teipſam reſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris; ſed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo.*

Idem l. 2. cap. 12.

Sperare quidem hoc poſſum, inquiebat Staurophila, cùm magna ſit miſerentis Dei benignitas; ſed abſtrahit me, vt verum fatear, tam arduæ CRVCIS horror. Cui Chriſtus: Virgam olim Moyſes in colubrum verſam vſque adeò exhorruit, vt planè fugeret. Verùm cùm iuſſu Dei manum extenderet, apprehenderetque caudam eius, verſa eſt in virgam, quam ſolito tulit more; eaque populum è miſerrimâ ſeruitute per mare rubrum traduxit. CRVX & tribulatio virga eſt, quam ſi in terram proiicias, nihil aliud quàm colubrum exiſtimabis, à quo morſum mortemque reformidans, fugam capeſſes. At ſi è terrâ ſuſtuleris, manuque veritatis per caudam apprehenderis (optatiſſimum ſcilicet tribulationum reſpiciens finem) iam CRVCEM virgam Moyſis facilè experiêre, quæ à peccati ſeruitute in cæleſtem te ducat Ieruſalem. Reſpice ergo cælum, quò CRVX ducit, reſpice æternam beatitudinem CRVCI repromiſſam. Qui fluuij vada pertranſeunt, oculos

Exod. 4, 3.

oculos ad cælum, vel littus attollere monentur, ne aquarum fluxu turbati corruant. Tribulationum pelagus transmittere omnes oportet, ne autem mirabiles elationes maris cerebrum nimiùm obturbent, sursum ferenda corda, cælum intuendum, non *contemplanda quæ videntur; sed quæ non videntur: quæ videntur enim temporalia sunt, quæ non videntur, æterna.*

2. Corinth. 4, 18.

Et quid est, quæso, quòd digito vix vno CRVCEM trahas? Si vnum tantùm alterúmve hominis membrum æternâ afficiendum esset beatitudine, sufficeret fortè vnâ manu aut digito CRVCEM tulisse: sed cùm totum hominem saluum fecerim, totum perenni gloriâ, in quâ *cor & caro exultabunt in Deum viuum,* remunerare statuerim, quidni totus CRVCE affligatur, totus CRVCE oneretur? Neque verò nescis, Staurophila, me totum id quod pro hominibus assumpsi, totum hominibus redimendis impendisse. Vt quid igitur patiar tam parcè mihi seruiri, quasi satis foret, qualitercumque CRVCEM post se trahere? Aliter sanè amor & labor meus videtur compensandus. Strictum hîc tenebat Staurophila silentium, nec hiscere contrà audebat.

Psal. 85, 2.

Christus verò alium non leuem castigans errorem, ita rursum infit: Cur, quæso, adduxisti

xiſti velum ſuper faciem tuam? an Crucigeram videri ignominioſum ducis? Ita ſanè, inquiebat Staurophila, *operuit confuſio faciem meam*, ecce enim facta ſum *opprobrium vicinis noſtris, ſubſannatio & illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt*. Nec eſt vt multis exponam: etenim *tu ſcis improperium meum, & confuſionem meam, & reuerentiam meam*. Cui Chriſtus: Eia, inquit, ad me oculos conuerte. Nónne ego, gloriâ & honore coronatus, *propoſito* mihi *gaudio ſuſtinui* CRVCEM, *confuſione contemptâ*? An non propter te ſuſtinui opprobrium? propter te quoque factus *ſum vermis & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis?* Certè cùm educerent me extra portas ciuitatis ſanctæ baiulantem mihi CRVCEM, *omnes videntes me, deriſerunt me*, * *ſubſannauerunt me ſubſannatione, frenduerunt ſuper me dentibus ſuis*. Et tu nunc modicam infamiam CRVCIS reformidas, quaſi vile & infame foret participium CRVCIS meæ: cùm veri mei diſcipuli hoc ipſum ſibi duxerint glorioſum. Quare non dubitauit Apoſtolus Paulus ita exhortari: *Exeamus ergo ad eum extra caſtra, improperium eius portantes*.

Pſal. 68, 8.
Pſal. 78, 4.
Pſ. 68, 20.
Hebr. 12, 2.
Pſal. 21, 7.
Pſal. 21, 8.
*Pſ. 34, 16.
Hebr. 13, 13.

Reſpondit verò Staurophila: Ferrem equidem non illibenter, mi Domine, tecum & pro te CRVCES & ignominias, vt multi Martyres

tyres

tyres fecerunt, ſed illud peſſimè me habet, quòd velut publica peccatrix cenſear, quaſi delictis meis CRVCEM hanc commerita fuerim. Proinde etiam atque etiam rogo te, *Iudica me Deus, & diſcerne cauſam meam de gente non ſanctâ*, nec *tradas me calumniantibus me*.

Pſal.42, 1.
Pſal.118, 121.

Cui Chriſtus: Quid tum? Nónne & ego, qui peccatum non feci, veni *in ſimilitudinem carnis peccati?* nónne *cum iniquis reputatus* ſum? An non cum duobus latronibus eductus, medius inter eos crucifixus ſum? Nónne *in* me Pater *poſuit iniquitates omniũ* veſtrûm, & exiſtimatus ſum *tamquam percuſſus à Deo?* Et tu nunc, quaſi iuſtitiam feceris, exhorreſcis inter peccatores numerari. An ignoras quod *fornicata ſis cum amatoribus multis?* quòd fregeris iugum, & abieris vaga in viam cordis tui, ita vt *velut aquam biberes iniquitatem?* Et nunc velut innocens conquereris te nonnihil ludibrio haberi, cùm iam pridem edocta fueris me ſequi *per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam*. Si me attendis, videbis ſanè quòd *vbi humilitas, ibi maieſtas; vbi infirmitas, ibi poteſtas; vbi mors, ibi vita. Si ergo vis ad illam venire, noli iſta contemnere, noli erubeſcere; ideò enim in fronte, tamquam in ſede pudoris, ſignum* CRVCIS *accepiſti.*

Rom.8,3.
Marc.15, 28.
Luc.23, 32
Iſai.53,6.
Ierem.3,1.
Iob 15,16.
2.Corinth. 6,8.
Auguſt. Serm.20. de Verb. Apoſt.

Non ſat animi habebat Staurophila, vt his rationibus acquieſceret. Proinde, fateor, inquiebat, quòd coram te, Domine, multis peccatis obnoxia ſim, non tamen iis quæ publicè oculos hominum offendant, quæque ipſi me deſignaſſe clamant. Quid tu ſemper, aiebat Chriſtus, hominum attendis dicteriis? *Gloria noſtra hæc eſt*, inquiebat Paulus, *teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Benè ergo ſibi conſcius, falſis non debet moueri, nec æſtimare plus ponderis in alieno eſſe conuitio, quàm in ſuo teſtimonio.* Ad hæc Staurophila: Vtcumque non reprehendat me cor meum, nec grauioris mihi conſcia ſim ſceleris, durum tamen cenſeo inter flagitioſos publicè cenſeri.

2. Corinth. 1, 12.
Ambroſ. de Offic.

Eamdem, aiebat Chriſtus, reiteras cantilenam: & durum id eſſe non nego, ſed tamen tolerabile. Neque ſimilitudo CRVCIS, quâ tam boni quàm mali diſcruciantur, meritorum probat æqualitatem. *Quicumque enim boni maliq́ pariter afflicti ſunt, non ideò ipſi diſtincti non ſunt; quia diſtinctum non eſt quod vtrique patiuntur. Nam ſicut ſub vno igne aurum rutilat, palea fumat; & ſub eadem tribulâ ſtipulæ comminuuntur, & frumenta purgantur, nec ideò cum oleo amurca confunditur, quia eodem præli pondere exprimitur; ita vna eademq́ vis irruens bonos probat, purificat, eliquat; malos damnat, vaſtat,*

Auguſt. l. 1. de Ciuit. Dei cap. 8.

ſtat, exterminat. Vnde in eadem afflictione mali Deum deteſtantur, boni autem precantur & laudant. Nam pari modo exagitatum & putorem ſuum exhalat cænum, & ſuauiter fragrat vnguentum.

Neſcio quid dicam, aiebat Staurophila, & CRVCEM ferre, & paſſim ab omnibus ſubſannari, duplex malum. Imò vnicum, aiebat Chriſtus: hæc enim altera CRVCIS pars eſt, ſub eâ, & cum eâ contumeliam pati. *Omnes enim qui piè viuere volunt, perſecutionem patientur.* Et commune eſt in hoc ſæculo, vt *ambulans recto itinere, & timens Deum, deſpiciatur ab eo qui infami graditur viâ.* Sed relinque mundo iudicia ſua, & vanas opiniones, *tu me ſequere.* * *Si de mundo* eſſes, *mundus quod ſuum eſt diligeret*; nunc autem *odit* te *mundus*, quia *elegi* te *de mundo*, vt ſequereris me, & CRVCEM tuam baiulares: ſed & hoc ſcito, quia me priorem odio habuit, ſubſannauit, & irriſit. *Propterea enim Iudæi, deditâ operâ, iſtâ morte* CRVCIS *interimere me voluerunt, vt probroſum quoque efficerent; vt, etſi nemo propterea à me abſtineret quòd occiſus eſſem; abſtineret tamen vel ideò, quòd hoc mortis genere occiſus eſſem.* Sed hoc ipſum diligentes me magis allicit, quòd propter ipſos plenam dedecore mortem elegerim. Atque hæc ipſorum eſt in ignominiis

2. Timoth. 3, 12.

Prou. 14, 2.

Ioan. 21, 22.

* Ioan. 15, 19.

Chryſoſt. Homil. 7. in Epiſt. ad Philip.

miniis consolatio, quòd mihi efficiantur quàm simillimi.

Magna hæc, aiebat Staurophila, perfectio est; nec omnibus, vti credo, communis: ego verò infirma sum, nec tam alta præsumere ausim. Ita est, inquiebat Christus, perfectorum hoc studium est, sed ad illud omnes omnino hortatus sum: *Estote perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.* Et quidam in patientiæ gymnasio non mediocriter eruditus, ita scripsit: *Is qui ad placidissimam animi quietem atque ad Deum currit, die omni, quo maledicta non sustinet, ingens detrimentum se sustinuisse arbitratur. Sicut enim arbores, quæ à ventis agitantur, altioribus semper radicibus nituntur: ita & qui in obedientiâ degunt, validas atque inconcussas animas possident.* Quàm vellem, aiebat Staurophila, & ego tantum in VIA CRVCIS profecisse, tantumque animi robur obtinuisse! Confide filia, inquiebat Christus, primum bonæ mentis signum est, virtutem concupiscere; crescente deinde desiderio, facilè crescet & studium. Si ergo vlteriùs optas instrui, audi eumdem pietatis Magistrum: *Initium*, inquit, *beatæ tolerantiæ est, in amaritudine & dolore animæ ignominias suscipere: Medium verò, eas tolerare sine mœrore: Finis autem & consummatio, illas laudem existimare.*

Math. 5, 48.

Climach. Grad. 4.

Idem Climach. Gradu 8.

*Ibid. paucis interiectis.

*re. * Vidi ego tres vnà Monachos iniurijs affectos, ex quibus vnus mordebatur quidem iniurijs atque perturbabatur, ſed tamen in ſilentio premebat iracundiam: alius verò gaudebat quidem ex luctu ſuo, ſed eius qui ſe maledictis inſectatus fuerat peccato angebatur: tertius verò proximi tantùm damna ſecum voluens, vim ardentium lacrymarum profundebat. Eratq́; ſuaue ſpectaculum, timoris, & mercedis, & charitatis operarios aſpicere.*

C A-

CAPVT IV.

Oſtentatio in CRVCIS *baiulatione vitanda.*

Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. *Matth.6,1.*

Non quid agas, ſed quò ſpectes, Deus vndique ſpectat,
Ferre tuam, vanum, vt ſancta ferare, CRVCEM.

NON illibenti animo hæc excipiebat Staurophila, iamq; meditabatur in opus conferre; cùm illud, quod vulgò dici ſolet,

Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt, Horat.

ei euenit planiſſimè. Intellexerat non trahendam retrò CRVCEM, vt ignobile onus, non formidandam CRVCIS ignominiam, quæ gloriæ eſſet ſeminarium, proinde aliud nihil quàm gloriam & honorem aucupabatur. CRVCEM ſiquidem tranſuerſim ante ſe ferens, omnium ſe oculis viſendam exponebat;

Attendite ne iuſtitiam ueſtram faciatis corā hominibus, ut uideamini ab eis. *Matth. 6, 1.*

Non quid agas, ſed quò ſpectes, Deus vndiq; ſpectat:
Ferre tuam, vanum, vt ſancta ferare, CRVCEM.

bat; hoc nomine magnam ſe rata, quòd iam CRVCIS Chriſti eſſet gerula. Ita infelix, quæ oſtentui haberi metuebat, in probroſam incidit oſtentationem.

Animaduertens id Chriſtus, noui erroris eam commonefecit. Et quid hoc, inquit, filia? præcedens vitium æquali vel maiore vis corrigere? CRVCEM te tollere, non te extollere oportet. Et vide, quàm parum ſuccedat hæc talis baiulatio: vbique enim impingis, atque ipſa CRVX tibi impedimento eſt, ne anguſtam regni cæleſtis ingrediare portam. Non legiſti quâ ratione id S. Arſenio olim fuerit oſtenſum? Sedebat hic aliquando in cellâ ſuâ, *& venit vox dicens ei: Veni oſtendam tibi opera hominum. Et ſurgens exijt, & ecce vidit templum, & duos viros ſedentes in equis, & portantes lignum tranſuerſum, vnum contra vnum: volebant autem per ianuam intrare in templum, & non poterant, propter lignum illud quod in tranſuerſo portabant: & non inclinantes ſe vnus poſt alium, vt fieret lignum illud directum, remanſerunt foris extra ianuam templi. Et cùm interrogaſſet. quid hoc eſſet, ille reſpondit ei: Hi ſunt, qui portant velut cum ſuperbia iugum iuſtitiæ, & humiliati non ſunt vt corrigant ſe, & ambulent humiliter in* VIA CHRISTI; *propter quod & remanent foris à regno Dei.* Viden' vt hîc

Pelag. in Vit. Pat. lib 5. libell. 18. num. 2.

tua depingatur insipientia, & quanto te discrimini exponas? CRVCEM ferre, & hoc ipsum ad gloriam referre, vanum est, nullamque meretur mercedem.

Respondit Staurophila: Quòd hoc pacto, Domine, me geram, id eâ gratiâ feci, vt vel maximè declinarem errores illos, de quibus proximè monueras. Neque tantum mali in eo credebam, quòd aliquantam gloriam admitterem: occurrebat enim illud quod legeram,

Ouid. 5. Trist. Eleg 15.

—— *Non paruas animo dat gloria vires:* & :

—— *Immensum gloria calcar habet.*

Hoc igitur stimulo me ad duram alioqui CRVCEM excitabam, nec inconueniens arbitrabar hoc qualicumque fomento difficultates, quæ ei insunt plurimæ, nonnihil solari. Si gloria delectat, inquiebat Christus, æternam eamque solidam specta, temporalem hanc & inanem procul abijce. *Ne vendas*, quæso, *labores tuos humanis laudibus, nec futili famâ projcias futuram gloriam. Laus enim humana in puluere domicilium habet, & gloria eius extinguitur super terram; vera autem & solida virtutis gloria manet in sempiternum.* Quàm peruersum est diligere gloriam hominum magis, quàm gloriam Dei! Extremæ est, Staurophila, dementiæ, in rebus

S. Nilus Orat. 7.

bus ſpiritualibus non niſi inanem ſpectare gloriam: hoc enim eſt & labore ſe affligere, & mercedem prodigere. *Seruus ad Domini oculos reſpicit, ad herum mercenarius, & ad præceptorem diſcipulus: tu contrà omnino, remunerantem Deum Dominumq́ relinquens, ad conſeruos reſpicis, etſi benè noueris Deum rectè factorum tuorum in futurum quoque recordaturum, hominem verò tantùm ad præſens, & quidem vtcumque. Et cùm habeas theatrum in cælo conſtitutum, ſpectatores tamen in terrâ tibi deligis & colligis. Athleta quidem vbi certat, ibi & probari cupit: tu cùm in ſuperioribus certes, in inferioribus coronari quæris.* Numquam ſanè credidiſſem, inquiebat Staurophila, tantum mali eſſe, gloriolam aliquam venari ex re non malâ. Parum mihi, inquiebat Chriſtus, verſata videris in ſcholâ pietatis: an nõ audiuiſti quàm ſeriò monuerim: *Attendite ne iuſtitiã veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem veſtrum, qui in cælis eſt?* Nónne hoc nomine hypocritas damnaui, quòd eleëmoſynam facientes, tubâ canerent ante ſe, & *quòd in Synagogis & angulis platearum ſtantes orarent*, vt honorificarentur ab hominibus? hæc enim pietatis opera volui fieri in abſcondito, vt *Pater* cæleſtis, *qui videt in abſcondito*, reddat mercedẽ.

Chryſoſt. Hom. 17. in Epiſt. ad Rom.

Matth. 6, 1.

Ibid. 2.

Hæc quidem, inquiebat Staurophila, etsi non raró audierim, memoriæ tamen non occurrebant, neque attentiùs illa hactenus expendi. Et hoc scilicet est, inquiebat Christus, quòd viuus sermo meus & efficax tam paruum in vobis fructum faciat. Sed vt porrò pergam, non malè quidam seruorũ meorum dixit: *Mater gehennæ, est inanis gloria.* Nec est, vt multis hoc probetur, nam & Regius Vates olim cecinit: *Deus dißipauit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus spreuit eos.* **Væ semel, & væ iterùm portantibus* CRVCEM meam, *& non sequentibus* me! *quia nimirum, cuius paßionibus participant, humilitatem sectari negligũt. Duplici quippe contritione conterentur, qui huiusmodi sunt, cùm & hîc pro temporali gloriâ se affligant, & in futuro pro internâ superbiâ ad æterna supplicia pertrahentur.*

Chrysost. Hom. 17. in Epist. ad Rom.
Psal. 52, 6.
*Bernar. in Apolog. ad Guilielm. Abbat.

Sed, obsecro mi Domine, aiebat Staurophila, doce ancillam tuam, vt pestem hanc fugere queat. Cui Christus: *Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.* Oculus mentis, intentio est cordis, hæc si fuerit recta, totum actionum tuarum corpus rectum, pulchrum ac lucidum erit: sin distorta, nequam erunt quæcumque ex eâ processerint. *Non tantùm si bonum est quod facis, sed præci-*

Luc. 11, 34.
August. in Psal. 118. Conc. 12. in medio.

puè si bonum est propter quod facis, cogitandum. Auerti poscebat Psalmista oculos suos ne viderent vanitatem, id est, ne hanc attenderent, & propter hanc fieret, cùm bonum aliquid fieret. Deus enim *non valdè attendit quid homo faciat, sed quid, cùm facit, aspiciat.* Quare quod Apostolus meus monuit: *Siue manducatis, siue bibitis, siue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Idipsum in hâc VIA CRVCIS tibi quàm maximè inculcatum velim, vt scilicet intentio tua sit recta, & ad Deum directa. De animalibus illis Ezechieli olim ostensis, scribitur: *Facies eorum & pennæ eorum extentæ* erant *desuper. Quid autem per faciem, nisi intentio; quid per pennas, nisi contemplationis volatus designatur? Omne proinde bonum quod agitur per intentionem, semper ad cælestia eleuetur.* **Qualibet enim actio, quamuis bona videatur, tamen quasi mortua iudicatur, si non per intentionem bonam animetur.* * *Nihil igitur proposito vanitatis, & inanis gloriæ capessendæ gratiâ facias, quæ autem bono initio cœperis, obseruatione simili custodire nitaris.*

August. in Psalm. 31.

1. Corinth. 10, 31.

Ezech. 1. Gregor. l. 1. in Ezech, Homil. 4.

*Richard. de S. Vict. de Stat. int. hom. c. 7.

*Cassian. l. 11. Instit. cap. 18.

Sed quomodo captandæ humanæ laudis, aiebat Staurophila, *vitium declinabo? Si tibi certò persuaseris*, respondebat Christus, *vbique Deum adesse. Siquidem nemo est, qui cùm in oculis Domini sit, cum illius dedecore conseruo*

Basil. in Reg. Breuio. qu. 34.

Chrysoſt. Hom. 5. in Geneſ.

ſuo malit gratioſus eſſe, quàm Domino. Nõ vides in equorum ludis, quomodo hi qui equos agitãt, non aduertunt plausũ populi aſsidentis, nec voluptatẽ ex eo plauſu capiunt; ſed in vnũ Regem in medio ſedentem oculos intendunt, ac ad nutũ illius attendentes, totam multitudinẽ deſpiciũt. Hos & tu imiteris, nõ magni faciendo hominum famam, ſed ſententiam iudicis iuſti exſpectando, atque ad nutum eius omnia dirigendo.

Quid verò vlteriùs faciendum? percontabatur Staurophila. Hoc, inquiebat Chriſtus, vt humili ac ſubmiſſo animo, atque ab omni inſolentiâ remoto, CRVCEM feras. *Heraclius* Imperator *auro & gemmis ornatus, ſolẽni celebritate ſuis humeris* CRVCEM referre volens *in eum montem, quò* ego *eam* olim *tuleram, inſiſtere coactus eſt in portâ. Quò enim magis progredi conabatur, eò magis retineri videbatur. Quâ re cùm & ipſe Heraclius & reliqui omnes obſtupeſcerent, Zacharias Ieroſolymorum Antiſtes, Vide, inquit, Imperator, ne iſto triumphali ornatu, in* CRVCE *ferendâ parum Ieſu Chriſti paupertatẽ & humilitatẽ imitere. Tunc Heraclius, abiecto ampliſsimo veſtitu, detractiſq; calceis, ac plebeio amictu indutus, reliquum viæ facilè confecit, & in eodem Caluariæ loco ſtatuit.* Hoc pacto CRVCEM ferri deſidero, vt geſtu ſcilicet humili incedas, & quantũ fieri poteſt, hominum oculos cautè declines.

Breuiar Roman. 14. Sept.

CA-

CAPVT V.

Non præcedendum, ſed Chriſtum cum CRVCE *ſequendum.*

Qui feſtinus eſt pedibus, offendit.
Prouerb.19,2.

Quæ præit, errat ouis: propriam lubet ordine recto
Si portare CRVCEM,*ponè ſequare Ducem.*

VT qui à rectâ viâ ſemel deuiauerit, in alia ſemper incidit diuerticula: ita qui ſuperficietenus Deum tantùm quærit, ſemiſauciâ voluntate, volens nolenſque rectam numquam tenebit ſemitam, ex vno in alium labetur errorem. Experta id fuit Staurophila, quæ dum docetur vnum cauere vitium, in alterum incidit. Tot enim iam monitis inſtructa, meditabatur generosè CRVCIS iter onuſque ſuſcipere, nec vllis cedere difficultatibus. Feruidè igitur CRVCEM in humeros conijciens, non exſpectato Domini reſponſo, præcurrere ſatagebat: nihil interim hîc ſibi ſimplex columba metuebat, cùm & proprio niteretur iudicio, & ſine duce tam arduum iniret iter.

At

Qui feſtinus eſt pedibus, offendit. *Prou. 19, 2.*

Quę prȩit, errat ouis: propriam lubet ordine recto
Si portare CRVCEM, *ponè ſequare Ducem.*

At Christus ponè eã retinens, reuocansque; Erras, inquit, ô Staurophila, & temerario peccas feruore: oblita siquidem videris earum quas anteà tradidi instructionum, ita vt rursus indigeas edoceri quæ sint elementa exordij sermonum Dei. Cui illa: Quænam ista sunt Domine? Respõdit Christus: Ignoras etiam? an non principiò dixi, *Si quis vult post me venire, tollat* CRVCEM *suam, & sequatur me?* idemtidem inculcans, vt & venires post me, & baiulans CRVCEM sequereris me, quasi satis non foret, semel id monuisse; tu interim ne semel quidem id animo reuoluisti.

Luc. 9, 23.

Necdum Staurophila errorem suum agnoscebat, sed volens iustificare semetipsam, respondebat: Domine, semper audiui displicuisse tibi tepidos & dissolutos, contrà placuisse *spiritu feruentes, Domino seruientes.* Et memini Apostolum tuum non ad ambulandum, sed percurrendum Christianæ vitæ stadium exhortari. *Sic*, inquit, *currite, vt comprehendatis.* Quid igitur pecco, si gnauiter me ad cursum accingam, & currere etiam incipiam? Et nónne sic breue, quod vitæ meæ restat tempus, feruore compenso? In eo, inquiebat Christus, delictum est, quòd non venias post me, quòd ME (vt iam dixi) non sequaris, quòd ducem non habeas, nec ma-

Rom. 12, 11.

1. Corinth. 9, 24.

Ambr. super Pſ. 118. Serm. 5.

magiſtro vtaris. *Miles qui ingreditur iter, viandi ordinem non ipſe diſponit ſibi, nec pro ſuo arbitrio viam carpit, ne diſcedat à ſignis: ſed itinerarium ab Imperatore accipit, & cuſtodit illud; præſcripto incedit ordine, cum armis ſuis ambulat, rectáq; viâ conficit iter; meritóq; non deficit qui Imperatorem ſequitur ſuum. Hanc legem viarum eſſe præſcriptam me docente & ducente, Sanctis commeantibus, recognoſcas velim.* An tu myſterio vacare cenſes, quòd Cyrenæus ille Simon CRVCEM tulerit meam, non ante, ſed POST ME? Quid enim hoc inſinuabat, niſi quòd *bonus ordo* ſpiritualis *profectus* hoc exigebat, *vt priùs* CRVCIS meæ *trophæum ipſe erigerem, deinde Martyribus*, alijſque *traderem erigendum.* * *Præcurrens Zacchæus aſcendit arborem ſycomorum*, priuſquam ego CRVCIS arborem conſcendiſſem, ſed quid ei dictum fuit? *Feſtinans deſcende. Si ſapis, deſcende ante Dominum de Adamiticâ arbore, vt poſt* CRVCEM *Dominicæ paßionis aſcendas.* Ita in arcano ſermone ſequi eum, non præcedere docui.

Luc. 23.

Ambroſ. lib. 10. in Luc. c. 23.

*Chryſol. Serm. 54.

Quid verò mali, aiebat Staurophila, ſi quis præcedat? nam ſi bonum CRVCEM ferre; quid adeò ductore & Doctore opus? Nimirum, inquiebat Chriſtus, vt bonum fiat benè. *Intolerabilis eſt ſuperbiæ argumentum, exiſtimare ſe nullius egere conſilio; ſed ſibi vni atten-*

Baſil. in c. 1. Iſai.

attentum esse, quasi solus poßit decernere quæ optima sunt. * *Ridiculum planè est, vt vilium ac mechanicarum artium magistros nanciscaris, huc atque illuc oberrare; diuinam tamen* Staurosophiam *tamquam vile aliquid ac despicandum tibi ipsi reseruare.* Quare id maximè rogo *ne ipsa te doceas, & absque Doctore ingrediaris viam, quam numquam ingressa es: statimq́ in alteram partem declinandum sit, & errori pateas; plusq́ aut minùs ambules, quàm necesse est: ne aut currens lasseris, aut moram faciens obdormias.*

*Isido. Pelusiot. l. 1. Epist. 260.

Hieron. Epist. 4. ad Rust.

Numquam arbitrata fueram, aiebat Staurophila, magnum eos subire periculum, qui in spiritu vehementi studerent procedere, atque etiam præcedere; nec vmquam mihi tantopere proprium iudicium suspectũ fuit. Id verò, aiebat Christus, imperitiæ tuæ facilè condonauero. Quàm malum autem sit, suo, etiam in re piâ, niti iudicio, & me, vel qui vice meâ fungitur, velle præcedere, satis Apostolorum Principi declaratum fuit. Præcedere quodam loco Petrus volebat, audiens enim de Crvce & passione me loquentem, ait: *Absit à te Domine, non erit tibi hoc.* Sed quid responsi tulit? *vade post me satana, scandalum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt.* Quid est hoc? *Ille qui anteà audierat; Beatus es Simon Bar-Iona, quia non tibi reuelauit caro*

Matth. 16, 23.

August. in Psalm. 69.

&

& ſanguis, ſed Pater meus qui in cælis eſt: modò repentè audit: Redi poſt me ſatanas. Quid eſt, Redi poſt me? Sequere me. Præcedere me vis? conſilium mihi dare vis? Melius eſt vt conſilium meum ſequaris: hoc eſt, redi retrò, redi poſt me. * *Sic antecedentem compeſcebam & ſatanam appellabam*, quia *volebat ducere Ducem, docere Magiſtrum, iubere Domino.* Crede mihi, Staurophila, *qui ſe ſibi magiſtrum conſtituit, ſtulto ſe diſcipulum ſubdit.* Vnde lepido apophthegmate priſci monachorum Antiſtites dicebant: *Si videris iuuenem voluntate ſuâ aſcendentem in cælum, tene pedem eius, & proÿce eum in terram, quia non expedit ei.* Viden' vt noceat præpropera feſtinatio?

*Idem in Pſalm. 55.

Bernard. Epiſt. 87.

Ephræm tom. 2. Paræn. 55.

Hui! exclamabat Staurophila, quid tantum mali eſt, voluntate propriâ in cælũ conſcendere? Illud ſcilicet, reſpondebat Chriſtus, *quòd voluntas propria ſit pes ſuperbiæ, quo nemo totus cælum introiuit.* Iterùm dico, * *qui priuatum ſequitur geniũ, & abſque cognitione ac directione Euangelicâ graditur, impingit in multa. Plerique ſiquidem, non modicos labores, & exercitationes decurrerunt; afflictiones & ærumnas multas, tamquam Dei nomine pertulerunt: priuata tamen diſpoſitio & indiſcretio, item arbitrari ſe non egere auxilio proximi, ipſorum tam graues labores, fatigationes,*

Gerſon tom. 3. tract. de Relig. perfect. conſid. 12.
* Marc. Eremit. in Præcept. ſalutar.

tiones, & vexationes infructuosas effecerunt. Tu igitur hoc barathrum fuge, &, si sapis, me sequere. Moysen imitare, qui monitus vt ascenderet de loco in quo erat ad Terram promissionis, confidenter Domino dicebat: *Si non tu ipse præcedas, ne educas nos de loco isto. In quo enim scire poterimus, ego & populus tuus, inuenisse nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambulaueris nobiscum.* Sic & tu filia, time vel vnum figere pedem, nisi innixa super dilectum tuum, & sequens vestigia eius. Si currere iuuat, non improbo quidem, noli tamen præcurrere. *Exultaui* ego *vt gigas ad currendam viam*, si me volueris consequi, oportet sequi: non in virtute propriâ, sed me trahente, & gratiâ meâ adiuuante. Hoc Sulamitidis votum fuit, quæ non præire, sed trahi optabat, vt curreret post me in odorem vnguentorum meorum.

Exod. 33, 15.

Psal. 18, 6.

Cant. 1, 3.

Gloria magna eſt, ſequi Dominum. *Eccli. 23, 38.*

Lux ego ſum mundi, mea poſt veſtigia curre:
Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris.

CAPVT VI.

Exemplo Christi CRVX *ritè ferenda.*

Gloria magna est, sequi Dominum.
Eccli. 23, 38.

Lux ego sum mundi, mea post vestigia curre:
Qui sequitur me, non ambulat in tenebris. Ioan. 8, 12.

TANDEM aliquando tot conuicta rationibus, tot incitata exhortationibus Staurophila manus dedit, & CRVCEM ritè gestare occœpit, alacri animo Christo dicens: *Præcedat Dominus meus ancillam suam, & ego sequar paulatim vestigia eius.* Factum bene, inquiebat Christus, & nunc sapis, ô filia. *Ego namque descendi de cælo pro tuâ salute: suscepi tuas miserias, non necessitate, sed charitate trahente: vt patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres.* Tum Staurophila: *Domine, quia tu patiens fuisti in vitâ tuâ, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui, dignum est vt & ego* misella peccatrix *secundùm voluntatem tuam patienter sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ &* CRVCIS *huius pro salute meâ portem. Nam etsi*

Gen. 33, 14.

Thomas à Kemp. lib. 3. de Imit. Christi cap. 18.

onerosa sentitur præsens CRVX, *facta est tamen iam per gratiam tuam valdè meritoria, atque exemplo tuo tolerabilior & charior. O quantas tibi gratias teneor referre, quòd* VIAM *rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum ostendere! nam vita tua*, VIA *nostra: & per sanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longè retroq́; manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent!*

Ita est, inquiebat Christus, ideò enim *exemplum dedi vobis, vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Nauigantibus ad sidus aliquod dirigendus est cursus. Pictores, vt imaginem exprimant, prototypon intuentur: vis ritè ferre CRVCEM, quem, nisi me baiulantem mihi CRVCEM, proponere potes? huc spectauit Apostolus meus, cùm diceret: *Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei & consummatorem* IESVM.

Ioan. 13, 15.

Hebr. 12, 1.

O Domine, inquiebat Staurophila, hoc cùm perpendo, vnà cum dilecta Sulamitide dicere lubet: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur. Vtrumq́; enim mihi es, Domine* IESV, *& speculum patiendi, & meritum: vtrumque fortiter prouocat, & vehementer accendit. Propterea semper*

Cant. 1, 12

Laurent. Iust. in Ligno vitæ de Patient. cap. 5.

per habebo te, Domine, non retrò in humeris, ſed antè, præ oculis: ne portans te, ô dilecte mi, *faſciculum myrrhæ, & non odorans, onus premat, & odor non erigat. Videns enim tuas anguſtias, Domine, meas leuius portabo.*

Eia ſic age, inquiebat Chriſtus, *Gloria enim magna eſt ſequi Dominum, longitudo enim dierum aſſumetur ab eo.* Nam quod pro magno inter ſeptem Sapientum dicta celebratur, SEQVERE DEVM; hoc verè perficiunt ſerui mei, qui per REGIAM VIAM CRVCIS me ſequuntur. Hi profectò non meritum tantùm, ſed magnam etiam apud Deum aſſequuntur dignitatem. Exhilarata his verbis Staurophila, In quo, obſecro, aiebat, hæc dignitas ſita? In eo, reſpōdebat Chriſtus, quod digni Deo efficiantur. An non legiſti, quid de iuſtis Scriptura dicat: *Viſi ſunt oculis inſipientium mori, & æſtimata eſt afflictio exitus illorum, coram hominibus tormenta paßi ſunt?* ſed quid coram Deo? *Deus,* inquit, *tentauit eos, & inuenit illos* DIGNOS SE. Quàm felix CRVX! quàm beata afflictio, quæ dignum facit Deo! *Is ſolùm miſer eſt, qui in afflictione conſtitutus nimiùm triſtatur, & Deo non ſe dignum præbet.* Ideoque clariſſimè edixi, *Qui non accipit* CRVCEM *ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus.*

Eccli. 23, 38.

Sap. 3, 2.

Nicetas Choniat.

Matth. 10, 38.

Admirans verò Staurophila, exclamabat:

Eccle.2, 12.

Quid est homo, vt sequi poßit Regem factorem suum? Mihi sane adhærere IESV meo bonũ est, illum sequi opto, illi vniri concupisco.

Leo Ser. 2. de Resurrect.

Nam si mundana sapientia ita in suis gloriatur erroribus, vt quem sibi quisque ducem elegerit, eius opiniones & mores, atq; omnia instituta sectetur: quæ mihi *erit communio nominis tui Christe, nisi vt tibi inseparabiliter vniar,*

Ioan. 14, 6.

qui es, vt ipse insinuasti, VIA, *& veritas, & vita?* VIA *videlicet conuersationis sanctæ, veritas doctrinæ, & vita beatitudinis sempiternæ.*

Rectè tu illud quidem, subijciebat Christus; ego enim sum VIA, & per me venitur

Leo Serm. 16 de Passione.

ad me. *Per Christum enim ad Christum tendit, qui per semitam patientiæ & humilitatis incedit. In quo planè itinere nec æstus deest laboris, nec nubes tristitiæ, nec procella formidinis: ibi sunt insidiæ iniquorum, persecutiones infidelium, minæ potentium, contumeliæ superborũ; quæ ego Dominus & Rex gloriæ ideò omnia percurri, vt inter præsentis vitæ pericula, non tam optandum esset hominibus declinando ista effugere, quàm tolerando superare.*

Lætata sum in his quæ dicta sunt mihi, inquiebat Staurophila, & miror sanè, inueniri quàm plurimos, qui te recusent sequi. Magis etiam miraberis, aiebat Christus, si attendas quid damni patiãtur qui noluerint sequi. Ego enim caput sum hominũ, illi autẽ mea membra.

bra. *Recuſat* porrò *eſſe in corpore, qui odium mundi*, CRVCEM & tribulationes *non vult ſuſtinere cum capite:* nec meretur congaudere in patriâ, qui recuſat condolere in VIA.

August. Serm. 47. de Sanctis.

Quidni, inquiebat Staurophila, *caput ſuum membra ſequantur, ſi bona ſuſcepimus ab hoc capite, mala autem quare non ſuſtineamus? Non eſt magnum ſi compatitur membrum capiti, cum quo eſt glorificandum.* Felix omnino *membrum, quod huic adhæſerit per omnia capiti, & ſequetur illud quocumque ierit! Cauſa patiendi capiti fuit, vt corpori præberet exemplum*; tu enim, Domine, *voluntate paſſus es, nos neceßitate: tu miſeratione, nos conditione. Tua proinde voluntaria paßio, noſtra eſt neceſſaria conſolatio, vt quando talia fortè perpetimur, intueamur caput noſtrum, vt eius exemplo commoniti, dicamus: Si ſit ille, quid nos?* Si, inquam, tu, *qui peccatum non feciſti, nec eſt inuentus dolus in ore tuo*, tot ludibria, tot alapas, tot flagella, tot ſpinarũ aculeos perpeſſus es; ſi ſaucijs cruentatiſq; humeris CRVCEM baiulaſti, quid nos? Vtinã Domine *totus mihi figaris in corde, qui totus pro me fixus es in* CRVCE! Vtinam non recedat ab oculis meis imago Domini mei CRVCEM baiulantis, vt alacriter quoq; meã diſcam baiulare! *Deuotus enim miles non ſentit ſua, cùm benigni Ducis intuetur vulnera.*

Bernard. Serm. 1. in cap. Ieiun.

August. in Pſ. 34.

1. Pet. 2, 22.

August. lib. de Sanctâ virgin.

Liuius l. 2. decad. 1.

Id quod in preſenti eſt momentaneum et leue tribulationis noſtræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2 *Cor.* 4, 17.

Quid CRVCIS *abſcindis pondus tolerabile?* CRVX *eſt*
Quę grauis, illa breuis; quę diuturna, leuis.

CAPVT VII.

Depulſio querelæ de nimiâ CRVCIS *longitudine, aut pondere.*

Id quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis noſtræ, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2.*Corinth.*4,16.

Quid CRVCIS *abſcindis pondus tolerabile?* CRVX *eſt*
Quæ grauis, illa breuis; quæ diuturna, leuis.

QVI ex animo ſe Chriſti dedicauerunt ſeruitio, primùm quidem ſuauibus quibuſdam ſolatiis ſolent deliniri; nam inſtar paruulorum, quibus lacte opus ſit, à benigniſſimo Patre habentur. At vbi in virtute nonnihil adoleuerint, grauioribus ſubinde exercentur tentationibus. *Hoſtis* enim *noſter quantò magis nos ſibi rebellare conſpicit, tantò ampliùs expugnare contendit. Eos enim pulſare negligit, quos quieto iure poſſidere ſe ſentit.* Quin & ipſe Deus nonnumquam ſe ſubducit, vt athletas ſuos experiatur:

[Greg. l. 24 Moral. c. 7]

 tur:

tur: atque hinc eſt quòd deſolationis tempore, non rarò illa diſpliceant, quæ durante conſolatione vel maximè placebant. Viciſſitudinem hanc expertus eſt Regius Vates; qui de proſperitatis ſtatu ita canit: *Ego autem dixi in abundantiâ meâ: Non mouebor in æternum.* Sed quid in aduerſitate? *Auertiſti*, inquit, *faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.*

Pſal. 29,7.

Eamdem quoque alternationem in Staurophilâ deinceps conſiderabimus. Vidimus eam iugo Domini collum ſubmittentem, vidimus CRVCEM alacriter geſtantem, & lætitiâ propemodum geſtientem: nunc exortâ tempeſtate querulam, gementem, & tantùm non ſub onere fatiſcentem intuebimur. Hilariter CRVCEM exceperat, ſed quò diutiùs eam ferebat, eò magis premebatur: & modò æquo longiorem, modò nimis querebatur grauem. Ad callida proinde conuertitur conſilia, & abeſſe Chriſtum rata, inferiorem CRVCIS partem ſerrâ, neſcio vnde acceptâ, abſcindere cœpit.

Huic verò dum eſſet intenta operi, ſuperueniens Chriſtus, eam redarguit. Quid eſt, inquiens, quod video? Et hæc CRVCIS contumelia eſt, illi vel modicum velle demere. Hoccine deſideratum priùs & ſuaue

iugum

iugum meum ferre? Cui Staurophila: Bona verba, quæso Domine. CRVX hæc longior apparet, quàm vt eam ferre valeam, ideoque nonnihil amputandam putaui. Recte, inquiebat Christus, dixisti, apparet; non enim reuerà est, sed oculis malè affectis, aut per opinionum perspicilia delusis ita videtur. Breuis CRVX & *leuis dolor est, si nihil illi opinio adiecerit. Contrà, si exhortari te cœperis, ac dicere, Nihil est, aut certè exiguum est, duremus, iam desinet: leuem illam dum putas, facies. Ad opinionem* homines *dolent: tam miser est quisque, quàm credit.*

Seneca Epist. 78.

At ego, aiebat Staurophila, dolorem grauem sentio. Cui Christus: *Quidni sentias, si muliebriter tuleris?* * *Non sentire* CRVCEM, *non est hominis; non ferre, non est viri* aut viraginis fortis, quæ pro regno Dei fortia agere & pati Christianum putat.

Senec. ibid.

* Seneca de Consol. ad Polyb. c. 36.

Demiror ego, replicabat illa, CRVCEM posse dici nec longam nec grauem, quam talem videmus, palpamus, sentimus. Per eamdem lineam, respondebat Christus, serram reciprocas, vnde & regero quod antè dixi: *Homines perturbantur non rebus, sed iis quas de rebus habent opinionibus.* Fit nonnumquam, vt duo quidam simillimâ & eadem pænè CRVCE premantur:

Epict. Enchirid. c. 10

alter

alter excitatioris animi, ſuam putat eſſe chartaceam; alter abiectioris & triſtioris, ſuam prorſus plumbeam. Hîc non res, ſed opinio diuerſa eſt. Vis exemplo doceri? *Erat Carthuſiani Ordinis Nouitius quidam principio alacer, & ad omnia promptus, paulatim autem cœpit langueſcere, & inter onera numerare, quæ initio facillima videbantur. Illud præcipuè religioſum iuuenem vexabat: niger ei cucullus vt tironi ferendus erat. Hunc ille iniquiſſimis oculis intueri, & trabalem* CRVCEM *credere, quod aliorum neminem fatigauit. Fuit, vt huic iuueni meridianum ſomnum conciliaret altiſſimi ſilentij quies. Dum dormit, ſomniat* me *cum prægrandi* CRVCE *per cœnobij ambulacrum incedere, & aſcenſum moliri per ſcalas, nec tamen progredi poſſe, ob immodicam* CRVCIS *molem. Igitur ille ipſe tiro, qui hoc ſomniabat, viſus eſt ſibi accurrere, & adiuuare velle laborantem. At eum toruè intuens: Et tu,* inquiebam, *impatientiſſime, in meâ mihi ferendâ* CRVCE *ſis auxilio? tuam portare nequis, & alios iuues? Euigilauit tiro ad has voces, & reſipuit, robuſtiora patientiæ ſpecimina daturus.* Quis non dixiſſet: Cucullus, mi frater, quem horres, ater quidem eſt, ſed leuis eſt, & ex ritu Ordinis Nouitiis omnibus geſtandus? *Abſit à ſeruo Chriſti tale*

Drexel. lib. cap. 4. ex Dionyſ. Carth. in Append. ad inſtruct. Nouit.

Tertul. lib. de Patient. cap. 8.

tale inquinamentum, vt patientia maioribus tentationibus præparata, in friuolis excidat.

Non poterat his, vtcumque vellet, contradicere Staurophila; ſed Aſſentior tibi, inquiebat, Domine IESV: *Moroſum* eſt, vt equidem experior, *genus humanum, ſortem ſuam ſemper accuſans, & animum gerens grauatum. Proprium enim vnumquemque plus, quàm alienum afficit, & ſe proximos quiſq; ſuperare putat. Sic oculum habens vitiatum, nullam ægritudinem aliam, talem eſſe cenſet, qualem ſuam: rurſum qui ſtomacho laborat, hoc omnium eſſe difficillimum aſſerit; & quo quiſque tenetur, hoc omnium moleſtiſſimum eſſe dicit.* Idem eueniſſe mihi non diffiteor, ſed hoc tamen mihi concedas velim, vt quando de longitudine CRVCIS nihil reſecare conceditur, liceat ſaltem dolabrâ hac nonnihil læuigare. Præterquam enim quòd grauis nimium ſit, rudis eſt & aſpera CRVX, vt artus mihi planè comminuat.

Chryſoſt. Hom. 67. ad pop. Antioch.

Sic loqueris filia? reponebat Chriſtus: ceſſa conqueri, *melius eſt frangi laboribus & doloribus ad ſalutem, quàm remanere incolumem ad damnationem. In quantum* autem *grauaris, in tantum lucraris, & in quantum iuuaris, in tantum tua tibi præmia minuis. Elige ergo, quod eligas, an quod grauando iuuet, an quod iuuando grauet:*

Bernard. de Inter. domo cap. 46. Idem Epiſtolâ 73.

hoc

hoc tibi meritum auget, illud minuit.

Sed enim, inquiebat Staurophila, impar ego ſum tanto oneri. Quaſi verò, aiebat Chriſtus, æterna Sapientia neſciret, quantum hominum ferrent vires? Repetendúmne iterùm quod dictum & doctum iam ſatis: *Fidelis eſt Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt poßitis ſuſtinere?* Nouit Medicus cur vni plus abſynthij aut hellebori miſceat, quàm alteri: nempe quia morbus eius ſic poſtulat, aut natura. *Emplaſtrum mordax vrit te, ſed ſanat te. Rogas Medicum, vt tollat emplaſtrum, & non tollit, niſi cùm fuerit ſanatum quo poſuerat. Ego noui quem curo, non mihi det qui ægrotat conſilium*, potius acquieſcat meo, ſi ſanari velit.

1.Cor. 10, 13.

Auguſt.in Pſal.98. poſt med.

Ingemiſcens Staurophila, Ah! grauis eſt, inquiebat, Domine, manus tua ſuper me, & ecce deficio pænè ſub hac tam longâ, tam graui, tam acerbâ CRVCE. Repugnas, aiebat Chriſtus, ſpiritui Dei, qui per Apoſtolum meum ait: *Non deficimus, licet is, qui foris eſt noſter homo corrumpatur.* Et, quare obſecro? quia *is, qui intus eſt, renouatur de die diem. Id enim quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pon-*

2.Cor. 4, 16.

pondus operatur in nobis. Perge ergo iam *murmurare, & dicere; longum est, graue est, non possum tam immania, & tam diuturna portare. Apostolus momentaneum & leue perhibet esse quod toleras: & certè necdum à Iudæis quinquies quadragenas vnâ minus accepisti, necdum nocte ac die in profundo maris fuisti, necdum plus omnibus laborasti, postremò, necdum ad sanguinem restitisti. Vide ergo, quòd non sint condignæ passiones ad gloriam. Quod tribulationis est, momentaneum est & leue; quod gloriæ, æternum est, & pondus etiam supra modum in sublimitate.*

Bernard. Serm. de Fallac. huius vitæ.

2. Corinth. 11,24.

SOLI DEO HONOR ET GLORIA.

CAPVT

Diſciplinam Domini, fili mi, ne abijcias; nec deficias, cùm ab eo corriperis. *Prou. 3, 11.*

Abijcit ęternę studium, ſpem, iuſque ſalutis,
Quę volet impoſitam deſeruiſſe CRVCEM.

CAPVT VIII.

Crux ferenda quotidie, abiicienda numquam.

Disciplinam Domini, fili mi, ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis. *Prouerb. 3, 11.*

Abiicit æternæ ſtudium, ſpem iusq; ſalutis,
Quæ volet impoſitam deſerüiſſe CRVCEM.

VT vidit Staurophila, non licere de CRVCIS pondere quidquam imminuere, humeros rurſus oneri ſubiecit, quamuis non admodum libenter; rogabat proinde Dominum: Quàm diu, quæſo, hanc tolerabo CRVCEM, & quantum adhuc abſum à fine. Longa ſanè hæc VIA eſt, & plurimum adhuc requirit temporis, vt emetiri valeam. Cui Chriſtus: *Cuſtodi te à murmuratione, quæ nihil prodeſt.* O quàm longè adhuc es à veſtigiis Martyrum, de quibus canit Eccleſia:

Sap. 1, 11.

Cæduntur gladiis more bidentium:
Non murmur reſonat, non querimonia;

Breuiar. Rom. in Hymn. de plurib. Martt.

Sed corde impauido mens benè conſcia
Conſeruat patientiam.

Tu autem quereris & indignaris, nunc ob CRVCIS longitudinem, nunc ob ponderis grauitatem; modò temporis incuſas diuturnitatem, & ne illud quidem cogitas quæ, & in quem indignêre. Quæ? Homo, vmbra, puluis. In quem? Horrendum dictu, in Deum, in Patrem, & Patrem infinitè bonum, infinitè ſapientem. Si autem CRVX non permiſſa ſolùm à Deo, ſed immiſſa: tu, quæ fremis, quæ repugnas, quid aliud quàm ſceptrum illi (quod in te eſt) eripis & arbitrium regnandi? Deus, ô filia, bonitas ipſa eſt: edocere velis infinitam bonitatem, quo ſe pacto erga te gerat? Aurificis eſt ſcire quàm diu auro ſit in igne ſudandum, nec aurum priùs ex hoc balneo educitur, quàm ſatis eſſe purgatum conſtet. Ita ſanè *non* tuum *eſt noſſe tempora vel momenta, quæ Pater poſuit in ſuâ poteſtate*. A CRVCE liberaberis, cùm viſum fuerit illi qui impoſuit. Quid quereris de temporis diuturnitate? Infirmitas tua, facit diu videri quod citò eſt, *quod tibi longum videtur, citò eſt Deo; ſubiunge te Deo, & citò tibi erit.*

Act.1,7.

Auguſt.in Pſal.36.

Vtcumque hæc ſe habeant, inquiebat Staurophila, attritæ ſunt omnino vires meæ,

&

& præ fatigatione vlteriùs pergere nequeo. Nimiùm prolixus hic labor, & qui eum ſequitur dolor. Et Chriſtus: Mitte inanes has voces, rectiùs enim diceres, Non volo, quàm, Non valeo hanc CRVCEM ferre: *Omnia* enim *potes in eo qui* te *confortat*: *poſſes vtique*, ſi velles; *ſufficit* enim *tibi gratia mea*. *Nec eſt durum, nec graue quod ille imperat qui adiuuat, vt fiat quod imperat. Proprium eſt ægri, nihil diu pati, & mutationibus vt remediis vti.* Age, Staurophila, conſtanter age, nec aſſiduitate à ſuſcepto ſemel CRVCIS iugo deterreare. *Si exiguus, eſt dolor, feras, leuis eſt patientia; ſi grauis*, tolera, *non leuis eſt gloria*; ſi diuturnus, perſeuera, perennis erit retributio: aſſiduitate ipsâ dolor mitigabitur. *Quod quotidie fit, leuius fertur, & ipsâ conſuetudine in naturã tranſit; adeò vt ærumnis ipſis ſuperiores fiant, continuo patiendi exercitio veluti obducto callo obarmati. In mari, qui primùm nauem conſcendunt, ob nauigandi inſolentiam, perturbantur, tumultuantur, & vertigine corripiuntur: at qui multa maria peragrarunt, & multas tempeſtates, & ſaxa, & ſcopulos, & belluarum impetus, & piratarum inſidias pertulerunt, & continuas procellas ſuſtinuerunt, fidentiori deinceps animo, quàm, qui ambulant in terrâ, in naui ſedent; non in-*

Phil. 4, 13.
2. Corinth. 12, 9.
Auguſt. Serm. 4. de Diuerſ.
Seneca.
Seneca in Excerpt.
Chryſoſt.

tus dumtaxat ad carinam, ſed etiam in ipſis nauis lateribus inſidentes, & tum in prorâ, tum in puppi ſine metu ſtantes: & qui priùs vel ad ipſius maris aſpectum cum tremore iacebant, poſt periculum factum, iam & funem trahunt, & vela pandunt, & remos capeſſunt, & in omnes nauis partes facilè concurſant. Idem ne dubites, filia, & tibi accidet: ferendi difficultatem quotidianus emolliet vſus.

At metuo, aiebat Staurophila, ne hic vſus ita me atterat, nihil vt mihi reſtet virium. Etenim quem via hæc habitura ſit finem, & quando, ne à longè quidem proſpicio; quare ad illum vſque cum hac CRVCE pertingere non valebo. Velis ergo, inquiebat Chriſtus, arreptum iter deſerere? CRVCEM derelinquere? ne, quæſo, id feceris; toleratus enim hactenus labor prorſus fiet inanis. Hæc Chriſtianorum vera demum eſt gloria, cum capite ſuo dicere: *Opus conſummaui, quod dediſti mihi, vt faciam.*

Ioan. 19, 30

Pergebat verò Staurophila conqueri, & Prolixâ nimis, aiebat, patientiâ opus eſt, tot vt hebdomadibus, atque etiam menſibus & annis in CRVCE perſiſtam. Nulla CRVX, reſpondebat Chriſtus, diuturna videbitur, ſi ei dederis latitudinem, longitudinem, altitudinem, & profunditatem.

Auguſt. Serm. 7. de verb. Apoſtoli.

Latitudo

Latitudo charitas eſt; quæ ſola benè operatur, efficitque *ne pereat, quidquid boni facis. Quæ eſt longitudo? Qui perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. Hæc eſt longitudo* CRVCIS, *vbi totum corpus porrigitur, vbi quodammodò ſtatur, quo ſtando perſeueratur: Si vis habere* CRVCIS *longitudinem, habeto perſeuerandi magnanimitatem. Quid eſt habere altitudinem, niſi cogitare Deum, & gratis amare ipſum Deum adiutorem?* Crede mihi Staurophila, cùm ego paulò ante mortem grande illud CRVCIS onus ad Caluariæ montem deportarem, vehemens deſiderium gratiſſimam Dei Patris exequendi voluntatem adeò in me excreuerat, vt vel ad extremum vſque iudicij diem pro ſalute hominum ſic incedere nihil recuſaſſem, ſi ſic fuiſſet viſum Patri, & ad illius ceſſiſſet honorem.

Matth. 10, 22.

Thaul. in Exercit. Dom. Paſſ.

Parum mouebatur his Staurophila, ſed laboris pertæſa CRVCEM abiecit, & fugam apparabat. Chriſtus verò eam retentans, aiebat: *Væ his qui ſuſtinentiam perdiderunt.* Quid eſt hoc, Staurophila? vt quid ſtudes fugere CRVCEM, quam vltrò & magno animo non ita pridem ſubiuiſti? *Incaſſum bonum agitur, ſi ante vitæ terminum deſeratur: quia fruſtrà velociter currit, qui, priuſquam ad metas venerit, deficit.* Ad quod illa eiu-

Eccli. 2, 16

Greg. lib. 1. Moral.

lans, Domine, inquiebat, si cognouissem, tanto tempore, & quidem sine vllâ intermissione ferendam CRVCEM, numquam illam suscepissem.

An non disertè præmonui, subdebat Christus, *tollat* CRVCEM *suam* QVOTIDIE, *& sequatur me: natis* enim *de Spiritu sancto quantumcumque superest mundani temporis, non sine* CRVCIS *susceptione ducendum est.* Nam * *sicut totius corporis est piè viuere, ita totius est temporis* CRVCEM *ferre, quæ meritò ferri vnicuique suadetur, quia propriis modis atque mensuris ab vnoquoque toleratur.* Sed vide, quæso, quid agas: nam *si abiicis vnam* CRVCEM, *aliam proculdubiò inuenies, & forsitan grauiorem. Credis tu euadere, quò nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo sine* CRVCE *& tribulatione fuit? Nec* ego *vel vnâ horâ sine dolore passionis fui, quamdiu vixi. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc* REGIAM VIAM, *quæ est* VIA SANCTÆ CRVCIS. CRVX *semper parata est, & vbique te exspectat. Non potes effugere, quocumque cucurreris: quia quocumque iueris, teipsam tecum portas, & semper teipsam inuenies. Conuerte te suprà, conuerte te infrà: conuerte te extrà, conuerte te intrà, & in his omnibus inuenies* CRVCEM: *& necesse est te*

Leo Serm. 19. de Pass.

* Idem Serm. 9. de Quadrages.

Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Christi cap. 12.

vbique tenere patientiam, ſi perpetuam velis promereri coronam.

Erubeſcebat ad hæc Staurophila, nec poterat quidquã reſpondere. IESVS verò miſericorditer ſæuiens, coëgit eam abiectam reſumere CRVCEM. Et age, inquit, mea Staurophila, CRVCEM hanc rurſum tolle, & cœptam perge viam. *Feras, non culpes, quod mutari non poteſt.*

Publ. Mimus.

Illa verò illacrymans, Domine, inquiebat, *imperfectũ meum viderunt oculi tui*, & quid nunc agam, ignoro. Cui Chriſtus: Priorum oblita *in* anteriora te *extendens, ad deſtinatũ perſequere. Tene*, inquam, *quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam. Pone te* vt *fidelis* ancilla *Chriſti ad portandam viriliter* CRVCEM *Domini tui, pro te ex amore Crucifixi. Præpara te ad toleranda multa aduerſa & varia incommoda in hac miſerâ vitâ: quia ſic tecum erit, vbicumque fueris.*

Pſ. 138, 16. Phil. 3, 13. Apoc. 3, 11. Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Chriſti cap. 12.

Sed neſcio, inquiebat illa, quomodo hoc faciã viribus adeò fracta, vix vt queam ſubſiſtere. *Cogita*, inquiebat Chriſtus, *quòd ſiue velis, ſiue nolis*, CRVCEM *& calamitatem patieris. Quòd ſi gratè, maxima lucraberis; ſi verò ægrè & impatienter feras, neque illam ita minorem facies, ſed maiorem. Cogitans ergo quod neceßitatis eſt, hoc tuæ voluntatis eſſe facias. Præcipuum* enim in rebus humanis eſt,

Chryſoſt. Hom. 44. ad pop. Antioch.

Senec. l. 3. Natur. quæst. in exord. *posse læto animo aduersa tolerare: quidquid acciderit sic ferre, quasi tibi volueris accidere. Debuisses enim* ferre, *si scisses omnia ex decreto Dei fieri; flere, queri, ingemere, desciscere est.* Grauet CRVX, longa sit VIA, difficultates occurrant plurimæ, tolerandum est; Deus enim voluit. Ita Dauid: *Opprobrium*, inquit, *insipienti dedisti me. Obmutui, & non aperui os meum.* & quare? *quoniam tu fecisti.* Hæc scilicet sufficiens erat causa, cur non murmuraret aut obloqueretur Deo, quoniam ipse fecisset. Hoc idem animo tuo reuolue, Staurophila. Psal. 38, 9.

Necessitas sanè hæc, aiebat illa, ingentem tristitiam animo meo obiicit. Cui Christus: Cælum suspice, æterna præmia meditare. *Quod enim impatientia suppliciũ reputat, humiliter patienti ad solatium cedit. Cùm enim patientiæ fructũ consideratiùs pensat, leuigatur onus, & dulcescit afflictio: dum in ipsorum pressurâ grauaminum futuras consolationis primitias iam prægustat. Cyrenæus ille Simon mercede conductus,* CRVCEM *tulit post me; ita cùm* CRVCEM *naturaliter horreat lasciuiens caro, obijciendũ est oculis præmium laboris, vt saltem amore eius* CRVCEM *amplectatur.* Iam verò expende, *si quotidie oporteret tormenta perferre, si gehennam ipsam paruo tempore tolerare*, vt me videre digna esses *venientem in gloriâ,*

Bles. Epist. 31.

Citatur vt Orig. Tract. 35. in Matth.

August. Serm. 2. in Fest. Omn. Sanct.

riâ, & Sanctorum meorum *numero sociari; nónne dignum erat pati omne quod triste est, vt tanti boni tantæq; gloriæ particeps habereris. Tolera* igitur *quod non vis, vt assequaris quod vis. Esto fidelis vsque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.*

Idem in Psal. 79. Apoc. 2, 10

Redibat hîc Staurophilæ animi vigor, & resumptis viribus dicebat: *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum,* * *propter verba labiorum tuorum custodire vias duras.* Eia *Domine* IESV, *sicut dixisti, & promisisti, sic vtiq; fiat, & mihi promereri contingat. Suscepi, suscepi de manu tuâ* CRVCEM, *portabo, & portabo eã vsq; ad mortem, sicut imposuisti mihi. Inceptum est, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.* Ita age, Staurophila, aiebat Christus, perseuera mecum in CRVCE, nec antequam, *consummatum est*, pronuntiaueris, CRVCEM deseras. *Si rex Israel est*, clamabant Iudæi; si Filius Dei est, *descendat nunc de* CRVCE, *& credimus ei.* Mihi autem difficile non erat descendere de patibulo, qui potui resurgere de sepulchro: sed *quia patientiam docebam, ideò potentiam differebam.* Tu quoque, ô filia, exemplo meo patientiam exerce prolixam, *qui* enim *perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.*

Psal. 107, 1. * Psal. 16, 4 Thomas à Kemp. lib. 3. de Imitat. Christi cap. 56.

Matth. 27. 42.

August. Tract. 37. in Ioan.

Matt. 24, 13.

Noli extollere te in faciendo opere tuo. Eccl 10.

Mobilis oblectant quid te pręconia vulgi?
In solum referas teque CRVCEMQ. *Deum.*

CAPVT IX.

In CRVCEM *ferente, non ferenda inanis gloria.*

Noli extollere te in faciendo opere tuo. *Eccli.* 10,29.

Mobilis oblectant quid te præconia vulgi?
In ſolum referas téque CRVCEM*que Deum.*

CHRISTI ſermonibus animoſior reddita, alacriter pergebat Staurophila cœptum CRVCIS iter. At noua mox procella, noua ei oborta tentatio. Cum enim celebriorem quemdam obambularet vicum, in eoque magna eſſet populi frequentia; cœpit ſpectantium vocibus celebrari, quòd pie ſcilicet & generosè CRVCEM baiularet. Quamuis autem non eo fine (vt pridem) hæc faceret; non poterat tamen non delectari tam ſpeciosâ ſui commendatione, & publicâ famâ. Quare idemtidem eam auſcultabat, & plurimùm ſibiipſi placebat.

Videns

Videns verò id Christus, non cessauit eam monere: Caue, inquiens, Staurophila, caue præcipitium, periculosissima enim ab amore laudis tibi imminet tentatio. Et quid est, quæso, quòd aliorum suffragio tibi places de te, cùm hoc ipso multùm mihi displiceas? *Instat* sanè *aduersarius veræ beatitudinis, vbique spargens in laqueis, Euge, eugè: vt dum auidè colligis, incautè capiaris.* Et vide, precor, quid agas: *virtutum* enim *germina* non raro *plantari solent ex inani gloriâ, tamquam ex cloacâ & cæno irrigari, & ex ostentatione circumfodi, atque ex laudibus humanis stercorari, quæ tamen translata postmodum in desertum solum, omnisq́ inanis gloriæ cænulentâ aquâ vacuum, confestim exsiccata sunt. Arbor, quò altiùs ad superiora surrexerit, eò ventorum vim vehementiùs sentit: quò quis maioribus operibus attollitur, eò ampliori ab ore laudantium flatu fatigatur.* Quare valdè perfectorum est, sic ostenso opere Auctoris gloriam querere, vt de illibatâ laude nesciant priuatâ exultatione gaudere.

August. lib. 10. Confess. cap. 36.

Climach. Grad. 2.

Greg. lib. 22. Moral. cap. 5.

Mirari satis nequeo, aiebat Staurophila, quâ rimâ hæc pestis iterùm irrepserit. *Ego* enim nunc *gloriam meam non quæro*, & ausim cum Prophetâ dicere: *Auertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi; Euge, euge. Fateor* tamen *non nihil delectari me laudibus, & gau-*

Ioan. 8, 50.

Psal. 69, 4.

August. lib. 10. Confess. cap. 37.

gaudium boni mei augere videtur suffragatio oris alieni; & bona quæ mihi in me placent, iucundiora mihi sunt, cùm & alteri placent. Ita quotidiana fornax nostra, est humana lingua. Tu autem *nosti de hac re ad te gemitum cordis mei, & flumina oculorum meorum. Neque enim facilè colligo, quàm sim ab istâ peste mundatior: & multùm timeo occulta mea, quæ norunt oculi tui, mei autem non.*

Reliquiæ hæ sunt, inquiebat Christus, præteriti morbi: quia enim vanam gloriam auidè sectata es, iam etiam, licet inuita, eadem infestaris. *Piâ* siquidem *conditoris dispensatione agitur, vt de se confidens anima, dispensatoriâ tentatione pulsetur: quatenus infirmata, quid sit inueniat, & præsumptionis propriæ fastum deponat.* Atque ex hoc capite *nescit laudem, cùm suppetit, fugere; qui ad hanc didicit, cùm deesset, anhelare.* * *Sæpè enim bono operi dum laus humana obuiat, mentem operantis immutat: quæ, quamuis quæsita non fuerat, tamen oblata delectat. Cuius delectatione dum mens benè operantis resoluitur, ab omni intentione intimi vigoris dissipatur.* Tetigisti Domine vlcus meum, & agnosco iam insidias latentis inimici. Dum enim purâ intentione Deo placere studeo, *eidem intentioni furtim se, nescio quomodo, intentio humanæ laudis interserit. Quod cùm iam post-*

mo-

Greg. 2. Moral. cap. 26.

Greg. in Pastor. parte 2. c. 9.

*Idem alib.

Greg. 35. Moral. cap. 16.

modum tardeq; discerno, inuenio me aliter agere, quod scio me aliter inchoasse. Sic enim sæpè intentionem nostram dum ante Dei oculos rectè incipitur, occultè sibi iam subiuncta, & eam velut in itinere comprehendens intentio humanæ laudis assequitur: sicut pro necessitate quidem cibus sumitur, sed in ipso esu dum furtim gula subrepit, edendi delectatio permiscetur. Vnde plerumque contingit, vt refectionem corporis, quam salutis causâ cæpimus, causâ voluptatis expleamus.

Morbum iam ipsa tuum, aiebat Christus, probè nosti, de remedio iam cogitandum. Quis illud meliùs præscribat, aiebat Staurophila, quàm tu, Domine, verus animarum nostrarum Medicus? Antidotum proinde aduersus hoc malum famulæ tuæ largiri non graueris. Cui Christus: Accipe quod iam olim præscripsi: *Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua, non de corpore loquens, sed vt etiam vnanimis tuus, frater tuus, quod facis nesciat, ne dum hîc mercedem quæris iactantiæ, illic remunerationis fructũ amittas. Quinimò* si *possibile est, teipsum quoque ignorare quod facis, sit tibi hoc prorsus in studio.*

Matth. 6, 3. Ambros. 1. Offi. c. 30.

Chrysost. 19. in Matth.

Sed quid opus, inquiebat Staurophila, bona opera tanto studio celari, cùm tuo ore dictum legamus: *Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est?*

Matth. 5, 16.

Rectè,

Rectè, inquiebat Christus, videri possunt bona opera vt glorificetur Pater cælestis, cui competit omnis honor & gloria : nequaquam verò vt glorificetur cinis & puluis, cui confusio debetur faciei. *Stultitiæ* enim *genus est, vt, cùm alij debeas vitæ beneficium, tibi adscribas ornamenta virtutum : cùm non sit tuum quod es, quomodo tuum erit quod habes?*

Valerian. Episcopus Hom. 11. circa fin.

Non diffiteor, aiebat Staurophila, hæc ita esse, tua enim, ô Domine, sum ego, & *omnia opera nostra operatus es nobis*, sine te enim nihil possumus. Nam *sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec* nos, *nisi in* te *manserimus*. Sed pergat, quæso, Dominus meus inanis gloriæ depingere vanitatem, vt eam magis declinare possim. Ipsum nomen, aiebat Christus, satis se prodit. Cur enim dicitur vana gloria, nisi quia picta & vmbratilis est, omnisque substantiæ vacua? Quis sapiens sceptro aut diademate in chartâ delineato, ceu vero gaudeat? Quis sepulchrum dealbatum, intus plenum ossibus mortuorum, thesaurum æstimet pretiosum? *Quasi qui apprehendit vmbram, & persequitur ventum, sic & qui attendit ad visa mendacia.* Cuiuscumque coloris sit corpus, vmbræ semper atræ sunt & obscuræ; quantumuis illustria sint opera,

Isaiæ 26, 12.
Ioan. 15, 4.
Eccli. 34, 2.

eo-

eorumdem tamen pedissequa, vana gloria scilicet, deformis est & inanis. Et vmbræ nunc maiores nunc minores sunt, non pro corporis quantitate, sed externi luminis accessu vel recessu: ita qui ex hominum ore toti pendent, aliquando magni & excellentes, subinde exigui & nullius momenti habebuntur; prout aliorum tulerint opiniones. Atque ita *stultus sicut luna mutatur.* Quemadmodum enim *splendet sine feruore, & modò plena, modò exigua, modò nulla videtur: mutuatum siquidem lumen numquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus non comparet: sic qui conscientias suas in alienis labijs posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundùm quod adulantium linguis vel vituperare vel laudare placuerit.* Et quid amplius dicam? Filia, *qui te beatam dicunt, ipsi te decipiunt, & viam gressuum tuorũ dißipant.* * *Vt enim pueri ludentes ex fœno coronas imponunt, coronatum autem sæpenumerò eius rei ignarum post tergum irrident: ita & nunc qui te in faciem prædicant, apud seipsos clanculùm subsannant, atque ita quid aliud fit, quàm quod* homines *sibi inuicem fœnum coronantes imponant? & vtinam nil aliud quàm fœnum! Nunc autem multo etiam nocumento plena est hæc corona. nam om-*

Eccli. 27, 12.
Bernard. Serm. de Natiuit. S. Ioan. Bapt.
Isaiæ 3, 12.
*Chrysost. Homil. 17. in Epist. ad Rom.

omnia rectè facta perdit. Quasi enim *latrunculus* quidam *est, appetitus laudis humanæ, qui recto itinere gradientibus ex latere iungitur, vt ex occultis, educto gladio, gradientium vita trucidetur. Cumq́; propositæ vtilitatis intentio ad studia priuata deducitur, horrendo modo vnum idemq́; opus culpa peragit, quod virtus inchoauit.*

Greg. l. 9. Moral. cap. 13.

Agnosco, Domine, inquiebat Staurophila, agnosco satis, quantum damni inferat inanis gloria. Vere enim illa *est laborum dissipatio, sudorum perditio, thesaurorum insidiæ, perfidiæ alumna, superbiæ præcursor, in portu naufragium, in areâ formica. Quæ etsi tenuis est, laboribus tamen omnibus & fructibus insidiatur.* Sed quis poterit effugere subtilissimum hunc astuti serpentis sibilum, occultissimè sese actionibus nostris, & maximè bonis insinuantem? *Prætende alas tuas,* Domine, *& fugiam sub eas, gloria mea tu esto, propter te amer, & verbum tuum timeatur in me. Qui laudari vult ab hominibus, vituperante te, non defendetur ab hominibus iudicante te, nec eripietur damnante te. Cùm autem non peccator laudatur in desiderijs animæ suæ, nec qui iniqua gerit, benedicitur; sed laudatur homo propter aliquod bonum quod dedisti ei: at ille plus gaudet sibi laudari se, quàm ipsum donum*

Climach. Grad. 21.

Aug. l. 10. Conf. c. 36.

Psal. 10, 3.

num habere vnde laudatur, etiam iſte, te vituperante, laudatur. & melior iam ille qui laudauit, quàm iſte qui laudatus eſt. Illi enim placuit in homine donum Dei, huic ampliùs placuit donum hominis, quàm Dei.

CAPVT X.

Quâ intentione CRVX *ferenda, & primò ad satisfaciendum pro peccatis, & vitandas inferni pœnas.*

A Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. 1. *Cor.* 11, 32.

CRVX *æterna stygis, breuis est tua Christe, sed illam*
Vt fugiam, huic humeros supposuisse iuuat.

EDOCTA iam erat Staurophila, nec ex inani gloriâ CRVCEM deferre, nec cum illâ: vanitatem enim intendere, omni merito spoliat; subrepentem à latere sponte admittere, etsi boni operis valorem non tollat, minuit tamen, & non modicâ labe inquinat. Bonâ ergo opus esse intentione videns, percunctari cœpit, num ampliùs aliquid spectandum, quàm vt intentio mala non esset, aut ne malum haberet admixtum. Cui Christus ita respondit: Certi sunt in bonâ intentione gradus, atque vt alius alio sublimior, ita & melior: & permagni refert, quò tuos conatus refe-

 ras,

A Domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. 1. Cor. 11, 32.

CRVX *ęterna Stygis, breuis est tua* CHRISTE; *sed illā*
Vt fugiam, huic humeros suppoſuiſſe iuuat.

ras. Nam & illi qui CRVCEM etiam non malè ferunt, non vnum habent præstitutum scopum, & vide illud iam antè adumbratum. Passionis meæ tempore quatuor eramus Cruciferi; diuersâ tamen intentione impositum illud onus ferentes. Duo enim latrones, qui mecum educebantur, hac causâ eam gestabant, vt digna factis reciperent, & pro delictis suis, iuxta Iudicis sententiam, facerent satis. Simon Cyrenæus coactus, & pretio conductus, baiulabat CRVCEM post me, vt mercedem acciperet. Ego verò in gestandâ CRVCE aliud non spectabam, quàm vt æterno Patri placerem, & eius morem gererem voluntati.

Triplicem ergo hîc vides intentionem. Prima seruorum est, qui formidine pœnæ, ne in æternum scilicet puniantur, CRVCI se submittunt. Altera mercenariorum, qui inclinant se ad ferendam CRVCEM propter retributionem. Tertia est filiorum, qui vt pœnam non timent; ita mercedem non exspectant, sed ex puro amore Deo per CRVCEM placere nituntur.

Animaduertis hîc tres gradus, Timorem, Spem, Charitatē quorū distinctionem paucis accipe: *Qui initiatur à timore*, CRVCEM *sustinet patienter; qui proficit in spe, portat libenter; qui verò consummatur in charitate,* am-

Bernard. Serm. 1. in Fest. S. Andreæ.

amplectitur iam ardenter. Solus iste est qui dicere potest: Quia amator tuus semper fui, & desideraui amplecti te. Longè est vox ista ab eo, qui sustinet quidem, sed optaret omnino, si posset, non venisse in hanc horam. Is qui timore coërcetur patiens est: qui ratione spei ducitur, beneuolus est: ſed *nisi etiam fuerit feruens spiritu, facilè labi potest. Porrò quæ per spiritum diffunditur charitas, & patiens & benigna est, & quod est amplius, numquam excidit. Fortis* enim *est vt mors, non patientia aut spes, sed dilectio. Dicit patientia, Sic oportet fieri, quia timore vrgetur. Dicit voluntas bona, Sic expedit, & sic agendum est, quia spei attrahitur ratione. Charitas verò, quia inflammatur à spiritu, Neque sic oportet, dicit, neque sic expedit: sed sic volo, inquit, sic cupio vehementer.*

Triplicem, aiebat Staurophila, aperiri video VIAM; ſed quænam mihi congruentior, prorſus ignoro. Cùm Chriſtus: Ordine vt procedas, ſuadeo exordiri à timore: *Initium* enim *ſapientiæ timor Domini.* & per hunc paulatim aſcenditur ad gradus ſuperiores. Quî porrò id faciam? aiebat Staurophila. Principio, reſpondebat Chriſtus, abſque vllâ hæſitatione tibi perſuadebis, optimo iure tibi impoſitam CRVCEM, quam tuis ſceleribus non ſemel ſis promerita. Quid enim indignum

Pſal. 110, 10.

dignum fiat illi, quæ toties diuinam læſit maieſtatem? & an non æquiſſimum, vt

Aequo animo pœnam, qui meruêre, ferant? Ouid.

Filij Iacob in magnâ anguſtiâ coram Ioſepho conſtituti, veritatem hanc ſerò ſerioque agnouerunt. *Meritò hæc patimur*, aiebant, *quia peccauimus in fratrem noſtrum, videntes anguſtias animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audiuimus: idcircò venit ſuper nos tribulatio.* Hæc vera cauſſa huius afflictionis. Quare in omni CRVCE, in omni tribulatione id tibi ſit in ore, magis autem in corde: Meritò hæc patior, quia peccaui; & quod ait Propheta: *Viæ tuæ & cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi.* Gen. 42, 21 Ierem. 4, 18.

Cui Staurophila: Ita eſt, Domine, *Iram Domini portabo, quoniam peccaui ei*, & iuſtè CRVCEM patior, nam digna factis recipio: neque oblita ſum quid generoſa olim dixerit Iudith: *Non vlciſcamur nos pro his quæ patimur, ſed reputantes peccatis noſtris hæc ipſa ſupplicia minora eſſe flagella Domini, quibus quaſi ſerui corripimur, ad emendationem, & non ad perditionem noſtram eueniſſe credamus.* Ideoque immeritò queruntur filij Adam, & ponunt os ſuum in cælum, Deo adſcribentes ſæuitiam, dum eorum punit malitiam. Noui ego, Domine, Mich. 7, 9. Iud. 8, 26.

Quã falsò accuſent Superos, ſtultiq; querãtur Chryſipp.

 Mor-

Mortales! etenim noſtrorum cauſa malorum
Ipſi nos ſumus; & ſua quemque vecordia lædit.

Benè hoc quidem, aiebat Chriſtus, ſed prætereà & illud latere te nolo, non tantùm iniuriam non eſſe quòd homo crucietur, ſed maximum etiam indulgentiſſimi Patris beneficium, *qui corruptelam filiorum non patitur longiùs procedere, ſed plagis & verberibus emendat. Ex quo intelligant Deo ſe curæ eſſe, quibus, quoniam peccauerunt, iraſcatur. Ad tempus* enim *Deus emendat, ne in æternum damnet. Elige tibi vnum ex duobus, temporalem dolorem, aut æternum.* Nam *illi meritò lugendi ſunt, qui cùm in vitâ peccent, in hac vitâ non puniuntur.* In labore hominum non ſunt, aiebat Pſalmiſta, *& cum hominibus non flagellabuntur:* cum quibus ergo, niſi cum dæmonibus?

Lactant. lib. 5. de Iuſtitiâ cap. 23.

Auguſt in Pſal. 93.

Anſel. in 1. Corinth. cap. 11.

Pſal. 72, 5.

Vt video, aiebat Staurophila, olim cùm omnes vitæ noſtræ periodos vno aſpectu cernemus, fatebimur ſanè quod aliquando dixit Themiſtocles: Perieramus, ô pueri, niſi perijſſemus; cruciaremur, niſi CRVCEM tuliſſemus. Ita eſt Staurophila, aiebat Chriſtus: ſed tu iam monita culpam attende, vt leuiter pœnam feras. *Tunc enim patienter illata flagella tolerantur, cùm in ſecreto mentis* ad

Laurent. Iuſtin. in Lig. vit. de Patient. c. 5

ad mala perpetrata recurritur, quia per hoc quòd culpæ pondus agnoſcitur, afflictionis pœna leuigatur. Interloquebatur hîc Staurophila: Quid verò de ijs cenſendum, Domine, qui pœnas hîc fugiunt, quantumuis non modicas commiſerint culpas, ſed pro ijs dicunt ſe in Purgatorio luituros? Hi ſanè (inquiebat Chriſtus) & ſe decipiunt, & parui ſe oſtendunt iudicij. In hac enim vitâ leuiſſimis afflictionibus pro grauiſſimis criminibus poteſt homo ſatisfacere, plurimumque mereri. In Purgatorio autem ſteriliſſima eſt patientia, vbi ſummis cruciatibus parum ſatisfacias, & nihil merearis. Afflictio ibi maxima, ſatisfactio exigua, merita nulla. Hîc verò afflictio modica, ſatisfactio maxima, merita plurima. Ecquis Mercator eo tempore merces emat cùm viliores ſunt, & pretia maiora, & non potiùs tũc cùm gratis ferè habentur? Sed hæc eſt ſtultitia amatorum ſui, qui nihil attendunt niſi præſentia, futurorum ſecuri. Verùm cùm pauci admodum ſint, qui in peccatum lethale non inciderint; quo, precor, titulo CRVCEM excutient, qui vel vnico fuerint contaminati? *Si animo conceperis,* Staurophila, *quia neceſſe eſt præuaricatricem animam tartareis pœnis & gehennæ ignibus tradi; nec aliud remedium conſtitutum eſſe poſt Baptiſmum, quàm Pœnitentiæ ſolatium:*

Ambroſ. ad Virg. lapſam c. 8

quantamuis afflictionem, quantumuis laborem subire eris contenta, dummodò ab æternalibus pœnis libereris.

Ergóne Domine, aiebat Staurophila, ad gehennam me mittis, vt inde discam patientiam? Omnino, inquiebat Christus; *non enim sinet in gehennam incidere gehennæ recordatio.* Atque vtinam homines *descendant in infernum viuentes*, ad damnatorum pœnas considerandas, ne posteà descendant morientes! Si enim cogites horrendos illos cruciatus, æternumque duraturas flammas, teterrimum carcerem, sæuientem rogum, damnatorum gemitus, lamenta & vlulatus, nihil tibi istorum comparatione graue videbitur. Suspirans Staurophila, exclamabat: Hîc vre, hîc seca, hîc puni Domine, modò in æternum parcas. Audire enim videor miseras illas & perpetuò infelices animas idemtidem mihi inclamantes:

Chrysost. Hom. 31. in Epist. ad Rom. ita exponũt Bernard. & Aiguanus Psal. 54.

Elige nostrorum minimum minimumq́ dolorum,
Isto, quo quereris, grandius illud erit.

Ouid. 5. Trist.

CAPVT

CAPVT XI.

Spe mercedis CRVX *toleranda.*

Propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit CRVCEM. *Hebr.* 12, 2.

Aeternæ tribuit quæ grata ſtipendia vitæ,
Et labor & ſtudium militet omne CRVCI.

HAC conſideratione non ſegniter Staurophila timoris ſemitam perambulabat, animo valdè compuncta, & creberrimè ingemiſcens, quòd ſuis ſceleribus gehennæ igni ſe feciſſet obnoxiam. Hoc tamen nomine non parum ſibi gratulabatur, quòd mediocri hac CRVCE grauiſſimos illos cruciatus liceret redimere. Cùm autem Chriſti iudicio ſatis in hac palæſtrâ deſudaſſet, volens ad altiora eam euehere Chriſtus, Satis, inquit, ſuperque Staurophila hanc triuiſti VIAM, mœroris ac formidinis plenam; amœniora reſtant itinera, non ſine voluptate & gaudio decurrenda. Timore relicto deinceps reſpicies in remunerationem. *Illuminata enim mens delectationibus meritorum, cuncta libenter patitur: nihilq́ con-*

Laurent. Iuſtin. Lig. vit. de Patientiâ c. 6.

Propoſito ſibi gaudio ſuſtinuit CRVCĒ. *Hebr. 12.*

Æternę tribuit quę grata stipendia vitę,
Et labor et studium militet omne CRVCI.

condignum arbitratur, quod patitur, conſideratione donorum. Læta efficitur, & exponit ſe ad omnia, vt quod intuetur poßideat. Nutriunt enim præmiorum exempla patientiam: nec quiſquam eſt qui poßit ad culmen perfectionis aſcendere, quando irremuneratum cernitur, quod conſcientiâ teſte laudatur. Proinde vt meos ad tolerandas accenderem paßiones, ante ipſorum oculos volui transfigurari, vt ex recordatione gloriæ libenter CRVX *portaretur. Et ſicut in paßione dignatus ſum ab omnibus intueri; ita & in corporis* mei *glorificatione & aſcenſione paſſus ſum ab hominibus palpari, & videri, vt alacres ad patientiam fierent, cùm non dubitarent de promißione. Tantò namque lætior fit miles in periculo, quantò certiùs intuetur, quid pro mercede promittatur. Omne enim opus leue fieri ſolet, cùm eius præmium cogitatur; & ſpes præmij, ſolatium fit laboris; atque tantum proficit animus in virtute patientiæ, quantum certior efficitur de coronâ victoriæ.*

Hilareſcebat animo hæc audiens Staurophila, & *Lætata ſum*, inquiebat, *in his quæ dicta ſunt mihi*; fiat mihi ſecundùm verbum tuũ. Lætifica animam ancillæ tuæ, & dirige pedes meos in VIAM pacis. Lætare filia, inquiebat Chriſtus, & exulta in ſpe gloriæ Dei: *Non* enim *ſunt condignæ paßiones huius temporis ad*

Pſ. 121, 1.

Rom. 8, 18.

ad ſuturam gloriam quæ reuelabitur in vobis. Si tantum pro denario diurno viliq́; ſtipendio laboretur, quantum ab opificibus, agricolis, alijſq́; paſſim fieri tu ipſa cernis, quid non deceat pro præmio vitæ æternæ? Si *tanti vitreum, quanti verum margaritum? quis non libentiſſimè tantum pro vero habeat erogare, quantum alij pro falſo?* Et crede, Staurophila, *minori labore margaritum regni cæleſtis emi poteſt, quàm à mortalibus pleriſque hereditas caſſa expetitur. Si nautis minaces illi pelagi fluctus, ſi tempeſtates atque hiemes agricolis, ſi vulnera cædeſq́; militibus, ſi grauiſſimi illi ictus plagæq́; pugilibus leues videntur atque tolerabiles propter ſpem temporalium ac pereuntium commodorum; multò magis cùm cælum proponatur in præmio, & ineffabilia illa bona atque perpetua, nihil ex præſentibus his aduerſitatibus ſentietur.*

Tertull. in lib. ad Martyres c. 4.

Hieron. Epiſt. 2. ad Nepot.

Chryſoſt. Hom. 24. in Matth.

Dulcis ſanè & efficax hic ſtimulus, aiebat Staurophila, ad CRVCEM alacriter portandam. Hac proinde conſideratione, inquiebat Chriſtus, Sancti quique ad CRVCEM & tribulationes ſeſe armauerunt. Hac *Moyſes* grandior *factus negauit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æſtimans theſauro Aegyptiorum, improperium Chriſti.* Cur autem?

Hebr. 11, 24.

tem? nisi quia aspiciebat in remunerationem. Cur, quæso, S. Stephano lapides torrentis adeò dulces fuerunt, *vt eorum ictus veluti suauem quemdam rorem exciperet?* nimirum quia intendens in cælum vidit gloriam Dei; *nam qui futuræ vitæ præmia diligenter excogitat, præsentis vitæ mala æquanimiter portat.* Quid fecit Hebræos *opprobriis & tribulationibus spectaculum factos, rapinam bonorum* suorum *cum gaudio suscipere*, nisi quòd *cognoscerent meliorem & manentem se habere substantiam?* Sed & ego, filia, *proposito* mihi *gaudio sustinui* CRVCEM *confusione contemptâ.* Et *quis non contemnat dulcedinem sæculi, inhians dulcedini vitæ æternæ?*

Nyssen. l. de Beatit.

Isidor.

Heb. 10, 33

Hebr. 12, 2

August. in Psal. 68.

Acuebant hæc desiderium & spem Staurophilæ, iamque magnâ auiditate ad illa cælestis patriæ suspirabat tabernacula: &, *Desidero* (inquit) mi Domine IESV *Ierusalem* cælestem. *quantò autem impatientiùs desidero ipsam, tantò patientiùs sustinebo omnia propter ipsam.* Linteum enim istud amplissimæ remunerationis omnem sudorem laboris, omnes lacrymas doloris mihi abstergit. O retributio æterna, magnes animæ meæ, quàm validè trahis me post te! inardescit animus frui te, *iamq; illic cupit assistere, vbi sperat sine fine gaudere.*

August. Epist. 32. ad Paulin.

Gregor. Hom. 37. in Euang.

Euge, euge Staurophila, inquiebat Christus:

Bernard. Serm. 17. in Psal. Qui habit.

ſtus: *prælibemus primitias gloriæ, gloriemur in ſpe gloriæ magni Dei: non ſolùm autem, ſed (vt dicam expreſſiùs) gloriemur in tribulatione, in eâ ſiquidem ſpes gloriæ eſt.* Coniuncta enim ſunt CRVX & regnum: nec hoc obtinebit, qui illam non tulerit. Agnouit hoc dilectus diſcipulus meus, cùm ita ſcripſit:

Apoc. 1, 9.

Ego Ioannes frater veſter, & particeps in tribulatione, & regno & patientiâ in Chriſto IESV. Quid enim hoc eſt? niſi quòd qui regni conſortium deſiderat, neceſſariò debeat eſſe particeps tribulationis & patientiæ, quaſi vnum ab altero ſeparari non poſſit. Et

Luc. 24, 26

nónne oportebat me *pati, & ita intrare in gloriam* meam? *Quid* iam *dicis*, ô Staurophila? *ad regnum* vocata es, *& ad regnum filij Dei*;

Chrysoſt. Hom. 2. in cap. 1. ad Coloſſ.

quòd *ſi ſingulis diebus vel in mille mortes inſiliendum fuiſſet, an non omnia ferre oportebat? At qui principatus gratiâ nihil non faceres, cùm verò conſors futura ſis regni vnigeniti Dei, non obijcies te vel mille gladijs? non inſilies in ignem? & iſtud quidem nondum graue quidquam fuerit. Si ergo vis beatam vitam poſſidere, præſentem vitam contemne. Si vis exaltari in cælo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta* CRVCEM *mecum. Soli enim ſerui* CRVCIS *inueniunt* VIAM BEATITVDINIS *& veræ lucis.*

Thom. à Kemp. l. 3. cap. 56.

Subiunxit Staurophila: Amodò dulcis mihi

mihi erit CRVX, ſuauis labor, grata tribulatio: his enim nummis,exiguis licet, regnum cælorum venale eſt. *Et quantulum pretium damus? quodammodò vnam ſiliquam ad accipiendos theſauros ſempiternos: ſiliquam laboris, ad requiem incredibilem.* Sed, ô Deus meus! quando veniet *gaudium meum, quod deſidero! quando potabis me torrente voluptatis tuæ quam ſitio? Sint interim mihi lacrymæ meæ panes die ac nocte,donec dicatur mihi: Ecce Deus tuus. donec audiat anima mea: Ecce ſponſus tuus. Paſce interim me ſingultibus meis, refocilla me doloribus meis. Renuit enim conſolari anima mea in hac vitâ, vt digna habeatur,Domine,conſolationibus æternis: quia iuſtum eſt, vt amittat te, quicumque in aliquo alio magis conſolari eligit,quàm in te. Et obſecro te,ſumma veritas, per te, vt tu ſolus dulcis appareas animæ meæ, qui es dulcedo inæſtimabilis,per quam cuncta amara dulcorantur. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te! hæc eſt enim illa beatitudo quam exſpectamus, pro quâ tibi, Domine, continuè militamus: pro quâ tibi mortificamur totâ die, vt in tuâ vitâ tibi viuamus.*

August.in Pſal.93.

August.in Meditat. cap.41.

August. in Soliloq. cap.22.
Pſal.73,6.

Pſal. 30,20

Dilectus meus mihi, et ego illi. *Cant. 2, 16.*

Non pœnas fugio, nec pro CRVCE *premia posco;*
Sat mihi, dilecto posse placere mèo.

CAPVT XII.

Christi amore CRVX *ferenda.*

Dilectus meus mihi, & ego illi.
Cant. 2, 16.

Non pœnas fugio, nec pro CRVCE *præmia posco,*
Sat mihi Dilecto posse placere meo.

IBAT hoc modo exultans & gaudens Staurophila, magnaq; animi voluptate semitam spei percurrebat, nec longè iam aberat à viâ charitatis; de quâ Christus ita loqui incepit: Excellentiorem etiam VIAM tibi demonstrabo, filia charissima. Timore aut præmio ad CRVCIS amplexum adduci bonum quidem, sed vtroque melius amore ferri; hoc siquidem filiorum est, quorum tota voluntas Patri in omnibus placere: priora ista seruorum aut mercenariorum sunt.

Primum igitur hoc mente sedeat, Patrem esse qui CRVCEM imposuit: ambula proinde confidenter, *& certa esto, quod te noluerit pati, non patieris: quod te permiserit pati, flagellum corrigentis est, non pœna damnantis.*

August. Tract. 7. in Ioannem.

Hîc Staurophila: Labia tua, clementissime Domine, velut lilia distillantia myrrham primam. Patrem enim te mihi deprædicas, sed corripientem, flagellantem & excruciantem, quæ parum amoris, seueritatis autem habent plurimum. Ego verò te credidi *Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostrâ.*

2. Corinth. 1, 3.

Erras verò, & largiter, Staurophila, inquiebat Christus, si consolationem à CRVCE & tribulatione abesse putas: necdum didicisti *per patientiam & consolationem scripturarum spem habere?* Non legisti quòd Apostolus Hebræis scribat: *Obliti estis consolationis quæ vobis tamquam filijs loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam Domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. Itáne omnem?* aiebat Staurophila: *Omnem omnino,* respondebat Christus, *& nullus exceptus, nullus sine flagello. Vis audire quem omnem? etiam ego vnicus sine peccato, non tamen sine flagello. Quòd si vnicum sine peccato flagellauit, & pro omnibus tradidit eum; quomodo debent flagellari qui fecerunt quare flagellentur? Sit itaque manus paterna super te; & si* filia *bona es, noli repellere disciplinam Patris tui. Det disciplinam,* dum

Rom. 15, 4

Hebr. 12, 5.

August. in Psalm. 31. Conc. 2.

Idem in Ps. 122.

Idem in Psal. 88. Conc. 2. in med.

dum non auferat misericordiam. Cædat contumacem, dum tamen reddat hereditatem. Tu si promissa Patris benè agnouisti, non timeas flagellari, sed exheredari. Peccatrix filia *dedignabitur flagellari, cùm sine peccato videat vnicum flagellatum?* Atqui nónne Pater cælestis in monte hoc me elogio decorauit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui?* Nota, DILECTVS, Staurophila, & tamen flagellatus, & tamen Crucifixus; vt videas CRVCEM etiam charissimis à Deo destinari. Sed & hinc collige CRVCIS dignitatem. CRVX enim, disciplina, flagellum, tribulatio, veri characteres, & notæ sunt filiorum Dei: vt omnino spurij reputentur, qui CRVCIS sunt expertes. Adi rursus, & audi Paulum. *In disciplinâ*, inquit, *perseuerate. Tamquam filijs vobis offert se Deus: quis enim filius, quem non corripit pater? Quòd si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij estis.* Filij si peccent, à parentibus virgâ cæduntur, serui domo exturbantur. Flagellum ergo signum filij.

Matth. 17, 5.

Hebr. 12, 7.

Vtinam, inquiebat Staurophila, fruar CRVCE tuâ, vt in numero filiarum tuarum merear computari! vtinam non excludar à tribulatione, ne simul ab hereditate! *Sim*, quæso, de ijs *qui inundationem maris quasi lac sugunt. Inundatio enim maris, abundantia tribula-*

Deut. 33, 19.

Stephan. Eduensis tom.6 Biblioth. Pat.

bulationis; quæ tunc fugitur, cùm dulcis reputatur. Lac nutrimentum paruulorum, tribulatio pabulum fit electorum.

Sic age Staurophila, inquiebat Christus, & solo deinceps amore CRVCEM feras. *Verus* enim *amor non sentit amaritudinem, sed dulcedinem: quia soror amoris dulcedo, sicut soror odij amaritudo. Qui amat, non laborat: omnis enim labor amantibus contrarius est.* Vnde mihi *seruiens in charitate illâ quæ timorem expellit, labores non sentit, meritum non intuetur, præmium non requirit, & tamen plus omnibus vrget. Nihil est, nihil, inquam, tam horridum tamq; tremendum, quod hi, qui vel morbo aut pœnis discruciantur non superent, si diuino sint amore incensi; ita vt neque ignis neque ferrum, neque inopia neque languor aliquis, neque mors neque aliud quidpiam huiusmodi graue aut molestum appareat ei, qui hunc sit erga Deum amorem consecutus.* vnde & Paulus dicebat: *Quis nos separabit à charitate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei, quæ est in Christo Iesu*

August. 13. Confess.

Bernard. de Præcept. & dispensat.

Chrysost. Hom. de Patient.

Rom. 8, 35.

Do-

Domino nostro. Vnde verò, quærebat Staurophila, amoris hunc fomitem accendam? Cui Christus, Ex me discere licet: solus enim amor me de cælis in terram attraxit, amor in præsepio reclinauit, amor ad omnes adegit labores. Propter nimiam charitatem quâ dilexi vos, humiliaui memetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem CRVCIS. Poteram sanè vos redimere absque illâ: nolui tamen, vt sic amorem meum patefacerem, & esset copiosa omnino redemptio. Et nunc quid superest, nisi vt amantem, & sic amantem redames?

Id verò, inquiebat Staurophila, perquam cupio: sed, quæso, quo pacto id faciam Domine? Suscipe, inquiebat Christus, CRVCEM vndecumque, & à quocumque tibi impositam, à iustis siue ab iniustis, siue à bonis siue à nequam, siue ab alienis siue à proximis, suscipe, inquam, hilari animo velut de paternâ Dei manu; nec aliud quidquam cogites, nisi hanc esse Dei voluntatem, vt CRVCEM feras, cui ex amore perlibenter velis respondere. Magnæ, inquiebat Staurophila, id fuerit perfectionis, nec adeò facile. Homines enim cùm intueor me affligẽtes & diuexantes, idq; malâ suâ in me voluntate, vix possum concipere id eos diuino facere instinctu: vel summo isti Numini placere, vt ita me exerceant.

Ad me reſpice, filia, aiebat Chriſtus. Cùm tradendus eſſem in manus peccatorum, voluit Petrus exempto gladio velut ſtrenuus miles Dominum ſuum defendere, ſed illi dixi: *Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non vis vt bibam illum?* Non attendi ego, amariſſimum hunc calicem Iſcariotis proditione, Iudæorum accuſationibus, inſanis populi proclamationibus fuiſſe permixtum. Non latebat me, quantum abſynthij, fellis & aloës, Annas, Caiphas, Pilatus, Herodes, Scribæ & Phariſæi, peſſimi pharmacopæi huic pharmaco incoxiſſent, ſed id tantùm conſiderabam, hunc calicem à Patre mihi propinari, quicumque illum tandem, & quibuſcumque venenis temperaſſent. Nec poterat eſſe ingratum quod à Patre, alienâ licet manu, offerebatur; & ideò alacriter, *ſicut mandatum dederat mihi Pater*, ſic faciebam. Dulciſſimus enim mihi erat *cibus, facere voluntatem Patris mei.* Hoc ſcilicet filiorum eſt, Staurophila, non metu pœnæ, non ſpe mercedis, ſed puro amore ideò ſolùm CRVCEM ferre, ideò calicem potare, quia ſic placitum eſt Patri.

Ioan. 18, 11.

Ioan. 14, 31.

Ioan. 4, 34.

Reſpondit Staurophila: O Domine, quia tu calicem paſſionis bibiſti, & vſque ad fundum exinaniſti, & ego ancilla tua *calicem ſalutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.*

Pſ. 115, 4.

Hoc

Hoc deinceps *volo, hoc desidero, hoc totis animi visceribus concupisco, vt in me, & de me, ac per me, non mea sed tua fiat voluntas. Non cogitem quid amarum, quid dulce, quid onerosum, vel leue, quid asperum vel suaue, sed cum impetu & desiderio feruenti, & cum anxietate curem perficere quæ tuæ sunt beneplacita voluntati: hoc solum mihi iucundum, hoc mihi sit suaue, hoc solum mihi sit leue, hoc delectabile & amabile.*

Bonauent. Stim. diuin. amor. p. 3. c. 17.

Insiste, inquiebat Christus, hanc semitam, & percurre diligenter: plurimos enim ad summam perfectionem perduxit. *Quædam* enim *vitæ sanctißimæ virgo, cuidam percunctanti quomodo ad perfectionem pertigisset, dixit: Omnem aduersitatem æquanimiter de manu Domini suscepi. Et quisquis me aliquâ iniuriâ molestiáve affecit, huic ego speciale beneficium rependere curaui, quod minimè fecissem, nisi ab eo læsa fuissem. Nulli, nisi Deo, grauamina mea questa sum: vnde & euestigiò consolationem ab eo accepi.* Alia quædam ad similem interrogationem, non dissimiliter respondit: *Numquam ita* se *doloribus & pressuris obrutam fuisse, quin maiores pro Dei amore perferre expeteret: indignam se illis ipsis tam præclaris Dei donis iudicans.*

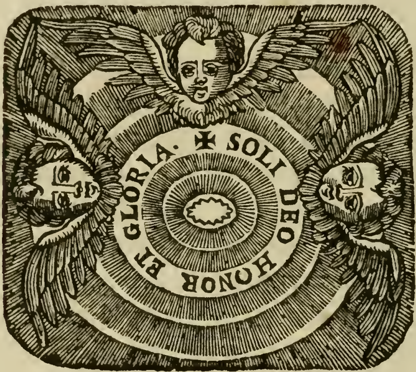
Blos. in Mon. c. 10.

Blos. ibid.

Neque sanè in hoc aberrasse eam iudicauerim, aiebat Staurophila: *Nihil* enim Do-

Thomas à Kemp. de Imit. Christi lib. 3. cap. 22.

mine, *amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum conſolari, magiſq; placere, quàm omnia beneficia data, vel danda.*

CAPVT XIII.

In CRVCE *orandum.*

Triſtatur quis in vobis? oret. *Iacobi* 5, 13.

CRVX *arcus, neruus fiducia, vota ſagittæ,*
Pennæ amor, at Deus eſt (eiaculare) ſcopus.

VIDEBATVR iam ſatis circa intentionis directionem inſtructa Staurophila. Volens autem totam ſe Staurosophiæ addicere, Domino dicebat: Aliúdne reſtat, benigniſſime Ieſu, quod mihi in hac VIA diſcendum? Superſunt, inquiebat Chriſtus, non leuia monita perfecto CRVCIS diſcipulo ſeruanda. Atque illud in primis, vt ex CRVCE arcum tibi fabrices, quo iaculis cælum cælique Dominum petas. Quid hoc ſibi velit, inquiebat Staurophila, non ſatis capio, & intricatum mihi apparet ænigma.

Cui Chriſtus: Orare nempe te docet in CRVCE & tribulatione. Quid enim ſunt preces contriti & humiliati cordis, niſi ſagittæ electæ, ex cordis pharetrâ in cælum vſque emiſſæ? An non dicit Scriptura: *Oratio humiliantis ſe nubes penetrabit, & donec propinquet non conſolabitur, & non diſcedet, do-* (Eccli. 35, 21.)

nec

Tristatur quis in vobis? oret. *Iac. 5, 13.*

CRVX *arcus, neruus fiducia, vota sagittę,*
Pennę amor, at Deus est (eiaculare) scopus.

nec aſpiciat Altiſſimus. Hæc iacula ſunt quæ feriunt atque adeò vulnerant cor Dei, & ad ipſum molles ſibi aditus parant. *Vulneraſti cor meum* (exclamat cæleſtis Sponſus) *ſoror mea ſponſa, vulneraſti cor meum in vno oculorum tuorum.* Vide autem vt hîc non obſcurè ſagittandi tibi inſinuetur methodus. Solent enim ſagittarij, vt ſcopum attingant, oculorum alterum claudere, ne adhibito vtroque, in diuerſa oculorum acies rapiatur. Idipſum & tibi in oratione faciendum; claudendus quippe eſt alter oculus, ne humanarum rerum intuitu mens interpellata, huc illucque diuagetur, atque propoſito ſibi fine excidat. Alter autem, quo ſpectantur cæleſtia, aperiendus, quo vno duce & attingitur ſcopus, & vulneratur Sponſus.

Cant. 4, 9.

Interpellabat hîc Staurophila, Cur, inquiens, Domine, CRVCEM baiulantem peculiariter iubes orare, cùm ea communis fidelium ſit exercitatio? Etiámne neſcis, inquiebat Chriſtus, orationem maximum eſſe CRVCIS ſubleuamen, & opportunum in tribulatione auxilium? An non legiſti à Deo hoc ipſum præſcriptum? *Inuoca me,* ait, *in die tribulationis; eruam te & honorificabis me.* Et: *Clamabit ad me, & exaudiam eum, cum ipſo ſum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* Vſus eſt hoc præſidio Regius Vates, cuius

Pſal. 49, 15.

Pſalm. 90, 15.

Pſ. 119, 1. cuius hæ voces: *Ad Dominum cùm tribularer clamaui.*&: *In die tribulationis meæ Deum exquiſiui manibus meis.* idemque de aliis ait: Pſal. 76, 3.

Pſ. 106, 13. *Clamauerunt ad Dominum cùm tribularentur, & de neceßitatibus eorum liberauit eos.* Et frequentiſſima ſunt in ſacrâ Scripturâ exempla eorum qui in tribulatione preces fuderunt: id enim fecerunt Samſon illuſus à Philiſtæis, Suſanna in periculo mortis, tres pueri in flammis, Daniel in lacu leonum, Ionas in ventre ceti, Petrus in mari, Apoſtoli in nauicula, Paulus & Silas in carcere. Denique & ego non ſolùm in horto, ſed & in ipsâ

Hebr. 5, 7. CRVCE *preces ſupplicationeſq; cum clamore valido & lacrymis* Deo Patri *obtuli.* Ideoque & tu tantam habens impoſitam nubem teſtium, ad orationis præſidium frequenter recurre. Oratio enim in tribulatione Deum placat, & tribulatio ipſa orationem non parum iuuat.

Quàm velim, aiebat Staurophila, paulò expreſſiùs id intelligere? quomodo enim afflictio orationem adiuuat, cùm præ dolore aliud vix cogitare ſinat? Paſſim enim conqueruntur ægroti & afflicti orandi ſibi ſubtractam facultatem. Ad hæc ſic Chriſtus: Quò ſe quiſque magis ad Deum conuertit, hoc minùs afflictionis meminit, neque enim permittit totum animum CRVCI attendere,

qui

qui Deo, quantum quidem poteſt, conatur intendere. Iam verò quantum robur tribulatio addit orationi. *Sicut* enim *ſagitta infixa cordi mouet ac impellit, vt remedium quærat; ſic tribulatio dolorem adfert cordi, ac vrget, vt in re aliâ ſolatium requiratur, ſcilicet in cogitatione boni æterni. Aqua dum per plana & ampla ſpatia fertur, non in altum conſurgit, ſed latè ſeſe quaquauerſus expandit: cùm autem manu artificis eam colligentis & ſtringentis coacta fuerit in anguſtum, iam inde ſollicitè omni telo velociùs ſe in excelſum iaculatur, petitq́ue ſupernam regionem: ſic mens humana, dum otioſa & liberior, quàm expediat, degit, diffunditur quidem & latè diffluit; cùm autem aſperiori rerum euentu, caſuq́ue ſubito coërcente aduerſo ſollicitetur, iam agiliùs ſe extrudit, & intentas ac dilucidas orationes mittit in excelſum. In die ergo tribulationis tuæ Deum exquire, non per Deum aliud, ſed ex tribulatione Deum: vt ad hoc Deus remoueat tribulationem, vt* ſecura *inhæreas Deo.*

Idiota de Verâ pœnit. §. 14.

Chryſoſt. Hom. 5. de Incomprehenſ. Dei nat. tom. 5.

Auguſt. in Pſal. 76.

Vt video, inquiebat Staurophila, non auxilium dumtaxat precibus CRVX confert; ſed quamdam etiam ad Deum confugiendi imponit neceſſitatem. Non malè vidiſti, aiebat Chriſtus, huic enim fini tribulationes frequentiſſimè ſubſeruiunt. Audiſtine aliquando, quâ ratione Abſalom ad ſe accerſierit

2. Reg. 14, 29.

rit Ioab? Vocauerat eum, ſubmiſſis ſeruis ſecundò: *at ille nolebat venire.* Proinde curauit ſuccendi ſegetes eius. *Surrexit itaque Ioab & venit ad Abſalom. Poſtquam autem locutus eſt cum illo*, mediatorem ſe exhibuit apud Regem, & locutus eſt pro Abſalom. Non ſecùs ego, ſi quos videro monenti mihi obſtrepere, & ſemel iterumque vocatos non venire, hos immiſsâ tribulatione venire compello; at vbi venerint, iam mediatorem me pro eis apud Patrem interpono. Tales & illi erant de quibus Pſalmiſta: *Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum, poſteà accelerauerunt.* Et: *Imple facies eorum ignominiâ, & quærent nomen tuum Domine.* Multi profectò ſunt, qui Dei ne ſemel quidem recordarentur, niſi CRVX aliqua eos quodammodò adigeret: vnde miſerentis Dei eſt, quòd eos affligi patiatur, vt ad ipſum confugiant. *Tale aliquid faciunt amantiores filiorum parentes, cùm paruulos ſuos viderint à ſe quidem ſæpè diſcedere, æquæuorum autem luſibus detineri: præcipiunt famulis terribilia multa ſimulare, vt exagitati metu paruuli ad maternum ſinum confugere feſtinent.*

Pſal. 15, 4. Pſal. 82, 17. Chryſoſt. Hom. 10. in Matth.

Ex iis quæ audio, inquiebat Staurophila, non malè colligere videor, peſſimum ſignum eſſe, in tribulatione ad Deum non conuerti, ſed ſolito conuerſari modo. Quis dubitet? in-

inquiebat Christus. Ex effectu quem tribulatio in vnoquoque operatur, facilè animæ eius status agnoscitur. *Sicut enim plenum granum, mox vt leuiter percussum fuerit, de paleâ suâ exilit foras; si autem subtile fuerit, tardiùs egreditur; quòd si vacuum fuerit, numquam egreditur, sed illic conteritur cum paleâ suâ, & ita cum paleis foras iactatur: sic omnes quidem homines in rebus carnalibus delectantur, sicut grana in paleâ. Sed qui fidelis est, & boni cordis habet medullam, mox vt leuiter tribulatus fuerit, negligens quæ sunt carnalia, currit ad Deum. Si autem modicè infidelior fuerit, cum grandi tribulatione vix recedit, & vadit ad Deum. Qui autem infidelis est & vacuus, quantumuis contritus fuerit, sicut granum vacuum de paleâ non egreditur, sic ille de carnalibus rebus & impedimentis mundialibus numquam egreditur, nec transit ad Deum, sed illic in malis constitutus conteritur, vt cum infidelibus, quasi cum paleis foras proijciatur.*

Chrysost. Hom. 3. in Matth. Oper. imperf.

Pulcherrima hæc comparatio, aiebat Staurophila. sed oro te, quando oratio Crucigeræ adeò necessaria, quid potissimùm mihi precandum censeas? Hoc vel maximè, aiebat Christus, vt si ipsam CRVCEM depreceris, aut mitigari nonnihil petas, non alio id facias modo, quàm illo, quem in Olíueti

horto verbo & exemplo docui, vt ſcilicet dicas: *Pater mi, ſi poßibile eſt, tranſeat à me calix iſte: verumtamen non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Nónne Deo ſubiecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum.* Fiat Domine voluntas tua. &: *Sicut fuerit voluntas in cælo, ſic fiat.* Reſignato enim, & in vtrumque parato oportet eſſe animo, qui CRVCIS fructus vberrimos velit decerpere. Deinde *ipſas tribulationes ac pœnas tuas omnes, tam paruas quàm magnas, paßioni & cruciatibus* meis *coniunctas vnitáſq; deuotâ mente offer Deo in laudem æternam: ſic enim erunt inæſtimabilis meriti, & ſummè Deo placebunt.*

Matth. 26, 39.

Pſal. 61, 2.

1. Machab 3, 60.

Bloſ. in Spec. ſpirit. cap. 8.

CA-

CAPVT XIV.

Gaudendum in CRVCE.

Communicantes Chriſti paſſionibus gaudete. 1. *Pet.* 4, 13.

Morbus deliciæ, mors lucrum, pœna voluptas,
CRVX *mihi quòd nullâ me* CRVCE *cerno premi.*

EXTREMAM credebat Staurophila ſe audiuiſſe lectionem, quare nihil amplius percunctabatur, cùm Chriſtus ad eam: Necdum metam attigiſti, filia, nam vt pridem in arcum, ita nunc in citharam aut pſalterium CRVCEM tranſmutare docebo; vt diſcas ſcilicet *pſallere nomini Domini altiſsimi in decachordo pſalterio, cum cantico in citharâ.* Et hîc ignorantiam meam fateri cogor, aiebat Staurophila, neque enim intelligo quid Dominus meus velit. Audi proinde, inquiebat Chriſtus: *Pſallere eſt cum hilaritate facere: hilarem enim datorem diligit Deus.* Eia igitur cantico verborum iunge citharam operum. Cithara ſonat ex inferiori, pſalterium ex ſuperiori parte. *Cùm aliquid pate-*

Pſal. 91.

Auguſt. in Pſal. 91.

2. Cor. 9.

Auguſt. in Pſal. 42.

Communicantes CHRISTI paſſionibus, gaudete. 1. Pet. 4, 13.

Morbus deliciæ, mors lucrum, pœna voluptas,
CRVX *mihi quòd nulla me* CRVCE *cerno premi.*

pateris tribulationum, tentationum, ſcandalorum in hac terrâ, quia pateris ex inferiori parte, id eſt ex eo quòd mortalis es, ex eo quòd primæ tuæ cauſæ quiddam tribulationum debeas, Cithara es; venit enim ſonus ſuauis ex inferiore parte, pateris & pſallis, vel potiùs cantas, & citharizas. Quando dicebat Apoſtolus: Gloriamur in tribulationibus, cithara ſonabat ex inferiore quidem, ſed tamen dulciter. Omnis enim patientia dulcis eſt Deo. Si autem in ipſis tribulationibus defeceris, citharam fregiſti. Cùm autem æquo animo atque hilariter perfers ſcrupulos, deſolationes, obnubilationes, vt quaſi deſertam à Deo te putes; & gaudes tamen, etiam in hac CRVCE Deum laudans & benedicens; pſallis Domino in pſalterio decem chordarum: *tangis chordas in corde tuo, beneſonantes in auribus Dei. Cùm verò cœperis diſputare de operibus Dei, Quare hoc? quare illud? Et, Non debuit ſic facere: malè fecit hoc. vbi eſt laus Dei? perdidiſti Alleluia, rupiſti pſalterium tuum.* Auguſtin.

Dici vix poteſt, quantùm hæc Staurophilam exhilarabant. Non parum autem ſuſpenſam tenebat, quòd diceret Chriſtus in CRVCE exultandum & lætandum. Et liceat, inquiebat, Domine ſciſcitari, quid CRVCI & lætitiæ? quæ conuenientia doloris & gaudij? CRVX enim à cruciatu veriſſimè dicitur:

hanc autẽ corpus & animã excruciare nemo meliùs nouit, quàm qui tulit. Ego verò totâ hac vitâ credebam me afflictam, desolatam, mœrore & dolore consumendam: gaudium, lætitiam & pacem in alterâ exspectandam; hîc tribulationis, illic consolationis fore tempus. *Omnis* enim *disciplina, in præsenti quidem videtur non esse gaudij, sed mæroris.*

Heb. 12, 11.

Plenissimam, inquiebat Christus, & superabundantem lætitiæ mensuram omnes Crucifieri percipient in retributione iustorum, quando intrabunt in gaudium Domini sui, vbi *absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum.* Habet tamen CRVX plurimum gaudij & lætitiæ, si eo baiuletur quo oportet modo. CRVX *enim totius gratulationis spiritualis est substantia.* Et nónne dixi in Euangelio: *Beati eritis cùm vos oderint homines, & cùm separauerint, & eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis,* GAVDETE ET EXVLTATE; *ecce enim merces vestra multa est in cælis.* Et Apostolus meus nónne dixit: *Communicantes Christi paßionibus* GAVDETE. Et alter: *Omne gaudium existimate, fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis.* Neque vas electionis meæ Paulus, quem allegasti, dicit, disciplinam in præsenti non esse gaudij, sed videri non esse gaudij. Reuerà enim causa & pro-

Apoc. 21, 4

Chrysost. Hom. 2. de Cruce & Latrone.

Luc. 6, 22.

1. Pet. 4, 13

Iac. 1, 2.

crea-

creatrix eſt omnis lætitiæ & gaudij, adeoque vitæ æternæ. Sed in ipſo caſtigationis momento videtur eſſe mœroris, non gaudij: ſenſus enim doloris ita homines perſtringit, vt fructum pacatiſſimum inde ſecuturum non cogitent. Hic enim vbi dolor tranſierit, meliùs agnoſcitur & perſentitur. Et quid dicam? Certa beatitudinis teſſera eſt, poſſe in perpeſſionibus gaudere, & circumlatrantibus vndique malis, hilarem cælo animum attollere, etſi per genas copiosè fluant lacrymæ.

Seneca lib. de Prouid. Dei.

Facilè crediderim, aiebat Staurophila, non deeſſe gaudendi materiam in ipsâ CRVCE, ſi quis attentiùs futura reuoluerit præmia, verùm vt hoc in ipſis fiat pœnis,

Hoc opus, hic labor eſt: ——

Aeneid. 6.

& paucos equidem eſſe arbitror, qui in cruciatibus exultauerint. Ego verò, reſpondebat Chriſtus, minimè paucos tibi producam. An non Apoſtoli *ibant gaudentes à conſpectu concilij*, quòd *digni habiti* eſſent *pro nomine* IESV *contumeliam pati*. Quàm hilaris Paulus, qui dicebat: *Repletus ſum conſolatione, ſuperabundo gaudio in omni tribulatione noſtrâ!* Et: *Si immolor ſupra ſacrificium & obſequiū fidei veſtræ, gaudeo, & congratulor omnibus vobis, idipſum vos gaudete, & cōgratulamini mihi. Sancti* quoque *ludibria & verbera experti, lapidati, ſecti, tentati, in occiſione gladij*

Act. 5, 41.

2. Corinth. 7, 4.

Philip. 2, 17.

Rupert. in cap. 14. Apocal.

gladij mortui, anguſtiati, afflicti, quid erant niſi citharœdi citharizantes in citharis ſuis, teſtimonia ſcilicet diuinæ veritatis perſonantes? Quâ lætitiâ geſtiebant olim Martyres in medijs tormentis? *Marcus & Marcellianus fratres propter Chriſtianam fidem comprehenſi, ad ſtipitem alligati ſunt, pedibus clauis confixis. Ad quos cùm ita loqueretur Iudex: Reſipiſcite miſeri, & vos ipſos ab his cruciatibus eripite. Reſponderunt: Numquam tam iucundè epulati ſumus, quàm hæc libenter* IESV *Chriſti causâ perferimus, in cuius amore nunc fixi eſſe cœpimus. Vtinam tam diu nos hæc pati ſinat, quàm diu hoc corruptibili corpore veſtiti erimus!* Ita *diem noctemq; in tormentis diuinas laudes canentes, denique telis transfixi ad martyrij gloriam peruenerunt.* Nec infirmiori ſexui ſimilia deſunt exempla: *Agatha* enim *lætiſſimè & glorianter ibat ad carcerem: & quaſi ad epulas inuitata, agonem ſuum Domino commendabat.* Agnes quoque tredecennis virguncula *nondum idonea pœnæ, & iam matura victoriæ, magiſterium virtutis impleuit, quamuis præiudicium veheret ætatis. Non enim ſic ad thalamum nupta properaret, vt ad ſupplicij locum, læta ſucceſſu, gradu feſtina virgo proceſſit.* Quid Thecla? poſt ſuperatas beſtias, ignes, carceres ita dicebat: *Etiamſi in ſingulos dies mihi cum igne, belluis,*

Breuiar. Roman. 18. Iun.

Breuiar. Roman. 5. Febr.

Ambroſ. lib. 1. de Virginib.

Baſil. Seleuciæ Epiſc. in Vitâ S. Theclæ.

vinculis, carceribus rem eſſe contingat: adeò mihi etiam omne mortis & diſcriminis genus pro pietate ſubeundum, ipſiſmet paradiſi delicijs, epuliſq́ inſtructiſsimis potiùs ducitur: tantummodò, Domine, digna, quæ pro te & nomine tuo cruciatus tolerare ſemper poßim, habear. Vidéſne, Staurophila, quanta alacritate, quâ animi hilaritate Sancti CRVCES pertulerint?

Video, inquiebat illa, ſed quod in ipſis obſtupeſco, id, vt liberè dicam, ruborem mihi incutit: illi enim non modò patienter, ſed & libenter & ardenter ad tormenta, ſicut ad ornamenta properabant. Ego autem puſillanimis multùm etiam laboro vt patienter feram: ſed adiuua, Domine, infirmitatem meam.

Eia, inquiebat Chriſtus, confide filia, ſenſim creſces ad robuſtam & omnibus numeris perfectam patientiam, *& quæ nunc pœnarum inanium leuitate deprimeris, remuneranda poſtmodum pretioſi auri pondera reportabis.* Interim tamen ſi huc aſſurgere nequeas; noli murmurare, noli queri, ſed conſtanter *ſuſtine, & in dolore tuo patientiam habe.*

Pet. Dam. l. 8. Epiſt. 6.

Eccli. 2, 4.

Cui Staurophila: Mihi equidem volupe eſſet nouiſſe pſalterium CRVCIS aptè tangere, vt de chordis cordis mei reſonaret dulcis iubilatio, & laus perennis diuinæ maie-

ſtati. Benè habet, inquiebat Chriſtus, & facilè hanc artem diſces, ſi *afflictionem vel dolorem ſentiens Deo te humiliter perſeueranterq́ue reſignes: huiuſmodi enim reſignatio eſt ante Deum velut cithara dulciſona, in cuius chordis Spiritus ſanctus ſuauiſſimè canens, cæleſtis Patris aures occulto quodam internoq́ue modulamine mirificè demulcet. In hac citharâ craſſiores fides, id eſt, exteriores hominis vires (quæ vndique dolore occupantur) demiſſum lugubremq́ue ſonum reddunt: at fides exiliores, nempe, vires interioris hominis (quæ plenâ deuotione in ſpontaneâ patientiáque reſignatione perſiſtunt) acutum iucundumq́ue ſonum edunt. Natura ſenſibilis excruciata gemit, ſed natura ſuperior ac rationalis permanet tranquilla.*

Bloſ. in Inſtit. ſpirit. cap. 8.

Facilè intelligo, inquit Staurophila, à tranquillo animo perfici ſpiritualem hanc melodiã: nam & Apoſtolus monet, vt, qui *æquo animo eſt, pſallat.* Mens verò turbata omnem harmoniam diſſoluit. *In mærore* enim *animi deijcitur ſpiritus.* Sed obſecro te, Domine, ediſſere mihi vt hanc animi pacem nanciſci potero.

Iacob. 5, 13.
Prouerb. 15, 13.

Cui Chriſtus: Si diuinæ per omnia reſponderis voluntati, & aliud non velis, quàm quod vult Deus. Quicumque enim hoc fecerit, tranquillus, felix, & verè beatus erit.

Faciet

Faciet enim quidquid voluerit, cùm quidquid euenire ei Deus voluerit, hoc & ipse velit. *Nulli, vt opinor, beatiores sunt, quàm qui ex sententiâ suâ atque voto agunt. Humiles sunt religiosi, hoc volunt, pauperes sunt, paupe-rie delectantur; sine ambitione sunt, ambitum respuunt: lugent, lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur. Cùm infirmor,* inquit Apostolus, *tunc potens sum. Itaque quidquid acciderit ijs, quicumque verè religiosi sunt, beati esse dicendi sunt: quia inter quantumlibet aspera, nulli lætiores sunt, quàm qui hoc sunt, quod volunt.* Suauibus his sermonibus delinita Staurophila, exultauit præ gaudio, & diuino (vt facile erat colligere) agente Spiritu prorupit & ipsa in canticum lætitiæ, ita CRVCEM ex animo salutans, & celebrans.

Saluian. de Vero iudic. & prouid. Dei lib. 1.

2. Cor. 12, 10.

Ode Staurophilæ in CRVCE exultantis.

CRVX *aue summo veneranda cultu,*
Regis æterni roseum cubile,
Candidi sacro rubeiq; fulgens
Sanguine Sponsi.
Tu, tribus mundum digitis ferentem
Carnis humanæ spolijs amictum,
Saucijs qui te tulerat lacertis,
Fausta tulisti.

Hæc

Hæc tui tota eſt ratio decoris,
Vniuerſarum CRVCIVM *rigores*
Mitigans, lethum facis eſſe lætum, &
Damna fauores.

Quis pijs ergo grauis eſſe caſus?
Quid vel aduerſi pote contigiſſe,
Queis & ærumnæ, lacrymæ, labores,
Gaudia præſtant?

CRVX *voluptatis penus æuiternæ,*
CRVX *bona, ô, quàm te iuuat oſculari?*
Quàm iugo dulci nihilo repugnans
Subdere collum!

Non niſi in ſolâ CRVCE *gloriabor*
Magna: nam nullâ CRVCE, CRVX *grauari;*
CRVX *mihi ſummum decus, & corona,*
CRVX *mihi vita.*

Ergo mi ſalue, bona CRVX, *ſalutis*
Teſſera æternæ: via quæ Sionis,
Mille poſt caſus, gemituſq; mille,
Ducis ad arcem.

Millies felix, mea ſponſa, ſalue,
Mille diu votis mihi concupita,
Quæ tibi iunctam, peramato Ieſu
Iungis amantem.

O nimis felix CRVCE *cui potiri,*
Cui pati gratos licet hîc dolores,
Et ſuo verum Crucifixo amori
Reddere amorem!

CAPVT XV.

In CRVCE, *& pro ipsâ agendæ gratiæ.*

In omnibus gratias agite. 1. *Tessal.* 5, 18.

Non ea quam tribuis CRVX *est, sed pignus amoris*
Cor tibi pro tanto munere reddo lubens.

FINIERAT Staurophila, cùm Christus iterùm sic infit: Per gradus, ô filia, scandendum ad culmen: didicisti in CRVCE gaudere, nunc, vt proficias, & hoc adiungendum, vt gratias Deo non magis in prosperis agas, quàm in aduersis. Non enim *fucatè gratus est qui inter medias deprehensus calamitates toto pectore gratias agit Domino.* Nam *quid magnum facis, si quando in secundis rebus es, laudes Deum, quando in diuitijs es, quando nullis vexaris iniurijs? Illud est magnificum, si subiecta iniurijs & contumelijs iudicium Dei laudes.* Magnum, inquiebat Staurophila, reuerà hoc est, non tamen nihil esse crediderim in prosperis non ingratum esse. Est, inquiebat Christus, id certè etiam aliquid, sed fatendum tamen, minùs perfectum.

S. Antiochus Hom. 117.

Ambros. in Ps. 118. Octon. 10.

In omnibus gratias agite. 1.Thes. 5, 18.

Non ea quā tribuis CRVX est, sed pignus amoris.
Cor tibi pro tanto munere reddo lubens.

ctum. Nam *magnitudo gratæ mentis in tristibus apparet. Vides, quòd si in prosperitate gratias egeris, sycophanta diabolus factum tuum extenuat, & dicit: Num frustrà Iob colit Dominum.* Cui nimirum in secundis gratias agebat, sed vbi tot calamitatibus pressum audiuit dixisse, *Sit nomen Domini benedictum,* Diabolum prostrauit, *& maiorem plagam intulit, quàm cùm possidens miserabatur pauperum. Nam secundis quidem rebus gratias referre Deo, non admodum mirabile: porrò cùm multus fuerit fluctus, cymbáque circumacta periclitatur*; tunc gratias agere *magna atque excellens patientiæ & bonæ voluntatis ostensio.* Pro beneficijs gratias agere, vel idololatræ ac Gentiles norunt; pro calamitatibus, CRVCIBVS, ac supplicijs, soli Christiani. Summa enim religio est, inter aduersa Deo gratias agere. Et crede, Staurophila, *plus valet vnum* DEO GRATIAS *in aduersis, quàm sex millia in prosperis.*

Chrysost. Serm. de Iob & Abraham.

Iob. 1, 9.

Chrysost. Homil. 5. de Patient. Iob.

Auila tom. 2. Epist. pag. 20.

Vix vmquam mihi persuaseram, aiebat Staurophila, pro miserijs & cruciatibus grates refundendas, cùm sensibus adeò ista ingrata sint. Multa, inquiebat Christus, sensualitati parum grata, vtilia sunt saluti: quo in genere & hanc gratiarum actionem reponere licet, est enim absconditus in eâ thesaurus, quem ignorant filij huius sæculi. Disce

hoc

hoc in myſticâ hac figurâ. Lege olim vetuerat Aſſuerus, ne *quis non vocatus interius atrium intraret, niſi fortè Rex auream virgam ad eum tetendiſſet pro ſigno clementiæ, atque ita poſſet viuere.* Eſther verò contra hoc præceptum ingrediens, cùm extendiſſet Rex virgam auream, *oſculata eſt ſummitatem virgæ eius.* Sed velum iam amoueamus, vt clarius videas. Quid, quæſo, hoc ſignificare cenſes, niſi quòd præuaricatores homines atria Domini introire prohibeantur, niſi aureâ virgâ eos Deus tetigerit, eamq; fuerint exoſculati? Quęnam verò hæc virga? niſi CRVX, aduerſitas, tribulatio? Vnde autem aurea? niſi quia meis perpeſſionibus inaurata? Cur deoſculanda? quia à regali manu, à paterno amore, à benignâ Dei voluntate, vt magnum donum porrigitur. *Pro Deo ſiquidem pati, munus eſt maioris admirationis, quàm ſit reuerà mortuos ſuſcitare, & ſigna miranda patrare. Nam illinc quidem debitum contrahis, hinc verò debitorem habes Deum.* Diſſuauianda igitur CRVX, & cum gratiarũ actione toleranda: ſignum enim eſt clementiæ, remiſſionis peccatorum, & quòd tui Deus meminerit. *Apud Perſas Regi gratias agebat, qui, quantumuis innocens, ab eo flagellari iuſſus fuiſſet, quòd Rex nimirum illius memor fuiſſet.* Quid facere par eſt, cùm non à Rege terre-

Eſther 4, 11.

Ibid. c. 5, 3.

Chryſoſt. Hom. 4. in Epiſt. ad Philem.

Stobæus de Legibus Serm. 44.

terreno, ſed cæleſti; qui Rex Regum,& Dominus eſt dominantium iuberis flagellari, torqueri,vri,ſecari ? Cur non potiùs has plagas,quæ cæli pretium ſunt, venereris, & ſupplex pro iis gratias agas? Num legiſti quid Regius Vates cecinerit ? *Virga tua*, inquit, *& baculus tuus,ipſa me conſolata ſunt*. Quaſi luculentiùs diceret: *Diſciplina tua tamquam virga ad gregem ouiùm, & tamquam baculus iam ad grandiores filios, & ab animali vitâ ad ſpiritalem creſcentes, ipſa me non afflixerunt magis, quàm conſolata ſunt: quia memor es mei. O quid non miſericorditer præſtatur hominibus à Deo, à quo etiam tribulatio beneficium eſt! Nam res proſpera donum eſt conſolantis: res autem aduerſa, donum eſt admonentis Dei.*

Pſal. 22,4.

Auguſt. in Pſalm. 22.

Auguſt. Epiſt. 87.

Ad hæc Staurophila: Domine, inuenire eſt minimè paucos qui *confiteantur tibi* cùm benefeceris eis. At quotuſquiſque eſt qui CRVCE grauatus, tribulationibus preſſus, ex animo gratias agat? *Quis eſt*, inquam, *hic? & laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vitâ ſuâ*. An verò ignoras,inquiebat Chriſtus,fortiſſimorũ heroum exempla, in Eccleſiâ meâ decantatiſſima? An non ſanctiſſimus Iob in tot ac tam horrendis calamitatibus illud vſurpauit: *Sicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum.* Lauren-

Pſalm. 48, 19.

Eccli. 31,9.

Iob. 1,22.

Breuiar. Rom. Surius in Vitâ 14. Maij.

tius igneo lectulo recumbens, *Assatus*, inquiebat, *gratias ago*. Bonifacius Martyr vngulis excarnificatus iubilabat: *Gratias tibi ago Domine Iesu Christe fili Dei.* S. Saturninus durum obiens dolorum agonem, aiebat: *Breuiter patior, libenter patior, gratias ago, nec agere sufficio, Christe da sufferentiam, tibi laus, tibi decus.* Quid D. Cyprianus? cùm à Proconsule Galerio interrogatus breuissimè respondisset, recitatâ tandem è tabellâ sententiâ: Thascium Cyprianum gladio animaduerti placet; dixit, *Deo gratias.* Iacobus, qui à supplicio quod tulit, intercisus dictus, membratim mori sustinuit: quoties autem vel articulus digiti, vel iunctura membri præsecabatur, toties ille auditus est dicere, *Deo gratias.* Theodorus æuo Maximiani Cæsaris, laceratis & pertusis iam lateribus vix spirans ampliùs, suum tamen organum animabat, & canebat: *Benedicam Dominum in omni tempore.*

Ibidem 11. Febr.

Baron. Tom. 2. an. 261. num. 30.

Psal. 33, 2.

Quid tibi de his videtur Staurophila? Martyrum credo hæc priuilegia, inquiebat illa; quos ad fidei confirmationem, & Tyrannorum confusionem Deus peculiariter hac gratiâ exornat. Non Martyres tantùm, respondebat Christus, verùm etiam ægroti in morbis hunc gratitudinis affectum ostenderunt. *Seruulus ille, à primæuâ ætate vsque ad*

Gregor. Hom 15. in Euang.

ad finem vitæ paralyticus, non ſtare poterat, nec ad ſedendum è lecto ſurgere, non manum ad os ducere, non ſe in latus aliud declinare. Hic autem ſtudebat in dolore ſemper gratias agere, hymnis Deo & laudibus diebus ac noctibus vacare, qui & ipſe cæleſte melos in morte ſuâ meruit audire. Et B. Clara continuis viginti octo annis, morbo intabeſcens, aſſiduè DEO GRATIAS retulit. Quid nunc cenſes filia? etiámne nulli tibi videntur, aut pauci qui in ærumnis Deo benedicant & gratias agant?

Fateor, Domine, aiebat illa, incogitantiam meam. Nec ego deinceps hoc ſacrificium laudis intermittere decreui, quin potiùs *gratias agam gratiæ largitori, quia me miſericorditer flagellarit: quia iram mihi conuerterit in gratiam, infirmari me volens, ne grauiùs infirmarer, affligens, vt parceret; proſternens vt erigeret: & quis, Domine, nouit poteſtatem iræ tuæ? plena eſt enim miſerationibus ira tua; & iudicia tuæ animaduerſionis quam temporaliter exerces in tuos; certa ſunt pietatis indicia. Iuſtorum ſiquidem animæ in manu Dei ſunt: ideò inter delicias & dolores iram Domini, & miſericordiam ſapientes in flagellis agnoſcunt. Et exultauerunt filiæ Iudæ propter iudicia tua Domine.*

Bleſenſ. Epiſt. 31.

Pſ. 89, 11.

Sap. 3, 1.

Pſ. 47, 12.

Eia! ſic loquere, inquiebat Chriſtus, hoc

Chryſoſt. Hom. 8. in Epiſt. ad Coloſſ.

Chriſtianorum idioma eſt: *Nihil hac linguâ ſanctius, quæ in aduerſis* DEO GRATIAS *agit. Certè non inferior eſt lingua Martyrum, vtraq; certè pariter coronatur. Nam & aduerſus iſtam inſtat lictor Deum per maledicentiam negare cogens, inſtat diabolus argutis cogitationum quæſtionibus lacerans, & animi anguſtijs obtenebrans. Si ergo dolores pertulerit, & gratias egerit, Martyrum coronam ſortitur.*

Auguſt in Pſalm. 77.

Quid igitur melius, inquiebat Staurophila, *& animo geramus, & ore promamus, & calamo exprimamus, quàm* DEO GRATIAS, *hoc nec dici breuius, nec audiri lætius, nec intelligi gratius, nec agi fructuoſius poteſt.* Nunc profectò meliùs intelligo, quid ſibi voluerit Senex quidam in Vitis Patrum, qui infirmanti diſcipulo ſuo dixit: *Non contriſteris, fili, ex infirmitate vel plagâ corporis tui, ſumma enim religio eſt, vt in infirmitate quis agat* DEO GRATIAS. *Si ferrum es, per ignem æruginem amittis: ſi verò aurum es, per ignem probatus à magnis ad maiora procedis. Ne anxieris ergo frater; ſi enim Deus te vult in corpore torqueri, tu qui ſis qui moleſtè feras? Suſtine ergo, & roga Deum, vt quæ ipſe vult, illa concedat.*

Vitæ PP. l. 7. c. 20. num. 1. Et Ruff. lib. 3. in Vit. Pat. num. 157.

Optimam monitionem, aiebat Chriſtus, hic Senex ſuo dedit diſcipulo; cui etiam ſubſcribo; tibique, ó filia, eamdem etiam atque etiam commendo. Gratiarum enim actio in

CRV-

CRVCE bonos à malis diſcriminat, & qualis vnuſquiſque ſit optimè oſtendit. Qui campanas fundunt, mallei ictibus earumdem explorant bonitatem, antequam vel benedicantur, vel in excelſam turrim attollantur: niſi enim bonum ediderint ſonum, reprobantur. Itidem Deus facit, non eleuat electos ad cælum, niſi frequentioribus CRVCIBVS & afflictionibus exercitos, vt probet an firma etiam ſit eorum patientia, & quàm gratum edant ſonum, qualémve emittant vocem. Pulſauit olim Deus magnam illam campanam Iob Prophetam, & manus Domini tetigit eum. vis noſſe quo inſtrumento? *malleo vniuerſæ terræ*, diabolo inquam. Quis porrò ſonus huius campanæ? *Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.* * *Quomodo ſonuit? quàm ſuauem ſonum dedit? adhuc tunditur datus in poteſtatem* diaboli, *vt & caro eius percuteretur. Percuſſit eum à capite vſque ad pedes graui vulnere, & putreſcens vermibus ſedebat in ſtercore. Audiſti quemadmodum tunſus eſt, audi nunc quomodo ſonet. Si bona ſuſcepimus de manu Domini, mala non ſuſtinebimus? ô ſonum fortem! ô ſonum dulcem! ô quem non dormientem excitet ſonus iſte!* Benedicenda, ſine dubio, eſt hæc campana, quæ tam benedictum edit ſonum. Hoc ſcilicet indicium viri boni, viri

Coren. in Clyp. patient. lib. 1. cap. 4.

Ierem 50, 32.

*Auguſt. in Pſalm. 97.

Iob. 2, 10.

Antiochus Hom. 117.

erga Deum grati. *Contrà cognoscibile quoque indicium viri malè grati: is* enim *dum angitur quapiam tribulatione, est querulus, murmure interstrepit, discruciatur ob hoc miserè, tuetur causam suam, & excusat innocentiam.*

August. Tom. 10. Serm. 111. de Temp.

Quid plura? *Sic sunt boni & mali quomodo si duo vasa sint plena, & vnum habeat putredinem, & aliud aromata pretiosa,* vtraque tamen *vno ventilabro ventilata. Illud vas, vbi fuerint aromata, odorem desiderabilem, aliud autem fœtorem intolerabilem reddit. Ita simul boni atque mali indiscretè quidem turbati, sed alto Dei iudicio separati. Quoties aliqua tribulatio in mundum venerit, qui boni sunt, velut vasa sancta, gratias agunt Deo, qui eos castigare dignatur: illi verò qui sunt superbi, luxuriosi, cupidi, blasphemant & murmurant contra Deum, dicentes: O Deus! quid tanti mali fecimus, vt talia patiamur?*

CAPVT XVI.

Potiùs in aduersitate quàm prosperitate referendas gratias: non Deo tantùm, sed & Crvcem inferenti.

HÆC vt Staurophilæ gratiarum actionem non parum commendabant, ita dubium vnum alterumque animo eius suggerebant: quæ instructori suo proponere cupiens; Obsecro, Domine, inquiebat, id ancillæ tuæ explicare ne graueris: Maiórne gratiarum actio in prosperitate, an in aduersitate referenda? Quid verò dubitas? aiebat Christus, Cuinam censes amplior redhibenda gratia, maiori an minori beneficio? Maiori, inquiebat illa. Compara igitur, inquiebat Christus, aduersa secundis; & vtra præponderent diligentiùs expende. Crvx à peccato reuocat; prosperitas ad illa allicit & impellit. *Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententiâ agere, sed statim vltiones adhibere, magni beneficij est indicium.* An non & illud, quòd tribulatio ad Deum moneat recurrere, prosperitas eiusdem inducat obliuionem? Timorem deinde Dei, & compunctionem Crvx ex-

2. Mach. 6, 13.

Bernard. lib. 2. de Consid. cap. 12.

excitat: *prosperitas animum à sui custodiâ & disciplinâ relaxat. & quando incautis illa non fuit ad disciplinam, quod ignis ad ceram, quod solis radius ad niuem vel glaciem? Sapiens Dauid, sapiens Salomon fuit, sed blandientibus nimis secundis rebus alter ex parte, alter ex toto desipuit. Magnus qui incidens in aduersa, non excidit vel parum à sapientiâ. Nec minor, cui præsens felicitas si arrisit, non irrisit.* Tribulatio & CRVX æternæ beatitudinis prognosticon & arrha quædam est, successus temporalium futuræ damnationis non leue indicium. Nam *sicut fulgur tonitrua portat, ita prosperitas supplicia sempiterna prænuntiat.* **Si cui in terrenarum affluentiâ rerum felicitas arridere cupita videtur, eo ipso infelicior est, quò vehementiùs ipsam pro felicitate amplectitur infelicitatem, aut magis immergitur ei, & absorbetur ab eâ.* Quid nunc de his duobus affirmas? vtrum maius existimas munus? CRVCE vix malè quis vtitur, prosperitate vix quisquam benè.

Bernardus Senens. Serm. 23. in Fer. 5. post Dom. 2. Quad. art. 3. c. 3.
*Bernard. Serm. 11. in Psalm. Qui habitat.

Profectò, aiebat Staurophila, si æterna meditemur, vt par est, excellentius donum est tribulatio, & ampliori dignum gratitudine. Rectè respondisti, inquiebat Christus: nam *si Astronomorum omnium prædita esses scientiâ; si tam copiosè & eleganter posses de Deo dicere ac eloqui, quàm cunctæ & Angelorum &*

Suso in Dialogo ætern. sap. cap. 13.

& hominum linguæ, si denique sola eâ esses eruditione luculenter instructa, quot simul tota litteratorum atque Doctorum omnium frequentia, non tibi isthæc omnia tantum conferrent ad vitæ pietatem ac sanctitatem, quàm si in quibuslibet afflictionibus tuis Deo te permittere ac resignare possis. Illa namque bonis malisq́; communia sunt; hoc verò non nisi electorum est. O si quis iusto posset perpendere iudicio tempus & æternitatem! mallet ille profectò vel centum annis in ardenti iacere camino, quàm vel minimâ leuissimæ afflictionis carere mercede in cælis æternùm percipiendâ. Illud namque finem habet: istud nullo clauditur termino. Et ideò licet *centũ quis annis Deum supplex adoret, haud tamen dignas ei gratias agere posset pro minimâ tribulatione à Domino immissâ.* Et *mirandum profectò est, quòd sub pedibus electorum omnes lapides non vertantur in spinas in capita illorum insilientes, adeò ineffabilia bona erunt, quæ breuissimo suo labore consequentur.* Quis vmquam, inquiebat Staurophila, vel animo concepisset, tantum boni sub CRVCE latitare, tantumq́ue mellis propinandum pro modico fellis?

Anto. Hemartius in Spec. perfect. c. 10.

Sed illud prætereà animum nonnihil sollicitat, num satis sit diuinæ bonitati pro immissis calamitatibus gratias habere, an verò & iis habendæ, quorum improbitate, odio,

& maleuolentiâ CRVCES in nos deriuantur?

Miror, inquiebat Christus, cur hîc hæreas, si modò Scripturas legeris; an non disertè in Euangelio prolocutus sum: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos?* Si diligendi inimici, consequenter & dilectionis signa exhibenda: *Probatio* enim *dilectionis, exhibitio est operis.* Benefacere autem, & orare pro persequentibus, non tam gratias agere quàm referre est. Nónne in CRVCE pro ipsis crucifixoribus meis oraui, dicens: *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt?* In quo me & protomartyr Stephanus, & Apostolus Iacobus imitati sunt. Quæ autem maior gratiarum actio esse queat, quàm in ipsâ morte orare pro illis qui eam inferunt?

Matth. 5, 44.

Gregor. Hom. 30. in Euang.

Luc. 23, 34

Excellens sanè, inquiebat Staurophila, hic virtutis gradus! non solùm non malefacere, non malè velle malefactori, sed etiam ex ipsâ iniuriâ occasionem accipere benefaciendi! Nescio autem quomodo ad eam vel aspirare tandem potero.

Aliorum saltem, inquiebat Christus, te excitent exempla: neque enim difficile est imitari, quod ab aliis tibique similibus gestum cognoueris. Non meministi quid de Philosophi cuiusdam discipulo celebratum legatur?

tur? *Peccauerat* hic, & indulgentiam petebat: ſed concedere eam Philoſophus noluit, niſi triennio toto eſſet cum damnatis, qui metalla in flumine deponunt. Deinde voluit, vt aliis tribus annis mercedem daret, qui iniurijs & conuitiis eum afflixiſſent. Completâ autem hac pœnitentiâ, dixit ei Philoſophus: *Veni nunc in ciuitatem Atheniensium, vt illic ſapientiam poßis diſcere. Erat autem ibi quidam Senex ſapientiæ ſtudioſus, & ſedebat ad portam, omneſq; ingredientes experiendi causâ conuitijs affligebat: qui cùm idem iuueni ingredienti faceret, ille exorto cachinno riſit. Cui Senex ait: Quid eſt hoc, quod agis? ego te iniurior, & tu rides? Cui iuuenis ait: Et non vis vt rideam, cùm tribus annis mercedem dederim, vt hoc paterer, quod hodie à te gratis patior?* Tunc Senex dixit ei: *Ingredere ergo ciuitatem, quia dignus es. Hoc autē ſolebat Abbas Ioannes referre, & his ipſe addebat, dicens: Hæc eſt porta Dei, per quam Patres noſtri per multas tribulationes & iniurias gaudentes ingreßi ſunt ciuitatem Dei.* Sed iuuerit & alios huius virtutis cultores oculis obijcere, ne arduitate operis, & raritate ſic operantium te forſan excuſes. Glorioſus martyr Cyprianus capitis damnatus, ſpiculatori à Diaconis ſuis aureos viginti quinque numerari iuſſit. Alexander

Ruffin. in Vit. Par. lib. 3. n. 84.

Baron. Tom. 2. anno 261. num. 30.

Sophron. in Prat. ſpirit. c. 34.

xander Patriarcha Ieroſolymitanus Notarium habuit, qui aurum ei ſurripuit. Is poſteà captus fuit: ſed pius Patriarcha eum octoginta quinque numiſmatibus redemit. *Quo reuerſo ita piè miſericorditerq́; vſus eſt, vt quidam ex vrbis habitatoribus dixerit aliquando, nihil eſſe vtilius, quàm in Alexandrum peccare.* *Stephanus* Abbas tantæ erat patientiæ, *vt eum ſibi amicum crederet, qui ſibi moleſtiæ aliquid irrogaſſet. Reddebat contumelijs gratias. Si quod in ipsâ ſuâ inopiâ damnum fuiſſet illatum, hoc maximum lucrum putabat. Omnes ſuos aduerſarios nihil aliud quàm adiutores æſtimabat.* Lepidum porrò eſt quod de Ioanne Eleëmoſynario litteris commendatum eſt. Caupo erat, qui multis iniuriis & contumeliis affecerat iuuenem huic ſancto ſanguine iunctum. Iuuenis apud Epiſcopum grauiter conqueritur, Epiſcopus vt iuuenis animum mitigaret, Itáne, inquit, auſus fuit te vel verbo violare? Faciam in eo rem, quã tota Alexandria mirabitur. Moxq́; vocato ad ſe vectigalium magiſtro, iubet vt nihil amplius vectigalis, aut aliquod aliud Eccleſiæ debitum ab illo caupone exigat, ſed vt immunem illum ab omni ſolutione, quæ quidem ipſi vel Eccleſiæ eius deberetur, relinquat. Hoc videlicet eius factum tota Alexandria mirata eſt.

Gregor. Hom. 35. in Euang.

Leont. in Vitâ, apud Surium Tom. I.

Viro-

Virorum hæc ſunt, aiebat Staurophila, in paucis fortium: quos & feminas aliquando ex Dei gratiâ æmulatas facilè crediderim. Nam de beatâ Lydvvinâ Batauâ virgine proditum accepi, eam contumeliis & conuitiis à furenti feminâ proſciſſam, nullo modo fuiſſe commotam. Cùm illa deinde & in faciem eius fœdiſſimè exſpueret, & clamoribus ac maledictis, tamquam vim paſſa, concitaret, mitiſſima virgo in patientiâ ſuâ animam poſſidebat. *Maleficium verò beneficio compenſare volens, clam ei munuſculū tranſmiſit; dicebatq́ue ſuis: Illis ego debere me fateor, qui viam mandatorum Dei, quorum plenitudo dilectio eſt, me currere compellunt.* Thereſia quoque, notiſſimæ ſanctitatis virgo, hos ardentiùs amabat, Deoque precibus commendabat crebriùs, quos ſibi aduerſarios & maximè inimicos cognouerat, quibus etiam non raro beneficia impendebat: vt Epiſcopus quidam dicere ſoleret, non eſſe præſentius medium ad ſanctæ illius heroidis amorem conciliandum, quàm iniuriâ eam vel damno afficere.

Sur. in Vitâ Tom. 2. cap. 1.

Acta Canonizat. relat. 2. art. 6.

Hæc cùm ipſa ſcias, filia, ſubijciebat Chriſtus, quid eſt quòd anteà ambigebas? Inde, Domine, aiebat Staurophila, quòd memoriæ non occurrerent, & præceptum de diligendis inimicis in Euangelio traditum, adeò exi-

eximium ſemper putauerim, vt pauciſſimi illud, & vix impleuerint. Eſt id quidem, aiebat Chriſtus, magnæ perfectionis, quæ ipſa tamen & in veteri lege præſcripta. Quid enim eſt illud? *Si occurreris boui inimici tui, aut aſino erranti, reduc ad eum. Si videris aſinum odientis te iacere ſub onere, non pertranſibis, ſed ſubleuabis cum eo.* Quid, quæſo, ſibi voluit Salomon, cùm diceret: *Si eſurierit inimicus tuus, ciba illum: ſi ſitierit, da ei aquam bibere: prunas enim congregabis ſuper caput eius, & Dominus reddet tibi?*

Exod.23,4

Prou.25, 21.

Mirum, ſubdebat Staurophila, in illâ lege, quæ nihil ad perfectum adduxit, tantam perfectionem legi & præſcribi. Cui Chriſtus: Virtutum celſitudinem haud facilè aſſequitur infirmus animus, & paſſionum ſuarum caligine obnubilatus. Tu verò ad ſumma ſemper annitere, & ab iniuriarum memoriâ *tum demum perfectè te curatam intellige, non cùm pro eo qui te contriſtauit oraueris, non cùm illum muneribus affeceris, non cùm ad menſam tuam eum perduxeris: ſed cùm, cognitâ illius aliquâ calamitate, ſiue corporali ſiue ſpirituali, quaſi ipſa eam perpeſſa fueris, ita te angi dolore atque lacrymari perſpexeris.*

Climacus Grad. 9.

Hei mihi Domine, inquiebat Staurophila, quàm longè ſum ab hac perfectione! Et quando eò perueniam, quò tot Sancti & Sanctæ

Sanctæ ſuis exemplis viam ſtrauere? Noli deſperare,aiebat Chriſtus, *nec* tuis *te viribus hoc implere poſſe confidas: ſed obtine precibus, vt ipſe hoc qui imperat, præſtet. Quia petentes libenter exaudit, quando hoc petitur largiri, quod iubet.* Neque verò te deijcere Sanctorum præſtantiſſima exempla, aut puſillanimem reddere debent; *illa ſiquidem in altero è duobus te optimè erudient; aut enim imitationem ſanctæ formæ excitabunt: aut ad tuiipſius agnitionem, & eius, quæ in te eſt fragilitatis, demonſtrationem per beatiſſimam humilitatem te conuertent.* Crede mihi, filia, magna imperfectio eſt, ſuam non ferre imperfectionem; & impatientiam oſtendere, quia minùs ſis patiens. Nam & hoc æquo animo tolerandum, donec ad altiora, Spiritu ſancto aſpirante, promouearis. Interim ſtudium & laborem huc adferre oportet.

Gregor. Hom. 35. in Euang.

Climac. Gradu 26.

CAPVT

Mihi abſit gloriari niſi in CRVCE Dñi noſtri IESV CHRISTI. *Gal. 6, 14.*

Non onus eſt, ſed honos; non dedecus, at decus ingẽs;
Tecum vel minimam CHRISTE. *tuliſſe* CRVCEM.

CAPVT XVII.

Vt in CRVCE *gloriandum.*

Mihi absit gloriari nisi in CRVCE Domini nostri Iesu Christi. *Gal.*4, 14.

Non onus est, sed honos; non dedecus, at decus ingens,
Tecum vel minimam Christe tulisse CRVCEM.

CORONIDEM salutaribus monitis tandem imponere volens Christus, Vnum hoc, inquiebat, superest Staurophila, firmissimè tibi vt persuadeas, summam dignitatem, summam gloriam, summum honorem in eo situm, vt mecum & pro me baiules tibi CRVCEM. *Quid enim gloriosius, quàm mihi tanta & tam dura pro vobis passo, vicem reddere? plagas plagis, probra probris, cruorem cruori rependere?* An non honor habetur seruo, si ex eodem bibat calice, ex quo Rex & Dominus? Fit hoc, cùm tribulationis calicem, à me priùs exhaustum, aliis quoque bibendum trado. Vnde Apostolis illis, consessum ad dexteram

Tertull. lib. de Resurrect. carnis.

 vel

vel ſiniſtram meam ambientibus, dicebam: *Calicem quidem meum bibetis*; inſinuans *magni amoris, & æternæ hereditatis eſſe ſignum, conſortes eos hîc facere calicis & paßionis meæ.* Intellexerunt optimè hanc dignitatem Petrus & Paulus, quorum hic ait: *Vobis donatum eſt pro Chriſto, non ſolùm vt in illum credatis, ſed vt etiam pro illo patiamini.* Ille verò: *Communicantes Chriſti paßionibus gaudete, vt & in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini in nomine Chriſti, beati eritis, quoniam quod eſt honoris, gloriæ & virtutis Dei, & qui eſt eius ſpiritus ſuper vos requieſcit.* Hic nimirum potiſſimus qui in hac vitâ haberi poteſt honor, & in hoc tibi, Staurophila, gloriandum.

Matth. 20, 23. Thom. à Villâ nouâ Conc. de S. Iacob. Philipp. 1, 29. 1. Pet. 4, 13.

Cui illa: Hoc docuiſti me, Domine; nihil per oſtentationem aut vanam gloriam facere, imò adrepentem, & comitis inſtar ſe bono operi adiungentem prorſus reijcere; Quomodo igitur in CRVCE gloriabor? Cui Dominus: Gloriam quærere, aut aduentitiâ delectari, prohibui equidem, quia vtrumque malum: omnem tamen gloriam non excluſi, tantùm vt *qui gloriatur, in Domino glorietur.*

2. Corinth. 10, 17.

Quid autem eſt in Domino gloriari? rogabat Staurophila. Illud nimirum, reſpondebat Chriſtus, non ſeipſum commendare, ſed

Cornel. in 2. ad Corinth. 10, 17

ſed à Domino commendationem & approbationem exſpectare, ita vt illi, cuius patientia donum eſt, illa ipſa accepta feratur, illi omnis gloria adſcribatur, ad illius laudem & gloriam omnia dirigantur. *Omnis gloria filiæ Regis ab intus, non foris eſt: hoc eſt, non in flore fœni, aut in ore vulgi, ſed in Domino: quòd conſcientiæ ſolus ſit arbiter Deus, cui ſoli placere deſiderat, & cui placere, ſola vera & ſumma gloria eſt.* Talis enim cum Pſalte dicit: *Non nobis Domine, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam.*

Pſ. 44, 14. Bernard. Serm. 25. in Cant. Pſ. 113, 1.

Gloria tibi, Domine, aiebat Staurophila, quia erudiſti famulam tuam, vt hanc non in ſe, ſed in te & à te peteret. Sed enim, cùm CRVX tua fuerit turpiſſimæ mortis ſupplicium, & ignominiæ ſignum, ſcire aueo, an & Dominus meus in CRVCE baiulandâ potuerit gloriari. Cui Chriſtus: Ego, filia, gloriam meam non quæſiui, nec hominibus placere deſideraui: gloriam verò, quæ à ſolo Deo eſt, ſemper quæſiui. CRVCEM tamen, ne neſcias, velut imperij mei inſigne prætuli, vt Propheta prædixerat: Cuius *principatus ſuper humerum eius. Principatus enim* meus *erat* CRVX, *propter quam me Deus exaltauit. Et ſicut in ſignum dignitatis, alÿ baltheum, alÿ mitram portant, ſic & ego* CRVCEM. *Et ſanè ſi inquiras, inuenies non aliter*

Iſa. 9, 6. Theophyl. in cap. 23. Luc.

me in vobis regnare, nisi per asperitates & CRVCEM, *quo fit vt deliciosi inimici sint* CRVCIS. An putas vacare mysterio, quòd supplicij mei fuerim gestator? Non vacat: factum enim id *vt lignum* CRVCIS *in sceptrum* mihi *conuerterem potestatis*, & *pulchrâ specie triumphi* mei *portarem trophæum, & inuictæ patientiæ humeris, lignum salutis adorandum regnis omnibus inferrem, tamquam & tunc ipsâ operis imagine omnes imitatores meos confirmarem, & dicerem: Qui non accipit* CRVCEM *suam, & sequitur me, non est me dignus.* Quid ni ergo *grata ignominia* CRVCIS *ei, qui Crucifixo ingratus non est? Nihil gloriosius quàm Christi portare opprobrium. vnde vox illa prorsus exultationis & salutis: Mihi absit gloriari, nisi in* CRVCE *Domini mei Iesu Christi.*

Leo Ser. 8. de Pass. Dom.

Matth. 10, 38.

Bernard. Serm. 25. in Cant.

Gal. 6, 14.

Verè, inquiebat Staurophila, gloriosum omnino CRVCEM portare, nam qui Regibus inseruiunt, quàm accepti illis sint, ex fauoribus & muneribus, ex diuitiis & stemmatibus ab iis acceptis facilè apparet. Tui verò, Domine, quàm grati tibi sint ministri, ex impositis manifestatur CRVCIBVS. Sic enim nobilitatus Tobias, ab Angelo audiuit: *Quia acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te.*

Tob. 12, 13.

Vtinam ita saperent, inquiebat Christus,

&

& intelligerent omnes filij hominum! qui dignitates & honores magnâ ambitione quærunt, qui diligunt vanitates & insanias falsas. Verè enim ferre CRVCEM *propter me illustrius est quàm siue Apostolum, siue Docto-rem, siue Euangelistam esse. Magna dignitas hæc, & regno quouis ac consulatu maior. Qui diligit & ardet Deum, eligit potiùs vincula &* CRVCEM *ferre propter ipsum, quàm cælos inhabitare: non ita caput splendidum reddit imposita corona margaritis conspicua, vt cate-na ferrea* & CRVX *quæ propter Deum fertur. Potiùs mihi habetur malè affici pro Deo, quàm honorari à Deo.*

Chrysost. Hom. 8. in Epist. ad Ephes.

Non omnes, inquiebat Staurophila, *capiunt verbum hoc, sed quibus datum est* à Patre. Paradoxam enim hanc Staurosophiam, non caro & sanguis, sed Pater cælestis reuelauit. Ita est, respondebat Christus, abscondita sunt hæc à sapientibus & prudentibus, & reuelata paruulis. Nouerat hæc Paulus, paruus in oculis suis, magnus in oculis Dei, qui ait: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliјs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo: dum enim infirmor, tunc potens sum.* Seipsum autẽ & aliis componens, dicebat: *Ministri Christi sunt? plus*

Matth. 19, 11.

2. Corinth. 12, 9. 10.

ego. Hanc autem gloriam quibus ſibi arroget titulis, quæſo, animaduerte. *In laboribus plurimis, in carceribus abundantiùs, in plagis ſupra modum, in mortibus frequenter. A Iudæis quinquies quadragenas vnâ minus accepi. Ter virgis cæſus ſum, ſemel lapidatus ſum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui.* Ecce hæc illa ſunt, in quibus vas illud electionis gloriatur.

Ibid.c.11, 23.24.25.

Quoties vel audio vel lego hæc, toties, inquiebat Staurophila, prorſus in ſtuporem abeo: quis enim non miretur Apoſtolici pectoris inuictam patientiam, & robur illud animi quouis adamante fortius? Hominem mortalem, Apoſtolatus ſui inſignia & velut gentilitia arma recenſere, morbos, pericula, ærumnas, famem, ſitim, frigus, nuditatem, quę apud homines prorſus deſpicabilia! Quis ſapiens, & intelliget hæc? Reſpondebat Chriſtus: Non id adeò abſtruſum, & mundo incognitum. nónne & Gentiles dixerunt: Agere & pati fortia, Romanum eſt? *Ignis aurum probat, miſeria viros fortes. Numquam virtutis molle documentum eſt. Militares viri gloriantur vulneribus, quia calamitas virtutis occaſio eſt: Dux lectiſſimos mittit, qui nocturnis hoſtes aggrediantur inſidijs: Præceptores plus laboris ab his exigunt, in quibus certior ſpes eſt.* CRVX igitur lectiſſimos & glorio-

Seneca l. de Prouid. cap.5.

rio-

riosissimos Dei ostendit milites, & quis non in Domino glorietur, se hoc numero censeri? Fuit in hoc censu S. Secunda, *in cuius conspectu cùm Iudex sororem Ruffinam acerrimè virgis iussisset cædi, ita Iudicem interpellauit: Quid est, quòd sororem meam honore, me afficis ignominiâ? Iube ambas simul cædi, quæ simul Christum confitemur.*

Breuiar. Roman. 10. Iulij.

Si gloriari oportet, inquiebat Staurophila, aut aliquando expediat, vera hæc demum gloria, ad Dei gloriam pati, & aliam nullam, nisi in Domino quærere. Quis mihi det similem fieri in gloriâ Sanctorum; & non gloriari, nisi in CRVCE Domini mei Iesu Christi? Tu, ô Domine, gloria mea, tu exultatio cordis mei, in te gloriabor, & exultabo totâ die: pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis. Quærant Iudæi, quærant mundani gloriam quæ ab inuicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. O veritas mea, misericordia mea, gloria mea, Deus meus, & omnia, tibi soli laus, honor & gloria, tibi soli benedictio, claritas, sapientia, & gratiarum actio in sæcula sæculorum, Amen.

Ioan. 5, 44.

Qui ſunt CHRISTI, carnem ſuam CRVCIFIXERVNT cum vitijs et concupiſcentijs. Gal. 5, 24.

CHRISTE *Deus*, CRVCIFIGE *meam*, CRVCIFIGE *rebellem*
Hanc carnem, in vitium ne maleſana ruat.

CAPVT XVIII.

Viæ CRVCIS *finis*, *carnis* CRVCIFIXIO.

Qui ſunt Chriſti, carnem ſuam CRVCIFIXERVNT cum vitiis & concupiſcentiis. *Gal.* 5, 24.

Chriſte Deus, crucifige *meam*, crucifige *rebellem*
Hanc carnem, in vitium ne malè ſana ruat.

His dictis ſermonem iterq́ue ſe abſoluiſſe credebat Staurophila: verùm occurrens Chriſtus, Quod felix fauſtumq́ue, inquit, via quidem confecta hactenus, niſi quòd altera ſuperſit cura, priore non paulò difficilior. Quænam hæc? aiebat illa. an non vniuerſam iam abſolui Stauropædiam? an non curſum conſummaui? Conſummaſti, aiebat Chriſtus, vtcumque curſum, metam tamen non prorſus attigiſti. Quid igitur reliquum? ſubiiciebat Staurophila. Hoc, reſpondebat Chriſtus, vt CRVCI, quam mecum hactenus tuliſti, deinceps etiam affigaris. Meæ etenim finis Staurophoriæ

riæ hic fuit, vt baiulatæ tandem affigerer CRVCI. *Quidquid* enim *gestum est in* CRVCE meâ, *ita gestum est, vt his rebus non mysticè tantùm dictis, sed etiam gestis configuraretur vita Christiana, quæ hîc geritur. Ibi ergo se constituat Christianus, quò* ego *Christus eum* mecum *sustuli; & ad id dirigat omnem viam suam, vbi scit humanam saluatam esse naturam. Ibi,*ô Staurophila, *fige tui cursus profectusq́; metam, vbi* ego *posui* meam. *Factus* enim sum *Patri obediens vsque ad mortem,* mortem autem CRVCIS. *Quantumlibet ergo cucurreris, si vsque ad mortem non perueneris, brauium non apprehendis.* Hoc igitur seriò etiam agendum, siquidem mea esse velis. Egóne Domine, aiebat Staurophila, tua esse nolim, cui me totam iam pridem consecraui? Tua non sim, bone IESV? Auertat hoc Deus!

August. Enchirid. cap. 53.

Leo Serm. 19. de Pass.

Bernard. Epist. 245. ad Guarin. Abbat.

Alterius non sit qui tuus esse potest.

Et esse mihi potiùs non libeat, quàm sine te esse. Quid enim ego sine te, nisi palmes extra vitem, arbor sine radice, corpus sine animâ? Tua sum, Domine, tibi adhærere, bonum mihi & desiderabile.

Generosè, inquiebat Christus, loqueris, sed si verè, quod dicis, desideras, id facere necesse est quod meam te verè faciat. Quid illud, Domine? aiebat Staurophila. *Parata sum,*

Psal. 118, 60.

ſum, & non ſum turbata, vt cuſtodiam mandata tua. Cui Chriſtus: Meus eſt, filia, qui ſuus non eſt. Et Staurophila: Tuus eſt, Domine, qui ſuus non eſt? quid hoc eſt, quæſo, ænigmatis? An non audiſti, reſpondebat Chriſtus, Apoſtolum dicentem: *Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitijs & concupiſcentijs?* Quid enim hoc? niſi quòd meus non ſit, nec ſpiritum meum habeat, cuius non fuerit crucifixa caro. Et an hunc ſuum dixeris, *qui pro animi ſui motu membra ſua quoquam mouendi vel conuertendi non habet poteſtatem?* Suus ergo non eſt, qui crucifixus eſt: qui verò crucifixus eſt, ille verè meus eſt.

Gal. 5,24.

Caſſian. lib. 4. c. 35.

Congruit ſiquidem *deuotioni* fidelium, *vt qui crucifixi paſſionem celebrant, reprimendarum carnalium voluptatum* CRVCEM *ſibi ipſi* faciant. *In hac autem* CRVCE *per totam iſtam vitam, quæ in medijs tentationibus ducitur, perpetuò debet pendere Chriſtianus. Hæc enim eſt,* ô Staurophila, *hominis vita tranquilla, cùm omnes motus eius veritati conſentiunt, & vocantur gaudia, & amores ſancti, & caſti & boni. Si autem conſentiunt, nihilominùs dum negligenter reguntur, conſcindunt & diſſipant animum, & faciunt vitam miſerrimam; & vocantur perturbationes, & libidines, & concupiſcentiæ malæ. De quibus vobis iam præcipitur,*

Beda in cap. 5. ad Galat.

Auguſt. l. 1. contra Manich.

cipitur, vt eas cum quanto poteſtis labore crucifigatis in vobis, donec abſorbeatur mors in victoriâ.

Meritò, inquiebat Staurophila, CRVCI adiudicatur

Nazianz. Carm. 18. aduerſus Carnem.

Exitioſa caro, mundi labentis amica;
Cæleſti ac vitæ prælia dura mouens.
Hoſtis amica caro, blandiſsima pugna, bonumq́;
Infidum, vetitos ſemper edenſq́; cibos.
Cænum, maſſa grauis plumbi, limoſa catena:
Bellua pugnaci prodita materiâ.

Tecum enim ſentio, mi Domine, crucifigatur caro, quæ concupiſcit aduerſus ſpiritum. Tolle, tolle, crucifige eam, quæ quotidianum mihi exhibet prælium. *Condelector enim* & ego *legi Dei ſecundùm interiorem hominem: video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ eſt in membris meis. Igitur ego ipsâ mente ſeruio legi Dei; carne autem legi peccati. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?*

Rom. 7, 22.

Reſpondebat Chriſtus: Libertatem hanc carnis adferet crucifixio, ſi nimirum mortificare didiceris membra tua quæ ſunt ſuper terram; in his enim vitia & concupiſcentiæ reſident. Cùm adeò neceſſaria, aiebat Staurophila, hæc crucifixio, ne moleſtum, quæſo, ſit, paulò clariùs eam ancillæ tuæ exponere.

Audi

Audi igitur, aiebat Christus, *Duo sunt* CRVCIS *genera, vnum corporale, aliud spirituale. Vnum à potu atque epulis temperare, appetitum gulæ à delectationibus coërcere, ab his, quæ per tactum & gustum, visumq́; decipiunt, sensum viriliter reuocare, ac violenter abstrahere. Alterum* CRVCIS *genus est pretiosius ac sublimius, motus animi regere, & perturbationes illius modestiæ tranquillitate placare, iræ ac superbiæ impetus quasi feram bestiam refrænare, litigare quotidie contra vitia sua, increpare se quadam censurâ austeritatis, & rixam quodammodò cum homine interiore conserere. Pretiosa enim in conspectu Domini, & gloriosa* CRVX*, cogitationes malas in potestatem redigere, voluntates proprias abnegare, easq́; regentis imperio subiugare.*

August. Serm. 20. de Sanctis.

Aliquantò iam meliùs capio, aiebat Staurophila, spiritualem hanc carnis crucifixionem: verùm, vt equidem arbitror, non fit illa sine clauis, quare de illis quoque nonnihil instrui velim. Rectè mones, aiebat Christus, sunt enim claui spiritales, quibus patibulo CRVCIS affigatur caro. An non Regius Vates dixit: *Confige clauis à timore tuo carnes meas, à iudicijs enim tuis timui? Configat carnes timor Domini, & iudiciorum eius, & seruituti redigat. Quòd si carnes istæ reijciunt clauos diuini timoris, haud dubiè dicitur: Non*

Psal. 118. sic legit Ambros. August. & alij. Ambr. in illũ locum.

Gen.6,3. *Non permanebit ſpiritus meus in his hominibus, quoniam carnes ſunt. Niſi igitur affigantur* CRVCI *hæ carnes, & configantur clauis à timore Domini, non permanebit in his ſpiritus Dei. Qui autem configitur, mortificatur vt peccato deficiat, Deo viuat. Habet & clauum ſuum charitas, felix qui eo meruerit* transfigi. *Valida eſt vt mors charitas, durus ſicut inferi, zelus. Non te ergo offendat duritia clauorum, quia eſt duritia charitatis: nec validus clauorum rigor, quia valida eſt etiam charitas, ſicut mors. Charitas ſicut mortis ictus interimit. His clauis charitatis configatur anima, configatur & caro, vt & ipſa dicat, quia vulnerata charitate ego ſum.* Optimi, aiebat Staurophila, hi claui, quibus ad optatam peruenitur libertatem! dulces claui, qui carnem cruciant, animam lætificant! ſuaues claui, qui carnem mortificant, ſpiritum viuificant! Verùm quis malleus eos mihi infiget? Cui Chriſtus: *Numquid non verba mea quaſi malleus conterens petram?* Verbum Domini clauos timoris & amoris facilè tibi infiget, vt ad illicita deinceps non mouearis. *Viuus eſt enim ſermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum.* Vtinam Domine, inquiebat Staurophila,

Cant.8,6.

Ierem.23,29.

Heb.4,12.

rophila, hoc malleo transfigas clauis tuis carnem meam! vtinam timoris clauo pedes, amoris clauo manus ita CRVCI affigas, vt imaginem mortis tuæ in carne meâ exprimens, membra mea non ampliùs fiant *arma iniquitatis peccato*!

Rom.6,13

SOLI DEO HONOR ET GLORIA.

Mihi mundus CRVCIFIXVS est, et ego mundo. *Gal. 6, 14.*

CRVX *mihi mundus, ego* CRVX *illi: mortua viuo,*
Illi, quę pro me mortua vita fuit.

CAPVT XIX.

Vt mundus crucifigendus.

Mihi mundus CRVCIFIXVS est, & ego mundo. *Gal.6,14.*

CRVX *mihi mundus, ego* CRVX *illi: mortua viuo*
Illi, quæ pro me mortua vita fuit.

BONVM, aiebat Christus, hoc tuum, ô Staurophila, votum, sed præter carnem & aliud etiamnum restat crucifigendũ. Dic, obsecro Domine, aiebat Staurophila, quidnam illud? Mundus, inquiebat Christus, & quidquid ad illum pertinet. *Sicut enim me exaltato in* CRVCE *dolores obtinuerunt habitatores Philisthijm, & tunc conturbati sunt principes Edom, sic non aliter timebunt te dæmones, nec aliter tremor tuus veniet super eos, nisi videant in te* CRVCEM *meam, nisi & tu potueris dicere, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Talem* enim *oportet esse Christianum, & hanc vocem semper habere in ore. Nihil hac mortificatione felicius. Hoc est beatæ vitæ fundamentum.* Si

Origenes Homil. 6. in Exod.

Chrysost. in cap. 6. Epist. ad Galat.

ita Domine, inquiebat Staurophila, oportet fieri, iam duo erunt in CRVCE vnâ, & non ego tantùm, ſed & mundus mecum CRVCI affigendus. Non tibi mirum hoc videatur, aiebat Chriſtus, nam dum ego *viſibiliter in carne* CRVCIFIXVS *ſum, inuiſibiliter quoque in eadem* CRVCE *diabolus cum principatibus ſuis & poteſtatibus affixus eſt* CRVCI, *tunc quod erat contrarium* vobis (vt Paulus ait) *tuli de medio affigens* CRVCI meæ, *exuens principatus, & poteſtates traduxi, liberè triumphans eas in ligno* CRVCIS. *Duplex ergo ratio* CRVCIS; *vna illa quâ* ego *crucifixus* vobis *reliqui exemplum*; *& hæc ſecunda, quâ* CRVX *illa trophæum diaboli fuit, in quo & crucifixus eſt, & triumphatus.* Ad eamdem formam duo contraria tibi ſunt crucifigenda, tu ipſa nempe mundo, & mundus tibi.

Origenes Hom.8.in Ioſue.

Coloſſ.2, 14.

Intricatius hoc mihi videtur, inquiebat Staurophila, quàm vt capere queam. Elucidabo igitur, aiebat Chriſtus: *Mundo crucifigeris tunc, cùm veniens princeps huius mundi in te non inuenit quidquam: & tibi mundus crucifigitur, cùm peccati concupiſcentias non recipis. Amor* CRVCIS meæ *vitam, mundi verò amor parit mortem: inuicem ergo ſibi moriantur, & mundus* tibi, *&* tu *mundo. Mundum* autem intellige, *non cælum neque terram, ſed res temporarias, laudem ex hominibus,*

Origenes loc.citat.

Ambr.in cap.6.ad Galat.

Chryſoſt. in cap. 6. ad Galat.

bus, famulitium, gloriam, opes; hæc & omnia quæ vulgo videntur esse magnifica, tibi *sint mortua*, & tu vicissim illis. *Nec illa* te *capiant, aut manibus iniectis captiuum ducant, neque illorum cupidine tenearis.* Vtinam, ô Saluator mundi, aiebat Staurophila, mundus cum flore suo & sæcularibus desideriis in corde meo ita exarescat, vt penitus mihi moriatur, & crucifigatur; nihil vt illius concupiscam, nihil illius me delectet, nihil illius in me viuat! Respondit Christus: Et *quando tibi crucifigeretur mundus, nisi pro te crucifigeretur, per quem factus est mundus?* Sine me, filia, nihil potes, in me autem potes omnia. Certissimum autem hoc adiutorium quod tibi in me, & per me est, satis insinuauit Apostolus, dicens: *Mihi autem absit gloriari nisi in* CRVCE *Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus* CRVCIFIXVS *est, & ego mundo.* Obserua Staurophila, & expende illud, *per quem mihi mundus crucifixus*, hoc enim non poterat Paulus ex se, sed tantummodò per me. Subijciebat rursum Staurophila: Et ego Domine de abundantiâ gratiæ tuæ iam dicere mihi posse videor: *Mihi mundus crucifixus est. Omnia* enim *quæ mundus amat, delectatio carnis, honores, diuitiæ, vanæ hominum laudes,* CRVX *mihi sunt. Si autem mihi mundus crucifixus est, scio quia mor-*

August. de Verb. Apostoli.

Gal. 6, 14.

Bernard. Serm. 7. de Quadrag. Anselm. in cap. 6. ad Galat.

mortuus eſt. Non diligo eum, ſcio quia præterit. Non concupiſco eum, ſcio quia corruptela conſumetur. Eum proinde quaſi fœtidum vito, quaſi lutum caueo, quaſi nociturum relinquo. Benè id quidem, aiebat Chriſtus, & non ad inſipientiam tibi: ſed bonum quoque ad vlteriora te extendere, vt non tantùm mundus tibi ſit crucifixus, *ſed & tu mundo.* Quid autem hoc? niſi vt talem te exhibere ſtudeas, vt à mundo quaſi mortua concupiſci nō poſſis: & ſicuti mundi gloriam non quæris, ita nec mundi gloria te quærat, ſed velut fœtens ab eo contemnaris? *Plerumque autem contingit, vt iam homo mundum mente non teneat, ſed tamen mundus eum occupationibus aſtringat. Et ipſe quidem mundo iam mortuus eſt, ſed ipſi mundus adhuc mortuus non eſt. Quaſi enim viuus adhuc mundus eum conſpicit, dum alijs intentum, ſuis actibus aliò rapere contendit.* Inuehitur in ſimiles Apoſtolus, cùm ait: *Si mortui eſtis cum Chriſto ab elementis huius mundi, quid adhuc tamquam viuentes in mundo decernitis?* Qui mundo mortuus eſt, quid adhuc negotiis mundi ſe implicat? Cùm non modò mortuum in corde ſuo mundum mortuis relinquere debeat ſæcularibus, ſed talis inſuper eſſe, vt etiam iis *quæ mundus reputat* CRVCEM, *illis affixus ſit, illis adhæreat, illa toto amplectatur affectu.*

Anſelm. citato loco.

Coloſſ. 2, 20.

Bernard. loc. cit.

Sub-

Sublimis, inquiebat Staurophila, & Apostolicæ prorſus eminentiæ hic gradus eſt, quem Paulum deſignaſſe putauerim, cùm dixit: *Tamquam purgamenta huius mundi facti ſumus, omnium peripſema vſque adhuc.* *Tales* ſcilicet *mundanorum reputatione* erant, *vt totus mundus, illis ſublatis, omnimodâ ſorde* videretur purgatus, *adeò* denique *ſuperflui & immundi, atque hominum vſui inutiles, velut peripſema, ſiue purgamentum ferri, vel corium pomi, quod vndique aufertur, vt ipſum pomum dulciùs comedatur.* Ita eſt, mea Staurophila, ſubijciebat Chriſtus, non Apoſtoli dumtaxat, ſed & vniuerſi qui mihi ſeruire voluerint, mundo ſunt deſpicabiles, quorum hæc iam olim ad Deum lamentatio: *Miſerere noſtri Domine, miſerere noſtri, quia multùm repleti ſumus deſpectione. Quia multùm repleta eſt anima noſtra, opprobrium abundantibus, & deſpectio ſuperbis.* Verùm, quod omnes ſeruos meos conſolari debet, exiturus de hoc mundo ad Patrem præmonui & præmuniui eos, dicens: *Si mundus vos odit, ſcitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuiſſetis, mundus quod ſuum erat diligeret: quia verò de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.*

1.Corinth. 4,13. Anſelm. in illum loc.

Pſ. 122,4.

Ioan. 15, 18.

Quàm bonum, Domine, aiebat Staurophila, & quàm iucundum immundũ hunc

mundum, qui tuos odio habet, perfecto odio odisse! Quàm vtile hunc sibi crucifigere, illique vicissim crucifigi! sed vnum hoc te obsecrò, efficacem vt suggeras rationem, quâ incitata validiùs id velim & valeam. Subiecit mox Christus: *In quantum Dei sapientiam, per quam facta sunt omnia, spiritaliter intelligis, in tantum carnalibus affectibus moreris, vt mortuum tibi hunc mundum deputans, ipsa huic mundo moriaris, & dicas: Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Nemo* enim *faciem, id est, manifestationem ipsius diuinæ sapientiæ potest videre, & viuere. Ipsa* enim *est species, quæ rapit omnem animam rationalem desiderio sui, tantò ardentiorem, quantò mundiorem: & tantò mundiorem, quantò ad spiritalia resurgentem: tantò autem ad spiritalia resurgentem, quantò à carnalibus morientem.* Atque hæc, vt arbitror, satis ad confirmandum te, ne conformeris huic sæculo, aut illius quidquam requiras. Vtique satis, aiebat Staurophila, nihil enim iam in mundo mihi placet, non ille me tenet, nihil illius teneo. Quidquid ille conferre potest, non me delectat adeptum, non contristat ademptum, vnicum hoc mihi votum, ô Amor meus! tibi adhærere, tibi vniri.

August. 2. de Trin.

CAPVT XX.

Cum Crucifixo simul crucifigi oportet.

Christo confixus sum CRVCI.
Galat.2,19.

En meus est CRVCIFIXVS *Amor! me figite claui:*
Et liceat Domino cum moriente mori.

PERGENS porrò Staurophila, & cœptum continuans sermonem, ista subiunxit: Cùm toto corde te desiderem, ô dilecte votorum meorum, & iugiter ad te suspirem. Quid, quæso, est quod te hactenus, prout volui, inuenire non valui? *In* lectulo enim *meo per noctes quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui illum, & non inueni. Surrexi, & circuiui ciuitatem, per vicos & plateas quæsiui quem diligit anima mea, quæsiui illum, & non inueni.* Quid est hoc Domine? vsquequò non datur adhærere tibi, tibi coniungi, tibi vniri?

Cant.3,1.

Inde scilicet, aiebat Christus, quòd cùm quæras, non quæras vbi oportet: tu enim me quæris in lectulo, in præsentis vitæ aliquantulâ requie, at ego non habito *in terrâ sua-*

Iob.28,13.

CHRISTO confixus ſum CRVCI. *Gal. 2, 19.*

En meus eſt CRVCIFIXVS *Amor: me figite claui:*
Et liceat Domino cum moriente mori.

uiter viuentium. Tu quæris per vicos & plateas ciuitatis, ſed ego non in foro, non in publico, non in angulis reperior ciuitatis. Tu quæris in mundo, ſed ego non ſum de hoc mundo. Si carnem crucifixiſti cum vitiis & concupiſcentiis, ſi mundus tibi iam crucifixus, & tu mundo, & nihil iam aliud quærere quàm quod me delectat, aſcende ad montem myrrhæ, ad montem Caluariæ, ibi inuenies cubile meum, in quo cubo, in quo requieſco, in meridie charitatis meæ. Ibi inuenies *ferculum Salomonis de lignis Libani*, ſuper omnia enim ligna Cedrorum CRVX mea excelſior. Ibi, veluti *argenteas* inuenies *columnas*, clauos illos, qui ferculo CRVCIS me affixerunt. Ibi inuenies diuinæ naturæ meæ *reclinatorium aureum*, & *aſcenſum purpureum.* Fuit enim CRVCIS illa

Cant. 3. Ludouicus de Ponte lib. 6. in Cantic. exhort. 32. § 4.

Arbor decora & fulgida,
Ornata Regis purpurâ.

Venant. Fortun. in Hymno.

Ibi inuenies *mediâ charitate conſtrata propter filias Ieruſalem*, medium enim CRVCIS ipſe ardentiſſimâ flagrans charitate occupaui, offerens me in holocauſtum diuini amoris igne combuſtum, vt filias Ieruſalem ad me, meumque amorem & imitationem traherem. Eia igitur, dilecta mea, huc aſcende, ſi quidem mihi deſideras adunari. *Sequere* me *exaltatum à terrâ, vt non ſolùm ſupra te, ſed*

Bernard. Serm. 4. de Aſcenſ.

& ſupra omnem quoque mundum mentis faſtigio colloceris, vniuerſa quæ in terrâ ſunt, deorſum aſpiciens, & deſpiciens, ſicut ſcriptum eſt: Cernent terram de longè.

Iſaiæ 33.

Hoc, aiebat Staurophila, etiam atque etiam deſidero. Sed dic, quæſo, ancillæ tuæ, *quanam ratione non ſolùm corporeo, ſed etiam ſpirituali modo quiſpiam* CRVCEM *conſcendat?* Nimirum, inquiebat Chriſtus, *cùm per ærumnas & afflictiones ſupra res terrenas aſſurgit, ac tentationes carni dolorem inurentes, velut quoſdam clauos lubenter excipit, vt beatæ vitæ dulcedinem afferentes.* Clauus enim pedes manuſque penetrans, clauis eſt cælum reſerans, portaſque aperiens æternales. Vtinam Domine, aiebat Staurophila, conclauari & configi tibi poſſim, vt æternæ ſalutis ſuauitate perfruar! Huc CRVX, & claui te ducent, aiebat Chriſtus. Vide autem an non ipſa crucifixi hoc inſinuet figura & ſitus. *Quemadmodum* enim *qui crucifigitur mortis ſubiectus condemnationi, ab illis diſiungitur, cum quibus aliquando vitæ commercium habuit, ſublimior iam illis, qui in terrâ adhuc repunt factus: ita & qui mecum crucifigitur, ab omnibus in vniuerſum, qui ſecundùm hoc ſæculum viuunt, abalienatus eſt, & ſublatâ iam mente, ad cæleſtem conuerſationem exaltatus, verè & cum fiduciâ dicere poterit, Noſtra conuer-*

Niceta Serronius in Orat. 42 Nazianz.

Baſil Homil. de Baptiſm.

uerſatio in cælis eſt. Reuerà enim *qui patibulo* CRVCIS *affixus eſt, non iam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectionibus cogitat, non pro die craſtino ſollicitudine curaq́ diſtenditur, nullâ poßidendi concupiſcentiâ permouetur, nullâ ſuperbiâ, nullâ contentione, nullâ æmulatione ſuccenditur, non de præſentibus dolet iniurijs, non præteritarum iam recordatur, ſeq́ cùm adhuc ſpirat in corpore cunctis elementis credit eſſe defunctum, illuc præmittens ſui cordis intuitum, quò ſe non dubitat illicò tranſiturum: ita* te *quoque timore* & amore *Domini crucifixam, oportet non ſolùm carnalibus vitijs, verùm etiam ipſis elementis mortuam, illuc habere oculos animæ defixos, quò* te *ſperare debes momentis ſingulis migraturam.*

Caſſian. lib.4.c.35.

Domine, aiebat Staurophila, *quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram?* Amo te Amor meus Crucifixe, amo amorem illum tuum, quo *configi clauis voluiſti, vt quicumque amat, frui iam liberè amore poßit; illiuſq́ inhærere, & caſtis ſatiari amplexibus. Eueniat hoc mihi! ſed neque ſatior amplexibus, ita auarus omnis amor eſt, niſi me totam ſenſero eiſdem amoris clauis Amori meo confixam; vt nulla nos vis, tempeſtas nulla ſeparare poßit.*

Pſ.72,25.

Carolus Scrib. in Amor diuin. parte 2. cap.8.

Quàm nunc ſapis, chariſſima! inquiebat Chriſtus, quàm diuina hæc tua vota! non caro

caro & ſanguis reuelauit tibi, ſed ſpiritus Patris mei, qui in cælis eſt. Eodem repletus & Paulus, dicebat: *Chriſto confixus ſum* CRVCI: *viuo autem iam non ego, viuit verò in me Chriſtus.* Animaduerte hîc vt *ecſtaſim faciat diuinus amor, amatores* ſuo ſtatu dimouet, & *ſui iuris eſſe non ſinit, ſed in ea quæ amant penitus transfert.* Ecſtaticus hic meus erga vos amor ita me rapuit, meipſum vt pro vobis exinaniuerim, formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo, & tandem etiam pro hominibus crucifixus. Sic & *Paulus cùm diuino amore flagraret, exceßiuè illius virtutis particeps factus: Viuo, inquit, iam non ego, viuit verò in me Chriſtus; tamquam verus amator, mentis exceſſum patiens. Vide* autem *exactam vitæ rationem, ac beatam illam animam admirare. Quoniam enim ſeipſum* mihi, *&* CRVCI totum *præbuerat, & ad* meam *voluntatem omnia faciebat, non dixit, Viuo Chriſto; ſed, quod longè maius eſt, dixit, Viuit* verò *in me Chriſtus.*

Gal. 2, 19. Dionyſ. Areopag. de Diuin. nom. c. 4. Dionyſ. loc. citat. Chryſoſt. in Epiſt. 2. ad Galat.

Admirari ſatis nequeo, aiebat Staurophila, quo modo dicat Viuo, &, Non ego viuo, ſed in me viuit Chriſtus; quaſi enim hæc contraria ſunt, Viuo & Non viuo. Non capis hoc? inquiebat Chriſtus: lucem adferat hæc ſimilitudo. Surculus aliquis naturali exciſus

excisus arbore, alteriq; insitus, priori illi omnino mortuus, in alterâ illâ, cui insertus est, tantùm viuit, & ab illâ succum & vigorem omnem trahit: non secùs qui mihi & arbori CRVCIS inseritur, priori, quâ mundo viuebat, vitæ extinctus succum gratiæ & virtutis à me solo sugit, & nouâ vitâ viuit in me. Habebat ita Paulus vitam, non quidem in se, sed in me. Viuebat, inquam, non tam ipse in se ipso, quàm in me, & ego in illo. Nam *qui* mundo mortuus *manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Non viuebat in Paulo natura, non concupiscentia, non voluntas propria; sed tantùm ego, qui gratiâ meâ quasi animâ & virtutibus, tamquam potentiarum motibus, eum ad omne bonum agebam & impellebam.

1. Ioan. 4, 16.

Quàm hoc, ô Domine, aiebat Staurophila, gloriosum! Næ ego felix omnino fuerim, si idem gratiæ tuæ munere mihi contingat! Hoc, ô Domine, votorum summa meorum, hoc æstuantis animæ meæ desiderium! Insere me tibi, ô arbor vitæ, vt moriar mihi, & viuam in te. Transfige me clauis tuis, & tibi, CRVCIQVE tuæ strictissimo annecte vinculo, numquã dissoluendo. Etenim in CRVCE

Dulce mihi tecum viuere, dulce mori.

O liceat tantùm, Amor meus crucifixe! Da hoc amanti, qui vocare dignatus es fugientem,

tem, inuitare repugnantem, allicere nolentem. Nunc, ô Sponſe ſanguinum, quod antè tantopere reformidabam, *mihi* pati cibus, crucifigi voluptas, *viuere Chriſtus eſt, & mori lucrum.* Nam *etiam moriendo non moriar, eò quòd Te Vitam habeo in meipſo.* Suſpendium hoc elegit anima mea, non quo moriar, ſed viuam. Nam quî moriar vitæ meæ pro me crucifixæ coniuncta? Quid in me, quæſo, mors iuris haberet, quæ

Philip. 1, 21. Chryſoſt. in Epiſt. ad Philipp.

—— —— mortua tunc eſt,
In ligno quando mortua vita fuit?

Breuiar. Rom. Feſto Exalt. Crucis.

Vbi eſt ergo nunc *mors victoria tua? vbi eſt mors ſtimulus tuus?* Non timeo illum, ſi tu mortua. Sed ô vita animæ meæ! ô anima vitæ meæ! ſi tu moreris, libenter etiam tecum moriar. Quomodo enim viuam ſine vitâ, ſine animâ? Age igitur

1. Corinth. 15, 55.

Si iam fortè mori tibi ſtat ſententia, Chriſte,
CRVX *ferat vna duos, mors ferat vna duos.*

Scriban. Amor. diuin. part. 2. cap. 9.

Imò non iam duos, ſed vnum ex duobus coadunatum. *Qui adhæret Deo,* inquit Apoſtolus, *vnus cum eo ſpiritus efficitur.* Quid ergo qui tibi, ô dilecte, clauis connectitur? O vnicum bonum meum! æterna veritas, IESV mi! vni me tibi in veritate, nec diuellar à te in æternum. O! liceat in hoc amoris lecto cum dilecto viuere, cum Amore meo mori, cum

1. Cor. 6, 17.

cum rediuiuâ vitâ meâ reuireſcere, & reuiuiſcere in nouitate vitæ glorioſæ.

Dicebat hæc CRVCI affixa, dilecto ſuo innixa & innexa Staurophila, iamque Amori ſuo immoriens, vltimum pænè exhalabat ſpiritum.

Delectatus autem languentis Sponſæ ſuæ amore Chriſtus, ita ſermonem concluſit: Eia columba mea, iam totius Stauropædiæ culmen tenes, metam nunc attigiſti, brauium accipies. Mihi hactenus compatiens, mecum iam conglorificaberis; mecum mortua, mecum viuificaberis; heres Dei, & coheres mihi futura regni cæleſtis. *Nam vt me, qui me humiliaui factus obediens vſque ad mortem, mortem autem* CRVCIS, *Deus exaltauit, & donauit nomen quod eſt ſuper omne nomen, ita &* omnes *eos qui mihi compatiuntur, & paſſionis* meæ *imitantur exemplum*, Deus mecum exaltat in gloriâ. Hæc namque VIA eſt, quam coheredibus meis, vt exaltentur, aperui. Hæc VIA quæ ducit ad vitam, & regnum æternum.

Origenes lib. 7. in Epiſt. ad Rom.

AR-

ARGVMENTVM LIBRI TERTII.

VItam quæ faciat beatiorem,
Christo Iudice, Christiane, CRVX *est*
Arbor nobilis & decora valdè,
Nulli germine, fronde, flore nulli,
Nulli multiplici secunda fructu:
CAP. I. & II. *Nam* CRVX *crimina tollit expiatque,*
CRVX *discrimina criminumque tollit,*
III. *Clausa limina cordium recludit.*
Et quisquam potes hanc vocare duram?
Mæstam, difficilem, dolore plenam?
Non est, credito, Christiane, non est;
Credatur licet. Vtilis, iucunda,
Honesta, & tolerabilis volenti est.
IV. *Hæc est quæ dubijs spei tenacem*
Anchoram tribuit natanti in vndis.
Hæc sed, heu! premit, inquis, exprimitque
Sudoris mihi defluentis imbres,
Largos purpurei cruoris imbres.
V. *Ohe! nil metuas, suauis vuæ*
Hic sanguis Domino merum propinat,

Et

Et merum Domini tibi propinat.
CRVX *quid non facit? illa cordis ædem* — VI.
Deo construit & sacrat supremo.
Quid? quòd CRVX *quoque fabricet coronam,* — VII. & VIII.
Pulchram, perpetuam, bonam coronam.
Ecquid ampliùs hisce iam requiras?
Deo iungere téne concupiscis? — IX.
Aude: te satis efficace vinclo
Numini bona CRVX, *tibíque Numen*
Adstringet socium. O beate! quidnam
Jam tuis poterit deesse votis?
Seu iuuet celeri celoce cælum — X.
Seu curru petere: vna CRVX *vtrumque,* — XI.
Et nauem tibi præstat, atque currum.
Quin scalas tibi malleumque præstat, — XII. & XIII.
Illis vt superæ Sionis arcem
Scandas, impete fortiore vt isto
Occlusi quatiens fores Olympi
Portas ingrediare sempiternas.
Felix ô CRVCIBVS *referta vita*
Vitam quæ tribuit beatiorem!

REGIÆ VIAE CRVCIS LIBER TERTIVS.

De baiulatæ CRVCIS *fructibus.*

PRÆLOQVIVUM.

Matth.7, 14.

ARCTA *est* VIA *quæ ducit ad vitam.* Non vnus in CRVCIS ſemitâ occurrit cruciatus; pluribus illa anfractibus, laboribus ac periculis obſepta eſt, vt mirum minimè ſit, ſi pauci eam ad finem vſque perambulent. Fatendum interim, tot vitæ ſpiritualis præſidia, tot pietatis adminicula, tot prærogatiuas atque emolumenta in eadem inueniri, vt qui accuratè illa voluerit expendere, facilè omnem, quæ deterrere aliàs poterat, ſuperaturus ſit difficultatem. Fructuum nempe ſpes ampliſſima laboris mitigat minuitque magnitudinem; quantumque hic reuocat, tantùm illa ad CRVCIS am-

amplexum, & ſuſcepti itineris continuationem prouocat.

Intellexit hoc dilecta Deo anima, quæ dicebat: *Aſcendam in palmam, & apprehendam fructus eius.* Quid enim hoc? niſi, vtcumque aſper & ſcabroſus ſit palmæ caudex, quia tamen fructum habet dulciſſimum, intrepida aſcendam, vincamque quidquid durum, vt optatis tandem fruar fructibus. *Minuitur* enim *aſcendentis labor, dum fructus in arbore ſentitur odor; difficultatemq; aſcenſus aufert dulcedo guſtus. Palma eſt Chriſtus, fructus eius ſalus; ſpes ſalutis in ligno* CRVCIS. Et verò ipſe Chriſtus *formam ſerui accipiens, acerbiſſimam* CRVCIS *mortem ſubire non dubitauit, eiuſq; altitudines dolorum omnium & cruciatuum, ignominiæ atque dedecoris, non modò vicit, verùm etiam amabiles reddidit, & glorioſas planeq; cæleſtes & ſalutares. Hinc Paulus egregius ille prædicator & doctor in* CRVCIS *ignominiâ & paſſione gloriatur, cùm dicit: Mihi abſit gloriari niſi in* CRVCE *Domini noſtri Ieſu Chriſti. Hinc reliqui Apoſtoli, & ceteri fideles omnes, laborum præmia conſecuti ſunt, & conſequentur. In hac vnâ tentamenta omnia & ærumnarum tormina ſedantur atque vincuntur: per hanc animi perturbationes & vulnera, vel lethalia, feliciſſimè curantur.*

Cant. 7, 8.

Hugo de S. Victore l. 1. Inſtit. Monaſt. de beſtiis c. 23.

Phil. Carpath. in c. 7. Cant.

Gal. 6, 14.

Sed quòd absconditi vulgo ſint hi fructus, hinc ſcilicet eſt quòd tarde adeò ad Crvcis iter accingamur. Optima enim quæque natura celat, nec eorum pretium primâ fronte apparet. Aurum,argentum,rariora marmora terræ viſceribus altè abſtruſa iacent,vt nec eruta quidem aliam quàm vilis glebæ referant ſpeciem. Vniones, gemmæ,lapides pretioſi partim in conchylibus & limacibus, partim in bufonibus, & id genus inamœnis reperiuntur beſtiolis; primoque aſpectu deſpicabilia apparent. Pleraque aromata rudibus integuntur corticibus; at verò quàm intus hæc pulchra, pretioſa, & efficacia! Talis quoque Crvx, afflictio, & tribulatio; aſpera prorſus & horrida eſt, abſque eo quod intrinſecus latet: id verò niſi periti rerum æſtimatores aperiant, quid mirum ſi magno eam ſtudio paſſim & fugiant & auerſentur ignari? Qui autem abſconditum in eâ agnoſcunt theſaurũ, næ illi vel maximè amant & amplectuntur. E cælo accerſamus teſtimonium: Magnum illud Bæticæ decus Teresia, à morte cuidam glorioſa apparens, affirmauit,ſe nullam ob rem luculentiorem in cælo recepiſſe mercedem, quàm ob labores, Crvces, & dolores hîc exantlatos; ſeque, ſi vllâ ex causâ in terram optaret redire, non aliâ, mortalem hanc vitam cæleſtibus præ-

Ribera l.5. Vit.S.Tereſ.c.4.

po-

poſituram gaudiis, quàm vt ampliùs pateretur. Maximi proinde momenti ad CRVCIS iter ritè emetiendum fuerit, hæc aliaque attentiùs conſiderare & expendere.

Non defuit hac in parte Staurophilæ noſtræ ſuauiſſimus ductor, doctorque CRVCIS Chriſtus. Oblatis enim toto itinere variis occaſionibus, modò hunc modò illum CRVCIS explicabat fructum, vt ita & alacriùs viam capeſſeret, &, quod ex fatigatione ſuboriri ſolet, tædium animoſiùs ſuperaret. *Sunt* enim *qui in ſtudijs ſpiritalibus fatigati: & verſi in teporem, atque in defectu quodam ſpiritus poſiti, ambulant triſtes* VIAS DOMINI, *corde arente & tædente, accedunt ad iniunctum* CRVCIS onus, *frequenter murmurant, longos dies, longas conqueruntur & noctes, loquentes cum S. Iob: Si dormiero, dicam, Quando conſurgam? & rurſum exſpectabo veſperam. Ergo vbi contingit tale aliquid pati, ſi miſertus Dominus appropiet nobis in* VIA *quâ ambulamus, & incipiat loqui de cælo qui de cælo eſt; nec non fauorabile quidpiam cantare nobis de canticis Sion, narrare etiam de ciuitate Dei, de pace ciuitatis, de æternitate pacis, de ſtatu æternitatis, erit pro vehiculo animæ dormitanti & pigritanti læta narratio, ita vt pellat omne faſtidium ab animo audientis, & à corpore fatigationem. An tibi aliud*

Bernard. Serm. 32. in Cant.

Iob. 7, 4.

aliud vel pati vel petere ille videtur, qui ait: Pſal. 118, 28. *Dormitauit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis?*

Verba autem vitæ æternæ, & mellitiſſimas conſolationes Staurophilæ in viâ ſuggeſtas tertio hoc Libro ſeorſim deſcribemus: vt ita de CRVCE, velut ligno vitæ, fructus ſpiritua-les, & iuſtitiæ manipulos colligere diſcamus. Chryſoſt. Hom. 4. ad Pop. Antioch. Sic enim *agricola lætatur & gaudet tempeſta-tem videns. Non enim præſentia reſpicit, ſed futura; non reſpicit fulmina, ſed manipulos computat; non marceſcentia ſemina, ſed ver-nantes ſpicas; non grauem imbrem, ſed iucun-diſſimam areæ ventilationem: ſic & nos non præſentem ſpectemus afflictionem, ſed orien-tem ex ipsâ vtilitatem, exq́; ipsâ naſcentem fructum. Exſpectemus aream & manipulos, & non modò nihil graue ex* præſenti CRVCE pa-tiemur, *ſed & innumera bona capiemus.*

CA-

CAPVT PRIMVM.

CRVX *seruat à lapsu, vincit tentationes.*

Verbum CRVCIS ijs qui salui fiunt,
Dei Virtus est. 1. *Corinth.* 1, 18.

Ne labar, CRVCIS *hic fragiles labor atterit artus,*
Nam CRVCE *malo premi, crimine quàm perimi.*

VIXDVM Staurophila animo resoluerat se abnegare, CRVCEM tollere, Christum sequi; cùm simul tres validissimi atque vaferrimi hostes, Mundus, Caro, Dæmon, in eius perniciem coniurarunt. Vnicum his erat studium, à stadio CRVCIS Staurophilam reuocare, sæculo reddere, & per spatiosam viam in æternã præcipitare damnationem. Et nunc quidem aperto Marte, nunc ex insidiis aggredi decernunt. Occurrebat in viâ collis quidam prominentibus saxis hinc inde præruptus, non modicam ascendenti præbens difficultatem: iuxta hunc in dumeto quodam subdoli se abdiderant inimici. Qui vbi grauiùs ingemiscentem

Verbum Crvcis, ijs qui ſalui fiunt, Dei virtus eſt. *1. ad Cor. 1, 18.*

Ne labar, CRVCIS *hic fragiles labor atterit artus,*
Nam CRVCE *malo premi, crimine quã perimi.*

audierunt Staurophilã, opportunè prodeunt, & variis technis ad ſe pertrahere conantur. Hinc illecebras ſuas explicabat mundus, & quidquid oculis gratum, dignitates, honores, titulos, & magna oſtentabat nomina: inde ſuauè blandiens caro, voluptates, delicias, & quidquid ſenſibus amœnum proponebat, vt tantò grauior appareret CRVX, quantò hæc talia crederentur dulciora. Iſthinc diabolus occultis & fraudulentis ſuggeſtionibus animum incitabat, atque hæc irritamenta malorum, quà poterat, ita depingebat, vt multò etiam appetibiliora viderentur. Hærebat inter hæc etiamnum tyro in ſcholâ CRVCIS Staurophila, & quid ageret, quid ſtatueret, vix ipſa nouerat. Nam cùm tentatoribus his pluſculum attenderet, neque ab eorum lenocinio generosè ſe expediret, prona iam ibat in præcipitium; & ruiſſet planiſſimè, ni benigniſſimus IESVS pone eam, ipſo, quod geſtabat, CRVCIS ligno retinuiſſet, & veluti fræno quodam reuocaſſet in viam. Poſt modicum porrò interuallum, quod ei ad ſe colligendum indulſerat, ita eam affari cœpit:

Agnoſcíſne, Staurophila, virtutem CRVCIS? ecquid iam tibi videtur? Abſque CRVCE fuiſſet, perieras funditus, hoſtium tuorum ludibrium & præda effecta. Quid enim

in præceps ruentem ſuſtinuit, quid reuocauit, niſi ſola CRVX? Cui Staurophila: *Miſericordias Domini in æternum cantabo*. Miſericordiæ enim tuæ deputo, bone IESV, quòd mala non perpetrarim, quòd in viâ peccatorum non ſteterim. *Niſi quia Dominus adiuuit me, paulò minùs in inferno habitaſſet anima mea.* Quare *confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum. Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me, & eruiſti animam meam ex inferno inferiori.*

Pſal. 88, 2.

Pſal. 93, 17.

Pſalm. 85, 12. 13.

Hem! iſtud ſapere eſt, inquiebat Chriſtus: & hoc intelligere te volebam; CRVCES, quas immitto, aut flagelli loco eſſe cùm peccas, aut fræni ne pecces. Paterna manus eſt, quæ lapſabundos crebrò verberat vt reuocet, carnificis, quæ tardè, ſed ſemel punit. *Vt medici ſanguinem interdum prouidè dimittunt, non quia æger ſis, ſed ne ægreſcas: ſic Deus per* CRVCES *quædam adimit, materiem aliàs & fomitem* futura *vitiorum.* **Quoſdam* enim *præſciens multa peccare poſſe, flagellat eos infirmitate corporis ne peccent; vt eis vtiliùs ſit frangi languoribus ad ſalutem, quàm remanere incolumes ad damnationem.* * *Multi* ſiquidem *acceptâ ſanitate laſciuiunt. Qui ægroti caſti erant, ſanati adulteri fiunt: qui dum ægrotarent, neminem lædebant, receptis viribus inua-*

Lipſ. lib. 2. de Conſ. cap. 9.

*Iſidor Hiſp. lib. 3. de Summo bono c. 3.

*Auguſt. in Pſal. 97.

inuadunt & opprimunt innocentes. O quàm multi ſceleratè ſani ſunt, qui innocenter ægrotarent! Vitia reciduntur ægritudine. Nimirum *ſilueſcit vitis*, & in labruſcas degenerat, *niſi putetur: exorbitat homo, niſi flagelletur.* Exclamabat hîc Staurophila: *O Domine, refugium factus es nobis, non recedimus à te, bona das. Blandiris, ne fatigemur in viâ: caſtigas, ne aberremus à viâ. Quid ergo non miſericorditer præſtatur hominibus* à te, Domine, *à quo etiam tribulatio, beneficium eſt? nam res proſpera donum eſt conſolantis, res aduerſa donum admonentis. Et nuper me cuiuſdam amici languor admonuit, optimos eſſe homines dum infirmi ſunt. Quem enim infirmum aut auaritia aut libido ſollicitat? non amoribus ſeruit, non appetit honores, opes negligit.* Denique, vt quidam ait:

August. Tract.7. in Ioan.

Clem. Alexand. lib. 1. Pædag. c. 8.

Aug. Serm. de Verb. Dom.

August. Epiſt. 87.

Plinius l. 7. Epiſt. ad Maxim.

Luxuriat raró diſcruciata caro.

Contrà verò,

Luxuriant animi rebus plerumque ſecundis:
Nec facile eſt æquâ commoda mente pati.

Ouid. l. 2. de Arte amandi.

Quàm verè hæc, aiebat Chriſtus, à te commemorata, tam velim eorum frequentiùs meminiſſe, &, cùm opus eſt, in opus conferre. Quò enim inſtrumentum, ſi eo non vtaris? quid iuuerit medicina, ſi eam non ſumas? quid proderit culter, ſi ad ſcindendum non adhibeatur? *Vtile quiddam eſt* CRVX

August. in Pſalm. 50.

&

& *tribulatio, vtile Medici ferramentum, contra diaboli tentamentum.* ſed niſi vtaris, ipſum tibi reddis inutile. Aduerſa corporis, remedia ſunt animæ. Ægritudo carnem vulnerat, mentem curat: languor vires libidinis frangit. Quid ni igitur vt talia ſuſcipias & amplectaris? Incensâ domo gaudet poſſeſſor, ſi reſtinguendo igni aqua adferatur: cùm peccati flamma in corde exardeſcere cœperit, miſericorditer Deus tecum agit, ſi tribulationis aquam largiter ſuper infundat. Væ autem his, qui in tribulatione poſiti, negligunt vitam emendare, & tam ſalutari remedio vti ad ſalutem. Vnde & Scriptura velut mirum quiddam enarrat, quòd ægrotauerit Aſa dolore pedum vehementiſſimo & nec in infirmitate ſuâ quæſierit Dominum.

2. Paralip. 16, 12.

Agnoſco, inquiebat Staurophila, agnoſco, Domine, diuitias miſericordiæ tuæ. *Voluiſti* enim *filios tuos erudire, & exercere* laboribus, *vt non eſſent ſine timore, ne amarent aliquid aliud, & obliuiſcerentur te verum bonum ſuum. Bonus es Deus. Si ceſſares, & non miſceres amaritudines felicitatibus ſæculi, obliuiſcerentur* tui. *Sed vbi angores moleſtiarum faciunt fructus animæ, fides quæ dormiebat, excitatur:* & conuertuntur ad te, auerſi à cupiditatibus ſuis prauis.

Auguſt. in Pſalm. 93.

Sed & alium, aiebat Chriſtus, elicere fru-

ctum

ctum è CRVCE licet; nimirum eam non fræni tantùm loco cohibere à malo, ſed ipſos etiam malorum incentores, diabolum tentantem, mundum allicientem, carnem blandientem profligare ac proſternere. CRVX *enim armatura inuicta* eſt *contra ſatanam, galea custodiens caput, lorica protegens pectus, clypeus tela maligni repellens, gladius diabolicas inſidias appropinquare nullo modo ſinens.* In ſolâ CRVCE *cæleſtis victoria datur.* Et verò hac etiam gratiâ ego CRVCEM *humeris meis tuli, tamquam ſtrenuus Dux lanceam, quâ deiecturus eram aduerſarium,* * *vt qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur.* * *Vt igitur Dux ſumptis armis quibus facilè ſe tueri poßit, ea dat etiam militibus ſuis, ſic & ego feci, omnibus dicens: Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat* CRVCEM *ſuam, & ſequatur me.*

Martial. Epiſc. Epiſt. 1. cap. 8.

Euthym. in cap. 19. Ioannis.

* Eccleſ. in Præfat. de Cruce.

* Chryſoſt. Serm. 1. de Ieiunio.

Matth. 16, 24.

Benedictus es *Domine Deus meus*, inquiebat Staurophila, *qui doces manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.* Sed obſecro te, num hæc armatura Chriſtiani militis à ſigno CRVCIS, an à CRVCE viuâ, quæ ipſum reuerà diſcruciet, ſumenda? Cur non ab vtroque, aiebat Chriſtus; ſignum enim CRVCIS contra omnium dæmonum machinamenta validiſſimum eſt præſidium. Huius ſigni *tanta eſt auctoritas & poteſtas, vt non*

Pſ. 143, 1.

Cyprian. in Serm. de Paſſ. Dom.

non ſolùm Iſraelitica limina muniat, ſed etiam ab his, qui Iſraeliticè non viuunt, ſolum Sacramenti ſignum repellat dæmonia. Nec minùs virium habet tribulatio. Vt enim ſal carnes à putredine & vermibus præſeruat, non ſecùs CRVX & afflictio mentem aduerſus ſpirituales inſidias præmunit. *Sapientis animus tolerantiâ rerum humanarum, contemptione fortunæ, virtutibus omnibus vt mœnibus ſeptus, vinci aut expugnari non poteſt.* Nam *animus contra calamitates fortis & contumax; luxuriæ non aduerſus tantùm, ſed & infeſtus eſt.* Et vide, quæſo, num huc vltrò etiam Sancti mei confugerint, cùm blandientis Dominæ perſentiſcerent illecebras? An non Paulus caſtigabat corpus ſuum, & in ſeruitutem redigebat, ne reprobus efficeretur? An non Benedictus, cùm ei verſutus dæmon ſpeciem feminæ, quam aliquando viderat, obieciſſet, tantoque libidinis igne animum eius accendiſſet, vt pænè de deſerendâ eremo deliberaret, abiectis ilicò veſtibus nudum ſe in vrticas & vepres abiecit, & tamdiu in illis ſe volutauit, donec *per cutis vulnera eduxiſſet vulnus mentis?* & vide quo fructu, *ex eo tempore, ſicut pòſt ipſe diſcipulis perhibebat, ita in eo eſt tentatio voluptatis edomita, vt tale aliquid deinceps minimè in ſe ſenſerit.* En quid agat tribulatio ſponte aſ-

Cicero in Paradoxis.

Senec. l.3. Natur. quæſt. exord.

1. Cor. 9, 27.

Greg. l. 2. Dialog. cap. 2.

aſſumpta. Eodem ſpiritu Bernardus in lacum frigidâ tempeſtate, Franciſcus in niues deſiliit. Quorſum verò hæc? niſi quòd externa CRVX interiores tentationes vi ſuâ velut excutiat. Niſi igitur apprehenderis baculum CRVCIS, improbi canes latrare ac laceſſere non ceſſabunt. *Si non vteris vndique ſcuto patientiæ, non eris diu ſine vulnere.* Benè eſt, inquiebat Staurophila, abundè eſt, *Pone me iam, Domine, iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me. Quoniam firmamentum meum & refugium meum es tu: tu es patientia mea Domine, ſpes mea à iuuentute meâ.* In CRVCE triumphabo de hoſtibus meis, & non conuertar donec deficiant. O ſaluberrima CRVX quàm vtilis nobis es! ô quàm pauci agnoſcunt potentiam virtutis tuæ!

Thomas à Kemp. lib.3. de Imitat. Christi cap.35.
Iob.17,3.
Pſal.70,3.

CA-

Pius et misericors est Deus, et remittet in die tribulationis peccata. *Eccli 2, 13.*

Culpa animę vestem maculauit, lauit IESVS *Sanguine,* CRVX *reliquum pulueris excutiet.*

CAPVT II.

CRVX *emendat, & emundat à peccatis.*

Pius & miſericors eſt Deus, & remittet in die tribulationis peccata.

Eccli. 2, 13.

Culpa animæ veſtem maculauit, lauit Ieſus Sanguine, CRVX *reliquum pulueris excutiet.*

MENTALEM orationem ſummo manè Staurophila de more inſtituebat, atque hoc viatico quotidie munita in viam ſe dabat. Fuit cùm pro argumento expenderet, quanta animarum dignitas, quanta gratiæ pulchritudo, quæ eas velut byſſino candenti & ſplendido decentiſſimè conueſtiret. Deinde conſiderabat, quanta peccati deformitas, quæ totã animæ veſtem fœtidiſſimo luto & ſtercore commacularet. Hæc dum in itinere, vt edocta erat, ſecũ ſubinde ruminaret, alto ſuſpirio ita ingemiſcebat: Eheu! quis *emundabit conſcientiam* meã *ab operibus mortuis?* quis abluet à malitiâ cor meum? Vtinam deleantur iniquitates meæ, & expurgentur omnia delicta mea!

Heb. 9, 14.

V Cùm

Cùm Christus ad interiores has voces respondens, Et hæc, inquit, Staurophila, virtus CRVCIS est, vt peccata deleat, conscientiam emundet, stolam animæ abluat, & super niuem etiam dealbet. Agnoscebat hoc prudens illa Sara, quæ Domino dicebat: *In tempore tribulationis peccata dimittis his, qui inuocant te.* An non Ecclesiasticus ait: *Pius & misericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata?* Et: *In die tribulationis commemorabitur tui, & sicut in sereno glacies, soluentur peccata tua.* Atque hinc est quòd opera illa, quibus peccata expiantur, & pro iisdem satisfit, pœnalia dicantur, & verè etiam sint; vt sicut culpæ delectatio æternum Numen offendit, ita voluntaria castigatio aut pœna patienter tolerata, Deum quoque placet ac mitiget.

Tob.3,13.

Eccli.2,13.

Ibid.3,17.

Memini, inquiebat Staurophila, hanc doctrinam me aliàs quoque audiuisse: & magnâ sanè animi voluptate legi ab vniuersali Synodo definitum, *temporalibus flagellis à Deo inflictis, & à nobis patienter toleratis, apud Deum Patrem per Iesum Christum satisfieri posse.* O quantum hoc beneficium! quanta afflictorum consolatio! Hoc siquidem pacto qui ritè cum CRVCIBVS & tribulationibus suis negotiari nosset, non modicum reportaret lucrum. *Etsi* enim *acerba & gra-*

Concil. Trident. sess. 14. c. 9. & can. 13.

uis

uis eſt Dei ira; tamen cùm medendi vim habeat, eos, qui ipſam experiuntur, ad bonum prouehit. Ita eſt, inquiebat Chriſtus, ſed rari admodum ſunt qui *conſiderent quanti ſit muneris moleſtia corporalis, quæ & admiſſa peccata diluit, & ea, quæ admitti poterant, compeſcit.* Nam *liuor vulneris*, vt ait Sapiens, *abſterget mala: flagellorum dolor vel cogitatas, vel perpetratas nequitias diluit.* Hinc *viri ſancti, quia corruptionis ſuæ vulnus non ſine putredine eſſe conſiderant, libenter ſe ſub manum Medici ad ſectiones parant, vt aperto vulnere virus peccati exeat, quod ſanâ cute intus occidebat. Peccatum* enim *ſanies eſt; pœna, ferrum medicinale. Sicut igitur ſaniem habens, ſi non ſecatur, eſt in maioribus malis: ita peccans, ſi non puniatur, omnium miſerrimus eſt.* Hoc igitur erat, aiebat Staurophila, quod ſibi volebat Ioannes Abbas, qui rogatus vt tertianâ laborantem curaret, reſpondit ei: *Rem tibi neceſſariam cupis abijcere. Vt enim corpora nitro, vel alijs huiuſmodi lenimentis abluuntur à ſordibus, ita animæ languoribus, alijſq; huiuſmodi caſtigationibus purificantur.*

Didym. apud Damaſc. l. 3. Parallel. c 49.
Gregor. Part. 3. Paſtor. Admon. 13.
Prou. 20, 30.
Gregor. l. 7. Moral. cap. 7.
Chryſoſt. Hom. 6. ad Pop. Ant.
Ruffinus in Vit. Pat. lib. 2. c. 1.

Sed, obſecro Domine, quid illud eſt, quòd animæ quædam etiam purgatiſſimæ vitæ grauiùs plerumque diſcrucientur, cùm nefas videatur, vt illis noceat aduerſitas, quibus nulla dominatur iniquitas? Reſpondebat

Christus: Non legisti quid de Patre meo, cælesti agricolâ, iam olim dixerim? *Omnem palmitem, qui fert fructum, purgabit eum, vt fructum plus afferat.* Quid autem hæc purgatio, nisi tribulatio & CRVX? *Quod* enim *flagellum grano, quod lima ferrò, quod fornax auro, hoc tribulatio homini iusto.* Purgatur hac, non destruitur: splendeat licet, & velut aurum rutilet, in fornace tamen tribulationis scoria eius excoquenda est. Nam & qui hominibus videntur perfecti, coram Deo suas etiam imperfectiones habent, à quibus eos, misericorditer sæuiens pius Pater, emundat, vindícans scilicet *in omnes adinuentiones eorum.* Considera mihi hîc *artifices*: illi enim *pleraque faciunt & ostendunt imperitis: & cùm iam iudicauerint imperiti esse perfecta, expoliunt illa artifices, qui nouerunt adhuc quid illis desit, vt mirentur homines tantam expolitionem rebus accessisse, quas iam perfectas pronuntiauerant. Fit hoc & in ædificijs, & in picturis, & in vestibus, & propè in omni genere artium. Primò iudicant illud iam quasi perfectum esse, vt oculi eorum ampliùs nihil desiderent. Sed aliud iudicat oculus imperitus, aliud indicat artificis regula. Sic* & viri *sancti versantur ante oculos Dei, tamquam sine culpâ, tamquam perfecti, tamquam Angeli: nouit autem quid illis desit, qui vindicat in omnes*

Ioan. 15, 2.

Laurent. Iust. Lign. vit. de Patient. c. 3.

Psal. 98, 8.

August. in Psalm. 98.

nes affectiones eorum. Vindicat autem non irascens, sed propitius: & ad hoc vindicat vt perficiat cœptum, non vt damnet eiectum. O quàm vtiliter, inquiebat Staurophila, hæsitaui, quando tam luculenter ignorantia mea instruitur! Verè enim nemo mundus à sordibus. *Dum* enim *per varias actiones vitæ huius sollicitudo distenditur, necesse est de mundano puluere etiam religiosa corda sordescere.* Et quis est, Domine, qui non aliquid inquinamenti hîc aut ibi contrahat? *Septies cadit iustus.* & væ etiam laudabili vitæ hominũ, si absq; misericordiâ Redemptoris iudicetur!

Leo Ser. 4. de Quadr.

Prou. 24, 16.

Benè igitur, aiebat Christus, *flagello* CRVCIS *puluis excutitur, quem ad deformationem animæ iniquitas aßiduata congeßit*, vt *exteriori vulnere sanetur plaga interior.* Purgari ille non vult, qui Dei flagella non admittit. Tribulationis virga omnem terrenæ conuersationis puluerem excutit, vt animæ vestis purior nitidiorque euadat.

Blesens. Epist. 31.

Mens etenim certa, & puri sibi conscia cordis,
Hoc plus splendescit, quò magis atteritur.

Prosper. Epigr. 52.

O quàm præstans, aiebat Staurophila, hoc beneficium! Ecquis non ambiat feruentissimis votis, vt CRVCE aliquâ affligatur, vt ita animæ vestis expurgetur? Memini enim eiectum in *tenebras exteriores*, qui *nuptiali* carebat *veste*; & in cælestem illam Ierusalem,

Matth. 12, 11.

Apoc. 21, 27.

non intraturum aliquid coinquinatum. Vt non minimum, inquiebat Christus, hoc beneficium; ita *magna ira est, quando peccantibus non irascitur Deus. vnde & in Ezechiele ad Ierusalem, Iam, inquit, non irascar tibi, zelus meus recessit à te. Medicus si cessauerit curare, desperat.* Laudanda proinde *diuina dispensatio, quæ ad hoc suos temporaliter verberat, vt perpetuis eos flagellis abscondat: ad hoc premit, vt eleuet; ad hoc secat, vt sanet; ad hoc deijcit, vt exaltet. Qui enim bona agit, & mala suscipit, quidquid ei iustæ retributionis in terrâ subtrahitur, hoc illi in cælo multipliciùs cumulatur. Porrò autem Medici corporum, quos desperant, ad percipienda passim quæ petierint alimenta relaxant: at quos erigendos esse conijciunt, cuncta eis noxiæ delectationis edulia minaciter interdicunt: antidota insuper & amara propinant, vt per amaritudinis haustum, ad incolumitatis dulcedinem conualescant. Quid ergo mirum, si Medicus animarum, omnipotens Deus, & quos perpetuæ morti cernit obnoxios, viuere delectabiliter sinat; & quos ad vitam eligit, sub strictâ seueritatis suæ lege constringat? Nam & animalia, quæ in proximo mactanda disponimus, indulgentiùs victitare permittimus, & largiora illis alimenta præbemus: eorum verò penuriam & maciem paruipendimus, quæ ad vsum seminis, & ad* propa-

Hieron. Epist. 33. ad Castrut.

Ezech. 16, 42.

Petr. Dam. libr 8. Epist. 6.

propagandam sobolem reseruamus. Vites quoque & fecundæ arbores putationibus subiacent, steriles autem, & quæ ignibus sunt tradendæ, ramis euagantibus, quò liberiùs eò diffusiùs patent. De tuis igitur pressuris atque molestijs gaude, & totis in Domino visceribus gratulare. Quia quò magis affligeris, tantò magis animæ vestis expurgatur & expolitur.

Attollebat hìc vocem Staurophila: *O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei! quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius!* Quis enim non putaret misericorditer agi cum peccatoribus, cùm eis parcitur, cùm nullâ pœnâ affliguntur? At verò *magnæ misericordiæ* iam *est, nequitiæ impunitatem non relinquere, ne cogatur* Deus *in extremo gehennâ damnare. O quanta pœna, nulla pœna!* Hoc nimirum est, inquiebat Christus, quod in Psalmis legisti: *Non audiuit populus meus vocem meam, Israël non intendit mihi.* Sed quid inde secutum? *dimisi eos secundùm desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis.* Hoc & illud, quod per alium Prophetam dictum est: *Misereamur impio, & non discet iustitiam.* Quid enim est hoc, nisi, Si impiis miserearis & parcas, manebunt in suâ impietate, nec conuertentur ad iustitiam. Subiecit rursus Staurophila: *Misericordiam hanc ego nolo,* Domine, *super omnem*

Rom. 11, 33.

August. Serm. 37. de Verbis Domini.

Psalm. 80, 12.

Isai. 26, 10.

Bernard. Serm. 42. in Cant.

nem iram miſeratio iſta, ſepiens mihi vias iuſtitiæ. Satiùs profectò mihi iuxta Prophetæ conſilium apprehendere diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & peream de viâ iuſtâ. (Pſal. 2,12.) *Volo iraſcaris mihi Pater miſericordiarum, ſed illâ irâ, quâ corrigis deuium, non quâ extrudis de viâ: illud* mihi *tua benigna animaduerſio parit, hoc formidoloſa nutrit diſſimulatio. Cùm enim ſentio te iratum, tunc maximè confido propitium: etenim cùm iratus fueris, miſericordiæ recordaberis.* (Hab. 3,2.) Dicam igitur cum S. Iob, *Hæc mihi ſit conſolatio, vt affligens me dolore non parcas.* (Iob. 6,10.) Domine hîc vre, hîc ſeca, vt in æternum parcas. (Auguſt.)

CAPVT III.

CRVX *oculos mentemq́ue aperit.*

Sola vexatio intellectum dabit auditui.
Iſa. 28, 19.

Bos ego, corpus ager, CRVX *ſtiua, colonus* IESVS.
Prô quantos fructus, ſi bona terra, feret!

SOLITVM CRVCIS iter cum Chriſto ſuo Staurophila carpebat: accidit autem vt campum quemdam, in quo agricolæ terram aratro ſubigebant, tranſirent. Hîc oculorum curioſitati nonnihil indulgens Staurophila, boues arantes, colonos ſtiuam tenentes defixiùs conſiderabat. Chriſtus ab hoc ſpectaculo ad interiora eam ſuauiter reuocans, Vt, inquit, placet tibi hæc aratio, quam non indiligenter videris attendere? Senſit illa, emiſſitios oculos in ſe notari: pudore proinde ſuffuſa, hiſcere non audebat. At benigniſſimus IESVS modicam hanc noxam diſſimulandam potiùs quàm perſtringendam ratus, Præbet, inquit, & hoc ruſticanum opus, quod te in VIA CRVCIS erudiat; nec fruſtrà illud occurriſſe arbitreris.

Sola vexatio intellectum dabit auditui. *Isaiæ 28, 19.*

Bos ego, corpus ager, CRVX *stiua, colonus* IESVS.
Prô! quantos fructus, si bona terra, feret.

ris. Quid enim ſimilius CRVCI quàm aratrum? nam *bonus agricola cùm parat terræ ſolum vertere, non niſi per ſignum* CRVCIS *id facere conatur. Dum enim aratro dentale ſubjicit, affigit aures, ſtiuam inſerit, figuram* CRVCIS *imitatur*. Atque hinc non difficulter elicies quid in arcano ſenſu ſit aratrum ducere; id enim aliud non eſt, quàm *quaſi quodam compunctionis inſtrumento, ligno, & ferro Dominicæ Paſſionis, duritiem ſui cordis atterere, atque ad proferendos bonorum operum fructus aperire*. Eſt, inquam, *vomere* CRVCIS *terram ſubiecti exterioris edomare*. Nam *quemadmodum terra opus habet vt aretur & proſcindatur, ita anima fidelis, pro ligone indiget tentationibus & afflictionibus, ne producat malas herbas, vt eius emolliatur durities, ne nimiùm efferatur & exiliat*. CRVX igitur aratrum eſt, ager ipſe homo, agricola Pater cæleſtis.

Maxim. Taurin. de Cruce Domini Homil. 2.

Beda c. 41. in Luc.

Fauſtus Rhe ienſ. Epiſt. 2. Tom. 3. Biblioth. PP.

Chryſoſt. Tom. 1. in Pſal. 125.

Vixdum capio, inquiebat Staurophila, quid ex aratri huius ductu ſperandum commodi. Quamquam enim CRVCES & afflictiones vomeris inſtar hominem totum conſcindant, quorſum id tamen fiat, aut quo fructu, non vſquequaque intelligo. Scio autem, quòd *qui arat, in ſpe fructus percipiendi debeat arare*. Dicam apertiùs, inquiebat Chriſtus. Vt aratrum terram aperit, & ſuſcipiendo

1. Corinth. 9, 10.

piendo ſemini præparat; non ſecùs CRVX & tribulatio cor reſerat, ad ſemen diuini verbi excipiendum, & ad eius veritatem agnoſcendam aptum reddit. Quod enim in proſperitate homines ignorant, id in aduerſitate vel ſerò tandem cognoſcunt. An non legiſti, *Vexatio intellectum dabit auditui?* Vellicat enim ſurdaſcentem aurem CRVX, vt velit nolit attendere cogatur. Proſperitas verò ſtultorum aggrauat & obturat aures, vt audire nequeant. Appoſitè igitur de Deo ſcriptum: *Eripiet de anguſtiâ ſuâ pauperem, & reuelabit in tribulatione aurem eius.* Quid autem eſt *aurem in tribulatione reuelare,* niſi *auditum cordis verberum plagis aperire? Cùm enim præcepta deſpicimus, piâ diſtrictione nobiſcum agitur, vt flagella timeamus. Aurem itaque cordis tribulatio aperit, quam ſæpè huius mundi proſperitas claudit.*

Iſaiæ 28, 19.

Iob 36, 15.

Gregor. l. 26. Moral. cap. 23.

Tandem, inquiebat Staurophila, capere videor, quod anteà ignorabam; nempe hoc eſt quod vulgò dici ſolet, Παθήματα, μαθήματα. *Nocumenta, documenta.* Vnde Crœſus Cyro dicebat: *Etſi moleſtiam mihi calamitates meæ attulerint, eædem tamen mihi doctrinæ loco fuerunt.*

Herod. l. 1.

Felices porrò illi, ſubijciebat Chriſtus, qui hanc è CRVCE Philoſophiam hauriunt! & ad paternas Dei caſtigationes oculos aperientes,

rientes, vitam emendant. Raphaëlis monitione edoctus Tobias imposito felle, patris sui oculos serenauit: & in Euangelio legis, luto cæcum à natiuitate fuisse illuminatum. Quid hoc aliud innuit, quàm aduersitatibus & rebus naturâ contrariis mentis lumen restitui? Hoc est ergo CRVCEM illuminare, vexationem dare intellectum auditui. Fatetur de se id Regius Vates. *Conuersus*, ait, *sum in ærumnâ meâ, dum configitur spina. Benè* etenim *confixus est, qui conuersus exinde est; benè pungitur, quisquis compungitur. Multi cùm sentiunt spinam, corrigunt culpam.* Vis aliud exemplum? Magnus ille Babylonis Rex Nabuchodonosor Deum non cognoscebat cùm diceret: *Nónne hæc est Babylon magna, quam ego ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriâ decoris mei?* At postquam ab hominibus eiectus, cum bestiis & feris habitauit, fœnum vt bos comedit, & rore cæli corpus eius infectum est; tunc tandem oculos ad cælum leuauit, tunc sensus illi redditus, tunc benedixit Altissimo, & agnouit quia non est qui resistat manui eius. Impius Manasses & idololatra *sectabatur auguria, obseruabat somnia, maleficis artibus inseruiebat, multaq; mala operatus* fuerat *coram Domino, vt irritaret eum:* postquam verò captus & *vinctus catenis atque compedibus* du-

Tob.11, 13.

Ioan.9,6. & seq.

Psal.31,4.

Bernard. Serm.48. in Cant.

Dan.4,27

2 Paralip. c.33.vsque ad v.12.

ductus eſt *in Babylonem*, tunc *orauit Dominum Deum ſuum, & egit pœnitentiam valdè Deo patrum ſuorum.* Tunc *cognouit quòd Dominus ipſe eſſet Deus.* Prodigus ille adoleſcens in ſe reuerſus non eſt, niſi poſtquam cœpit egere, ſiliquas cum porcis vorare, & tantùm non fame perire; ita multi benè facere neſciunt, niſi malè illis fiat: malè agunt, niſi malè cum eis agatur.

Luc. 15, 14.

Næ ille felix dicendus, aiebat Staurophila, cui percutiendo aperiuntur oculi, ſi anteà non videbat. Beatus ille, qui aduerſitate illud cognoſcit, ſine cuius notitia cælo exularet. Aperuit ita oculos, aiebat Chriſtus, Mauritius Imperator, qui immemor Dei vixit, cùm *millia* aliquot *innocentium Chriſtianorum à barbaro immaniſſimè cædi paſſus eſt, quos minimo pretio redimere licuiſſet.* At cùm ex variis prædictionibus & *viſionibus manum Domini ad vlciſcendum agnouit, ſpecimen edidit probatiſſimi Chriſtiani, conficiens ſibi è calice iræ Dei poculum medicinæ, quod ſibi prodeſſet ad peccatorum purgationem, & perfectam ſalutem. Ante oculos* enim *eius, iuſſu* Phocæ Imperatoris, *necati ſunt quinque eius filij.* Tum ille compunctus, *altâ philoſophiâ dixiſſe fertur: Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Tandem & ipſe Mauritius vltimo loco occiſus eſt, cùm ſe caſu ſuperiorem in omni-*

Baron. an. Chriſti 602.

Cedren. in Annalib.

Pſal. 118, 137.

omnibus demonſtraſſet. Vtinam, inquiebat Staurophila, ita ſaperent homines, ac intelligerent, ideò mala aut permitti aut immitti à Deo, vt mali eſſe deſinant! ſed *obſcuratum eſt inſipiens cor eorum*; non norunt hæc bona ex iis, quæ mala ipſi vocant aut putant, elicere. Tua autem Domine prouidentia etiam hæc talia ad eorum ſalutem ordinat. Rom. 1, 21

Hoc eſt, aiebat Chriſtus, *diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Ideò ſiquidem permittuntur etiam bonis accidere mala, ne ſummum bonum malè deſerant, ſed ad illud in malis potiùs recurrant. *Matrum plurimæ cùm nihil obſecrando proficere ſe viderint, laruas quaſdam, horroriſq́ figmenta parant, atque* ita pueros *ad reditum impellunt; perſuadentq́ ad ſe iterùm recurrere.* Idem & hominibus contingit: *quando enim malignus ille* dæmon eos *perterret*, quando ingruit aliqua CRVX vel afflictio, *tunc frugi efficiuntur, tunc* ſeipſos *agnoſcunt, tunc ad Deum omni ſtudio recurrunt.* Rom. 8, 28 Chryſoſt. l. 1. de Prouid. Dei.

C A-

Auxilium de tribulatione. Psal. 107, 13.

Tuta salutiferę miseram CRVCIS *anchora firmet,*
Tota vel ęquoreis naufraga mergor aquis.

CAPVT IV.

CRVX *anchora ſpei, teſſera ſalutis.*

Auxilium de tribulatione. *Pſalm.* 107, 13.

Tuta ſalutiferæ miſeram CRVCIS *anchora firmet,*
Tota vel æquoreis naufraga mergor aquis.

AMBVLANTEM aliquando ad littus IESVM, ponè cum CRVCE ſequebatur Staurophila. Ecce autem ſæuior quædam exorta procella incautam in mare deiecit. Cumque fluctuum voluminibus paulò iam abriperetur longiùs, illacrymans exclamabat: *Saluam me fac Deus, quoniam intrauerunt aquæ vſque ad animam meã. Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me. Eripe me,* Domine, *de luto, vt non infigar, neque abſorbeat me profundum.* Cùm hæc & his ſimilia altâ lugubrique voce quereretur, Chriſtus ad eam, Quid eſt, inquit, quòd ipſa tibi, quà licet, non ſuccurras? An neſcis CRVCEM, quam geris, anchoræ tibi loco eſſe, quâ in mediis etiam fluctibus firmam te reddas ac tutam? Dicebat hæc

Pſal. 68, 1. vers. 15. vers. 6.

Christus, & simul apprehensâ eius CRVCE, ad terram benè madentem, & tantùm non exanimem reduxit.

Post modicum temporis vt ad se rediit, ita eam allocutus est: Animaduertísne, Staurophila, hos aliosque, qui tibi in hoc itinere accidêre casus, totidem documenta esse, quæ aut VIAM CRVCIS cautè perambulare, aut virtutem eius multò maximam te edoceant? Ecce enim, quid aliud est præsens sæculum, quàm mare magnum & spatiosum, plenum procellosis voraginibus? Pelagus hoc longè lateque protensum, diuersis peccatis,& variis tentationibus, velut quibusdam fluctibus æstuat. *Mens quippe humana, quot tentationes patitur, tot flatibus mouetur. Hanc enim plerumque ira perturbat. cùm recedit ira, succedit inepta lætitia. luxuriæ stimulis vrgetur: æstu auaritiæ longè lateq; ad ambienda, quæ terrena sunt, tenditur. Aliquando hanc superbia eleuat, aliquando verò inordinatus timor in infimis deponit.* Et quàm *magnam faciunt tempestatem multitudines cupiditatum, quæ velut in quodam freto corporis nauigantem hinc atque inde perturbant, vt gubernator sui esse animus non poßit.*

Gregor. l.11.Moral.c.23.in c.13.Tob.

Ambros. Apol.poster. pro Dauid, c.3.

Horresco, inquiebat Staurophila, auribus oculisque hauriens discrimina & fluctus, cum quibus mihi quotidie luctandum. *Quod enim*

enim mare abruptius quàm ſæculum? tam infidum, tam mobile, tam profundum, tam immundorum ſpirituum flatibus procelloſum. Quis autem euadere pericula hæc poterit? quis emergere de profundis aquarum, de lacu miſeriæ, & de luto fæcis? Neque ego, aiebat Chriſtus, fidere huic pelago te velim. *Noli credere, noli eſſe ſecura. Licet in modum ſtagni fuſum æquor arrideat, licet vix ſumma iacentis elementi ſpiritu terga criſpentur, magnos hic campus montes habet. Intus incluſum eſt periculum, intus eſt hoſtis. In illo æſtu, charybdis luxuriæ ſalutem rotat. Ibi ore virgineo, ad perpetranda naufragia, ſcylla ſeu renidens libido blanditur. Hîc barbarum littus, hîc diabolus pirata, cum ſocijs portat vincula capiendis.*

Ambroſ. Præf. in 4. lib. ſuper Luc.

Hieron. Epiſt. 1. ad Heliod.

Sed enim, aiebat Staurophila, doce, quæſo, benigniſſime IESV, vt me in hiſce fluctibus dirigam. Docuit te, inquiebat Chriſtus, Apoſtolus meus Paulus, cùm diceret: *Fortiſſimum ſolatium habemus, qui confugimus ad tenendam propoſitam ſpem: quam ſicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam. Quemadmodum* enim *de naui quæ in anchoris eſt, rectè dicimus quòd iam in terrâ ſit, adhuc tamen fluctuat, ſed in terrâ quodammodò educta eſt contra ventos, & contra tempeſtates; ſic contra tentationes huius peregrinationis noſtræ*

Hebr. 6, 18.

Auguſt. in Pſalm. 64.

ſpes noſtra fundata, facit nos non abripi in ſaxa. Nec melior anchora ſalutari CRVCE, quæ ipſam ſuâ figurâ manifeſtè repræſentat. Echinus Marinus, quem fluctus vehementiores ad terram deuoluere, violenterque allidere ſolent, periculi metuens, vt vitæ ſuæ prouideat, ſpinis, quibus totus inuolutus eſt, minutiorem aliquem calculum colligit, vt eo ſe quodammodò libret ſtabiliatque contra procellas, ne earum vi in ſiccum propellatur. Idem & te facere oportet. Sæuiant venti, exurgant procellæ, non tibi, ſed Deo adiutori tuo innitere. Me veram petram & lapidem angularem tolle, illique firmâ ſpe inhæreas, & nulla te deijciet tempeſtas. Dic cum Prophetâ: *Mihi autem adhærere Deo bonum eſt, ponere in Domino Deo ſpem meam.* Inhærebat huic anchoræ tribulationibus vndique cinctus S. Paulus, *Scio*, inquiens, *quia hoc mihi proueniet ad ſalutem, per veſtram orationem, & ſubminiſtrationem Spiritus Ieſu Chriſti, ſecundùm exſpectationem & ſpem meam, quia in nullo confundar: ſed in omni fiduciâ, ſicut ſemper, & nunc magnificabitur Chriſtus in corpore meo, ſiue per vitam, ſiue per mortem.*

Anton. Balingh. in Soopadiâ, tit. Aduerſitas.

Pſ. 72, 28.

Philipp. 1, 19.

Sed & hoc euidentiùs intelligere velim, aiebat Staurophila, quî CRVX mihi futura anchora ſpei, aut quomodo in tantâ ſalutis in-

incertitudine tribulatio labantem animum ita fulciat, vt certam beatitudinis concipiat fiduciam. Num ignoras, aiebat Chriſtus, tribulationem prædeſtinationis eſſe ſymbolū? CRVCEM, arrham ſalutis, & æternæ beatitudinis teſſeram? *Quem enim Deus diligit, per æqua, per iniqua, per fluxus & refluxus perducit ad portum.* Et *quem*cumque *potioribus donis exornare ſublimiterq; transformare decreuerit, eum non blandè & molliter lauare, ſed totum in mare amaritudinis immergere conſueuit.* Quo autem fructu? niſi illo, de quo Sara dicebat: *Hoc pro certo habet, omnis qui te colit* (ô Deus!) *quòd vita eius, ſi in probatione fuerit, coronabitur: quia poſt tempeſtatem, tranquillum facis; & poſt lacrymationem & fletum, exultationem infundis.* Apertiùs dixit Apoſtolus: *Si quid patimini propter iuſtitiam, beati. Hæc eſt enim gratia, ſi ptopter Dei conſcientiam ſuſtinet quis triſtitias, patiens iniuſtè.* Et quid clariùs, quàm quod ipſe in Euangelio dicebam: *Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum. Certa* itaque *atque ſecura eſt exſpectatio promiſſæ beatitudinis, vbi eſt participatio Dominicæ* CRVCIS. Qui enim compatitur, & conglorificabitur. O ampliſſimum, aiebat Staurophila, ſpei fulcrum! ô quantum auxilium in tribulatione! Non

Lipſius Centur. miſcel.

Bloſ. Inſtit. ſpirit. c. 8. §. 3.

Tob. 3, 21.

1. Petr. 3, 14.

1. Petr. 2, 19.

Matth. 5, 10.

Leo Ser. 9. de Quadr.

adeò CRVX affligere deinceps poterit, quàm exſpectatio æternæ ſalutis conſolari. Tu autem Domine, qui *dominaris poteſtati maris*, & *motum fluctuum eius mitigas*, guberna me in hoc æquore, ne peream in fluctibus. *Vnco* CRVCIS *retrahe me ab hoc pelago ad te ſolamen vnicum, quem à longè (quaſi ſtellam matutinam & Solem iuſtitiæ) vix lacrymantibus oculis in littore cæleſtis patriæ me exſpectantem video. Exaudi Deus ſalutaris noſter, ſpes omnium finium terræ, & in mari longè. In mari turbulento verſor; tu in littore ſtans, aſpicis pericula noſtra: ſaluam me fac propter nomen tuum. Da, Domine, inter ſcyllam & charybdim ita tendere, & tenere medium, vt vtroque periculo euitato, ſecura perueniam ad portum.*

Pſ.88,10.

Auguſt.in Soliloq.

Pſal.6·,6.

CAPVT V.

Ex CRVCE *vinum spirituale.*

In mundo pressuram habebitis.
Ioan. 10, 33.

Si graue formides CRVCIS *hoc torcular acerbæ,*
Eia age, dulce bibas, quod fluit inde, merum.

AVTVMNVS erat, & vuis colligendis aut vino torculari exprimendo passim exercebantur agricolæ. Non poterat id non frequenter in oculos mentemque Staurophilæ incurrere: nam quaquauersus pergeret, vindemiam cernere erat. Commoda hæc Christo visa occasio, vt more suo fructum aliquem CRVCIS discipulæ aperiret. Ita proinde infit: Non est, mihi crede Staurophila, quod tribulationis emolumenta luculentiùs repræsentet, quàm hæc botrorum, quam cernis, in torculari expressio, idque velim non indiligenter abs te considerari, ne sub pressurâ CRVCIS animo deficias.

Volupe mihi erit, aiebat illa, audire hoc mysterium, neque iniucundum fore sermonem suspicor de vino, *quod lætificat Deum* Iudic. 9, 13.

In mundo preſſuram habebitis. Ioan. 16, 33.

Si graue formides CRVCIS *hoc torcular acerbę,*
Eia age, dulce bibas quod fluit inde merum.

& homines. Mixta erit, inquit Christus, oratio, siue, vt ita dicam, suaui-amara; dulcedinem enim propinabit vinum, at pressuram & afflictionem exprimet torcular. Qualis qualis fuerit, aiebat Staurophila, grata erit; quia à sacro tuo ore, & de re saluberrimâ; quare tota iam audire gestio.

Principio, aiebat Christus, illud aduertere te velim, quid agatur in visibilibus torcularibus, & hoc ipsum spiritualiter agi in hominibus videbis. *Vua certè pendet in vitibus, & oliua in arboribus*, pro *his enim fructibus solent torcularia præparari. Et quamdiu pendent in frutetis suis, tamquam libero aëre perfruuntur: & nec oliua oleum est, nec vua vinum ante pressuram. Sic sunt & homines, quos prædestinauit Deus conformes fieri imaginis Filij sui, qui præcipuè in paßione magnus botrus expressus est. Huiusmodi ergo homines, antequam accedant ad seruitutem Dei, fruuntur in hoc sæculo, tamquam deliciosâ libertate, velut vuæ, aut oliuæ pendentes. Sed quoniam dictum est: Fili, accedens ad seruitutem Dei, sta in timore, & præpara animam tuam ad tentationem; accedens quisque ad seruitutem Dei, ad torcularia venisse se cognoscat, contribulabitur, conteretur, comprimetur, non vt in hoc sæculo pereat, sed vt in apothecas Dei defluat. Exuitur carnalium desideriorum integu-*

August. in Psalm. 83.

Rom. 8, 29

Eccli. 2, 1.

tegumentis, quaſi vinacijs. Vnde Paulus ait: *Exuite vos veterem hominem* cum actibus ſuis, *& induite nouum. Hoc totum non fit niſi de preſſurâ, proptereà torcularia nominantur. In preſſuris conſtituti ad hoc conteruntur, vt amorem, quo ferebantur in iſta mundana, ſæcularia, fluxa, peritura* exuentes, *paßi in eis in hac vitâ tormenta, & tribulationes preſſurarum, & abundantiam tentationum, incipiant quærere illam quietem, quæ non eſt de hac vitâ, & ſit Dominus refugium pauperi:* & in hac preſſurâ defluit vinum, defluit oleum, quæ ſunt bona deſideria.

Coloſſ. 3, 9

Pſal. 9, 10.

Deſidero, aiebat Staurophila, ô deſiderium & ſatietas cordis mei, prælo CRVCIS quanta quanta ſum comprimi, vt bona deſideria de bono corde exprimantur. Scio enim quia in *torculari fructuoſa preſſura eſt. vua in vite preſſuram non ſentit, integra videtur, ſed nihil inde manat: mittitur in torcular, calcatur, premitur, iniuria videtur fieri vuæ, ſed iſta iniuria ſterilis non eſt, imò ſi nulla iniuria accederet, ſterilis remaneret.* Rectè dixiſti, aiebat Chriſtus: botrus enim quamdiu in vite pendet, nec in vini ſaporem liquatur, cui vtilis eſt? putreſcet ſenſim, aut à volucribus cæli comedetur. Si verò in torculari prematur, vinum defluit, & in cellarijs reconditur. CRVCIS pondere hîc premi, tribulatio-

Auguſt. in Pſalm. 55.

tionibus oportet fatigari, vt anima tamquam vinum in æterna tabernacula mereatur recondi. Erras profectò, Staurophila, erras, si cogites te integram & non probè contusam, peruenturam ad cælum. *Miserere mei Domine*, clamabat Dauid, *quoniam conculcauit me homo*. Dic & tu idem cum illo: sed *noli timere, quia conculcauit te homo, vinum habeto; vua facta es, vt calceris.* * *Vt enim botri vineæ calcati ac preßi lætißimum liquorem vini suo agricolæ atque vinitori effundunt: sic viri Dei iusti ac sancti diris cruciatibus atque pressuris hominum, botrorum instar, afflicti ac torti, per victoriam salutarem cultori Deo*, mihique *cælestem lætitiam de se pariunt ac promunt.*

Psal. 55, 1.

August. in Psalm. 55.

*Philo. Carpath. in cap. 7. Cant.

Non reformido calcari, reponebat Staurophila, modò cælestibus recipiar vasis. O quàm gloriosum erit premi! quàm dulce cruciari! modò efficiar vinum suauissimum, *dignum Dilecto meo ad potandum, labijsq; & dentibus illius ad ruminandum.* Sitit enim anima mea refocillare sitim æstuantissimæ animæ tuæ, Domine IESV, nostri amore languide. Meritò tu quidem id feceris, inquiebat Christus, debitum enim id meo in te amori. Et ingrata prorsus fueris, amantisque nomine parum digna, si gratiam referre negligas. Quanti enim mihi stetit, vt sponsæ

Cant. 7, 9.

meæ

Iſai.63,3.

meæ vinum optimum propinarem? *Torcular* enim *calcaui ſolus, & aſperſus eſt ſanguis ſuper veſtimenta mea, & omnia indumenta mea inquinaui.* Ego *botrus Cypri, in vineis Engaddi*, botrus Terræ promiſſionis è CRVCIS vecte ſuſpenſus, qui ſpiritalis vindemiæ, paſſionis ſcilicet meæ tempore, torculari CRVCIS expreſſus, vinum lætitiæ fidelibus propinaui. Hoc *vinum germinans virgines*, * *magnificentiâ regiâ dignum*, * *vinum* verè *cor hominis lætificans*, vt qui illud biberit, non immeritò exclamet: *Calix tuus inebrians quàm præclarus eſt!* Magnum proinde non erit, ſi vt vicem mihi reddas, & ipſa velut vua matura in torculari conculceris, vt defluente vino potes dilectum animæ tuæ. *Præpara* igitur *te ad preſſuras, ſed noli eſſe arida, ne de preſſurâ nihil exeat.*

Cant.1,13.
Zach.9,17.
* Eſther 1, 7.
* Pſal.103, 15.
Pſal.22,5.
Auguſt.in Pſalm.55.

CAPVT VI.

CRVCE *homo ſit templum Dei.*

Neſcitis quia templum Dei eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis?
1.Corinth.3,16.

Inſpice, & ædifica mihi tale in pectore templum,
Quale tibi in molli CRVX *mea ſignat humo.*

AD pulcherrimi cuiuſdam templi occurſum nonnihil ſubſiſtens Staurophila, ædificij magnitudinem, ſtructuræ ſymmetriam, aliaque ſimilia accuratiùs contemplabatur. Et paulò confidentior effecta, Chriſto dicebat: *Magiſter, qualis ſtructura! & quales lapides!* Cui Chriſtus, Opportunè, inquit, me ducis ad ſacram hanc ædem, quæ interioris templi in animâ Deo exſtruendi typum ſuggerit. Nam & hoc CRVCIS baiulatione perficitur, vt anima velut ſanctiſſimum quoddam tabernaculum diuinæ Maieſtati conſecretur. Stupens ad hæc Staurophila, Egóne, inquiebat, Deo templum ex me & in me conſtruam? Quid hoc quæſo myſterij? Reſpondebat Chri-

Marc.13,1

Neſcitis quia templum Dei eſtis, et Spiritus Dei habitat in vobis. 1 Cor. 3, 16.

Inſpice, et ędifica mihi tale in pectore templum,
Quale tibi in molli CRVX *mea ſignat humo.*

Christus: Tu quidē, ô Staurophila, *sublimi in domo habitas, quæ à Deo tibi fabricata est: corpus hoc dico, quod sic cōpegit, quod sic aptauit, quod sic ornauit & ordinauit, vt gloriosè in eo & delectabiliter habitares. Sed & ipsi corpori domum fecit excelsam, aptißimam & decoram; dico autem sensibilem dico & inhabitabilem mundum. Nonne ergo indignum reputas, vt tibi ipse fecerit domum, tu verò ei templum ædificare dißimules? Propterea iam ne dederis*, ô filia, *somnum oculis tuis, & palpebris tuis dormitationem, donec inuenias locum Domino, tabernaculum Deo Iacob.*

Bernard. Serm. 2. de Dedicat. Eccles.

Psal. 131, 4

Sed, inquiebat Staurophila, *vbi inuenitur huius ædificij locus, aut quis poterit esse architectus? neque enim Altißimus in manufactis habitat. Quod ergo ædificabo templum ei, qui dicit, & verè dicit: Cælum & terram ego impleo?* Quid? respondebat Christus. An non legisti, Ego & Pater *veniemus, & mansionem faciemus. Iam* ergo *vbi præparanda sit domus Dei* facilè colligis: *quoniam non capit eum, nisi imago sua. Anima capax illius est, quæ nimirum ad eius imaginem est creata. Propter quod iam festina, adorna thalamum tuum, quoniam complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Exulta satis filia Sion, habitabit in te Deus tuus.* Illa admirans, ait: *Et vnde hoc mihi, vt veniat Maiestas Domini mei ad*

Bern. ibid.

Ierem. 23, 24.

Ioan. 14, 23.

Isaiæ 62, 4.

Zach. 9, 9.

Lucæ 1.

ad me? quanta enim Dei benignitas? quanta dignatio? quanta gloria animarum, quòd Dominus vniuersorum, & qui nullam habet indigentiam, templum sibi fieri iubeat in illis. Cui Christus: Credisne, Staurophila, Scripturis? scio autem quòd credas. quid igitur illud est? *Templum Dei sanctum est, quod estis vos?* Et: *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis?* Eia igitur, ædificemus, spirituale hoc tẽplum. Nec est quòd de formâ anxiè quæras: nam Prophetæ olim dixit Deus: *Ostende domui Israël templum, & metiantur fabricam eius.* Audiui illud iam pridem, aiebat Staurophila, sed sensum eius assecuta non sum, nec modò quid sibi velit prorsus capio. Ipse Deus apud Prophetam, aiebat Christus, satis explicat quorsum velit figuram domus & fabricæ, & omnem descriptionem eius filiis Israël ostendi, nimirum *vt custodiant*, inquit, *omnes descriptiones eius, & præcepta illius, & faciant ea.* Voluit itaque instaurari templum iuxta ideam & dimensiones quas accuratissimè Ezechieli delineauerat. Templum autem Dei, quod quisque moliri debet, *non lapides aut lutum est, sed homo ipse qui figuram Dei gestat. Quod templum non auro & gemmarum donis corruptibilibus, sed æternis virtutum muneribus ornatur.* Nec mysterio vacat, quòd

1.Cor. 3, 16.18.

Ezech. 43, 10.

Lactant. de Iust. lib. 5. cap. 8.

quòd idea templi CRVX ſit. Cruciformes enim ſunt pænè omnes,quæ Deo exſtruũtur Baſilicæ. Quin & in templo illo antiquo facilè videre eſt, totam illius formam ita fuiſſe diſpoſitam, vt CRVCIFIXI viuam quamdam referret imaginem. Nam ſi in ipſo veſtibulo corpus extenſum, vt meum in CRVCE poſitum fuit, imagineris, dexteram manum ad portam Meridianam, ſiniſtram ad Aquilonarem, pedem vtrumque ad Orientalem ſpectare portam aſpicies. Caput autem verget ad Sanctum ſanctorum, vbi ſedes erat Dei. *Caput* enim *Chriſti, Deus.* Altare verò holocauſtorum in medio pectoris mei ſitum erat, in quo oblatum eſt illud ſacrificium laudis, quò vno ſacrificiorum omnium longè maximo omnia antiquæ legis ſunt ſacrificia conſummata. A latere altaris dextro mare æneum collocatum, ſanguinem & aquam à latere meo manantem referebat. Quid autem totum hoc denotat, niſi eum quem diuina Maieſtas velut templum inhabitare decreuerit, vitam debere agere crucifixam, CRVCISque mortificationem iugiter in ſuo corpore portare?

1. Cor. 11, 3.

Hæc ex Villalpan. tom. 2. l. 4. & lib. 5. variis locis.

Iam video, inquiebat Staurophila, quò templi illa tendebat exſtructio, quam mihi non vno nomine tam ſeriò commendabas: hoc enim inde conficitur, vt qui CRVCEM

tulerint quotidie, magnâ Dei dignatione templum fiant diuinæ Maiestatis. Id scilicet volui, inquiebat Christus. Excruciati enim afflicti, infirmi, domus sunt & habitaculum Dei. Gloriatur enim Deus se cum his velut domesticis habitare. *Hæc dicit excelsus & sublimis, habitans æternitatem, & sanctum nomen eius in excelso, & in sancto habitans, & cum contrito & humili spiritu.* Habitat ergo cum contritis, contusis, ærumnosis & afflictis. Et alibi, auersatus manufacta templa, disertè ait, se pauperculos & calamitosos potiùs inhabitare. *Cælum,* inquit, *sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum! Quæ est ista domus, quàm ædificabitis mihi? & quis est iste locus quietis meæ? Omnia hæc manus mea fecit, & facta sunt vniuersa ista, dicit Dominus. Ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos?* Viden' cum quibus, & in quibus Deus habitet? Et an non Paulus idipsum testatur, dicens: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis?* quāre autem? *vt inhabitet in me virtus Christi.* Quasi dicat: Libenter in morbis, doloribus & afflictionibus gloriabor, quia per ea, quasi in domo propriâ & tabernaculo suo inhabitat in me virtus & fortitudo Christi. Nam vbi deest humanum auxilium, ibi maximè adest diui-

Isa. 57, 15.

Isaiæ 66, 1.

2. Cor. 12, 9.

diuinum. Vnde optimè Propheta: *Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor.* Psal.10,14

Hoc si verum, aiebat Staurophila, immò quia verum est (nefas enim de eo vel leuiter addubitare) non verebor & ego cum vase illo electionis dicere: *Placeo mihi in infirmitatibus meis, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo.* Sed obsecro te, ô sapientissime architecte, doce vlteriùs, quo pacto templi fabrica debeat construi. Faciam id, sed breuiter, aiebat Christus, tu accuratiùs singula nota. *Primùm iacienda sunt fundamenta, quæ fides est, sine quâ impossibile est placere Deo. Constitue deinde* supra fundamentum ædificium excellentissimum. Adijce lapidem obedientiæ: apponat & virtus alterum patientiæ lapidẽ: singulæ deinde adiectæ virtutes, singuli lapides erunt. Charitas annectet parietẽ parieti. Bitumen humilitas est, quæ ceteras virtutes, vt tales sint, efficit. Tectũ timor Dei. Corona quæ supra tectum præcipitur in lege adhiberi, ne paruuli cadant, prudentia est. In hoc ædificio exstruendo tua desudet industria, vt habere inhabitantẽ spiritum sanctum possis.

2.Cor.12,10.

Ex S.Doroth.Doct.14.

Hebr.11,6

Breui hoc compendio, aiebat Staurophila, multiplices virtutes commendari cerno, quarum singulæ plurimas habeant difficultates: & quî ego paupercula omnes has com-

parem? Quid vis? aiebat Christus. ex vno lapide non fit domus: plures, immò omnes virtutes ad ſpiritualem fabricam concurrunt; ſed eas expetere & expectare oportet à Domino virtutum, *qui dat omnibus affluenter, & non improperat.*

Iacobi 1, 5.

Sed redeamus ad ſchema CRVCIS, quod potiſſimùm imitandum propoſui. Scias autem, niſi errare velis, tibi ſeruandas omnes CRVCIS dimenſiones, & in hoc exactiſſimè iuxta Apoſtoli mei inſtructionem incumbendum, *vt poßis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ ſit latitudo, & longitudo, & ſublimitas, & profundum.* Iuxta hanc formã tota ſpiritualis machina dirigenda eſt. Latitudo CRVCIS eſt tranſuerſum illud lignum, in quo porrectæ ſunt manus; longitudo, ipſum CRVCIS haſtile; altitudo accedit, ſi CRVX erigatur, eſt enim altitudo ſummitas CRVCIS erectæ; profundum, eſt infimum CRVCIS terræ infixum. Hæc iam myſtico animæ templo applicemus. *Latitudo* ſit charitas ad omnes, etiam inimicos, ita vt ex amore Dei homo nullam omnino refugiat CRVCEM, à quocumque demum illa, & quomodocumque proueniat. *Longitudo*, perſeuerandi longanimitas, vt CRVCEM ferentes quotidie, in eâ perſeuerent vſque in finem. *Altitudo* ſit ſpes cæleſtium præmiorum: & cor

Epheſ. 3, 18.

Ex Auguſt. Serm. 3. de Annuntiat. Domini, in Pſal. 103. Hom. 3. ex Quinqua.

cor ſurſum, ſiue directa in Deum intentio. *Profundum* quod in terrâ figitur & occultatur, inſcrutabilia ſignificat iudicia Dei; vnde timor, humilitas, & ſoliditas omnium virtutum. O quàm pulchræ dimenſiones hæ templum non manufactum abſoluunt!

Sed quis mihi det, inquiebat Staurophila, nulla vt earum fabricæ meæ deſit? Tu Domine, qui eas docere non es dedignatus, pro bonâ voluntate tuâ ancillæ tuæ tribues. *Tu es* enim *ſpes mea* & refugium meum. Verùm, éſtne aliquid aliud in hac templi ſubſtructione conſiderandum? Eſt, inquiebat Chriſtus: lapides enim ſinguli ad CRVCIS regulam, & CRVCIS malleo debent conquadrari. Num te latet decantatum illud:

Pſal. 90, 9.

Scalpri ſalubris ictibus,
Et tunſione plurimâ,
Fabri polita malleo
Hanc ſaxa molem conſtruunt,
Aptiſq; iuncta nexibus
Locantur in faſtigio.

Breuiar. Rom. in Hym. Dedic. Eccle.

Vis autem ſcire *quid ſit quadrari? Attende ſimilitudinem quadrati lapides, ſimilem* enim te *eſſe* conuenit: *in omni tentatione*, in omni tribulatione ſtare oportet, *non cadere. Si impellaris, ſi quà vertaris,* noli *cadere*; *nam quadratum lapidem quacumque verteris, ſtat.* Sed nec dolere fas fuerit, etſi inſtar lapidis dolari

August. in Pſal 86.

contingat. Tanti enim eſt effici domum Dei, vt quiduis pro eo meritò tolerandum ſit. Neque ego, aiebat Staurophila, iam refugio tribulationem, nec CRVCEM reſpuo, quæ me aptum faciat Dei habitaculum. *Templum* enim Domini *ſanctum eſt, mirabile in æquitate:* & quid volo, niſi vt ſanctificetur Dominus in me, vt ab eo inhabitante & ego quoque ſancta efficiar corpore & ſpiritu? Id vtique, aiebat Chriſtus, beneficio CRVCIS optimè aſſequêris: nam qui hîc ſeipſos præbuerint templum Dei viui, efficiuntur & ipſi lapides viui, reponendi in cæleſti illâ *Ieruſalem, quæ ædificatur vt ciuitas,* ad quã de peregrinatione hac ſuſpirant deſideria electorum. Quinimò non lapidem tantùm cæleſtis illius ciuitatis eum faciam, qui CRVCEM tulerit vſque in finẽ, ſed maximis etiam honoribus augebo. Nam *qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, & foras non egredietur ampliùs: & ſcribam ſuper eum nomẽ Dei mei, & nomen ciuitatis Dei mei nouæ Ieruſalem, quæ deſcendit de cælo à Deo meo, & nomẽ meum nouum.* O dulciſſime Magiſter, inquiebat Staurophila, *fiat mihi ſecundùm verbum tuum!* Eia veniat aliquando tẽpus illud, quo ſecundùm miſericordiam tuam magnam promiſſiones tuæ, quæ omne deſiderium ſuperant, in me compleantur! Votorũ hæc ſumma meorum.

Pſal. 64, 5.

Pſal. 121, 3

Apoc. 3, 12

Luc. 1, 38.

CA-

CAPVT VII.

CRVCI *decreta corona.*

Eſto fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ. *Apocal.* 2, 10.

Aeternam doctâ CRVX *fabricat arte coronam:*
O quantum eſt, Chriſti pro CRVCE *ferre* CRVCEM!

VIA CRVCIS ſaxis aſpera, vepribus horrida, longitudine tædioſa, tota denique anguſta & permoleſta, in maximas ſæpè anguſtias Staurophilam conijciebat. Fuit, cùm puſillanimitate ſpiritus oppreſſa, ſeriò meditaretur viam deſerere, CRVCEM abijcere, & tot exantlatos labores vnico momento reddere irritos. Sed *fidelis eſt Deus, qui non patitur* ſuos *tentari ſupra id quod poſſunt, ſed facit etiã cum tentatione prouentum, vt poßint ſuſtinere.* Nam affulſit illicò afflictæ illi miſerantis Chriſti benignitas, qui blandè eam conſolans, *Eſto,* inquit, *fidelis vſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Aſpera eſt hæc via, nec inficior, & ſcio quanta ſuſtineas; at noli deficere, hiſce dolo-

1. Cor. 10, 13.

Apoc. 2, 10

Eſto fidelis vſque ad mortem, et dabo tibi coronam vitæ. *Apocal. 2, 10.*

Æternam doctâ CRVX *fabricat arte coronam:*
O quantum eſt CHRISTI *pro* CRVCE *ferre* CRVCEM!

ribus æterna reſpondet corona. *Beatus* ſiquidem *qui ſuffert tentationem; quoniam cùm probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromiſit Deus diligentibus ſe.* Ad hæc Staurophila: Delectat quidem mentem immarceſcibilis illa gloriæ corona; ſed heu! nimiùm frangor & pænè fatiſco. Cui Chriſtus: Mitte querelas. *Niſi tentatio, nec corona; niſi certamina, nec præmia; niſi ſtudia, nec honores; niſi tribulatio, nec remiſsio; niſi hiems, nec æſtas.* Ergo *quando tentaris, cognoſce quia paratur corona. Nónne tentatio Ioſeph virtutis eſt celebratio? nónne iniuria carceris, corona eſt caſtitatis?* * *Vt gubernatorem nauis tempeſtas, Athletam ſtadium, militem acies, magnanimum calamitas, ſic Chriſtianum hominem tentatio probat.*

Iac. 1, 12.

Chryſoſt. Hom. 4. ad Pop.

Ambroſ. lib. 4. c. 4. in Lucam.

* Baſil. Orat. 11. de Patient.

Ego verò, inquiebat Staurophila, imbellis miles, vires mihi deeſſe ſentio, nec athleticè valeo depugnare, multò minùs vincere. Non pugnare te, Staurophila, ſed tolerare doceo. Non inferre, ſed perferre mala, coronam meretur. *Lædendo vincere, ſatanicarum legum eſt; ac proinde in Olympicis illis certaminibus, quæ in ipſius honorem celebrantur, ſic coronam conſequuntur qui decertant. At in ſpirituali palæſtrâ, contraria coronarum lex eſt. Hîc enim lege ſancitum eſt, vt qui percutitur, non qui percutit, coronâ donetur. Hoc demum*

S. Iſidor. Peluſ. l. 2. Epiſt. 169.

cæleste stadium, hoc Angelorum theatrum meritò esse creditur.

At durum est, inquiebat Staurophila, per saxa, per sentes & spinas graue hoc pondus CRVCIS circumferre. Quid times spinas? respondebat Christus. an non de illis crescunt rosæ, quibus coroneris in cælis? Ne verearis igitur, mea Staurophila, ad imitationem capitis tui, pro te spinis coronati, sentes & vepres pro diademate & serto decôris tibi imponere, & ego dabo tibi coronam de lapide pretioso. Elige, cum electâ meâ Catharinâ Senensi, hîc spineam, vt posteà recipias coronam auream.

Domine, vt video, inquiebat Staurophila, aurea hæc corona magni constat, & incudem & malleum pati oportet vt fabricetur. Quid ni ita fiat? aiebat Christus, *afflictiones coronæ horum sunt, qui in eis certamen sustinent.* Nónne *& super dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam?* Si iam & iusti inter malleum & incudem ponantur, *ipsâ impiorum malleatione Deus eis coronam gloriæ componit. Habeto* igitur & tu mentem fixam & duram sicut *incudem, vt per alternos malleorum ictus & crepitus percussa, ludibriis & maledictis irrisionibusq; lacessita, iniuriys affecta, infracta, & in nullo læsa seu dissoluta perseuerans, tota lenis*

S. Nilus in Parænesi.

Psal. 128, 3

Blesens. Epist. 134.

Climach. Grad. 4.

lenis & plana immobilisq́; persistas. Malleum autem non pati, mollis est animi. Opportunè nonnemini Pythagoras dicebat: *Etsi argentum sis, ex te tamen nec obolus probæ monetæ fiet, cùm tam impatiens existas.* Ita tibi quoque iure dixerim, quamuis argentea, quamuis aurea sis, pluribus precibus Deum fatiges, nullius tamen pretij es, quia malleorum impatiens: & ideò ex te pretiosa non fiet corona. Quibus verò infractus inter aduersa stat animus, næ illi splendidissimas sibi fabricant coronas. Talis S. Secunda Martyr, quæ tyranno aiebat: *Gloria nominis Christiani verberum ictibus augescit, & tot conciliat* CORONAS *sempiternas, quot temporarijs flagellorum ictibus pulsatur.* Quid verò hinc consequitur, nisi quòd vbi deest CRVX, vbi deest malleus, defuturam quoque coronam? Crede mihi Staurophila, *Si tribulationes* Sanctorum *crudeli miseratione minuantur, paulatim gemmis corona ipsorum priuatur; quia quantò in hoc sæculo* magis *fuerint afflicti, tantò post resurrectionem maioribus honoribus extollentur.*

Drexel. Gymnas. patient. part. 2. c. 1. §. 3.

Surius in Vitâ 10. Iulij.

Laurent. Iust. in Ligno vitæ de Patient. cap. 3.

Non leuis, inquiebat Staurophila, sub CRVCE perseuerandi mihi indicitur necessitas. Nam si absque eâ periculum subeo amittendi æternam gloriæ coronam, quiduis potiùs tolerauerim, quàm huic me discrimini

expo-

Apoc. 3, 11 exponam. Et Christus: *Tene*, filia, *quod habes; vt nemo accipiat coronam tuam.* Si CRVX premat, malleus contundat, tribulatio affligat, non tristia hæc nimiùm consideres, sed oculos conijcias in eam quæ tibi repromittitur coronam. Hæc dolorem minuet, & leuior erit omnis CRVX, quam huius condierit consideratio.

Cyprian. l. 4. Epist. 6. de Exhort. Martyrij. *Ad agonem sæcularem exercentur homines, & parantur, & magnam gloriam computant honoris sui, si illis, spectante populo, & Imperatore præsente, contigerit coronari. Ecce agon sublimis & magnus, & coronæ cælestis præmio gloriosus, vt spectet suos certantes Deus, & super eos, quos filios facere dignatus est, oculos suos pandens, certaminis spectaculo perfruatur! Quanta gloriæ dignitas, quanta felicitas, præside Deo coronari!* Verè hoc magnum, inquiebat Staurophila, sed quotusquisque horum in ipso certamine recordatur? Non legisti, aiebat Christus, quantus ad passionẽ stimulus fuerit Quadraginta Martyribus, & carceris custodi coronarum, quas exspectabant, intuitus. Cùm enim ob fidei confessionem vinculis constricti hiemis tempore frigidissimo, nudi sub aperto aëre *pernoctare iussi* essent, *vt frigore congelati necarentur*, ita orabant: *Quadraginta in stadium ingressi sumus, quadraginta item, Domine,*

Breuiar. Roman. 9. Martij.

coronâ

coronâ donemur, ne vna quidem huic numero desit. Cùm autem ianitor carceris *quosdam è cælo descendentes Angelos, tamquam à Rege missos, qui coronas triginta nouem militibus distribuerent, intueretur, ita secum loquebatur: Quadraginta hi sunt, quadragesimi corona vbi est? Quæ dum cogitaret*, vidit vnum ex illo numero, cui *animus ad frigus ferendum defecerat, in proximum tepefactum balneum desiliisse.* Sed ille coronæ incensus cupiditate, excitatis custodibus, vestes sibi detraxit, *ac Christianum se clarâ voce professus, Martyribus se adiunxit.* Tanti momenti est coronam respicere, coronam meditari! Cogita, quæso, quâ lætitiâ exultabis, quo gaudio perfunderis, cùm dulcissimâ voce sponsum animarum aliquando dicentem audies: *Veni sponsa Christi, accipe coronam, quam tibi Dominus præparauit in æternum?*

Breuiar. Rom. Anc. de Virg.

C A-

CAPVT VIII.

Maiórne CRVCI *& paſsionibus, quàm actionibus corona reſpondeat.*

HIS dictis, ad alia properabat Saluator, niſi Staurophila retinuiſſet; Supereſt, ô Domine, inquiens, nodus quidam, quē num ſciendi curioſitas, an coronæ cupido nexuerit, haud ipſa ſcio. Tu, ô æterna ſapientia, iudicabis, & ſi mereatur, etiam diſſolues. Propone, inquiebat Chriſtus, vt audiam. In hoc enim patientiæ ſtadio etiam ad diuerticula quædam deflectere, minimè mihi moleſtum, dummodò in Viam redeamus. Ab eâ, inquiebat Staurophila, quæſtiuncula mea non abibit: quin potiùs, vti credo, eam promouebit. Sed quid moras necto? quod me remoratur hoc eſt: Anne amplior & pretioſior corona repoſita ſit CRVCEM ferentibus, quàm ijs, qui abſque eâ multis bonis incumbunt operibus? Nolo te lateat, Staurophila (inquiebat Chriſtus) bona agere, & mala pati, Chriſtianum, hoc eſt, tuum eſſe; vtrùm autem præſtet, maioríve dignum præmio, tum dicam, cùm ipſa, vnde hoc tibi inciderit, aperueris. Legebam, inquie-

inquiebat illa, nuper ſanctæ Lydvvinæ virginis Vitam, & in eâ, vt generoſiſſima illa Dei Sponſa vigeſimum octauum in ſuâ infirmitate agens annum, cùm incredibili Martyrij arderet deſiderio, in mentis exceſſu viderit *coronam pretioſiſſimam, gemmis diuerſorum colorum variegatam, necdum tamen in orbem penitus abſolutam. Ad ſe autem vt redijt, cogitabat quænam illa eſſet corona, petijtq;* à Domino varijs afflictionibus exerceri, vt orbem hunc abſolueret. Exaudiuit eam Deus; & ecce quidam milites cubiculum eius ingreſſi indignis modis corpuſculum eius variè afflictum, & hydropiſi tumidum, abſque vllo pudore contrectant. Addunt turpiſſima conuitia, vocant beſtiam, proſtibulum, voracem, & multa alia, nec paucis eius vulnera cumulant vulneribus, ita vt ſanguis in paleas vicinoſque pannos deflueret. Poſt illorum diſceſſum, Angelus ad eam venit inſtar Solis ſplendidus, aitque: *Salue chariſſima ſoror; ecce nunc abſoluta eſt* CORONA, *quam nuper imperfectam vidiſti; ludibria & vulnera corpori tuo impoſita fuêre gemmæ, quas in illâ* CORONA *& adeſſe vidiſti, & deeſſe.* His lectis, ita mecum ratiocinabar: Quid eſt quòd illuminatiſſima hæc virgo, non vnâ CRVCE tot annis excruciata, nouas flagitarit tribulationes, vt CORONAM ſuam

Ioannes Brugmanus in Vitâ part. 3. c. 6. apud Sur. tom. 2.

ſuam exornaret atque perficeret? Cur, quæſo, bonis operibus id potiùs conata non fuit, niſi quòd tribulationis malleo eam citiùs ſciret abſolui? *Nam quos manet* CORONA, *exſpectat iniuria.* & *per dolores quibus hîc affcimur, vel peccata expiamus, vel, ſi non tot peccata habemus, ſplendidiores* CORONAS *accipimus.* Confirmabat me quoque in hac opinione & illud quod de ſanctâ Gertrude legeram, quæ cùm *noctem duxiſſet inſomnem, atque inde plurimùm debilitata, viribuſq; eſſet deſtituta, obtulit huiuſmodi defectum Domino, in laudem æternam, ad ſalutem omnium. Cui dixit Dominus: In infinitum acceptius mihi eſt, dum quis in infirmitate ſuâ poſt conſumptas per vigiliam vires, defectum illum virium humiliter ſuſtinendo, mihi offert, quàm dum aliquis corpore ſanus, qui benè vigilare poteſt, totâ nocte in oratione peruigilat.* en cauſas dubitationis noſtræ.

Ambr. l. 1. Offic. c. 15. Greg. Nyſſen. apud Damaſc. lib. 3. Parallel. c. 49. Inſinuat. diuin. pietatis lib. 3. cap. 70. & Bloſ. in Monili c. 9.

Vt video, aiebat Chriſtus, non extra ſemitam ambulas, neque improbare velim probabilem hanc tuam collectionem. *Etenim exigua moleſtia propter Deum æquanimiter tolerata, incõparabiliter præſtantior eſt, quàm ſint multa & grandia bonorum operum exercitia.* Atque *homini vtilius eſt, etiam modicum grauamen patienter pro Dei honore vel amore ſuſtinere, quàm grandia opera patrare.*

Bloſ. in Inſtit. ſpiritual. c. 8.

Idem in Speculo Spirit. c. 8.

Et

Et quid dicam? *Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quàm libenter pati pro Chriſto tuo,& ſi quidem aliquid melius & vtilius ſaluti hominum, quàm pati, fuiſſet, id vtique verbo & exemplo oſtendiſſem.* Quantum conſolationis, inquiebat Staurophila, eſt in verbis iſtis! quantum lætitiæ calamitoſis & afflictis hæc adferre debent! cùm vident, maiorem ſe fabricare CORONAM, quo plures & grauiores pertulerunt CRVCES. Sed abſconditum eſt hoc verbum à cordibus multorum, & fortè fidem vix inuenerit.

Thomas à Kemp. lib. 2. de Imitat. Chriſti, cap. 12.

Cur autem, inquiebat Chriſtus, non credant? an non Sancti quique in eâ ſe fuiſſe mente teſtati ſunt, cùm CRVCIBVS & morbis ab aliis functionibus, multiſque actionibus bonis præpediti, neutiquam queſti ſunt, meritorum quæſtum hoc pacto ſibi imminui? Quid? quòd & in beneficijs CRVCES numerarint, atque hoc nomine vel maximè ſibi fuerint gratulati. *Magna* enim hæc *dignitas, & Regno quouis ac Conſulatu maior.* Neque pro Deo pati cuiuis paſſim conceditur, eſtque id magnarum virtutum, præſtantiſſimarumque actionum, pro Dei gloriâ proximique ſalute obitarum, merces ampliſſima. Vnde meritò Philippenſibus gratulatur Apoſtolus, quòd ijs *donatum* eſſet *non ſolùm*

Chryſoſt. Hom. 8. in Epiſt. ad Epheſ.

Phil. 1, 29.

vt in Chriſtum *crederent, ſed etiam vt pro illo paterentur.*

Subit animum, inquiebat Staurophila, quemdam huius animi fuiſſe, qui frequenter ægrotaret. *Contigit* autem *vt vno anno nulla eum* aduerſa *contingerent*: hîc bonus ille cœpit affligi, flere, & grauiter etiam queri, ac dicere: *Reliquiſti me, Domine, & noluiſti me præſenti hoc anno viſitare.* Et alius paris patientiæ, in morbo cibum recuſabat à Fratre oblatum, dicens optare ſe in eâ infirmitate ad alios triginta annos à Deo relinqui. Abſtinuiſſent, ni fallor, his votis, ſi tantumdem bonis exercitijs, quantum malorum perpeſſione, ſperaſſent conſequi.

Ruff. in Vitis Patrum lib. 3. num. 158.

Pelagius l. 5. in Vitis Patrum num. 65.

Sed reduc me etiam in memoriam, ſubijciebat Chriſtus, qui mundi Redemptor & Seruator ſum. Vide autem cuinam operi humani generis redemptio potiſſimùm adſcribatur. Erat vnaquæque actionum mearum meriti prorſus infiniti, & tamen mundi ſalus paſſioni, morti, & effuſo maximè tribuitur Sanguini. Quàm crebrò cantari audiuiſti: *Adoramus te, Chriſte, & benedicimus tibi, quia per* CRVCEM *tuam redemiſti mundum.* Altiùs, inquiebat Staurophila, extolli CRVX nõ poterat, Domine, quàm vt inſtrumentum fieret redemptionis noſtræ. Nihil ad tribulationes ſeu mitigandas, ſiue commendandas

Miſſale Roman.

das meliùs excogitari, quàm quòd per illas ſaluus fieret mundus. *Quàm magnificata ſunt operatua, Domine! omnia in ſapientia feciſti.* Pſal.103, 24.
Quis igitur, inquiebat Chriſtus, dubitet, num plus actionibus an perpeſſionibus tribuendum? cum his peculiariter reconciliatio humani generis, peccati expiatio, reſeratio cæli, diuino decreto fuerit reſeruata? Et diſcite hinc, filij Adæ, populus acquiſitionis meæ, quanta peccati grauitas, quæ tali tamq́ue operoſo egebat remedio: diſcite quanti mihi ſteterit veſtra ſalus, quamq́ue eximius meus erga vos fuerit amor: diſcite tribulationum & CRVCIVM dignitatem; & vt mei gratiâ dura quæque toleranda ſint, qui tam atrocia, tamq́ue immania pro vobis, cùm adhuc inimici eſſetis, pertulerim.

Vnicum hoc tuum, mi Redemptor, exemplum, aiebat Staurophila, aſſenſum non tam petit, quàm extorquet. Nec video quî reluctari vltrà quis poſſet. Quid ſi & alterum, aiebat Chriſtus, puri hominis adiecero, confectúmne videbitur negotium? Confectum, aiebat Staurophila. Tum Chriſtus: Specta mihi igitur *maximum* illum *patientiæ certatorem, & immobilem petram, Iob,* & bonos eius actus cum paſſionibus compone, & iudica *vnde ampliùs illuxerit. Quandónam erat Iob illuſtrior, quando domum ſuam omnibus ad-*

Chryſoſt. Epiſt. 7. ad Olympia. paucis hîc & ibi prætermiſſis.

 uenien-

uenientibus aperuit, an cùm ea ruente, verba amara non protulit, ſed potiùs Domino benedixit? Cùm hoc quidem virtus eſſet, iſtud ærũna? Quando ſplendidior erat, dic mi, cùm ſacrificabat pro filijs ſuis, & eos ad concordiam congregabat: an cùm defoßi, & amarißimo genere fuiſſent mortis extincti, cùm magnâ Philoſophiâ pertulit quod euenit? Quando potiùs ille radiauit, quando de tonſurâ ouium ſuarum calefacti ſunt humeri nudorum: an cùm audiens ignem deſcendiſſe de cælo, & exediſſe cum Paſtoribus greges, non eſt commotus, neque turbatus, ſed amantißimè pertulit caſum? Quando maior illuxit, cùm ſanitate corporis ad oppreſſorum patrocinium vtebatur, conterens molas iniquorum, & ex medio dentium rapiens rapinam, miſeris portus exiſtens; an cùm hoc idem corpus eius, hoc eſt indigentium ſcutum, vermibus videbatur abſumi, ſedens in ſtercore, & teſtâ illud radens. Impleo, inquit, tabo glebas terræ? Atqui illa quidem omnia præclara facinora erant; iſta verò omnia paſſiones: ſed tamen iſta illum clariorem, quàm illa fecere. Hæc enim maximè amarißima certaminum portio, & maiorem virtutem requirens, & animam fortiorem, & mentem Philoſophiæ appoſitiorem, quæ maiorem circa Deum habebat charitatem: & præterea, cùm illa quidem fierent, etſi impudenter & valdè crudeliter,

Iob 2.

attamen

attamen contradicit diabolus; dicens; Numquid gratis colit Iob Deum? hæc verò cùm contigiſſent, confuſus abſceßit, terga dans, quòd neque vel impudentem contradictionem, vmbram ſaltem habentem aliquam, poſſet opponere. Hæc enim CORONÆ *perfectio, hoc virtutis cacumen, iſta fortitudinis aperta probatio, hoc veriſsimum Philoſophiæ incrementum. Hæc itaque cogitans, ac retractans quantum ſit lucri, acta cum moleſtijs ac doloribus vita, gaude & delectare quæſtuoſam, & mille plenam* CORONIS VIAM CRVCIS *per frequentiſsimas paſsiones deambulans.*

Iob 1,9.

Ibid. nonnull. interiectis.

Cum ipſo ſum in tribulatione. *Pſal. 90, 15.*

Quàm leue, ſponſa, iugũ CRVCIS *efficit vna volũtas!*
Te mihi CRVX *sociat, me caro ſumpta tibi.*

CAPVT IX.

CRVX *Christo vnit, & conformat.*

Cum ipso sum in tribulatione.
Psalm. 90,15.

Quam leue, Sponsa, iugum CRVCIS *efficit vna voluntas!*
Te mihi CRVX *sociat, me caro sumpta tibi.*

DELINITA optimis Christi sermonibus Staurophila, inhiabat magis ac magis suauissimos CRVCIS fructus ex eius ore capere, & carpere: ad Christum proinde conuersa, Obsecro te, inquit, dilecte mi, perge & alias CRVCIS prærogatiuas exponere, vt tantò libentiùs eam feram, quantò cognouero vtiliorem. Vberrimus, aiebat Christus, & longè præstantissimus fructus is est, quem Psalmista his verbis indicauit: *Iuxtà est Dominus ijs qui tribulato sunt corde.* (Psal. 33,19) idemque Deum ita loquentem inducit: *Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.* (Psal. 90,15) Quid autem maius? quid excellentius concipi potest, quàm habere Deum sibi præsentem, & auxiliantem in tribulatione? Quare non immeritò

ritò idem ſibi gratulabatur, Deo dicens: *Si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Quid enim timeat mali, cum quo ſummum eſt bonum? *Si Deus pro nobis*, aiebat Apoſtolus, *quis contra nos?* & quàm confidenter in medijs ærumnis aiebat ille, *Libera me Domine, & pone me iuxta te, & cuiuſuis manus pugnet contra me.* An non præſentiſſimum hoc Dei auxilium expertus eſt caſtiſſimus Ioſeph, quem æterna Sapientia *venditum non dereliquit, ſed à peccatoribus liberauit eum, deſcenditq́ cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit eum.* Vidéſne iam quid illud ſit, *Cum ipſo ſum in tribulatione?* tantumdem enim valet, ac ſi dixiſſet: *Contribulor afflicto: ſicut enim qui meus eſt, in tribulatione mecum eſt; ſic & ego in tribulatione cum illo ſum.*

Pſal. 22, 4.
Rom. 8, 31
Iob 17, 3.
Sap. 10, 13.
Origen. Tract. 34. in Matth.

Interfari volens Staurophila, Licétne, inquit, pace tuâ, Domine, quæ animũ meum pulſat, proponere quæſtionem? Licet verò, aiebat Chriſtus. Tum illa: Vereor vt parum calamitoſis & miſeris vera videatur hæc tua doctrina. Plerumque enim ſe à Deo derelictos, obliuioni traditos, & prorſus conqueruntur deſolatos. Et ille ipſe Pſalmiſta, qui ait, Deum *iuxtà* eſſe *ijs qui tribulato ſunt corde*; quoties, quæſo, expoſtulat, & conqueritur

Pſal. 33, 19

ritur

ritur ſe velut deſertum? An non hæ illius voces: *Deus, Deus meus, reſpice in me, quare me dereliquiſti?* Et, *Ne derelinquas me Domine Deus meus, ne diſceſſeris à me? Vſquequò Domine obliuiſceris me in finem, vſquequò auertis faciem tuam à me? Quare faciem tuam auertis, obliuiſceris inopiæ noſtræ, & tribulationis noſtræ?* Quis verò credat Deum præſentem illi, qui de abſentiâ eius ſic lamentatur?

Pſal. 21, 1. Pſal. 37, 22. Pſal. 12, 1. Pſal. 43, 24.

Reſpondit Chriſtus: Adeſt quidem Deus afflictis, in quibus patitur, ſed præſentiam ſuam non ſemper manifeſtat. In tribulatione inuocantem exaudit ipſe aliquádo in abſcondito tempeſtatis; in quâ veluti tectus latet, & ad iuſtorum probationem tantiſper faciem ſuam abſcondit. *Stat* nonnumquam *poſt parietem, reſpiciens per feneſtras, proſpiciens per cancellos*, obſeruans ſcilicet quemadmodum athleta pius, nonnihil ſibi relictus, in acie decertet. *Antonius* ille, magnus Eremi incola à dæmonibus *flagellatus atque confoſſus*, mirifque modis exagitatus, abſentem Dominum, & ſui, dum colluctaretur, oblitum credidit, nam cùm *radium ad ſe lucis influere* cerneret, illicò præſentiam *Domini intelligens, & ex intimo pectore trahens longa ſuſpiria, dicebat: Vbi eras, bone Ieſu? Quare non à principio adfuiſti, vt ſanares vul-*

Pſal. 80, 8. Cant. 2, 9. Athanaſ. in Vitâ Anton. cap. 8.

nera mea? Et vox ad eum facta est, dicens: Antoni, hîc eram; sed expectabam videre certamen tuum. Ita ergo adest Deus in tribulatione, etiamsi absconditus.

Bernard. Serm. 16. in Psal. Qui habit.

Et sanè *ex ipsâ tribulatione*, Deum adesse in tribulatione, cognosci potest. *Quis enim sustineret? quis subsisteret? quis persisteret sine eo?* Si mecum Deus, aiebat Staurophila, in tribulatione, quid aliud præter ipsam requiram? *Mihi adhærere Deo bonum est, quia omnes qui elongant se ab* eo, *peribunt.* * *Quanta enim hominum miseria, cum illo non esse, sine quo non possunt esse?* Prorsus ita est, inquiebat Christus: & vis exemplo hoc discere? *Perdiderat* Iob *omnia illa quæ dederat Deus; sed habebat ipsum omnia qui dederat, Deum. O virum putrem, & integrum! O fœdum, & pulchrum! O vulneratum, & sanum! O in stercore sedentem, & in cælo regnantem!* Diues abundè fuit, qui omnibus ablatis, Deum retinuit, & in eo omnia. *Bonum* proinde & *mihi*, inquiebat Staurophila, *tribulari, Domine, dummodò ipse sis mecum, quàm regnare sine te, epulari sine te, sine te gloriari. Bonum mihi in tribulatione magis amplecti te, in camino habere te mecum, quàm esse sine te vel in cælo. Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?*

Psal. 72, 27
* August. de Trinit.
August. Serm. 105. de Temp.
Bernard. Serm. 17. in Psal. Qui habit.
Psal. 72, 25

Rectum nunc, aiebat Christus, consecuta

es

es ſenſum, cùm intelligis CRVCES eſſe glutinum, quo Deus animæ, & anima viciſſim Deo conglutinatur. Non meminiſti quid ſancta Gertrudis diuinitus aliquando intellexit? Reuelatum ei fuit, *quòd, quemadmodum annulus eſt ſignum deſponſationis, ita aduerſitas, tam corporalis quàm ſpiritualis, humiliter propter Deum tolerata, ſit veriſsimum ſignum diuinæ electionis, & quaſi deſponſatio animæ cum Deo: in tantum vt grauatus quiſque confidenter dicere poſsit: Annulo ſuo ſubarrhauit me Dominus meus.* Eadem & aliàs intellexit, *quòd quandoque Dominus (cuius deliciæ ſunt eſſe cum filijs hominum) nihil inueniens in homine propter quod placitâ dignatione ipſum adeſſe deceat, tribulationes vel moleſtias tam corporales quàm ſpirituales immittit, vt inde habeat opportunitatem manendi cum illo, quia Scriptura veritatis dicit; Iuxtà eſt Dominus his qui tribulato ſunt corde. Et rurſum ipſe Dominus: Cum ipſo ſum in tribulatione.*

Bloſ. Mon. ſpirit. c. 10.

Bloſ. ibid.

Prou. 18, 31.

Pſal. 33, 19

Pſal. 90, 15

Prô quanta, exclamabat Staurophila, diuinæ miſerationis dignatio! quis credat tanti à ſummâ illâ Maieſtate vermem hominem fieri, vt quaſi eius amicitiam ambiret, *delicias* ſuas fateatur *eſſe cum filijs hominum?* O *Domine, quid eſt homo, quia magnificas eum,* & quare *apponis erga illum cor tuum?* Tantíne

Prou. 8, 31.

Iob 7, 17.

ne hominis est familiaritas, vt ei CRVCEM & afflictionem immittas, vt iusto velut titulo ei adesse, ei te queas coniungere? Quàm admirabile mysterium, quòd CRVX, contēpta apud prudentes huius sæculi, arrha annulusque sit diuinæ desponsationis! O CRVX venerabilis, quàm abscondita est dignitas tua à cordibus eorum qui terrena sapiunt! Dicebat hæc Staurophila, & inardescebat animo, iamque vehementer & Christum & CRVCEM propter eum diligebat.

Fouendum hunc igniculū putauit Christus. Est, inquiebat, filia, & aliud in CRVCE quod alternum nutrire valeat amorem, nec amanti illud abscondam. Conciliatrix amoris, amantium est similitudo, & morum humorumque certa quædam cōgruentia. Tanto autem erga humanum genus amore incensus fui, vt *non rapinam arbitratus esse* me *æqualem Deo*, memetipsum *exinanierim formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.* Cur autem censes id me fecisse? nimirum vt ita homines ad me amandum allicerem, quibus per omnia assimilatus essem absque peccato. Nunc autem, dic mihi, quid arbitraris ab homine vicissim requiri? an non vt & ipse meam, quà licet, affectet similitudinem, formam æmuletur, imitetur mores, sequatur

Phil.2,6.7.

tur veſtigia? An non ideò cæleſtis Pater meus *quos præſciuit*, hos *& prædeſtinauit conformes fieri imaginis Filij ſui?* Quomodo autem, inquiebat Staurophila, poterimus fieri conformes imaginis tuæ? Si, reſpōdebat Chriſtus, ad exemplar vitæ & paſſionis meæ viuam mei imaginem vitâ & moribus exprimaris; & ſicut ego propter vos CRVCEM ſuſcepi, & in eâ mortuus fui, ita & vos *per commune conſortium* CRVCIS, *aliquid, quod propter* vos *geſſi, agatis*. Hoc ſcilicet eſt quod Apóſtolorum Princeps monebat *communicare Chriſti paſſionibus*. *Qui* autem CRVCEM *portat, paſſioni Redemptoris ſui verè communicat*. Quælibet enim CRVX, *quodlibet grauamen imaginem excellentiſſimæ paſſionis meæ refert, & in eo homo promereri poteſt perfectam eiuſdem paſſionis participationem. Nemo* ſiquidem *ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is cui contigerit ſimilia pati.*

Rom. 8, 29

Leo Ser. 9. de Quad.

1. Pet. 4, 13
Pet. Dam. Serm. de Inuent. S. Crucis.
Bloſ. in Far. Inſtit. vtiliſſ. ſub fin.
Thom. à Kemp. l. 2. de Imit. Chriſti, cap. 12.

Quis loquetur, aiebat Staurophila, *potentias Domini?* Quis enarrabit mirabiles adinuentiones amoris tui? Quid enim nobilius militi, quàm deferre arma Regis? Quid glorioſius ſponſæ, quàm aſſimilari ſponſo? Vnde ſumma hæc mihi iam dignitas, abnegare meipſam, & CRVCEM tollere poſt te? Vt enim, qui eiuſdem ſunt Ordinis, eodem vtuntur & habitu; & quorum eadem inſignia, vnius cenſentur

Pſal. 105, 2

ſentur familiæ & nobilitatis: ita non iniuriâ Cruciferam me, tui Ordinis & de familiâ gloriabor eſſe IESV Crucifixi.

Gloriatio hæc, inquiebat Chriſtus, non erit inanis: non ſolùm enim patienter CRVCEM ferens mihi conformatur, ſed ego, velut ei vnitus, in eodem patior. Ipſum enim me fidelibus meis incluſi, vt quod eorum vni fiat, mihi factum reputem. Vnde Saulo Eccleſiam perſequenti dicebam: *Saule, Saule, quid me perſequeris?* Et in iudicio immiſericordibus dicturum me proteſtatus ſum: *Quamdiu non feciſtis vni de minoribus his, nec mihi feciſtis*. Patior itaque in ſingulis membris meis, quibus vires & adiutorium ſuggero, vt tantò leuius ſit CRVCEM ferre, quò meliore ſocio & auxiliatore decorantur.

Act. 9, 4.

Matth. 25, 45.

Iam, intelligo aiebat Staurophila, quid ſibi voluerit Auguſtinus, cùm diceret: *Vnus homo cum capite & corpore ſuo Ieſus Chriſtus, Saluator corporis, & membrorum corporis, duo in carne vnâ, & in voce vnâ. Paſsiones itaque Chriſti non in ſolo Chriſto, imò paſsiones Chriſti, non niſi in Chriſto. Si enim Chriſtum intelligas caput & corpus, paſsiones Chriſti non niſi in Chriſto.* Non minùs, aiebat Chriſtus, id intelligebat feliciſſima illa & verè beata Martyr Felicitas, quæ cùm in carcere parturiret, nec eiulatus poſſet comprimere, vnus

August. in Psal. 61.

ali-

aliquis lictorum acerbo ſcommate dixit: Si nec hos quidem dolores, ô femina, ferre queas ſilentio, illos quomodo feres, cùm vrêris, ſecaberis, laniaberis. Huic Felicitas prudentiſſimè & prorſus Chriſtianè, Iam, inquit, pro me patior, at tunc in me paſſurus eſt Chriſtus. Prout dixit, ſic contigit. Nam cùm feris obijceretur, nullos eiulatus, ſed nec vllos gemitus prodebat.

Domine, ſubijciebat Staurophila, qui iſta attentiùs expenderit, te ſcilicet afflicto adeſſe, tibi CRVCE eum deſponſari, teipſum in illo pati, huic procul dubio CRVX amara non accidet. Et mirum planè, ni toto eam pectore ſummiſque votis ambiat. Quare minùs nunc ſtupeo generoſum illud ſanctiſſimæ Heroidis Tereſiæ votum, quo inexplebili deſiderio optabat AVT PATI AVT MORI. Quàm dulcis quoque erat CRVX Magdalenæ de Pazzi, quæ dicebat, ſe non deſiderare breuem vitam & celerem mortem, quia in cælo nulla eſſet paſſio: *Deſidero ergo*, inquiebat, *viuere diu, quia deſidero amore Dei diu pati, non tantùm martyria, ſed & morbos, calumnias, infortunia, & quæuis aduerſa.* Amanti igitur dulcis tribulatio, quæ acerba & prorſus intolerabilis non amanti. *Nonnumquam* enim *in tantum confortatur* homo *ex affectu tribulationis & aduerſitatis, ob*

Vincent. Puccinius in Vtâ.

Thom. à Kemp. de Imit. Christi l. 2. cap. 12.

ob amorem conformitatis CRVCIS *Christi, vt se sine dolore & tribulatione esse non vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura & grauiora pro eo ferre poterit.* Neque verò, inquiebat Christus, addubitare ampliùs decet, num ex amore CRVCES immittantur, cùm eas philtra quædam & illecebras amoris ipsa cognoscas. Non enim sic calcem infusa accendit aqua, atque tribulatio in amantium mentibus diuinum amorem. CRVX sanè & *afflictio bonum est occultum, quod nemo compensare queat: adeò vt si quis centum annos flexis à me genibus* CRVCEM *amicabilem precetur, nec sic tamen illam emereri poßit. Equidem malim afflictiones creare ex nihilo, quàm amicos meos* CRVCIS *expertes relinquere.*

Suso in Dial. æternæ Sap. cap. 13.

C A-

CAPVT X.

Præſidio CRVCIS *mare ſæculi transfretandum.*

Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.
Actor. 14,21.

Non timet Aeolios ratis hæc fera flamina, fratres,
CRVX *malus, remus,* CRVX *cui clauus adeſt.*

CVM longo ſatis tempore VIAM CRVCIS Staurophila perambulaſſet, iamque ſalutare illud onus tantum amare, quã-tum principio horrere didiciſſet; appropinquabat tandem viæ vitæque terminus: quando Chriſtus ſponſam ſuam recreare volens, naui impoſitam docere cœpit, vt CRVCIS præſidio per ſæculi huius pelagus turbulentiſſimum, ad cæleſtis patriæ portũ transfretare oporteret. Et age, inquiebat, ô Staurophila, quod reliquum eſt itineris commodiùs hac naui mecum conficies, non longè enim es à patriâ, & deſiderato toties fine. *Sic* autem contingit homini

Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. *Act. 14, 21.*

Non timet Æolios ratis hęc, fera flamina, fratres:
CRVX *malus, remus,* CRVX *cui clauus adest.*

in hac vitâ, *tamquam si videat quisque de longinquo patriam, & mare interiaceat; videat quò eat, sed non habeat quà eat. Sic* & *ad illam stabilitatem* quæ est in cælo, volunt homines *peruenire*, sed *interiacet mare huius sæculi quà* eundum. *Vt ergo esset & quà irent, veni* ego *inde ad quem ire volebant. Et quid feci? Institui lignum quo mare transeatur. Nemo enim potest transire mare huius sæculi, nisi* CRVCE *portatus. Hanc* CRVCEM *aliquando complectitur & infirmus oculus, & quia non videt longè quò eat, non ab illâ recedat, & ipsa illum perducet. Mare transeundum est*: noli lignum contemnere, quia quà transeatur ad patriam non est, nisi ligno porteris: *in mari* enim *ambulare non potes*, sicut ego ambulaui; *naui* ergo *portare. Eripe te, si potes, à submersione: si non vis mergi, tabulam apprehende, ligno portare,* CRVX *te perducat.*

Auguſt. Tract. 2. in Ioannem.

Auguſt in Pſal. 51.

Perlibenter, aiebat Staurophila, portari me permisero, quæ CRVCEM hactenus, & sæpe etiam permolestam portaui. Verùm, quod aliàs considerasse me vix memini, quàm multa hîc cerno CRVCIS mysterium oculis animisque ingerentia. Quid enim anchora aliud quàm geminata CRVX? *Signum* quoque CRVCIS *naturaliter visitur in* ipsâ *naui, cùm velis tumentibus vehitur, cùm expansis palmulis labitur. Mare enim non*

Minut. Felix in Octauio. Iuſtin. Martyr Apolog. 2.

 scin-

ſcinditur, niſi trophæum iſtud, quod malus appellatur, ſaluum in naui maneat. Iam clauus à CRVCE quantum abludit? & remorum vice CRVCEM fungi poſſe, quis non videat?

Non malè, inquiebat Chriſtus, CRVCIS ſacramentum in naui conſideraſti. *Nam cùm à nautis ſcinditur mare, priùs ab ipſis arbor erigitur, antenna ſuſtollitur, velum diſtenditur, vt* CRVCE *Domini aquarum fluenta rumpantur: & hoc Dominico ſecuri ſigno, portum ſalutis petunt, periculum mortis euadunt. Figura enim ſacramenti quædam eſt, velum ſuſpenſum in arbore, quaſi Chriſtus ſit exaltatus in* CRVCE, *atque ideò confidentiâ de myſterio veniente homines ventorum procellas negligunt. Sine arbore* CRVCIS *nauis infirma eſt; ſtatim eam diabolus inquietat: at vbi ſignum hoc* CRVCIS *erigitur, ſtatim & diaboli iniquitas repellitur, & ventorum procella ſopitur.* Vis nunc, ô Staurophila, patientiæ nauigio cæli petere portum? in ipſo velo me veluti crucifixum conſidera, *aſpiciens in auctorem fidei, & conſummatorem* IESVM, *qui, propoſito gaudio, ſuſtinui* CRVCEM.

Max. Taurin. Ser. 56. tom. 3. Ambroſ.

Hebr. 12, 2

Quàm dulcia faucibus meis, aiebat Staurophila, *eloquia tua* Domine, quæ ſpirituali nauigio ſæculi ſuperare fluctus, & ad cæleſtem docent nauigare Ieruſalem! Concupiſco

Pſal. 118, 103.

piſco proinde, ſi ita tuæ viſum bonitati, pluribus de his inſtrui.

Audi ergo, inquiebat Chiſtus, breuem myſticæ nauis deſcriptionem. Similis eſt omnis ſtatus Eccleſiæ magnæ naui, quæ per vndoſum pelagus ad magnam potentis regni vrbem properare cupit. *Nauis huius Dominus, ipſe omnipotens Deus eſt*; *gubernator verò* ego vnigenitus eius Filius; proſper ventus, Spiritus ſanctus. *Ipſum mare, hic mundus habeatur*; *ventorum* verò *varietates & turbinum, diuerſis tentationibus conferantur: perſecutiones, tribulationes, & pericula, fluctibus exæquantur. Promontoria & loca confragoſa, hi* ſunt, *qui in poteſtatibus ſæculi ſunt Iudices, & pericula minantur & mortes. Dithalaſſa loca, quæ duplicibus vndæ fallacis æſtibus verberantur, hypocritæ* ſunt, *& doloſi:* nec deſunt piratæ, & Sirenes, aliaque innumera pericula. Iam *verò rapidus vortex, & tartarea charybdis, & ſaxis illiſa naufragia, ac mortiferæ ſubuerſiones, quid aliud æſtimanda ſunt, quàm peccata?* Viden' vt hîc non modica patiendi ſit materia, ampla hîc fluctuum & tribulationum ſeges? ſed nauis quæ longanimitatis & patientiæ aſſeribus compacta eſt, quæ bitumine timoris Dei intus ac foris benè oblita, per medias procellas ſecura perueniet ad portum ſalutis.

Clemen. Roman. Epiſt. 1. ad Iac. fratrē Domini.

Admirabatur Staurophila tam accuratam tamque breuem nauticæ rei descriptionem; &, In paucis verbis, inquiebat, Domine, quanta mihi consideranda proponuntur! Quot virtutes exercendæ! quot pia obeunda exercitia! *Mirabiles*, ô Staurophila, inquiebat Christus, *elationes maris*; sed *mirabilis in altis Dominus*, huic *indesinenter supplicandum*, benignam largiatur auram, quâ *nauigantes* discrimina cuncta *superent*. Si quâ deinde pusillanimitas spiritus, si animi deiectio, si tædium aut impatientia aliqua per rimas influxerit, exhaurienda statim erit conscientiæ sentina. Quàm multa, inquiebat Staurophila, incommoda secum adfert nauigatio, præsertim diuturnior. Sanè vt lætissimum ad patriam tendere, ita nescio quàm triste in hoc mari magno tot difficultatibus die noctuque nauigare.

Psal. 92, 4.

Clemens loc. cit.

Sed inter hæc tristia, inquiebat Christus, *celeusma nostrum dulce cantemus*, ALLELVIA, *vt læti ac securi ingrediamur sempiternam ac felicissimam patriam. Non metuat anima mare hoc magnum, cuius fluctus ac turbines sentit inimicas sæculi potestates. In Deo sperantes multi iam Sancti hos fluctus spreuerunt, multi calcauerunt, multi per aquas securi ad patriam peruenerunt.* Sed, inquiebat Staurophila, multi quoque naufragium fecere,

August. de Cant. nouo c. 2. Tom. 9

cere, multi ſubmerſi ſunt in profundum quaſi lapis.

Quid tum, inquiebat Chriſtus, abſque naui non tranſitur pelagus; qui decumanos fluctus, qui procellas & tempeſtates exhorreſcit, iiſve cedit, mirum non eſt ſi naufragium patiatur. Peritus nauta omni vento proſperè nauigat; nouit enim velum ita obliquare, vt contrario etiam vento portum petat. In mari non ſemper malacia, nec vllum nauigium à procellâ liberum. *Non enim nihil ſignificat nauis illa portans* me, & *Diſcipulos* meos, *quæ contrario vento laborabat in fluctibus. Si in naui pericula ſunt, ſine naui certus interitus. Opus ergo naui*, vt *huius mundi ſubmerſionibus vindiceris.*

August. Serm. 22. de Diuerſis edit. Louan.

Verùm, ne quid prætercam, occultum inimicum, ac valdè fraudulentum, qui nauim validè remorari poſſit, hîc tibi detegam. Quantâ potes ſollicitudine & curâ, ô Staurophila, illud cura,

Ne vitæ ipſa tuæ immittas Echeneida carnem,
Quæ veluti iniectâ properantem compede puppim
Detinet, ac tantam cogit ſubſiſtere molem.

Nazian. in Carm. ad Virgin.

Voluptas carnis, mundiq; proſperitas, CRVCES & tribulationes reſpuunt, nec aduerſo vento nauigare didicerunt. Epulonis nauis

nullam habebat CRVCEM, proſpero vtebatur vento, ſed hoc vento ad infernum nauigauit. Lazari nauis plena erat CRVCIBVS, & aduerſo ferebatur vento; ſed hic flatus eam in ſinum Abrahæ, tamquam in portum tranquilliſſimũ duxit. Et cùm fluctus eſſent tam multi, viciſſimque alios ſuper alios Lazarum impeterent, non tamen demerſum eſt nauigium. Diuitis verò nauis erat plena mercium, ac ſecundo nauigabat vento, verùm ad naufragium feſtinabat, eò quòd onus nolebat circumſpectè ponere.

Circumſpectiorem me facient, aiebat Staurophila, monitiones tuæ, quæ munitiones quoque aduerſus hoſtium inſultus, & varias fluctuationes mihi erunt. Sed ſcire hoc vnicum tandem velim, an patientiæ hæc nauis optatum etiam ſubintret portum. Subintrat, inquiebat Chriſtus, & quidem citiſſimè ac ſecuriſſimè. Nec eſt quòd dubites, ſi memineris iſtius: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.* Animaduertis hîc, credo, aquas tribulationum rate CRVCIS ſecandas, & ſic peti portum regni cælorum. *Quòd autem* CRVX *ad patriam poſt multos errores redire faciat*, ſatis *declaraui*, cùm *latroni in* CRVCE *poſito dicerem, Hodie mecum eris in paradiſo. Qui vtique diu oberrans ac naufragus aliter ad patriam paradiſi,* de

Act. 14, 21.

Ambroſ. Serm. 51. tom. 5.

Luc. 23, 44

de quâ primus homo exierat, redire non poterat, niſi fuiſſet arbori religatus. Sic CRVCIS rate mundi diſcrimina illecebroſa licet tranſire, ita melioris vitæ curſus non incidit in ſcopulos voluptatis. Acclamabat hîc Staurophila, O quàm *benè nauigant, qui in nauibus Chriſti* CRVCEM *ſicut arborem præferunt, atque inde explorant flabra ventorum, vt corpora ſua dirigant ad ſancti Spiritus gratiam, in ligno Domini tuti atque ſecuri.* Felices prorſus, qui non *permittunt naues ſuas vago fluctu errare per maria, ſed ad portum ſalutis, & ad conſummationem gratiæ curſus ſui directione contendunt, vt fidâ* tandem *ſtatione potiantur, vbi naufragium timere non poſſint.*

Ambroſ. in Pſal. 47.

Quadrigæ tuæ, ſaluatio. *Hab. 3, 4.*

Quam tuleram, tulit hęc me CRVX: CRVCI *et ipsa volucres*
Adde rotas; ſi vis currere, currus erit.

CAPVT XI.

Vehiculo CRVCIS *cælestem adiri Ierusalem.*

Quadrigæ tuæ, saluatio. *Hab.3,4.*

Quam tuleram, tulit hæc me CRVX, CRVCI *& ipsa volucres*
Adde rotas, si vis currere, currus erit.

PROSPERO vento, cum eo cui obediunt venti & mare, littus attigit Staurophila, cumque è naui exscendisset, ita eam Christus excepit: Agedum, dilecta mea, feliciter emensi sumus hoc mare, nec longè sumus à regno Dei, tot votis desiderato. Breue autem quod restat curriculum, curru potiùs conficiemus; partim, vt varietate hac itineris subleuetur molestia; partim, vt citiùs eò pertingas, vbi te speras sine fine mansuram. Dici vix potest, vt hæc Staurophilam delectarint, quæ tacita secum cogitabat, an, veluti alia emolumenta CRVCIS hactenus exposita ex CRVCE ferè conflata fuerant; ita quoque vehiculum quoddam exhiberetur CRVCIS, quo cæle-

cæleſtem patriam liceret adire. Id verò vt videbat IESVS, ſtatim reſpondit: Dubitáſne Staurophila, num currum tibi CRVX præſtare queat? Et quid obſecro illa mihi aliud fuit, quàm triumphalis currus, quo de mundo, morte & diabolo trophæum erigens, cæleſtem Ieruſalem glorioſus intraui. *Oportebat* enim *pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam.* An non legiſti Prophetam, triumphum CRVCIS meæ deſcribentem? *Cornua*, ait, *in manibus eius.* cornua ſcilicet CRVCIS, quibus clauis affixus fui, atqui *ibi abſcondita erat fortitudo mea.* Pergit verò narrare, vt in triumphum ducti captiui. *Ante faciem*, inquit, *eius ibit mors. Egredietur diabolus ante pedes eius.* Quæris quando? Tum nimirum, cùm *exſpolians Principatus & Poteſtates, traduxi confidenter, palàm triumphans illos in* memetipſo. CRVX enim *trophæum diaboli fuit, in quo & crucifixus eſt, & triumphatus.* Ne verò currus Prophetam oblitum putes, ſubiunxit: *Qui aſcendes ſuper equos tuos, &* QVADRIGÆ *tuæ ſaluatio.* Nam vt Elias, qui typum mei geſſit, curru & equis igneis per turbinem in cælum aſcendit; ita & ego, poſt CRVCEM & paſſionem, propriâ virtute cælos penetraui. Quid verò iam reſtat, niſi vt qui conſors fuerit CRVCIS meæ, eâdem, veluti vehiculo, euehatur in

Luc. 24, 26

Hab. 3, 4. 5

Coloſſ. 2, 15.

Origen. Hom. 8. in Ioſue.

Hab. 3, 8.

2. Reg. 4, 11.

in cælum? CRVX ſiquidem & tribulatio, *habitus victoriæ, & palmata* Chriſtianorum *veſtis eſt, talíque curru triumphant.* Hoc in veritate tibi dico. *Si libenter*, ô Staurophila, CRVCEM *portas, portabit te, & ducet te ad deſideratum finem, vbi ſcilicet finis patiendi erit.*

Tertull. in Apolog. cap. 50. Thom. à Kemp. l. 2. cap. 12.

Oblectabatur plurimùm hiſce ſermonibus Staurophila, & exclamans aiebat: *Quàm bonus Iſraël Deus, his qui recto ſunt corde!* Quàm magna, Domine, miſericordia tua ſuper me! qui CRVCEM mihi cõuertis in currum, & quod portandum mihi erat onus, eo ipſo me portari & vehi in cælum decreuiſti! Clariſſimè videre mihi nunc videor, quomodo *diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum.* Hoc nimirum erat, Staurophila, ſubijciebat Chriſtus, quare *iugum meum ſuaue, & onus* dixerim *leue. Verè* enim *leue onus eſt, quod portantem non grauat, ſed leuat. Quid eo leuius onere, quod non ſolùm non onerat, ſed & portat omnem, cui portandum imponitur?* Eſt onus exonerans, ſicut pennæ auium, quæ ferunt à quibus feruntur. Nam eſto, appoſitis pennis onus creſcat, tamen ſarcina eſt leuior. Atqui hoc de hac quadrigâ meâ intelligas velim. *Sic* enim *oneri grauiſſimo Legis accedens quadriga Euangelij, & auxit perfectionem, & difficultatem minuit.*

Pſal. 72, 1. Rom. 8, 28 Matth. 11, 30. Bernard. Epiſt. 72.

Et

August. in Psal. 59.

Et ideò non grauis eſt *ſarcina* CRVCIS. *Portent illam homines, & inuenient quàm ſit leuis, quàm ſuauis, quàm iucunda, quàm rapiens in cælum, & à terrâ eripiens.*

Placebat Staurophilæ mirum in modum ſpiritualis hic currus: proinde de ſingulis eius partibus benigniſſimum Magiſtrum interrogandum duxit, Opto, inquiens, mi Domine, particulariùs cognoſcere, quænam huius currus rotæ, qui equi, quis auriga. Næ tu, inquiebat Chriſtus, ſemel & ſimul multa proponis; quæ ſingillatim diſſerenda. Quatuor ſpiritualis huius currus rotæ ſunt, totidem virtutum gemmæ, quibus trophæum CRVCIS ipſemet exornaui: *Charitas* ſcilicet, *Obedientia, Patientia,* & *virtutum radix Humilitas.* Ego enim CRVCI affixus ad *Iudæorum blaſphemias humilis, ad vulnera patiens* fui, & charitatem nemo maiorem habuit, quàm ego, qui animam meam non pro amicis tantùm, ſed & pro inimicis poſui. *Obedientia* fuit *conſummata,* nam *inclinato capite tradidi ſpiritum, factus obediens vſque ad mortem.* Hiſce ego rotis currum CRVCIS inſtruxi, vt eſſem vobis *obedientiæ forma, incentiuum amoris, patientiæ ſpeculum, humilitatis exemplum.*

Bernard. Ser. 1. in die Paſchæ.

Quàm pulchræ, aiebat Staurophila, rotæ currus tui, Domine! ô quàm volubiles! quàm aptæ

aptæ vt nos ad cælum ſubleuent! Sed concupiſcit anima mea vlteriùs de ijs audire dulciſſimum eloquium tuum. Auſculta igitur, ô filia, aiebat Chriſtus. Primò rotam amoris nuncupaui. *Vt enim corpus pondere, ſic animus amore fertur, quocumque fertur.* * *Non laborat amor: nam quò plus amaueris, hoc leuiorem ſarcinam feres: quandoquidem amorem geris, qui vltra cælos omnes ad dilectum vſque portat ac euehit. Etenim amans ſpiritus, quocumque vult peruolat, cunctis illi cælis patentibus.* Vide mihi nunc, quàm congruè vehiculum CRVCIS amoris voluatur rotâ. Nam

August. lib. 10. de Ciuit.

*Rusbroc. lib. De 7. amoris grad. c. 4.

Quantæcumque CRVX *ſit moræ,*
Vix apparet breuis horæ,
Nec ſentitur præ amore.

Altera rota eſt vera Obedientia, & conformitas cum voluntate diuinâ. *Nam qui diuinam* voluntatem in omnibus ſequi conatur, is *curru* vehitur, cum omnibus CRVCIBVS ipſi alioqui ferendis. Alij verò, qui hanc itineris agendi rationem & compendium ignorāt, ponè ſequuntur pedites, & oneroſas CRVCES aut moroſè trahunt, aut laborioſè ferunt. Itaque expeditus & gaudens homo voluntati Dei conformis, per medias ærumnas ad cæleſtem patriam ſecurus pergit.

Doroth. Serm. de Obed.

Rota tertia, Patientia eſt; quæ quantum promoueat ad regnum Dei aſſequendum,

non

Act. 11, 21 non ſemel iam doctum dictumq́;. *Per multas enim tribulationes oportet intrare in regnum* 2. Cor. 4, 17. *cælorum. Et quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis* veſtræ, *ſupra modum in ſublimitate æternum gloriæ pondus operatur.*

Denique quarta rota, Humilitas eſt; ſine quâ qui ad cælum aſcendere concupiſcit, veriſſimè deſcendit: qui autem ſe humiliat, exaltabitur. Hanc rotam ego in meipſo Epheſ. 4, 10. oſtendi, *quoniam qui de cælis deſcendi, ipſe ſum & qui aſcendi.* Qui aliter vadit, cadit. Bernard. Serm. 4. de Aſcenſ. Domini. Vide ergo *ne ductoris imò ſeductoris iniqui aut veſtigium aut conſilium ſequaris*, ne de curru fortè corruas. Atque hæc de rotis.

Subiecit verò Staurophila: Non graue ſit Domino meo, ſi ſermonem nonnihil interrupero. Video enim rotas haſce perungẽdas. *Neceſſe eſt* enim *vt vnctio ſpiritalis gratiæ adiuuet infirmitatem noſtram, deuotionis* adi- Bernard. Serm. 1. in Dedic. Eccleſ. pe *liniens* CRVCES patientiæ noſtræ. *Quia nec ſine* CRVCE *ſequi* te licet, *& ſine vnctione*, CRVCIS *aſperitatem ferre quis poſſet?* Hinc enim *eſt quòd multi abominantur & fugiunt* aduerſa, CRVCEM *quidem videntes, ſed non etiam vnctionem.* Vnde ergo vnguentum huic rei neceſſarium? Ex me, reſpondebat Chriſtus, qui à chriſmate nomen ſum- Pſal. 44, 9. pſi. Vnxit enim me Pater *oleo lætitiæ præ conſortibus* meis: quòd non mihi ſoli ſerua-

ui,

ui, ſed & in alios deriuatum eſt. *Oleum enim effuſum nomen* meum.& de plenitudine eius omnes athletæ mei poſteà perunƈti ſunt. Haud ſatis aſſequor, inquiebat Staurophila, quid hoc ſibi velit. Cui Chriſtus: Sicut ego deſcendens in aquas Iordanis, non illas modò, ſed omnes omnino ſanƈtificaui, & aptas feci ad ſanƈtificationem Baptiſmi; ita quoque poſtquam exiui è ciuitate baiulans mihi CRVCEM, in vnâ illâ omnes aliæ à me vnƈto eodem oleo lætitiæ delibutæ ſunt. CRVCES enim anteà erant admodum inſuaues, horridæ, aſperæ, & iugum planè grauiſſimum: verùm ego *computreſcere feci iugum à facie olei*, vt deinceps CRVX eſſet iugum ſuaue, & onus leue. Quare illi qui priùs à CRVCE maximè abhorrebant, eam poſteà vehementer etiam deſiderarũt. Vnde exclamat quæcumque eſt talis: *Trahe me, poſt te curremus in odorem vnguéntorum tuorum. Quid ſi ipſam vnƈtionem in ſe effuſam ſentiret, cuius ita tenui exhilarata fragrantiâ promouetur vt currat, mirum ſi non & volaret.* Suſpirans hîc Staurophila, *Sicut adipe,* inquiebat, *& pinguedine repleatur anima mea, & labijs exultationis laudabit os meum.*

Cant. 1, 2.

Iſa. 10, 27.

Cant. 1, 3.

Bernard. Serm. 22. in Cant.

Pſal. 62, 6.

Sed anhelo, vt de equis quoque benignitas tua ſermonem pertexat. Equi, inquiebat Chriſtus, quibus currus euehitur, ſunt *deſi-*

 derium

Bernard. in Sentent.

derium ex amore cæleſtis patriæ, & affectus videndi Deum, quibus datur fortitudo, & circumdatur hinnitus: calcaria verò, fluxa labilitas præſentium, & ſtabilis æternitas futurorum. Quàm celeriter, Dilecta mea, hi equi, aquilis etiam velociores, eò te perducent, quò totâ auiditate tendis! *O bonorum equorum iugum mirabile! quibus fræna pacis, habenæ ſunt charitatis, conſtricti inter ſe concordiæ vinculis, & iugo fidei ſubiecti!* Quàm felix eſt, Domine, inquiebat Staurophila, qui equis hiſce & ſalutaribus quadrigis tuis vehitur! veriſſimè enim ſcriptum eſt: *Quadrigæ tuæ ſaluatio:* iis ſiquidem expeditiſſimè ad æternam perueniemus ſalutem. Sed de equorum Rectore, ſiue Aurigâ vnicum, precor, adijce verbum. Auriga, inquiebat Chriſtus, ipſe ego ſum, Verbum Patris; qui noui equos gubernare, vt æqualis omnium ſit curſus; & ſegniores flagello iuſtitiæ excito, vt currant, & à terris ad ſuperiora ſe ſubrigant, atque ad cælum eleuent. Hoc *flagello fugatæ ſunt illecebræ ſæculares, exterminatus mundi Princeps, Iuſtorum curſus impletus eſt.* Quid iam tibi videtur de toto hoc Equitatu. Satis, inquiebat Staurophila, ſuauiter equitat, quem currus patientiæ portat. Rectiſſimè enim Quadriga tua ad cæleſtem dirigit Ieruſalem, & veram immortalitatem. Quàm multi

Ambroſ. in Pſal. 118. octon. 4.

Habac. 3, 8

Ambroſ. vbi ſuprà.

ti enim ſunt qui tribulationibus exercitati

Mortis ſacræ compendio
Vitam beatam poßident?

Breuiar. Roman. in Hym. de Mart.

Abſque CRVCE ad cælum vix perueniſſent, aut teſtudineo incedentes gradu, poſt diuturnos Purgatorij ignes eò ſerò tandem euolaſſent. Sed hæc Martyrum, vt credo, prærogatiua eſt; quorum Currus velocior. Atque vtinam & mihi hæc obtingat felicitas!

Quid ni contingat? aiebat Chriſtus; numquam enim abeſt Martyrij tempus. *Sine ferro & flammis Martyrem eſſe licet, ſi patientiam in animo veraciter conſerues.* Multi ducũt martyrium in lecto; prorſus multi: iacet fidelis in lecto, torquetur doloribus, orat, exauditur; imò non exauditur, ſed exercetur, & vt recipiatur filius, flagellatur. Non cedit* doloribus per impatientiam, nec malis artibus quærit ſanitatem, *certat tamen* viriliter. *Vires non habet, & diabolum vincit: fit martyr in lecto, coronante illo, qui pro illo pependit in ligno.* Viden' vt à curru CRVCIS non excludantur, qui aduerſâ valetudine diſcruciantur? Confide ergo & tu filia, & cum gaudio patientiæ curru in cælum vehere, quia

Idiota de Verâ patient. c. 10.
*Auguſt. Serm. 39. de Diuerſ. cap. 8.

Labor hic paruus eſt, & breuis vita.
Merces grandis eſt, quies infinita.
Toties martyr Dei efficeris,
Quoties pro Deo pœnam pateris.

Thom. à Kemp. in Cant. de Patient.

Aſcende ad me in montem. Exod. 24,12.

Scande, tibi faciles CRVX *præbet idonea ſcalas:*
En patet ad Superos REGIA *(ſcande)* VIA.

CAPVT XII.

CRVX *ſcala, quâ aſcenditur in domum Dei.*

Aſcende ad me in montem. *Exod.* 24, 12.

Scande, tibi faciles CRVX *præbet idonea ſcalas,*
En patet ad Superos REGIA (*ſcande*) VIA.

CALENTIBVS votis & rotis ſenſim Staurophila ſupernæ Ieruſalem appropinquabat, quam cùm à longè vtcumque aſpiceret, ita eam Chriſtus excitauit: Leua nunc, amica mea, oculos tuos, & vide ciuitatem illam ſupra montem poſitam. Hæc eſt enim *Ieruſalem* illa, *quæ ſurſum eſt, quæ ædificatur vt ciuitas, cuius participatio eius in idipſum.* Hæc *ciuitas Regis magni,* cuius *fundamenta in montibus ſanctis.*

Gal. 4, 26. Pſal. 121, 3. Pſal. 47, 9. Pſal. 86, 1.

Vix ſe tenebat hæc audiens Staurophila, & præ lætitiâ exultans, aiebat: *Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei. Beati omnes, qui diligunt te, & qui gaudent ſuper pace tuâ. Lætata* prorſus *ſum in his quæ dicta ſunt mihi,* quia *ſtantes erunt pedes noſtri in atrijs tuis Ieruſalem.* Sed *quis* iam *deducet* me *in ciuitatem* muni-

Pſal. 86, 2. Tob. 13, 18. Pſal. 121, 1. Pſal. 59, 10.

munitam? quis adducet, Domine, in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua? *Quis dabit mihi pennas, sicut columbæ, & volabo, & requiescam?*

Psalm. 5, 4.

Excepit Christus: Non opus est alis, sed SCALIS: neque enim volando, sed gradatim ascendendo peruenitur in montem Domini. Non meministi vt Patriarcham Iacob Deus olim solatus sit, ostendens illi SCALAM *stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ?* Memini, inquiebat Staurophila, historiæ huius: sed expone, quæso, spirituale quod in eo latet mysterium. Et Christus: *Miranda sunt hæc prorsus; continent enim perillustre laboris & patientiæ exemplum.* Scala enim hæc ostendit *arduum iter ad cælum, quo quidem alij* per labores CRVCESque *perueniant; vnde alij* difficultate superati *decidant.* Sed vtcumque laborem habeat hic ascensus, aiebat Staurophila, illud tamen dulcissimè solatur, quòd gradibus his superatis, aditus pateat in cælum. Ita est, inquiebat Christus, & hoc voluit æterna Dei Sapientia, cùm *profugum iræ fratris iustum deduxit per vias rectas, & ostendit illi regnum Dei, & dedit illi scientiam Sanctorum: honestauit illum in laboribus, & compleuit labores illius.*

Gen. 28, 12.

Philo l. de Somnijs.

Tertull. l. 3. Cont. Marcion.

Sap. 10, 10

illius. Iam tum ſanè id Iacob agnoſcebat, vnde & euigilans, pauenſque dicebat: *Quàm terribilis eſt locus iſte! non eſt hîc aliud niſi domus Dei, & porta cæli.* nimirum hæc ideò illi oſtenſa, vt nec fratrem, nec ærumnas, nec dolores vllos refugeret, quibus nimirum ſciret cæleſtes adiri manſiones, & requiem parari æternam. Quis, inquiebat Staurophila, ſimiles mihi concedat ſcalas, vt aſcendam *ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob? Ecce terra deorſum, quam calcamus pedibus noſtris: ecce iam cælum ſurſum, quod videmus oculis noſtris; & aſcendere geſtiens, canto: Ad te leuaui oculos meos, qui habitas in cælis. vbi ſunt ergo ſcalæ? tanta enim interualla conſpicio inter cælum & terram, tantam ſeparationem & tanta ſpatia locorum; & illuc volo aſcendere, & ſcalas non video.* An neſcis, reſpondebat Chriſtus, vt in alijs, ita & hîc ipſam tibi præſidio fore CRVCEM? *quàm magna* enim & mira ego cæleſtis Architectus de CRVCE meâ feci? Ex ipsâ enim *ſcalas* cæli, per quas hominem lapſum ad cæleſtem patriam leuaré, conſtruxi. *O quales ſcalæ! quarum caput in cælum poſitum, per quas ipſe & aſcendi, & deſcendi, & propter cōfirmationem ipſe ſuper eas incumbo! Aſcende ſecura, ſi deſideras cælum: non te terreat earum nec anguſtia, nec longitudo, nec altitudo: nihil*

Gen. 28.

Iſaiæ 2, 3.
Auguſt. in Pſal. 122.

Auguſt. de Cataclyſ. tom. 9.

timeas, non nutant gradus eius, quos ego Architectus ſic confirmaui, vt in eius ligno manus meas clauis affigi voluerim. Deſuper autem ſcalæ *innitor, vt laßis manum porrigam, vt aſcendentes meo ad labores prouocem aſpectu.*

Hieron. Epiſt. ad Iulian. tom. I.

O Domine, inquiebat Staurophila, quanto deſiderio deſiderat anima mea per SCALAM CRVCIS aſcendere in Bethel, in domum Dei noſtri! Huc enim me prouocat, huc inuitat facies illa tua decora, in quam deſiderant Angeli proſpicere. Sed aſcendere conanti porrige, quæſo, manum, & oſtende iam quomodo CRVX & tribulatio SCALA ſit cæli.

Habet hoc, reſpondebat Chriſtus, omnis aduerſitas & CRVX, vt quantum hominem mœrore deprimere videtur, tantum ſubleuet ad cælum, Deoque faciat viciniorem. Ita aquæ diluuij quò magis increſcebant, & arcam Noë obruere videbantur, eò magis à terrâ ad ſidera eleuabant. Quàm ſæpè afflicti, gementes, excruciati experti ſunt ſe ipsâ CRVCE à terrenis ad cæleſtia ſuſtolli! nec ipſa id neſcis, Staurophila. Scio Domine, inquiebat illa, ſed totam ſcalæ fabricam ſi fas ſit, nouiſſe iuberet. Cui Chriſtus, Latera huius Scalæ ſunt duo illa verba, *Suſtine*, & *abſtine*. Quid verò de gradibus dicam, quos

quos tibi Paulus *demonstrat*, & aſcendentes quamplurimos inuitat? *Flecto, inquit, genua mea ad Patrem Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt det vobis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ ſit altitudo & latitudo, longitudo & profundum. Quatuor gradus poſuit* CRVCIS. *Non ergo laborioſæ ſunt hæ ſcalæ. Quatuor gradus habent, & perducunt ad cælum. In altitudine caput poſitum eſt crucifixi. Surſum cor habeat Christianus ad Dominum, quod interrogatus quotidie reſpondet, & aſcendit vnum gradum: in latitudine* CRVCIS *manus affixæ ſunt crucifixi. Perſeuerent manus Chriſtiani in operibus bonis, & ſecundùm gradum aſcendit. In longitudine* CRVCIS *corpus pependit crucifixi. Caſtiget quis corpus ſuum obſeruationibus, ieiuniis illud ſuſpendat, vt ſeruituti animæ ſubiiciat, & tertium gradum aſcendit. In profundo* CRVCIS *occultum eſt quod non vides, ſed inde exurgit hoc totum quód vides. Adſit fides Chriſtiana, quod non poteſt comprehendere, credat corde, altiora à ſe non quærat, ſpes eum nutriat, & tunc quartum gradum aſcendit. Per hos gradus aſcenderunt Sancti omnes, continentes, coniugati fideles, euaſerunt ruinas mundi, migrauerunt ad loca tutiſsima*.

Auguſt de Cataclyſmo.

Felices prorſus, inquiebat Staurophila, hi gradus, quibus ad felicitatem conſcenditur

æternam! Vtinam, Domine, celeri cursu illos superare queam! Cui Christus: *Ascẽsiones* has *in corde disponere* oportet in hac *valle lacrymarum, in loco quẽ* tibi Deus *posuit*. Ille *etenim benedictionem dabit*, vt eas *de virtute in virtutem*, donec videas Deum deorum in Sion. Non te terreat labor, non reuocet difficultas: neque enim ad aureum Salomonis reclinatorium aditus patet, nisi per ascensum purpureum. Nónne vides vt ipsa CRVX, ex quâ *scalas* mihi in cælum feci, fuerit ornata Regis purpurâ? Non legisti *rubrum* fuisse *indumentum* meum, & *velut calcantium in torculari?* Age igitur, cruenta Sponsi tui lege vestigia, & imitationis feruore eisdem insiste, vt cum eo simul ascendas in montem sanctum, & in tabernacula æterna. Parata sum, subijciebat Staurophila, & non sum turbata, vt sequar vestigia Dilecti mei, *vt ascendam ad populum accinctum nostrum*: nam, vt non semel intellexi, *sancti Martyres ad cælestis regiæ ianuam gradibus pœnarum suarum ascendentes, scalas sibi quodammodò de equuleis, catastis*, & CRVCIBVS *fecerunt*. Sed obsecro, Domine, trahe me post te, quia retrahit à te corpus hoc aggrauans animam. Dirige quæso gressus meos, ne commoueantur pedes mei: operi manum tuarum, Domine, porrigas dexteram, ne corruam in conspectu ad-

Psal. 83.

Cant. 3,10

Isaiæ 63,2.

Hab. 3,16

Saluian. lib. 3. de Gubernat. Dei.

uer-

uerſariorum meorum. Vix hæc elocuta erat, cùm Chriſtus extenſâ manu apprehendit eam, & ſubleuauit ad ſe in montem, dicens: Optimum, Dilecta mea, factum, quòd imploraris auxilium meum, nec in potentiâ tuâ, ſed in me ſolo habueris fiduciam. Nam *qui ſperat in Domino, ſubleuabitur*: nec vmquam de *deſerto* huius mundi aſcendere poterit anima, *niſi innixa ſuper Dilectum ſuum*. Cui illa: Docuiſti hoc, Domine, ancillam tuam, vt ſperaret in te: Propterea confitebor tibi, & *exultabo in Deo* IESV *meo. Benedictus Deus meus, & exaltetur Deus ſalutis meæ. Deus, qui præcinxit me virtute, & poſuit immaculatam viam meam. Qui perfecit pedes meos tamquam ceruorum, & ſuper excelſa ſtatuit me. Et dediſti mihi protectionem ſalutis, & dextera tua ſuſcepit me*. Propterea *diligam te Domine fortitudo mea*, & * *benedicam nomini tuo in ſæculum, & in ſæculum ſæculi.*

Prouer. 29, 25.
Cant. 8, 5.
Hab. 3, 18.
Pſal. 17, 47
℣. 33.
℣. 1.
*Pſal. 144, 1.

C A-

Pulſanti aperietur. *Luc. 11, 10.*

Hem! CRVCE *pulſo fores, Proceres attollite portas:*
Cognitus hic vobis (eiā aperite) ſonus.

CAPVT XIII.

CRVX *regni cælorum pandit portas.*

Pulſanti aperietur. *Luc.*11,10.

Hem! CRVCE *pulſo fores, Proceres attollite portas,*
Cognitus hic vobis (eia aperite) ſonus.

EVECTA iam erat Staurophila ad ipſum montis faſtigium, in quo ante ipſam Ieruſalem lata quædam area, non admodum tamen longa protendebatur. Hic verò Chriſtus Dilectam ſuam ita affatus eſt: In proximo eſt, mea Staurophila, vt impleatur deſiderium tuum, ecce enim hæc eſt ciuitas Regis magni.

Viden' vt luce ſplendidâ fulgeat, cuius fundamenta in montibus ſanctis, & *lumen eius ſimile lapidi pretioſo, tamquam lapidi iaſpidis, ſicut cryſtallum*; ecce *murum magnum, & altum habentem portas duodecim:* tota *ſtructura muri ex lapide iaſpide; ipſa verò ciuitas aurum mundum ſimile vitro mundo. Singulæ portæ ex ſingulis margaritis, & platea ciuitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum.* Quàm grata hæc oculis, quàm

[Margin: Pſal.47,9. — Apoc.21, 11. — Ibid. v.18. 21.]

quàm iucunda! Nec auribus hîc ſua deeſt oblectatio; nam per *vicos eius* perpetuum & ſuauiſſimum *Alleluia* cantabitur. Lætitiâ geſtiens Staurophila exclamabat: *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! concupiſcit, & deficit anima mea in atria Domini: quia melior eſt dies vna in atrijs tuis, ſuper millia. Dilexi* enim, Domine, *decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.*

Tob. 13, 22.

Pſal. 83, 1.

Pſal. 25, 8.

Meritò ſanè, inquiebat Chriſtus; hîc enim dabitur tibi, omnibuſque *lugentibus corona pro cinere, oleum gaudij pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mæroris.* Hîc *abſterget Deus omnem lacrymam ab oculis Sanctorum, & mors vltrà non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit vltrà, quia prima abierunt. Tunc,* ô chariſſima, *videbis, & afflues, & mirabitur & dilatabitur cor tuum.* Tunc *inebriaberis ab vbertate domus Dei, & torrente voluptatis potaberis.* Tunc quoque cum alijs Sanctis gratulabunda dices: *Sicut audiuimus, ſic vidimus in ciuitate Domini virtutum, in ciuitate Dei noſtri.*

Iſaiæ 61, 3.

Apoc. 21, 4

Iſaiæ 60, 5.

Pſal. 35, 9.

Pſal. 47, 9.

Domine, inquiebat Staurophila, vt hæc *recordata ſum, effudi in me animam meam, quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis vſque ad domum Dei.*

Pſal. 41, 5.

Sed, ô Domine, ſi inueni gratiam in oculis tuis, iam ampliùs noli tardare, ſed oſtende

de mihi, obſecro, gloriam tuam. Ita ſuſpirans, & velut ceruus deſiderans introitum cæleſtis Ieruſalem, leniter ducente & comitante Chriſto, deambulabat Staurophila, donec tandem peruentum eſt ad portam ciuitas; cùm Chriſtus ad eam: *Hæc porta Domini, iuſti intrabunt in eam.* Iam, ô dilecta, curſum conſummaſti, fidem ſeruaſti, reliquum eſt vt intres in gaudium Domini, receptura coronam iuſtitiæ. An non vides vt te candidatorum Martyrum exercitus exſpectet, vt Virginum turba inuitet, vt omnis curia cæleſtis cum gaudio acclamet: *Veni ſponſa Chriſti, accipe coronam, quam tibi Dominus præparauit in æternum?* Eleuans porrò oculos Staurophila, videre ſibi viſa eſt *turbam magnam ſtantem ante thronum in conſpectu Agni*; & omnes (vt apparebat) *amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum.* Cui Chriſtus: *Hi qui amicti ſunt ſtolis albis, qui ſunt? & vnde venerunt?* Ait illa: *Domine mi, tu ſcis. Et dixit: Hi ſunt qui venerunt de tribulatione magnâ, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in Sanguine Agni, ideò ſunt ante thronum Dei, & ſeruiunt ei die ac nocte. Non eſurient, neque ſitient ampliùs, nec cadet ſuper illos Sol, neque vllus æſtus: quoniam Agnus, qui in medio throni eſt, reget illos, & deducet eos ad*

Pſal. 117, 19.

Breuiar. Rom.

Apoc. 7, 13

Ibid.

vitæ

vitæ fontes aquarum. O vtinam eorum iungar conſortio! aiebat Staurophila; vtinam ſocietate fruar ciuium ſupernorum, qui me expectant, donec retribuas mihi! Sed quid agimus, Dilecte mi? en fores etiamnum clauſæ ſunt: quis eas reſerabit? Clamare vix auſim: atque vt excelsâ voce inclamen, repulſam timeo. Memini enim fatuas illas virgines, quæ dicebant, *Domine, Domine, aperi nobis*, audiuiſſe durum illud *Neſcio vos*.

Matth. 25, 12.

Quid hæſitas? inquiebat Chriſtus. ipsâ CRVCE tuâ, ceu malleo, validiſſimè portas has pulſa, *pulſanti* enim *aperietur*. Nec inſolentiam metue, *regnum* enim *cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Nónne omnes admonens olim dixi: *Contendite intrare per anguſtam portam*, vt ſcirent fas eſſe non tantùm pulſare, ſed multâ etiam vi & contentione viam ſibi in cælum aperire: *quia multi quærent intrare, & non poterunt*. Id verò aptiſſimè fecerit CRVX, quæ paradiſum reſerat, & cæleſtis regni clauis eſt. Iubentis vocem ſecuta Staurophila, ſemel iterumque, quantâ vi poterat, ianuam cæli CRVCE pulſabat, dicens: *Attollite portas, principes, veſtras, & eleuamini portæ æternales*, & introibo in tabernaculum Dei mei. Nec mora; ſtatim apertum eſt cælum; & electa illa poſt tot CRVCES

Luc. 11, 10
Matth. 11, 12.
Luc. 13, 24
Pſal. 23, 7.

CES & tribulationes, exultans & lætabunda admiſſa eſt in atria Domini. Antequam verò intraret, chartam quamdam in terram dimiſit, quam adſtantium quidam auidè rapiens, & piâ curioſitate aperiens, vidit in eâ ſcriptum

TESTAMENTVM STAVROPHILÆ.

✠ In nomine Domini noſtri IESV CHRISTI Crucifixi, Amen.

STaurophila æthereos iam iam ſubitura penates,
Hæc mittit genti verba ſuprema ſuæ.
Hactenus, vt licuit, noſtros ſpectaſtis agones,
Et VIA *quo paſſu ſit mihi trita* CRVCIS.
Nunc meritum bonitate ſuâ mihi pandit Olympum,
Qui fuerat noſtræ Duxq́; Comesq́; viæ.
Sed tamen extremæ (vel in ipſo limine cæli)
Signa voluntatis ſcribere poſſe dedit:
Iuſſit & Aligerum, qui me cuſtodit, Achatem,
Hæc TESTAMENTI *verba notare mei.*
Illa ego tot pridem, magnosq́; experta labores
Staurophila, è CRVCIS *hac ſat benè nota* VIA;

Exiguo vixi cælebs, & paupere censu:
Patris opes CHRISTI *nomine,pauper habet.*
At mihi ductoris largo de munere IESV
Sunt bona,pauca quidem,ſed meliora ſuper.
Horum, mortales, ego vos ex aſſe relinquo
Heredes, & ius omne reſigno meum.
Protulit æternæ quæ CHRISTVS *dogmata vitæ,*
Quæq́; ſalutiferæ ſunt CRVCIS *apta* VIÆ;
Hæc ego Teſtatrix, tribus his ſignata libellis,
Aeternùm vobis nuncupo,lego,dico.
Quæ CRVCIS *in ſtadio veſtigia noſtra leguntur,*
Lego eadem, veſtro ſed relegenda pede.
CRVX *ſupereſt,noſtræ* CRVX *maxima cauſſa ſalutis,*
Quâ mihi nil toto gratius orbe fuit;
Hanc quoque tranſſcribo;capite,& citò ferte ferentem
IESV *Staurophoris præmia mille* CRVCEM.
Illa triumphalis Superûm mihi currus ad aulã:
Si placet hæc vobis meta,tenete VIAM.

Actum in atriis cæleſtis Ieruſalem,regnante à ligno CRVCIS *Domino noſtro* IESV CHRISTO:

Ego STAVROPHILA ancilla CHRISTI Teſtamentum meum relegi, ſignaui, ſubſcripſi. ✠

Hæc

Hæc dilapſa cælo continebat ſcheda. Interim Staurophila intrauit in gaudium Domini ſui, in gaudium illud, quod ſolum eſt verum & ſolidum gaudium: *quod non de creaturâ, ſed de creatore concipitur; cui comparata omnis aliunde iucunditas, mæror eſt; omnis ſuauitas, dolor eſt; omne dulce, amarum; omne decorum, fœdum; omne poſtremò quodcumq; aliud delectare poßit, moleſtum.* Quis verò *cogitare ſufficiat, quanto deuotionis affectu tota in eius occurſum cæleſtium legionum prodierit multitudo? quibus ad thronum gloriæ canticis ſit deducta; quàm placido vultu, quàm ſerenâ facie, quàm diuinis amplexibus* à Sponſo *ſuſcepta?*

Bernard. Epiſt. 114.

Bernard. Serm. 1. de Aſſumpt. B. MARIAE.

Sed fruſtrà omnino ſim, ſi quod in illâ viuentium regione iam videt, audit, guſtat, & tranquilliſſimâ poſſidet ſecuritate, exponere voluero. Quia *nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus iis, qui diligunt illum.* Res iſta *fide non capitur, ſpe non attingitur, charitate non apprehenditur; deſideria & vota trãſgreditur.* Quid igitur? deſperandúmne eſt? minimè: *æſtimari non poteſt*, ACQVIRI POTEST. Quo autem pretio? *quanto labore digna eſt requies, quæ non habet* FINEM? *Si verum vis iudicare, æterna requies æterno labore rectè emitur. Verum hoc eſt; ſed noli timere,*

1. Cor 2, 9

Auguſtinus.

Auguſt. in Pſalm, 93.

mere, misericors est Deus. Si enim haberes æternum laborē, numquam peruenires ad æternam quietem. Ergo vt aliquando peruenias ad id quod emis, non in æternum laborandū est, non quia non valet tanti, sed vt posideatur, quod emitur. Decies centena millia annorum in labore quid valent? Decies centena millia annorum habent FINEM; *quod tibi dabo, dicit Dominus, non habebit* FINEM. *Qualis misericordia Dei? nec dicit, Decies centena millia annorum labora; non dicit, Vel mille annos labora; non dicit, Quingentos annos labora; sed, Cùm viuis labora, in paucis annis. Inde iam requies erit, & FINEM non habebit.*

O requies æterna! ô FINIS sine FINE! ô gaudium immensum! ô tranquillissima quies in Deo ipso! *qui est desideriorum nostrorum* FINIS, *qui sine* FINE *videbitur, sine fastidio amabitur, sine fatigatione laudabitur. Ecce quid erit in* FINE, *sine* FINE! *Nam quis alius noster est* FINIS, *nisi peruenire ad Regnum cuius nullus est* FINIS?

Augustin. lib.22.de Ciuit.Dei cap.30.

Huc REGIA CRVCIS ducit VIA; huc suo, vt vidimus, itinere peruenit Staurophila, hic etiam totius nostræ scriptionis ad Dei vnius gloriam sit tandem

FINIS.

IN-

INDEX LOCORVM S. SCRIPTVRÆ QVÆ IN HIS LIBRIS EXPLICANTVR.

GENESIS.

EXODVS.

DEVTERONOMIVM.

IVDICVM.

TOBIAS.

IVDITH.

ESTHER.

IOB.

PSALMI.

PROVERBIA.

ECCLESIASTES.

CANTICA.

9. Fer-

SAPIENTIA.

ECCLESIASTICVS.

ISAIAS.

IEREMIAS.

EZECHIEL.

MICHÆAS.

HABA-

HABACVC.

II. MACHAB.

EX NOVO TESTAMENTO.

MATTHÆVS.

ACTVS APOSTOLORVM.

AD ROMANOS.

I. AD CORINTHIOS.

7, 28. Tri-

II. AD CORINTHIOS.

AD GALATAS.

AD EPHESIOS.

AD

AD PHILIPPENSES.

AD COLOSSENSES.

AD THESSALONICENSES I.

AD HEBRÆOS.

INDEX RERVM MEMORABILIVM.

A.

Vt

Laudes

Patris

Quomodo

Volun-

FINIS.

ANTVERPIÆ,

EX OFFICINA PLANTINIANA

BALTHASARIS MORETI.

M. DC. XXXV.

LABORE ET CONSTANTIA.